

THEMAGIDS

“Zeskamp”

Lokale bronnen met betrekking tot
zes Nederlandse groepsvestigingen in Brazilië
in de periode (1900) 1948 - 2016

Een project in het kader van het Tulipana Programma

van het interuniversitair

Centre for Global Heritage and Development te Leiden (NL)

in samenwerking met

Associação Cultural Brasil - Holanda te Carambeí (BR)

Renate Stapelbroek

Brazilië / Nederland 2016

(Collectie Associação Pro Preservação da História e Cultura da Fazenda das Posses)

© Renate Stapelbroek, www.renatestapelbroek.nl

ISBN/EAN 978-90-9029996-9

Centre for Global Heritage and Development, Leiden, www.globalheritage.nl

INHOUD

	Pagina
Woord vooraf	5
Prefácio	6
Dank	7
Overzichtskaart van Brazilië	9
Inleiding	
Opzet van de themagids	10
Achtergrond	12
Historische context	14
Bibliografische notities	24
Bewaarplaatsen en plaatsingslijsten	
Carambeí	26
Holambra	48
Não-Me-Toque	111
Castrolanda	124
Arapoti	162
Campos de Holambra	182
Webliografie	199
Bibliografie	200

WOORD VOORAF

Het is niet gebruikelijk dat men bij het betreden van een doolhof een gids krijgt aangeboden. Er kunnen zich echter situaties voordoen waarbij een gids niet alleen te rechtvaardigen, maar zelfs te verdedigen valt. Wanneer een voornamelijk uit papieren documenten bestaande ‘doolhof’ ook nog over meerdere ingangen beschikt, dan mag men zonder gewetensbezwaar een helpende hand uitsteken. Met deze gedachte voor ogen heeft de Associação Cultural Brasil-Holanda (ACBH) het Tulipana project met enthousiasme omarmd. Dit onderzoek, geïnitieerd vanuit het Centre for Global Heritage and Development, beoogt een eerste toegang te bieden tot lokale, historische bronnen in zes Nederlandse groepsvestigingen in Brazilië.

De doeleinden van het Tulipana Programma komen daarbij volledig overeen met hetgeen de ACBH nastreeft: “Het culturele en artistieke Nederlands-Braziliaanse erfgoed behouden voor het nageslacht.” De bronnen (verenigingsbladen, reisverslagen, brieven, notulen, foto’s, enzovoorts) bevinden zich op diverse plaatsen in de Nederlandse gemeenschappen. Tot nu toe ontbrak een algeheel overzicht van deze bronnen; wat is er en waar wordt het bewaard?

Met de online te raadplegen themagids die u nu voor u hebt, kunnen bewoners van de koloniën, onderzoekers en andere belangstellenden op weg worden geholpen met hun zoektocht naar informatie over de Nederlandse groepsvestigingen in Brazilië. De motieven voor deze zoektocht kunnen van verschillende aard zijn: cultuur-historisch, antropologisch, sociologisch en genealogisch.

Aan de hand van antropologe Renate Stapelbroek worden de ‘ingangen’ van de doolhof betreden. Zij worden gevormd door de zes bekendste nederzettingen van geëmigreerde Nederlanders in Brazilië: Carambeí, Castrolanda en Arapoti in de deelstaat Paraná, Não-Me-Toque in de deelstaat Rio Grande do Sul, Holambra en Campos de Holambra in de deelstaat São Paulo.

Nederlandse emigranten vormen een relatief kleine bevolkingsgroep in Brazilië. Maar op bepaalde gebieden, bijvoorbeeld van de landbouwtechnische innovatie en het coöperatieve systeem, spelen zij een belangrijke rol. De ontsluiting van kennisbronnen van deze migratiegeschiedenis zal de relatie tussen beide landen versterken. Tegelijkertijd beoogt het project de onderlinge banden tussen de kolonies te verstevigen.

Een woord van dank komt in de eerste plaats toe aan de Ambassade van het Koninkrijk der Nederlanden in Brasília die samen met het Centre for Global Heritage and Development en de betreffende koloniën financiële steun garandeerde voor dit project. Ten tweede danken wij alle zes koloniën voor hun inhoudelijke medewerking aan de bronneninventarisatie. En natuurlijk een speciaal woord van dank aan Renate Stapelbroek die met enorme toewijding en liefde voor Brazilië en zijn bewoners een stuk pionierswerk verrichtte.

Johan Scheffer

Secretaris Buitenland
Associação Cultural Brasil-Holanda

Carambeí, 31 oktober 2016

PREFÁCIO

Não é muito comum receber um guia na entrada de um labirinto. Há situações, porém, em que o uso de um guia não apenas se justifica, mas até pode ser defendido. Quando um ‘labirinto’ é composto principalmente de papéis e documentos e ainda possui várias entradas, uma mão auxiliadora deve ser estendida. Foi este o motivo que fez a Associação Cultural Brasil-Holanda (ACBH) abraçar com entusiasmo o Projeto Tulipana. Esta pesquisa, iniciada pelo Centre for Global Heritage and Development (Centro de Patrimônio Mundial e Desenvolvimento), se propõe a oferecer um primeiro acesso às fontes históricas locais em seis comunidades de emigrantes holandeses no Brasil.

Os objetivos do Projeto Tulipana estão também em perfeita sintonia com o Estatuto da ACBH: ‘Preservar o patrimônio cultural-histórico holandês-brasileiro para os descendentes.’ Estas fontes (revistas de associações, relatórios de viagem, cartas, atas, fotos, etc.) se encontram em diversos lugares nas comunidades holandesas no Brasil. Até agora não existia um sumário geral dessas fontes; o que existe e onde encontrar?

Consultando o presente guia temático online, os moradores destas comunidades, pesquisadores e outros interessados podem encontrar auxílio na pesquisa sobre as comunidades holandesas no Brasil. Esta pesquisa pode ter várias motivações: histórico-cultural, antropológica, sociológica ou genealógica.

A antropóloga Renate Stapelbroek nos acompanha nas ‘entradas’ deste labirinto, formadas pelas comunidades mais conhecidas de imigrantes holandeses no Brasil: Carambeí, Castrolanda e Arapoti no Estado do Paraná, Não-Me-Toque no Rio Grande do Sul, Holambra e Campos de Holambra no Estado de São Paulo.

Os imigrantes holandeses formam um grupo relativamente pequeno no Brasil. Entretanto, exercem um papel importante em determinadas áreas, como a de inovação tecnológica agrícola e no sistema cooperativista. Facilitar o acesso às fontes sobre a história desta imigração reforçará a relação entre ambos os países. Ao mesmo tempo atenderá outra finalidade da ACBH: ‘estreitar os laços mútuos das comunidades holandesas no Brasil.’

Agradecemos em primeiro lugar a Embaixada do Reino dos Países Baixos em Brasília que, junto com o Centre for Global Heritage and Development e as comunidades envolvidas, garantiu o suporte financeiro para o projeto. Agradecemos, também, as seis comunidades holandesas pelo apoio que ofereceram. Agradecemos de maneira toda especial Renate Stapelbroek que, com extrema dedicação e amor pelo Brasil e seus habitantes, realizou este trabalho pioneiro.

Johan Scheffer

Secretário para Assuntos Estrangeiros
Associação Cultural Brasil-Holanda

Carambeí, 31 de outubro de 2016

DANK

In Nederland is oktober de Maand van Geschiedenis, met dit jaar als thema Grenzen. Het is een thema dat mij van jongs af, geboren en getogen in de Achterhoekse grensstreek, boeit. Waar ligt de grens en wat gebeurt er als een scheidingslijn - fysiek of denkbeeldig - wordt overschreden?

Het afgelopen halfjaar verkeerde ik in de gelukkige omstandigheden me als onderzoeker te mogen verdiepen in een nauw gerelateerd onderwerp: emigratie. Wat gebeurt er als mensen de grens over migreren en welke sporen laten zij daarvan na in de geschiedenis? Het resultaat van dit bronnenonderzoek verschijnt nu op de valreep van deze maand en zou zonder de steun van velen nooit tot stand zijn gekomen.

Op de eerste plaats is daar mijn vader Antoon Stapelbroek die, hoewel zelf altijd honkvast, maar al te graag met mij zijn herinneringen aan de naar Brazilië uitgeweken familieleden deelt. Evenals destijds tante Rika van Nieuwkuijk-Wiegerinck (1909 - 2002) was hij het die me deze keer aanspoorde de grenzen te verleggen en serieus werk te maken van mijn studie. Daarbij ben ik onvoorwaardelijk gesteund door mijn levenspartner Laurent Testers en andere dierbaren in mijn omgeving.

Om vervolgens mijn plan voor een bronnenonderzoek in Brazilië te kunnen uitvoeren, heb ik medewerking gevraagd én gekregen vanuit verschillende instellingen. Graag noem ik hier een aantal organisaties en personen aan wie ik dank verschuldigd ben. Dat is in eerste instantie het project team Tulipana binnen welk kader het onderzoek is uitgevoerd. Met name Mara de Groot is als projectmanager van Tulipana, verbonden aan het Centre for Global Heritage and Development (CGHD), van begin tot eind een belangrijk contactpersoon geweest. Daarnaast heeft collega-onderzoeker Mari Smits de themagids inhoudelijk becommentarieerd en zijn Chi-Ching Lam en Marco Roling behulpzaam geweest bij het redigeren respectievelijk opmaken van de gids. Verder ben ik Frans van Dijk en Charles Jeurgens van het Nationaal Archief erkentelijk voor de wetenschappelijke begeleiding. Marijke van Faassen van het Huygens ING dank ik voor haar feedback tijdens de Workshop Migrant (R)e-Collections en Arnoud-Jan Bijsterveld van Tilburg University voor zijn aanstekelijke enthousiasme in de aanloop naar mijn promotieonderzoek over dit onderwerp.

Aan de andere kant van de oceaan heeft de Associação Cultural Brasil - Holanda (ACBH), mede dankzij honorair consul Robert de Ruijter, met succes een beroep gedaan op het Fundo Neerlandês para o Patrimônio Cultural Comum (Nederlands Fonds voor Gedeeld Cultureel Erfgoed) van de Ambassade van het Koninkrijk der Nederlanden in Brasília. Ook vanuit de CGHD en de koloniën is er financiële ondersteuning gekomen. Daarnaast is er inhoudelijk medewerking verleend vanuit meerdere lokale organisaties: Associação Holandesa, Biblioteca Municipal Prof. Benjamin Perin, Casa da Cultura Dr. Otto Stahl en Prefeitura Municipal de Nã-Me-Toque; Associação Parque Histórico de Arapoti; Associação Parque Histórico de Carambeí; Associação pro Preservação da História e Cultura da Fazenda das Posses en Cooperativa Agro Industrial de Holambra; Centro Cultural Castrolanda en tot slot Museu Histórico e Cultural de Holambra. Zonder de inspanningen van alle bij deze organisaties betrokken personen had dit project nooit kunnen slagen. Ik wil hen daarom graag bij naam bedanken: Jan en Anneke Borg, Jantje Borg Morsink, Erik en Janet Bosch, Koosje Bronkhorst, Rita Capistrano, Rita de Cássia Seelig Godoy, Jan Derks, Teuni Elgersma, Jan

Eltink, Toon en Annie Eltink, Adriele Fidêncio Cisterna Barreto, Jantje de Jager Kassies, Tiny de Jager Salomons, Joanita de Jong Aardoom, Frederik en Hilbert Kok, Willy en Betsie van Lieshout, Maria de Lourdes Eilert Malaquias, Teodora Lütkemeyer, Edineia Molari, Ina Nienhuys, Felipe Pedroso, Elke Piva, Lucas Salomons, Elisabeth Sanders, Itamiro Santino Valim, Paula van Schaik, Harrie en Lies Stapelbroek, Simon Veldt en Henk de Wit. Daarnaast bedank ik Wim Daandels (Insumos Agrícolas Ltda.), Harrie Rietjens (JAN), Alex en Fernando Stapelbroek (STAHAR), Susana Stapelbroek Trennepohl (STARA) en Gerrit Stoltenborg (Comercial Agrícola HP Ltda.) voor een inkijk in hun bedrijf.

Een speciaal woord van dank gaat uit naar degenen die hun huis gastvrij openzetten en/of mij uitnodigden voor een activiteit buiten de deur. Het zou te ver voeren om de namen te vermelden van alle mensen die ik in Brazilië heb ontmoet én van degenen die vanuit Nederland hun betrokkenheid hebben getoond. Hun persoonlijke belangstelling heb ik echter zeer gewaardeerd. Langs deze weg dank ik daarom iedereen, in Brazilië én Nederland, die mijn overzeese verblijf tot een onvergetelijke ervaring heeft gemaakt.

Tot slot ben ik alle dank verschuldigd aan Johan Scheffer, Secretaris Buitenland van de Associação Cultural Brasil - Holanda (ACBH). Als een ware *professor João* heeft hij vanaf dag één met het volste vertrouwen dit onderzoek in al zijn facetten mede voorbereid en tot in de puntjes begeleid.

Rest mij een laatste opdracht en dat is de geïnventariseerde bronnen teruggeven aan degenen die ze toebehoren: de bewoners van de zes Nederlandse koloniën in Brazilië. *Obrigada*.

Renate Stapelbroek

Berg en Dal, 31 oktober 2016

Kaart van Brazilië met locaties van onder meer de zes Nederlandse groepsvestigingen¹

¹ Bron: L.A.H.C. Hulsman, *Nederlandse groepsmigratie naar Brazilië 1822 - 1992. Themagids met Nederlandse bronnen die betrekking hebben op de groepsemigratie van Nederlanders naar Brazilië in de periode 1822 - 1992 en de kolonies die daardoor ontstonden* (s.l. 2012), 5. Zie: http://www.newhollandfoundation.nl/wp-content/uploads/2014/06/Nederlandse-Groeps-migratie-Brazilië-GCE-NA_NHF-2012.pdf [gedownload oktober 2016].

INLEIDING

Opzet van de themagids

In deze themagids wordt een aantal bronnen beschreven die gegevens bevatten over zes Nederlandse groepsvestigingen in Brazilië: Carambeí, Holambra (I), Não-Me-Toque, Castrolanda, Arapoti en Campos de Holambra (II). Het betreft zowel gepubliceerde bronnen als archiefbescheiden uit de periode (1900) 1948 - 2016, die voor het merendeel worden beheerd in de lokale musea van genoemde migrantgemeenschappen.² Een enkele keer wordt ook verwezen naar bewaarplaatsen van relevante bronnen elders in de koloniën. Het oudste stuk stamt uit 1900. De tijdsaanduiding (1900) 1948 - 2016 betekent dat er van de periode 1900 - 1947 sporadisch stukken aanwezig zijn en dat de meeste archiefbescheiden van 1948 of later dateren. Daarbij is de oudste kolonie, Carambeí, ontstaan in 1911 en zijn de jongste koloniën Arapoti en Campos de Holambra beide in 1961 gesticht. De naam “Zeskamp” slaat terug op het jaarlijkse interkoloniale sportevenement waarbij alle zes koloniën zich laten vertegenwoordigen door een deelnemersgroep.³

De benaming Nederlandse groepsvestigingen ofwel koloniën duidt op de herkomst van de migranten die zich vanaf 1860 groepsgewijs in Brazilië vestigden. In 1850 trad in Brazilië een nieuwe Landwet in werking met als doel de agrarische immigratie te bevorderen met de mogelijkheid tot het verwerven van grond in eigendom. Daartoe werden *colônias* opgericht, een soort van kampen voor rurale ontwikkeling. Behalve bovengenoemde groepsvestigingen bestaan er nog enkele andere, kleinere Nederlandse rurale gemeenschappen zoals in Maracaju (MT) en Tibagi (PR). Deze gids beperkt zich tot de zes Nederlandse koloniën die - met uitzondering van Carambeí - alle na de Tweede Wereldoorlog tot stand zijn gekomen. Voor een uitgebreide beschrijving van de Braziliaanse context, het Nederlandse emigratiebestel en de rol van kerkelijke organisaties, wordt verwezen naar de onderzoeksgids van Lodewijk Hulsman.⁴

De keuze voor deze themagids is bepaald door het doel, namelijk het in kaart brengen van de aanwezige bronnen in de Nederlandse koloniën in Brazilië betreffende de lokale groepsvestigingen aldaar. Omdat het merendeels (deel)collecties betreft die op initiatief van de lokale musea en/of Nederlandse verenigingen zijn ontstaan en er - met uitzondering van het museum in Holambra (I) - niet eerder inventarisaties zijn gemaakt, lag binnen de beschikbare tijd het maken van plaatsingslijsten voor de hand. ‘De plaatsingslijst is een staat van beknopte omschrijvingen van archiefbestanddelen in de volgorde waarin zij materieel zijn gerangschikt, onder opgave van hun vindplaats. De plaatsingslijst bestaat doorgaans niet uit de volledige archivistische beschrijvingen en kan fungeren als voorlopige inventaris.’⁵

² Vergelijk Liesbeth Beelen-Driehuizen & Jan H. Kompagnie, *Onderzoeksgids Landverhuizers. Aanwijzingen voor het doen van onderzoek naar Nederlandse emigranten en transmigranten (2^e kwart 19^e eeuw - 1940)* (Den Haag 1996), 3.

³ <http://zeskamp.com.br> [geraadpleegd oktober 2016].

⁴ Hulsman, *Nederlandse groepsmigratie naar Brazilië 1822 - 1992*.

⁵ <http://archiefwiki.org/wiki/Plaatsingslijst> [geraadpleegd oktober 2016].

In totaal omvat deze themagids zes plaatsingslijsten. Elke plaatsingslijst wordt ingeleid met vermelding van naam en contactgegevens van de bewaarplaats, en met een omschrijving. De meeste documenten kunnen alleen als origineel worden geraadpleegd en er is toestemming vereist.

Het aantal beschreven bronnen in deze gids is beperkt tot de collecties van zes lokale musea. Dit houdt verband met de omvang van het project, waardoor een uitputtend onderzoek naar mogelijke (deel)archieven en collecties elders in de koloniën niet haalbaar bleek. Evenmin zijn alle in de plaatsingslijsten opgenomen bronnen op stukniveau beschreven. Een aantal daarvan, waaronder het archief van de Cooperativa Central de Laticínios do Paraná Limitada (CCLPL), verdient echter de aanbeveling om nader geïnventariseerd te worden.

Een andere opmerking, in verband met het digitaal doorzoeken van de gids, betreft de tweetaligheid. De resultaten van de inventarisatie zijn in de Nederlandse taal vastgelegd, maar daar waar omschrijvingen enkel in het Braziliaans-Portugees (en soms tweetalig) voorhanden waren, zijn deze letterlijk overgenomen in de plaatsingslijsten. Waar nodig geacht is daarbij de redactievorm (brief, foto, notulen, enzovoorts) vertaald naar het Nederlands.

Naast deze uitleg over de opzet van de gids biedt de inleiding achtergrondinformatie over het Tulipana Programma in het kader waarvan het bronnenonderzoek is uitgevoerd, gevolgd door een beknopte beschrijving van de historische context waarbinnen de zes Nederlandse groepsvestigingen zijn ontstaan, alsook enkele bibliografische aantekeningen. Tot slot vindt men achter in de gids een webliografie en bibliografie.

Aldus verschaft dit werk een eerste overzicht van lokale bronnen met betrekking tot zes Nederlandse groepsvestigingen in Brazilië die, onder voorbehoud van toestemming, beschikbaar worden gesteld aan belangstellenden. Themagids “Zeskamp” kan daarmee worden beschouwd als een relevante aanvulling op de eerder gepubliceerde onderzoeksgidsen van Hulsman (2012) en Van Faassen (2014).⁶

⁶ Hulsman, *Nederlandse groepsmigratie naar Brazilië 1822 - 1992*.

<http://resources.huygens.knaw.nl/emigratie> [geraadpleegd oktober 2016]. De digitale onderzoeksgids *Emigratie 1945-1967* maakt deel uit van het proefschrift van Marijke van Faassen, *Polder en Emigratie. Het Nederlandse emigratiebestel in internationaal perspectief 1945-1967* (Den Haag 2014).

Achtergrond

Gedeeld Cultureel Erfgoed

Brazilië en Nederland delen een gezamenlijke geschiedenis die teruggaat tot in de zeventiende eeuw. In de afgelopen eeuw hebben daarbij enkele duizenden Nederlandse emigranten zich groepsgewijs in Brazilië gevestigd. Het betreft gemeenschappen die nog altijd als zodanig herkenbaar zijn in de Braziliaanse samenleving. Tegenwoordig besteden zowel Braziliaanse als Nederlandse instituten aandacht aan dit gezamenlijke verleden. Daarbij is met name Brazilië een van de landen waarop de Nederlandse overheid zich richt binnen het Gedeeld Cultureel Erfgoedbeleid.⁷

Tulipana Programma

Het Centre for Global Heritage and Development (CGHD) te Leiden is een interuniversitair samenwerkingsverband tussen Leiden University, Delft University of Technology en Erasmus University Rotterdam, dat interdisciplinair en innovatief erfgoedonderzoek en -onderwijs initieert, stimuleert en faciliteert. In 2014 is het CGHD het Tulipana Programma gestart met als doel het behoud en toegankelijk maken van erfgoed van Nederlandse emigranten in Brazilië. Het beoogt Nederlandse gemeenschappen in Brazilië behulpzaam te zijn bij het inventariseren en conserveren van historische bronnen en het (online) beschikbaar stellen ervan voor een breder publiek.

Hoewel er al enig academisch onderzoek is verricht, met name betreffende de kolonie Holambra, zijn diverse thema's nog niet of nauwelijks aan bod gekomen, bijvoorbeeld de banden tussen de koloniën onderling, de rol die familierelaties spelen in het (retour)emigratieproces en de vorming van een transatlantische, Nederlands-Braziliaanse herinneringscultuur. Historisch bronnenmateriaal kan daarbij een licht werpen op de ontwikkeling van deze georganiseerde groepsvestigingen en meer in het algemeen leiden tot een beter begrip van de migratiegeschiedenis.⁸

Eerder al, in 2012, heeft Lodewijk Hulsman in opdracht van het Nederlandse Nationaal Archief een onderzoeksgids samengesteld over in Nederland aanwezige bronnen betreffende de groepsemigratie van Nederlanders naar Brazilië in de periode 1822-1992 en de daaruit ontstane koloniën.⁹ Een andere relevante en breder opgezette onderzoeksgids is in 2014 gepubliceerd door Marijke van Faassen.¹⁰ Na voltooiing van de onderzoeksgids van Hulsman was het voor de betrokkenen duidelijk dat hiermee niet alle onderzoeksbronnen betreffende Brazilië waren geïnventariseerd. Want behalve bronnen die berusten bij de Braziliaanse overheidsarchieven beschikken de Nederlandse gemeenschappen in Brazilië zelf ook over

⁷ <http://tulipana.org/welkom/achtergrond> [geraadpleegd oktober 2016].

⁸ Centre for Global Heritage and Development, *Tulipana. Preserving Heritage of Dutch Communities in Brazil by using Digitization, creating an online platform on Dutch Immigration to Brazil* (s.l. 2014), 2-5. Zie:

<http://tulipana.org/images/fixedcontent/ProjectTulipana20140825.pdf> [gedownload oktober 2016].

⁹ Hulsman, *Nederlandse groepsmigratie naar Brazilië 1822 - 1992*.

¹⁰ Van Faassen, *Emigratie 1945 - 1967*.

historische documenten. Deze bevinden zich echter op diverse plaatsen en de bewaaromstandigheden zijn vaak niet optimaal. Bovendien is een groot aantal schriftelijke bronnen Nederlandstalig en daardoor voor de jongere generaties in deze gemeenschappen niet of beperkt toegankelijk. En hoewel intussen een groot deel van het historisch materiaal in beheer is van lokale musea, ontbrak tot nu toe een overzicht van wat er aanwezig is. In deze leemte wordt nu binnen het kader van het Tulipana Programma voorzien.¹¹

In samenwerking met lokale partners en de overkoepelende Associação Cultural Brasil-Holanda is gedurende de maanden april tot en met juli 2016 bronnenonderzoek verricht in zes Nederlandse migrantengemeenschappen in Brazilië. De centrale onderzoeksvraag luidde: Welke archiefbescheiden (bronnen van informatie) betreffende de Nederlandse groepsvestigingen in Brazilië worden op lokaal niveau in openbare instellingen bewaard?

Het aantal geïnventariseerde archiefbescheiden in de zes koloniën samen bedraagt naar schatting 18 meter. Vrijwel altijd zijn de collecties onderverdeeld naar foto's, beeld- en geluidopnamen, geografische kaarten en plattegronden, kranten en tijdschriften en boekpublicaties. Daarnaast zijn in alle koloniën, behalve in Nã-Me-Toque, (deel)archieven van coöperaties aangetroffen, vooral bestaande uit notulen en correspondentie. Andere, kleinere archieven die (deels) bewaard zijn gebleven, betreffen onder meer die van de jeugdverenigingen in Castrolanda en Arapoti en van de Zusters Kanunnikessen van het Heilig Graf in Holambra. Verder beschikken alle lokaal bezochte musea over persoonlijke documenten, uiteenlopend van papieren ten behoeve van de emigratie tot fotoalbums en dagboeknotities. De ene keer zijn de documenten bijeengebleven in een particuliere verzameling van een persoon of familie. Een andere keer betreft het bijvoorbeeld bidprentjes die door het museum zijn samengebracht in één collectie.

In alle zes gemeenschappen zijn de ontstane collecties het resultaat van actieve of passieve verwerving bij de coöperatie, kerk, school, verenigingen en families. De acquisitie van foto's, emigratiepapieren, verslagen, brieven, contracten, verenigingsarchieven enzovoorts, gebeurde meestal in de periode voorafgaande aan de opening van het museum. Op hun beurt hielden de plannen voor de oprichting van een museum veelal verband met een aankomende jubileumviering van de Nederlandse groepsvestiging. Een uitzondering hierop vormt de relatief kleine Nederlandse migrantengemeenschap in Nã-Me-Toque die deel uitmaakt van een grotere nederzetting, met onder meer inwoners van Duitse en Italiaanse herkomst. De geschiedenis en cultuur van deze en andere lokale bevolkingsgroepen wordt gerepresenteerd in het plaatselijke museum Casa da Cultura Dr. Otto Stahl en door de Associação Holandesa.¹²

¹¹ Centre for Global Heritage and Development, *Tulipana*, 3-5.

¹² <http://tulipana.org/nieuws/43-eindverslag-bronnenonderzoek-tulipana> [geraadpleegd oktober 2016].

Historische context

Nederlandse groepsvestigingen in Brazilië

De beginjaren

Ongeveer een half miljoen Nederlanders besluit in de naoorlogse jaren het land te verlaten om elders een nieuw bestaan op te bouwen. Hun motieven lopen uiteen van gebrekkige economische omstandigheden tot angst voor overbevolking en het communisme. Gestimuleerd door de Nederlandse overheid ontstaat er in de periode 1945 - 1967 een uitgebreid emigratiebestel dat vooral agrariërs en laag- en ongeschoolde arbeiders aanmoedigt te emigreren. Canada staat als bestemming bovenaan, gevolgd door Australië, de Verenigde Staten, Nieuw-Zeeland en de minder traditionele immigratielanden Zuid-Afrika en Brazilië.

Kwantitatief gezien stelt de naoorlogse uitstroom naar Brazilië weinig voor. Tot 1964 gaat het om nog geen 5.000 personen.¹³ Hun bijdrage aan het land is daarentegen groot. Door de Nederlandse landbouwkolonies komen de agrarische sector en de bloementeel, en de daaraan gerelateerde machine-industrie en kennis duidelijk tot ontwikkeling. De impact van hun aanwezigheid is daardoor niet zozeer cultureel, maar vooral economisch van aard.¹⁴

Behalve de vorming van zes koloniën ontstaan ongeveer gelijktijdig enkele kleinere Nederlandse nederzettingen in Monte Alegre (1949), Tronco (1953) en Santa Catarina (1959). Hoewel georganiseerde groepsemigratie pas na de Tweede Wereldoorlog plaatsvindt, kent Brazilië voordien ook al een paar Nederlandse migrantengemeenschappen. De oudste ontstaat rond 1860 in de deelstaat Espírito Santo, waar een groepje landarbeiders uit Zeeuws-Vlaanderen de kolonie Holanda sticht. Door valse beloften van immigratie-agenten hierheen gehaald, lukt het hen slechts een marginaal bestaan op te bouwen. In 1908 volgt de stichting van de Braziliaanse overheidskolonie Gonçalves Junior bij Iratí in de deelstaat Paraná, die grotendeels wordt bevolkt door voormalige dokwerkers uit Rotterdam. Al na een jaar laat het merendeel van de bewoners zich door de Nederlandse regering repatriëren.¹⁵

Carambeí (1911)

Na de leegloop uit de groepsvestiging Gonçalves Junior besluiten de broers Leendert en Jan Verschoor niet naar Nederland terug te keren, maar verder te trekken richting Ponta Grossa om zich aan te sluiten bij een project van de Brazil Railway Company. Van daar weten zij Aart-Jan de Geus uit het Zuid-Hollandse 's-Gravendeel over te halen tot emigratie. Samen

¹³ Renate Stapelbroek, 'Retour Brabant - Brazilië. De terugkeer van naoorlogse emigranten (1960-1970)', in *In Brabant* 3 (2012), 1, 22-37, 23. Zie: http://www.thuisinbrabant.nl/files/In_Brabant_jaargang_3_nummer_1_Retour_Brabant_Brazilie.pdf [gedownload oktober 2016].

¹⁴ <http://tulipana.org/welkom/geschiedenis-van-de-migranten> [geraadpleegd oktober 2016].

Centre for Global Heritage and Development, *Tulipana*, 2-3.

W. van Lieshout (persoonlijke mededeling, 29 april 2016)

¹⁵ M. Smits, *Holambra. Geschiedenis van een Nederlandse toekomstdroom in de Braziliaanse werkelijkheid 1948- 1988* (Nijmegen 1990), 16-17. Ruth Kiewiet & Willem Kiewiet, *A Colônia de Gonçalves Júnior (Iratí / Paraná) - A Imigração Holandesa de 1908-1909 no Brasil* (Carambeí 2011), 19.

met nog andere Nederlandse emigranten vormt deze protestantse groepsvestiging in 1911 de kiem van de huidige kolonie Carambeí.¹⁶

In 1917, na afloop van het spoorweganalyseproject, lukt het de pioniers hier grond op te kopen en zich toe te leggen op landbouw en veeteelt. In 1920 telt de kolonie Carambeí 49 Nederlanders en 17 Brazilianen van Nederlandse afkomst. Daarnaast wonen er enkele Duitse families. In 1925 wordt de Sociedade Cooperativa Holandesa de Laticínios opgericht.¹⁷

Van 1935 tot 1952 verblijft het domineesechtpaar Muller vanuit de Noord-Amerikaanse Christian Reformed Church in de kolonie om geestelijke bijstand te geven aan de bewoners. Nadien dient dominee Muller de kerk in Castrolanda en Arapoti en vervult hij een belangrijke rol als bemiddelaar bij de samenwerking tussen de drie koloniën.¹⁸

Tussen 1935 en 1940 is er een kleine golf van nieuwe emigranten met ervaringen in de landbouw. Een aantal van hen komt vanuit Nederlands-Indië waaronder de familie Vermeulen, die evenals dominee Muller, nauw betrokken raakt bij de ontwikkeling van de Nederlandse groepsvestigingen in Paraná.¹⁹ Er wordt een zuivelfabriek gebouwd, gevolgd door de oprichting van de Sociedade Cooperativa de Laticínios Batavo in 1941. Zo groeit de spontaan ontstane groepsvestiging in Carambeí geleidelijk uit tot een Nederlandse landbouwkolonie.²⁰ Daarmee onderscheidt deze nederzetting zich van de overige vijf protestantse én katholieke kolonies die (op Não-Me-Toque na) door bemiddeling van de Nederlandse overheid tot stand komen.

Holambra (1948)

Tussen 1948 en 1962 vestigen zich meer dan 1.200 personen in de katholieke landbouwkolonie Holambra (een samentrekking van Holland, Amerika en Brazilië). De oorspronkelijke *fazenda* Ribeirão, gelegen op circa 130 kilometer ten noorden van de stad São Paulo, trekt aanvankelijk vooral pioniers uit het oosten en zuiden van Nederland aan. Op zoek naar grond voor hun opgroeiende zonen zien velen zich genoodzaakt hun agrarisch bestaan overzee voort te zetten.²¹ Over de keuze voor deze groepsemigratie bericht het weekblad De Katholieke Illustratie in 1949 het volgende: ‘De R.K. Emigratiestichting [...] kwam tot de conclusie, dat het verre te prefereren valt de mensen, die weg willen en moeten, in groepen te laten gaan: door de binding van godsdienst en nationaliteit kan dan in den vreemde een zelfstandige, eigen gemeenschap gevormd worden, die zich niet zo gemakkelijk onder de voet zal laten lopen. Een fris en mooi plan, doch niet eenvoudig om te verwezenlijken, want Frankrijk noch Canada, Australië noch Zuid-Afrika staan immigratie in groepsverband toe en zo viel dan, na een uitvoerig onderzoek van alle mogelijkheden en moeilijkheden, de keuze op vijfduizend hectaren practisch woeste grond in Brazilië, waarop een coöperatie, de Holambra”

¹⁶ Hulsman, *Nederlandse groepsmigratie naar Brazilië 1822 - 1992*, 172.

¹⁷ Ibidem.

¹⁸ Ibidem.

Tiny de Jager Salomons, *50 Jaar Kolonie Arapoti* (Ponta Grossa 2010), 18, 68.

¹⁹ <http://holambra.nl/?tag=Carambeí&paged=2> [geraadpleegd oktober 2016].

²⁰ Hulsman, *Nederlandse groepsmigratie naar Brazilië 1822 - 1992*, 172.

²¹ Stapelbroek, ‘Retour Brabant - Brazilië’, 23-24.

is gesticht, die als er geen ernstige tegenslagen komen op den duur twaalf- tot vijftienhonderd Nederlanders zal omvatten.²²

Não-Me-Toque (1949)

Na een paar jaren, als de financiële problemen en de onderlinge spanningen binnen het coöperatief verband zo hoog zijn opgelopen, dat de kans op een eigen bedrijf in Holambra nihil lijkt, besluit een groep pioniers in 1951 naar de landbouwkolonie Não-Me-Toque te trekken. Deze nederzetting in de zuidelijk gelegen deelstaat Rio Grande do Sul dankt haar ontstaan aan de komst van Duitse en Italiaanse kolonisten in de jaren 1900 - 1915. Op uitnodiging van de Nederlandse pater Marcelino Melis vestigen zich hier in 1949 drie Nederlandse gezinnen: Melis, Van den Mosselaar en Rauwers. Tijdens de bootreis naar Brazilië hebben enkele emigranten onderweg naar Holambra al kennisgemaakt met deze groep. In de daaropvolgende jaren groeit de Nederlandse gemeenschap in Não-Me-Toque uit tot een 'vluchtkolonie' met bewoners die grotendeels uit Holambra komen. In 1953 heeft de kolonie ongeveer 1.200 inwoners, waaronder ruim 200 van Nederlandse afkomst. Bij de Nederlandse paters, verbonden aan het lokale Gymnasium São Francisco Solano, zijn de kinderrijke katholieke gezinnen meer dan welkom. Hier kunnen hun landgenoten rekenen op geestelijke bijstand en materiële ondersteuning.²³

Castrolanda (1951)

Een onderzoek van de Christelijke Emigratie Centrale (CEC) naar de mogelijkheden voor georganiseerde groepsvestiging in de omgeving van Carambeí, leidt in 1951 tot de oprichting van de kolonie Castrolanda, een 'buitenwijk' van de gemeente Castro. De pioniers, aanvankelijk 50 gezinnen afkomstig uit het noordelijke provincies, hebben zich daarvoor verenigd onder de naam Groepsemigratie Brazilië (GEB). De leiding van deze vereniging is in handen van Gerrit Willem Kaemingk, medewerker van de Christelijke Emigratie Centrale en directeur van de Christelijke Lagere Landbouwschool te Hoogeveen. Na aankomst in Brazilië organiseren de boeren zich in de Cooperativa Castrolanda. Gedurende de daaropvolgende jaren krijgt ook Carambeí landbouwkundige ondersteuning vanuit Nederland. In 1954 wordt de Cooperativa Central de Laticínios do Paraná Ltda. opgericht met lidmaatschap van de coöperaties Batavo en Castrolanda. Na de oprichting van de coöperatie Castrolanda volgt de stichting van een eigen kerk en school in de kolonie.²⁴

²² Ibidem. Zie ook: T. Elias, 'Een Nieuwe Toekomst Tegemoet. Twaalfhonderd Nederlanders naar Brazilië', in *Katholieke Illustratie* (1949), 83, 354-355.

²³ Ibidem, 25-26.

²⁴ Klaas van Gasselte, *De fazenda van Castrolanda. Over boeren en boerinnen die hun tenten opsloegen op de campo's van Brazilië* (Bedum 1989), 28-33.

Hulsman, *Nederlandse groepsimmigratie naar Brazilië 1822 - 1992*, 172, 180.

C.H.L. Kiers-Pot, *Castrolanda 50 anos 1951 - 2001* (Castro 2001), 86, 96, 142.

J. Morsink Borg & J. de Jager Kassies (persoonlijke mededelingen, mei /september 2016).

Arapoti (1960)

In 1957 wordt vanuit Carambeí en Castrolanda de Cooperativa Central de Imigração do Brasil Meridional e Central (CCICMC) ingesteld. Doel hiervan is uitbreiding van de reeds bestaande Nederlandse gemeenschappen in Brazilië. Deze centrale coöperatie is gemachtigd grond aan te kopen dan wel te verkopen zonder goedkeuring van haar leden. Langs deze weg en met financiële hulp vanuit het Amerikaanse Development Loan Fund (DLF) - waarvoor dominee Muller zich persoonlijk inzet - kan in 1960 een nieuwe kolonie worden gerealiseerd bij het gelijknamige stadje Arapoti, ruim 100 kilometer ten noorden van Castrolanda. De Amerikaanse regering beschouwt de aanwezigheid van een voedselproducerende kolonie als een middel om de armoede onder de plattelandsbevolking te bestrijden en zo de opkomst van het communisme tegen te gaan.²⁵

De 21 pioniers in Arapoti, merendeels rechtstreeks afkomstig uit Nederland (door bemiddeling van Gerrit Willem Kaemingk) en deels jonge boeren uit Carambeí en Castrolanda, verenigen zich vervolgens in de Cooperativa Agro-Pecuária Arapoti Ltda. (CAPAL). Twee jaren later treedt CAPAL als lid toe tot de CCLPL.²⁶ In navolging van Castrolanda stichten de pioniers in de kolonie Arapoti een eigen kerk en school. Samen staan de drie protestantse gemeenschappen in Paraná bekend als de zogeheten ABC-kolonies; Arapoti, Batavo (Carambeí) en Castrolanda.

Campos de Holambra (1961)

Wanneer in 1958 de uitgifte van gronden op de oorspronkelijke fazenda Ribeirão bijna is afgerond, beraadt het coöperatiebestuur van Holambra, onder leiding van Charles Hogenboom, zich op uitbreiding van de kolonie door aankoop van nieuwe gronden. Uitbreiding is noodzakelijk, enerzijds om de kinderen van de reeds aanwezige emigranten in de gelegenheid te stellen een eigen bedrijf te starten, anderzijds om verdere emigratie vanuit Nederland mogelijk te maken. De behoefte aan nieuwe emigranten komt niet alleen voort uit demografische overwegingen. Men wil ook voorkomen dat de bestaande kolonie in een geestelijk-cultureel isolement geraakt en daardoor tot stilstand komt.²⁷

Hoewel het de protestantse koloniën Carambeí en Castrolanda lukt om ten behoeve van de nieuw op te richten kolonie Arapoti een lening af te sluiten bij het Development Loan Fund (DLF), wordt de aanvraag door Holambra ten behoeve van een tweede kolonie onverwacht afgewezen. Met steun van de Nederlandse commissaris voor de emigratie, mr. B.W. Haveman, weet men echter een lening te verkrijgen bij de Inter-American Development Bank.²⁸

In 1961 koopt de speciaal daartoe opgerichte Cooperativa de Imigração e Colonização Holambra twee fazendas aan in de gemeente Paranapanema voor de realisering van

²⁵ De Jager Salomons, *50 Jaar Kolonie Arapoti*, 16.
Smits, *Holambra*, 130.

²⁶ L. Salomons in De Jager Salomons, *50 Jaar Kolonie Arapoti*, 18-20.

²⁷ Smits, *Holambra*, 129-135.

K. Wijnen, *Campos de Holambra 1960 - 2010* (Poeldijk / Paranapanema 2010), 18.

²⁸ Smits, *Holambra*, 130.

Holambra II, tegenwoordig bekend onder de naam Campos de Holambra. Vijf pioniers uit Holambra I starten met de ontginning. Met steun vanuit Nederland arriveren in 1962 de eerste emigranten, gevolgd door onder meer Nederlandse en een tiental Zwitserse gezinnen die reeds elders in Brazilië hebben gepioneerd.²⁹

Economische ontwikkeling

Hoewel elke kolonie in de tijd haar eigen ontwikkeling doormaakt, is het niet onmogelijk iets over de loop van de zes Nederlandse groepsvestigingen in het algemeen te zeggen. Na moeizame beginjaren die dikwijls gepaard gaan met ontberingen slaagt het gros van de pioniers er daadwerkelijk in een nieuw bestaan op te bouwen. Dat de aansluiting bij een coöperatie daarin een belangrijke, zo niet onmisbare succesfactor is, blijkt al in 1925 bij de oprichting van de Sociedade Cooperativa Holandesa de Lacticínios Ltda. in Carambeí, waarin meerdere families besluiten samen te werken om hun marktpositie te versterken.³⁰

In de beginjaren van Holambra I leidt het werken in coöperatief verband echter geenszins tot bevredigende resultaten. Misoogsten, veeziekten, gebrek aan financiële middelen en onenigheid over de bestuurlijke gang van zaken doet een groot aantal emigranten besluiten de kolonie voortijdig te verlaten en het elders in Brazilië opnieuw te proberen. Zo vertrekken tussen 1951 en 1953 ongeveer 500 personen van Holambra naar de ‘vluchtkolonie’ Não-Me-Toque.³¹ Anderen keren terug naar Nederland.

Het fenomeen retouremigratie kent men in alle koloniën (en in elk emigratieland), zo ook in Arapoti. Van de 69 gezinnen die zich hier vanaf 1960 vestigen, blijft uiteindelijk ruim de helft over. Niet zelden zijn heimwee en/of economische omstandigheden de redenen voor vertrek. Het jaar 1965 gaat de boeken in als ‘de grote uittocht’ wanneer maar liefst vijf gezinnen de kolonie vaarwel zeggen. Voor de weduwe Boerema en haar jonge kinderen biedt Nederland betere toekomstperspectieven dan Brazilië. Daarnaast zijn er ook gepensioneerden die naar hun geboorteland terugkeren. Tegenwoordig is het vaak zo dat jongeren voor studie of werk tijdelijk naar Nederland of een ander buitenland uitwijken en vervolgens besluiten daar permanent te blijven. Omgekeerd komt het eveneens voor dat stagiaires, leerkrachten en predikanten tijdelijk in de kolonie wonen.³² Sommigen leren daar hun partner kennen en blijven voorgoed.

Landbouwkundige ondersteuning

In de loop van de jaren vijftig krijgen de koloniën landbouwkundige ondersteuning vanuit Nederland, als eerste in de persoon van ir. Hartman die werkzaam is in de ABC-kolonies. Hij legt de basis voor voorlichting en onderzoek door een start te maken met landbouwonderwijs.

²⁹ Wijnen, *Campos de Holambra 1960 - 2010*, 267.

³⁰ Wim de Geus (persoonlijke mededeling, 13 mei 2016).

Zie ook: S. Blankendaal, 100 jaar Hollanders in Carambeí, in *Trouw*, 6 april 2011.

<http://www.trouw.nl/tr/nl/5009/Archief/article/detail/1870938/2011/04/06/100-jaar-Hollanders-in-Carambeí.dhtml> [geraadpleegd oktober 2016].

³¹ Stapelbroek, ‘Retour Brabant - Brazilië’, 25-26.

³² De Jager Salomons, *50 Jaar Kolonie Arapoti*, 46, 150, 158-159.

Zijn opvolger ir. Bouman legt veel bedrijfsbezoeken af waarbij hij de boeren praktische raad geeft. Na hem volgt ir. Kloosterman wiens werkterrein zich uitbreidt tot alle Nederlandse groepsvestigingen. De laatste landbouwconsulent in de rij die door de Nederlandse regering beschikbaar wordt gesteld, is ir. Van der Schaaf. Hij blijft aan tot begin jaren zeventig.³³ In zijn afscheidsrede in 1968 spreekt ir. Kloosterman over de toekomst waarin men vanuit Nederland weinig emigranten meer kan verwachten. Om economisch te overleven zullen de Nederlandse koloniën daarom, ook op het terrein van voorlichting en onderzoek, onderling nauwer moeten gaan samenwerken.³⁴ De twee bestaande levensbeschouwelijke zuilen blijven echter in stand. Het jaar ervoor richt de CCLPL het Departamento de Assistência Técnica (DAT) op, dat in 1984 wordt omgevormd tot de Fundação ABC en daarmee de drie protestantse koloniën in Paraná verbindt.³⁵ Binnen de katholieke zuil gaan de beide Holambas, de federale regering en de katholieke universiteit in São Paulo in 1965 een samenwerkingsverband aan voor de bouw van een groot scholencomplex op een terrein van de coöperatie in Holambra II. Dit Instituto de Estudos de Assistência Social dat deels wordt gefinancierd door de Nederlandse minister voor Ontwikkelingssamenwerking beoogt middels (landbouw)onderwijs de levensomstandigheden van de gehele rurale bevolking in de omgeving te verbeteren.³⁶

Militaire coup

Een politieke gebeurtenis met langdurige gevolgen voor de economische ontwikkeling van de Nederlandse groepsvestigingen is de militaire coup op 1 april 1964, die met hulp van de Amerikaanse regering een einde maakt aan de linkse regering van João Goulart. Om hongeropstanden onder de bevolking te voorkomen en de export (van onder meer soja) te bevorderen, hebben de militaire machthebbers alle belang bij modernisering van de agrarische sector. Voor de voedselproducenten in de Nederlandse groepsvestigingen pakt dit positief uit door de gunstige investeringsvoorwaarden en verbetering van de infrastructuur. Als gevolg daarvan beleven de Nederlandse landbouwkoloniën tot midden jaren tachtig een periode van ongekende economische bloei.³⁷

In de jaren zeventig breekt een nieuwe fase van spontane vestiging aan. Veelal betreft het kinderen van emigranten uit de oorspronkelijke groepsvestigingen die in andere deelstaten van Brazilië en meestal in de nabijheid van een stad, een bedrijf starten. Zo vindt men sinds 1972 agrarische ondernemers van Nederlandse afkomst in Maracaju (MS) en in Paracatú (MG). De groep in Maracaju betreft emigrantenkinderen afkomstig uit alle zes koloniën. Paracatú is een initiatief vanuit Nã-Me-Toque. In de jaren tachtig en negentig volgen nieuwe vestigingen in onder meer Rio Verde (GO) en Balsas (MA). Aparte vermelding verdient de groep vrijgemaakt-gereformeerden in Brasolândia, gelegen nabij Unaí (MG). Deze kolonie is

³³ De Jager Salomons, *50 Jaar Kolonie Arapoti*, 31-33.

Van Gasselte, *De Fazenda van Castrolanda*, 274-276.

³⁴ De Jager Salomons, *50 Jaar Kolonie Arapoti*, 32.

³⁵ Ibidem, 33.

³⁶ Wijnen, *Campos de Holambra 1960-2010*, 126-128.

³⁷ [https://nl.wikipedia.org/wiki/Staatsgreep_in_Brazili%C3%AB_\(1964\)](https://nl.wikipedia.org/wiki/Staatsgreep_in_Brazili%C3%AB_(1964)) [geraadpleegd oktober 2016].

De Jager Salomons, *50 Jaar Kolonie Arapoti*, 45.

in 1984 opgericht door Nederlandse emigranten, waaronder familieleden en kennissen van de in 1971 opgeheven groepsvestiging in Monte Alegre (PR).³⁸

Met de terugkeer van de democratie in 1985 komt geleidelijk een einde aan de verlening van overheidssubsidies. De jaren erna laten zich kenmerken door een torenhoge inflatie die een aantal coöperaties in financieel bijzonder benarde situaties brengt. De verkoop van de aandelen van de CCLPL wordt niet alleen economisch gevoeld; het verbreekt ook een morele en culturele band tussen de drie Nederlandse gemeenschappen in Paraná.³⁹ Omstreeks dezelfde tijd dwingen de financiële problemen binnen de Cooperativa Agro Pecúária Holambra (CAPH) de directie tot een reorganisatie die in 2001 leidt tot een drietal nieuwe coöperaties: Cooperativa Veiling Holambra, Cooperativa Agropecuária de Insumos en Cooperativa Pecúária Holambra. Daarbij blijft de oorspronkelijke CAPH voortbestaan volgens een uniek administratief systeem.⁴⁰

De meest zuidelijk gelegen kolonie Nã-Me-Toque profiteert evenals de andere vijf Nederlandse groepsvestigingen van het economisch beleid onder de militaire regering en kampt daarna eveneens met de financiële crises die het land teisteren. Van zeer nauwe samenwerking tussen de Nederlanders is hier echter geen sprake. Met het werken in coöperatief verband hebben de meesten slechte ervaringen opgedaan in Holambra. Niettemin slaagt Nã-Me-Toque in 2009 er in benoemd te worden tot Capital Nacional da Agricultura de Precisão ofwel nationale hoofdstad van de precisielandbouw.⁴¹ Kort erna, in 2011, is Holambra uitgeroepen tot Capital Nacional das Flores. De bloemenhoofdstad van Brazilië trekt jaarlijks honderdduizenden toeristen.⁴² Tot slot heeft de gemeente Castro, dankzij de melkveehouders van Castrolanda, in 2016 de titel Capital Nacional do Leite in de wacht gesleept.⁴³

Anno 2016

Aan het begin van de 21ste eeuw staan de grotere agrarische ondernemers in Brazilië, met name de sojaproductanten onder hen, er economisch goed voor. Intussen maakt Brazilië deel uit van de zogeheten BRICS (Brazil, Russia, India, China en South-Africa), een groep van landen die zich in een vergelijkbaar stadium van economische ontwikkeling bevinden en zich dusdanig snel ontwikkelen dat zij naar verwachting rond het jaar 2050 de meeste van de huidige rijkste landen van de wereld zullen hebben ingehaald.⁴⁴ Hoewel de recessie in de wereldeconomie Brazilië aanvankelijk lijkt te sparen - in 2010 groeit de economie nog met 7,5% - is het door de recente gebeurtenissen in de politiek lastig te voorspellen welke kant het

³⁸ <http://holambra.nl/?tag=Carambei&paged=2> [geraadpleegd oktober 2016].

<http://www.brasolandia.com/index.php/layout/content-aangeboden.html> [geraadpleegd oktober 2016].

³⁹ Salomons, in De Jager Salomons, *50 Jaar Kolonie Arapotí*, 22-23.

⁴⁰ K. Wijnen & A. van der Knaap (org.), *Holambra. Cidade das Flores. Bloemenstad. Deel I 1948 - 1998 / Deel II 1998 - 2012* (Holambra: 2012), 369-370.

⁴¹ *Nã-Me-Toque, Capital nacional da Agricultura de precisão, 60 anos, 1954-2014, Nossa História*. Prefeitura Municipal (Nã-Me-Toque 2014). Zie ook: <http://naometoquers.com.br/agora-e-lei-nao-me-toque-capital-nacional-da-agricultura-de-precisao> [geraadpleegd oktober 2016].

⁴² <http://www.holambra.sp.gov.br/galeria/3,flores-de-holambra.html> [geraadpleegd oktober 2016].

Wijnen & Van der Knaap, *Holambra*, 414.

⁴³ <http://www.baldebranco.com.br/castro-capital-nacional-do-leite/> [geraadpleegd oktober 2016].

⁴⁴ <https://nl.wikipedia.org/wiki/BRIC> [geraadpleegd oktober 2016].

op gaat.⁴⁵ Die onzekerheid over de toekomst van het land treft ook de coöperatieleden in de koloniën waar tot op de dag van vandaag veelal nazaten van Nederlandse emigranten de bestuurlijke verantwoordelijkheid dragen.

Sociaal-culturele ontwikkeling

Vanaf het begin zijn de inwoners van de zes Nederlandse koloniën niet alleen economisch, maar ook in sociaal opzicht sterk op elkaar aangewezen. Dit blijkt onder meer uit de vele onderlinge verwantschapsrelaties waarbij men geleidelijk - in de katholieke koloniën eerder dan in de protestantse - ook buiten de groep huwt. Hoewel in alle zes in de loop der jaren op meerdere gebieden sprake is van toenemende integratie in de Braziliaanse samenleving, zijn er in de sociaal-culturele ontwikkeling duidelijk verschillen waarneembaar tussen de katholieke en protestantse groepsvestigingen.⁴⁶ Zo steunen de drie gereformeerde koloniën in Paraná relatief sterk op drie pijlers: coöperatie, kerk en school.⁴⁷ Filmavonden, een lezingenreeks, muziek- en sportactiviteiten, het grootste deel van het sociaal-culturele leven (waaronder deels ook de zorg) wordt hier georganiseerd vanuit eigen verenigingen. Deze verenigingen, waaronder specifiek voor de jeugd, ouderen en vrouwen, zijn vrijwel altijd direct of indirect gelieerd aan de kerk en draaien op vrijwillige inzet van hun leden. In de kerk, behorend tot de Igrejas Evangélicas Reformadas no Brasil (IER Brasil), worden naast Braziliaanse dominees ook nog altijd predikanten uit Nederland beroepen. Daarbij vinden er, zij het minder dan in het Portugees, Nederlandstalige diensten plaats. In de katholieke koloniën daarentegen deelt al lange tijd een minderheid van vooral ouderen de kerkbanken met Braziliaanse geloofsgenoten.⁴⁸

Behalve over coöperaties en kerken beschikken de drie protestantse koloniën over eigen scholen, gebaseerd op christelijke grondslag. Deze staan eveneens open voor kinderen van niet-Nederlandse afkomst. Naast het voor Brazilië geldende schoolprogramma volgen scholieren in de leeftijd van 4 tot 15 jaar hier facultatief primair onderwijs in de Nederlandse taal en cultuur. De zogeheten NTC-lessen worden afgesloten met een examen Nederlands als Vreemde taal.⁴⁹ Waar de jongere generaties in de Paraná-koloniën aldus het Nederlands als tweede taal gebruiken, beheersen hun leeftijdsgenoten in de overige koloniën vaak niet of nauwelijks de taal van hun (over)grootouders.⁵⁰ Merendeels bezoeken deze kinderen geen Braziliaanse staatsscholen, maar volgen zij onderwijs aan particuliere scholen, zoals het in 1999 opgerichte Colégio Holanda in Campos de Holambra. In 2004 opent deze kolonie de

⁴⁵ N. Jurna, Eindelijk heeft Temer Rousseff uit de weg, *nrc.nl* (31-08-2016). Zie: <https://www.nrc.nl/nieuws/2016/08/31/eindelijk-heeft-temer-rousseff-weg-4078442-a1518884> [geraadpleegd oktober 2016].

⁴⁶ M. Smits, Stukjes Nederland in Brazilië, *holambra.nl* (22 maart 2013). <http://holambra.nl/?tag=Carambei&paged=2> [geraadpleegd oktober 2016].

⁴⁷ Toespraak CAPAL-voorzitter Erik Bosch tijdens viering *56 anos da imigração holandesa em Arapoti*, 9 juni 2016. Zie ook: <http://www.folhaextra.com/almoco-comemora-56-anos-da-imigracao-holandesa-em-Arapoti> [geraadpleegd oktober 2016].

⁴⁸ M. Smits, Stukjes Nederland in Brazilië, *holambra.nl* (22 maart 2013). <http://holambra.nl/?tag=Carambei&paged=2> [geraadpleegd oktober 2016].

Renate Stapebroek (veldwerknootities, april - juli 2016).

<http://www.ierb.org.br/> [geraadpleegd oktober 2016].

Wijnen & Van der Knaap (org.), *Holambra*, 391-392.

⁴⁹ <http://www.stichtingnob.nl/onderwijs/scholenzoeker/colégio-Colônia-holandesa.aspx> [geraadpleegd oktober 2016].

⁵⁰ Renate Stapebroek (veldwerknootities, april - juli 2016).

Wijnen & Van der Knaap (org.), *Holambra*, 421-422.

deuren van CooperAção, een particuliere school voor voortgezet onderwijs. De naam wijst op binding met de lokale coöperatie. Tegenwoordig ressorteren beide scholen onder de Cooperativa Educacional de Pais e Responsáveis Campos de Holambra.⁵¹

Binnen de scholen in de protestantse koloniën is er aandacht voor Braziliaanse feesten, bijvoorbeeld *Festa Junina*, én voor Nederlandse tradities als Sinterklaas.⁵² De viering van Sinterklaas en het Oranjefeest op (of rond) 30 april gebeurt eveneens in Holambra I en II en Não-Me-Toque, weliswaar met name in de laatste kolonie door een afnemend aantal leden van de Associação Holandesa. Daarbij komt de in 1999 nog actieve volksdansgroep De Tulp van deze vereniging, destijds bestaande uit kleinkinderen van de eerste generatie emigranten, tegenwoordig zelden meer bijeen. De andere koloniën kampen eveneens met afnemende belangstelling voor het Nederlandse volksdansen onder de jeugd, maar in een enkel geval wordt dit gecompenseerd door interesse bij de Braziliaanse jeugd.⁵³ Zo werd in juni van dit jaar in Arapoti de viering van *56 anos da imigração holandesa* - 56 jaar Nederlandse immigratie opgeluisterd door een klompengroep bestaande uit leden van vrijwel uitsluitend niet-Nederlandse afkomst, onder begeleiding van een Braziliaanse docente. Of er in de toekomst meer optredens volgen, is voorlopig nog een vraag.⁵⁴

Andere evenementen die het Nederlandse karakter van de kolonie onderstrepen zijn onder meer de jaarlijkse Expoflora in Holambra I en de tot voor kort jaarlijks gehouden Holambrafeesten in Holambra II.⁵⁵ In het stadje Não-Me-Toque komt de aanwezigheid van Nederlanders tot uiting tijdens *Natal Étnico - Festa dos Povos*, waar sinds 2001 in de kerstperiode verschillende migrantengroepen hun culturele achtergrond representeren op het centrale parkplein Dr. Otto Schmiedt. Hier zijn enkele typische huizen - de zogeheten *casas étnicas* - nagebouwd, waaronder een Nederlandse woning.⁵⁶ Maar ook aan de reeds langer bestaande architectuur, zoals in Carambeí, valt de herkomst van de koloniebewoners af te lezen. Als toeristische trekpleister spant Holambra I de kroon met haar vele Hollandse trapgevels en daarachter de cafés, restaurants en souvenirwinkels, om al wat Nederland typeert te promoten.

Een laatste festiviteit, die hier niet onvermeld mag blijven is de Zeskamp. Het is het evenement bij uitstek waar - dit jaar voor de 38ste keer - integratie, sport en traditie samenkomen.⁵⁷ Integratie in die zin dat deze gelegenheid de grotere Nederlandse gemeenschap in Brazilië toont die de zes koloniën gezamenlijk vormen, ter bevestiging van hun onderlinge banden.

Samenvattend kan men stellen dat, waar de pioniers aanvankelijk de intentie hebben om zich expliciet als groep te vestigen door een geheel eigen, min of meer, gesloten Nederlandse gemeenschap te stichten, integreren hun nakomelingen met iedere volgende generatie verder in de Braziliaanse samenleving. Tegenwoordig verhuizen steeds meer jongeren voor studie naar de stad of naar het buitenland waaronder Nederland. Een onbekend aantal besluit daar te

⁵¹ Wijnen, *Campos de Holambra 1960 - 2010*, 267.

⁵² <http://www.stichtingnob.nl/onderwijs/scholenzoeker/colégio-Colônia-holandesa.aspx> [geraadpleegd oktober 2016].

⁵³ Wijnen & Van der Knaap (org.), *Holambra*, 395-396.

⁵⁴ Renate Stapelbroek (veldwerknootities, juni 2016).

Johan Scheffer en anderen (persoonlijke mededelingen per mail, oktober 2016).

⁵⁵ <http://www.expoflora.com.br/institucional-do-evento> [geraadpleegd oktober 2016].

Wijnen, *Campos de Holambra 1960 - 2010*, 122.

⁵⁶ J. Santos, & N. Isoda, *Não-Me-Toque. A cidade da gente* (São-Paulo 2015), 30-33.

⁵⁷ <http://naometoquers.com.br/cultura-e-turismo/eventos-oficiais> [geraadpleegd oktober 2016].

⁵⁷ <http://zeskamp.com.br> [geraadpleegd oktober 2016].

blijven. Anderen keren terug naar de kolonie in zoverre de werkgelegenheid daartoe mogelijkheden biedt, al of niet met een Braziliaanse levenspartner. Dit betekent echter geenszins dat de waardering voor hun Nederlandse of Braziliaans-Nederlandse afkomst onder de jongere generaties afneemt. Wel lijken zij behoefte te hebben aan een eigentijdse omgang met het erfgoed van hun voorouders. Dit blijkt onder meer uit gesprekken met verschillende generaties over de (her)inrichting van het lokale museum en over het verenigingsleven ten behoeve van de Nederlandse gemeenschap.⁵⁸ Veelal zijn de musea opgericht op initiatief van oudere, gepensioneerde emigranten, mannen en vrouwen die zich geroepen voelen om vooral het verhaal over de beginjaren van de kolonie vast te leggen voor het nageslacht. Hun nakomelingen, geboren en getogen in Brazilië, reflecteren echter vanuit een ander tijdsperspectief op de lokale geschiedenis.

⁵⁸ Dit zijn meerdere gesprekken geweest tussen Renate Stapelbroek en (oud-)bestuursleden en vrijwilligers in achtereenvolgens Não-Me-Toque, Castrolanda, Arapoti, Campos de Holambra en Holambra (mei - juli 2016).

Bibliografische notities

Voor de grotere context van de Nederlandse groepsemigratie wordt in de onderzoeksgids uit 2012 verwezen naar Smits (1989), Stekelenburg (2000), Schrover en Van Faassen (2010), Koops (2010) en de indexen over emigratie op de webpagina van het Nationaal Archief.⁵⁹ In 2014 is daar de gids van Van Faassen bij gekomen. ‘Deze onderzoeksgids brengt personen, overheidsinstellingen en particuliere organisaties in kaart die direct of op enige afstand betrokken zijn geweest bij het Nederlandse emigratiebestel en bij de (beleids)processen behorend bij emigratie uit Nederland en de daaropvolgende immigratie in het land van bestemming.’⁶⁰

Als belangrijkste overzichtswerken betreffende de agrarische groepsemigratie naar Brazilië noemt Hulsman de studies van Hack (1959), Van der Mast (1964) en Kloosterman (1969). Daarna verschijnen van de hand van Wijnen diverse rapporten van het Landbouw-Economisch Instituut (1976; 1977; 2001).⁶¹

Wetenschappelijke studies uit Brazilië, Nederland en de Verenigde Staten, gebaseerd op lokaal onderzoek, zoals die van Bartelink (1966), Bishop (1989), Herbers (1989), Price (1990), Witte (1991), Rickli (2003) en Beumer (2003) tonen vanuit verschillende perspectieven de ontwikkelingen binnen de afzonderlijke groepsvestigingen.⁶² Recent gereedgekomen zijn de masterscripties van Van Ham Mello betreffende Holambra (2015) en van Zomer betreffende Arapoti (2016).⁶³ Verder is onlangs verschenen het werk van historicus Mari Smits. Zijn boek *Holambra - De moeizame beginjaren van een stukje Nederland in Brazilië* is een volledig herziene uitgave van de publicatie uit 1990 waarbij Smits zich onder meer baseert op nadien beschikbaar gestelde archieven.⁶⁴

Naast deze wetenschappelijke werken zijn er meerdere jubileumuitgaven over de koloniën verschenen, zowel in het Nederlands als in het Braziliaans-Portugees. Veelal staan deze publicaties op naam van lokale bewoners, zoals Van der Meer (1961) en Kooy (1986) over Carambeí; Van Gasselte (1989) en Kiers-Pot (2001) over Castrolanda; Bronkhorst (1985) en De Jager Salomons over Arapoti (2010); en Van Riel-Souilljee in samenwerking met Gnaotto Zart over Nã-Me-Toque (2012). Verder stelde De Abreu Lemos een overzichtswerk samen over 50 jaren CAPAL in Arapoti (2010) en verzorgde Wijnen jubileumboeken voor Holambra I (1998) en Holambra II (2010). In samenwerking met Van der Knaap volgde in 2012 deel II op de uitgave van Wijnen uit 1998.⁶⁵

De uiteenzettingen over het ontstaan van de coöperatie, de organisatie van het onderwijs, het kerkelijke, sociaal-culturele leven en de rol van verschillende sleutelfiguren binnen de gemeenschap zijn niet zelden gebaseerd op de historische bronnen uit de plaatsingslijsten in deze gids. Voor een beter begrip van de lokale context waarbinnen de bronnen zijn ontstaan, bieden deze werken veel achtergrondinformatie. Daarnaast geven de memoires die een aantal

⁵⁹ Hulsman, *Nederlandse groepsemigratie naar Brazilië 1822 - 1992*, 21. Zie verder bibliografie.

⁶⁰ Van Faassen, *Emigratie 1945-1967*. Geraadpleegd op 7 oktober 2016, van <http://resources.huygens.knaw.nl/emigratie>

⁶¹ Hulsman, *Nederlandse groepsemigratie naar Brazilië 1822 - 1992*, 21. Zie verder bibliografie.

⁶² Ibidem.

⁶³ Zie bibliografie. De scriptie van Zomer staat online: <http://www.bibliotecadigital.unicamp.br/document/?code=000971086&fd=y> [gedownload oktober 2016].

⁶⁴ Mari Smits, *Holambra - De moeizame beginjaren van een stukje Nederland in Brazilië* (Nijmegen 2016).

Een vertaling in het Portugees wordt binnenkort verwacht op <http://tulipana.org> en <http://www.globalheritage.nl>

⁶⁵ Zie bibliografie.

pioniers, onder wie Klein Gunnewiek (1991) en Van den Broek (2011), op papier heeft gezet een inkijk in de persoonlijke levensgeschiedenissen van emigranten.⁶⁶ De meeste publicaties zijn aanwezig in het betreffende lokale museum of in te zien in het Centro de Documentação da Associação Cultural Brasil-Holanda te Carambeí. Behalve boekpublicaties bevatten lokale periodieken als *Jornal da Cidade Holambra*, *A Voz de Campos de Holambra* en *Veja Não-Me-Toque* eveneens relevante informatie. Voor de drie protestantse kolonies is het *Centraal Maandblad* relevant. Hieruit komt in 1999 het tijdschrift *De Regenboog / Arco-Íris* voort, dat vanaf die tijd bij uitstek de informatiebron wordt voor alle Nederlandse groepsvestigingen.⁶⁷ Tot slot dient vermeld te worden dat het overzicht van Hulsman uit 2012 leidraad is geweest bij het opstellen van de bibliografie in deze themagids.⁶⁸ Na afbakeningen in tijd en plaats is de lijst geactualiseerd door toevoeging van recente alsook enkele oudere werken, waaronder heemkundige bijdragen van Nederlandse bodem. De bibliografie is echter niet volledig.

⁶⁶ Zie bibliografie.

⁶⁷ Zie de betreffende plaatsingslijsten in deze gids.

⁶⁸ Hulsman, *Nederlandse groepsmigratie naar Brazilië 1822 - 1992*, 212-217.

BEWAARPLAATSEN EN PLAATSINGSLIJSTEN

1. CARAMBEÍ

Associação Parque Histórico de Carambeí (APHC)

Contactgegevens

Bezoekadres:

Avenida dos Pioneiros, 4050

Carambeí (PR)

Brasil

Postadres:

Associação Parque Histórico de Carambeí (APHC)

Caixa Postal 1257

84145-000 Carambeí (PR)

Brasil

Telefoon:

(0055) (42) 3231 5063

E-mail:

secretaria@aphc.com.br

Website:

www.parquehistoricodecarambeí.com.br

Omschrijving:

In 2011, het jaar waarin Carambeí haar 100-jarig bestaan vierde, opende Associação Parque Histórico de Carambeí (APHC) de deuren van een 10 hectare groot park, met de intentie om hier de herinnering aan de vestiging van de Nederlandse pioniers, alsook hun betrekkingen met andere bevolkingsgroepen in de regio Campos Gerais, levend te houden. Een rondwandeling door dit openluchtmuseum met replica's van uiteenlopende historische gebouwen en regelmatig terugkerende activiteiten, biedt bezoekers de gelegenheid zich een beeld te vormen van de leefomstandigheden van de eerste kolonisten aan het begin van de 20ste eeuw.

De collectie, ontstaan door donaties uit de lokale migrantengemeenschap, vormt de kern van het museum en bevat onder meer meubels, huishoudelijke gebruiksvoorwerpen, gereedschappen en Nederlandstalige boeken. Verder beheert het APHC een aantal historische documenten (3 archiefdozen) en een ladekast met foto's die betrekking hebben op de Nederlandse groepsvestiging in Carambeí en in het bijzonder op het bestaan van de lokale coöperaties. In de nabije toekomst wordt hier ook het archief van de Cooperativa Central de Latícínios do Paraná Ltda. (CCLPL) ondergebracht.

Centro de Documentação da Associação Cultural Brasil-Holanda (ACBH)

Contactgegevens

Bezoekadres:

Rua Tibagi, 365, sala nº 19
Ed. Condomínio Jardim Aurora
Carambeí (PR)
Brasil

Postadres:

Centro de Documentação da Associação Cultural Brasil-Holanda (ACBH)
Caixa Postal 1014
84145-000 Carambeí (PR)
Brasil

Telefoon:

Joanita Aardoom (0055) (42) 3231 1001 / (0055) (42) 3231 1258
Johan Scheffer (0055) (42) 3261 1095 / (0055) (42) 99106 0620

E-mail:

revistaregenboog@uol.com.br
johanscheffer@br10.com.br

Website:

www.acbh.com.br

Omschrijving:

Het Centro de Documentação da Associação Cultural Brasil-Holanda is een documentatiecentrum, ingericht in 2010, ter voorbereiding op het 100-jarig bestaan van de kolonie Carambeí in 2011 en de daaraan gekoppelde viering van het Ano da Holanda no Brasil / Hollands jaar in Brazilië. De collectie, ondergebracht in het kantoor van de gelijknamige vereniging, die is gehuisvest in het lokale bejaardenhuis, bestaat grotendeels uit publicaties over de Nederlandse groepsvestigingen in Brazilië.⁶⁹ Daarnaast beschikt het centrum over een vrijwel complete collectie van het *Centraal Maandblad* (1955 - 1998). De stukken zijn vrijwel allemaal genummerd. Daarbij verwijzen de letters naar de naam van het tijdschrift (CM = Centraal Maandblad) of naar de betreffende kolonie (CAR = Carambeí) of naar publicaties van algemene aard (ALG Br. = Algemeen Brazilië).

De Associação Cultural Brasil-Holanda (ACBH), opgericht in 1996, is een vereniging van Nederlanders en hun nakomelingen, afkomstig uit verschillende koloniën in Brazilië. Zij zet zich in voor het behoud en bekendmaken van het karakteristieke, lokale Nederlands-Braziliaanse erfgoed. Haar hoofdactiviteit is de uitgave van het tweetalige maandblad *De*

⁶⁹ Zie de plaatsingslijst of de catalogus van het documentatiecentrum van de ACBH / Catálogo Centro de Documentação ACBH: <http://www.acbh.com.br/acervo-cultural.html> [geraadpleegd oktober 2016].

Regenboog / Arco-Íris. Dit verenigingsblad heeft tot doel de instandhouding en versteviging van de interkoloniale contacten.⁷⁰ Het tijdschrift komt voort uit het *Centraal Maandblad*, dat op zijn beurt voortkomt uit het mededelingenblad van de Cooperativa Central de Laticínios do Paraná Ltda (CCLPL), de centrale coöperatie van de protestantse ABC-koloniën Arapoti, Batavo (Carambeí) en Castrolanda in de deelstaat Paraná. Het eerste nummer verschijnt in 1954 onder de naam *Batavo-post* en heeft enkel als doel 'een vorm van geregeld contact tussen het bestuur van de coöperatie en de leiding van de fabriek aan de ene kant en de leden aan de andere kant'. Het latere mededelingenblad wordt vooral gevuld met technische nieuwigheden voor de melkveehouder en nieuws van de coöperatie. In 1961 krijgt het blad, onder de naam *Centraal Maandblad*, een vaste omslag met als ondertitel 'Eendracht maakt macht' en een logo met vijf schakels die verwijzen naar Arapoti, Central de Imigração e Colonização [sic], Castrolanda, Central de Laticínios en Batavo. Naast nieuws van de coöperatie bevat de periodiek eveneens beschouwingen over ontwikkelingen in Brazilië, in Nederland en elders in de wereld. Vanaf 1980 verschijnt het blad met een gekleurde omslag en komt er meer variatie in de inhoud. Er is nu ook aandacht voor de ontwikkelingen in de katholieke nederzettingen Holambra I en Holambra II, evenals voor de Nederlandse migrantengemeenschappen in Não-Me-Toque (RS) en Maracaju (MS). In 1998 wordt de uitgave overgenomen door de ACBH, die er in slaagt om het noodlijdende tijdschrift voort te zetten onder de nieuwe naam *De Regenboog / Arco-Íris*. Correspondenten uit de koloniën doen hierin verslag van het plaatselijke nieuws. Verder bevat het tijdschrift de contactgegevens en openingstijden van lokale musea, in memoriams, aankondigingen van culturele activiteiten zoals de viering van Koningsdag en berichten in het belang voor houders van een Nederlands paspoort. De naam *De Regenboog / Arco Iris* is een verwijzing naar de kleuren van de deelnemersgroepen bij de jaarlijkse interkoloniale Zeskamp.⁷¹

⁷⁰ <http://www.acbh.com.br/acbh.html> [geraadpleegd oktober 2016].

Het archief van de vereniging is in beheer van de secretaris en omvat 1 doos met diverse stukken betreffende de *Associação Cultural Brasil-Holanda*, 1998 - 2016.

⁷¹ <http://tulipana.org/erfgoed-bronnen/centraal-maandblad-1961-1999> [geraadpleegd oktober 2016].

<http://www.acbh.com.br/dymphnus-en-het-centraal-maandblad.html> [geraadpleegd oktober 2016].

PLAATSINGSLIJST

van de collectie van bescheiden van

***CENTRO DE DOCUMENTAÇÃO DA
ASSOCIAÇÃO CULTURAL BRASIL - HOLANDA***

met betrekking tot

DE NEDERLANDSE GROEPSVESTIGINGEN IN BRAZILIË
IN HET BIJZONDER DE GROEPSVESTIGING CARAMBEÍ

1907 - 2016

door

Renate Stapelbroek

in samenwerking met

Johan Scheffer

2016

1. Inhoudsopgaven periodiek *Centraal Maandblad*, 1954 - 1976 1 ordner

2. Periodieken betreffende Carambeí en Castrolanda, 1954 1 doos
(CM 1+2 1954; Batavo-post no. 1-9)
Conteúdo / Bevat:
 - A. *Centraal Maandblad*, Intern Orgaan van de Cooperativa Central de Latínios do Paraná Ltda. (CCLPL), no. 1-2
 - B. *Batavo-Post*, no. 1-9

3. Periodiek *Centraal Maandblad, Intern Coöperatie Orgaan*, 1955 - 1998
NB Een selectie is online te raadplegen⁷²
Conteúdo / Bevat:
 - A. 1955-1958 (CM 1955/56/57/58) 1 doos
NB Niet verschenen in september en oktober 1955
 - B. 1959 (CM 1959) 1 doos
NB Niet verschenen in juli
 - C. 1960-1961 (CM 1960/61) 1 doos
NB Niet verschenen in februari 1960
 - D. 1962-1963 (CM 1962 - 1963) 1 doos
 - E. 1964 (CM 1964) 1 doos
NB December ontbreekt (CM 1964)
 - F. 1965 (CM 1965) 1 doos
 - G. 1966 (CM 1966) 1 doos
 - H. 1967 (CM 1967) 1 doos
 - I. 1968 - 1969 (CM 1968 - 1969) 1 doos
NB April en mei ontbreken; niet verschenen in september 1968;
november-december 1968 zijn samengevoegd; januari-februari 1969
zijn samengevoegd
 - J. 1970 - 1971 (CM 1970 - 1971) 1 doos
NB Maart 1970 ontbreekt; februari-maart 1970 zijn samengevoegd;
augustus-september 1970 zijn samengevoegd

⁷² <http://tulipana.org/erfgoed-bronnen/centraal-maandblad-1961-1999> [geraadpleegd oktober 2016].

K.	1972 (CM 1972)	1 doos
L.	1973 - 1974 (CM 1973 - 1974)	1 doos
M.	1975 - 1976 (CM 1975 - 1976)	1 doos
N.	1977 (CM 1977)	1 doos
	NB Verschenen in april, juni, augustus, oktober en december	
O.	1978 (CM 1978)	1 doos
	NB Verschenen in de even maanden	
P.	1979 (CM 1979)	1 doos
	NB September en oktober zijn samengevoegd	
Q.	1980 - 1981 (CM 1980/81)	1 doos
	NB December 1981 ontbreekt	
R.	1984 (CM 1982/83/84)	1 doos
S.	1985 - 1986 (CM 1985/86)	1 doos
T.	1987 - 1989 (CM 1987/88/89)	1 doos
	NB December 1988 ontbreekt	
U.	1990 - 1992 (CM 1990/91/92)	1 doos
V.	1993 - 1995 (CM 1993/94/95)	1 doos
W.	1996 - 1998 (CM 1996/97/98)	1 doos
4. Periodiek <i>De Regenboog</i> / <i>Arco-Íris</i> , 1999 - 2016		
Conteúdo / Bevat:		
A.	1999 - 2000 (R 1-10 / 11-22 1999 - 2000)	1 doos
B.	2001 - 2002	1 doos
C.	2003 - 2004	1 doos
D.	2005 - 2006	1 doos
E.	2007	1 doos
F.	2008	1 doos
G.	2009	1 doos
H.	2010	1 doos
I.	2011 - 2012	1 doos
J.	2013	1 doos
K.	2014	1 doos
L.	2015	1 doos
	NB December 2015 ontbreekt	

- M. 2016 1 doos
NB Toekomstige exemplaren worden ter plaatse gearhiveerd
5. Stukken betreffende de Nederlandse groepsvestiging in Arapoti 1 doos
Conteúdo / Bevat:
- A. Boek van F. Bosch. *Arapoti. Een hollandse (sic.) boer in Brazilië vertelt*, 1983 (AR 1)
NB Betreft 2 exemplaren plus een fotokopie
 - B. Boek van N.A. Bronkhorst. *25 jaar Arapoti*, 1985 (AR 2)
NB Betreft een fotokopie
 - C. Boek van Edison de Abreu Lemos. *Capal 50 anos de história 1960 - 2010*, 2010 (AR 3)
 - D. Boek Tiny de Jager Salomons. *50 Jaar Kolonie Arapoti*, 2010 (AR 4)
 - E. Brief van L. de Geus en K. van der Meer aan Development Loan Fund, Washington, U.S.A, betreffende het Land Settlement Project Carambeí and Castrolanda, 1958 (AR 5)
NB Betreft een fotokopie
 - F. Jaarverslag CAPAL - *Cooperativa Agro-pecuária Arapoti Ltda: Relatório da diretoria / 77*, 1977 (AR 6)
6. Boeken en andere (niet-gepubliceerde) bronnen betreffende de Nederlandse groepsvestiging in Carambeí 1 doos
Conteúdo / Bevat:
- A. Artikel "Brazil Railway Company" Sonho de poder (I), *Gazeta do Povo*, 31 oktober 1993 (CAR 1)
NB Betreft een kopie
 - B. K. van der Meer. *50 jaar Carambeí. Hoe het groeide*, 1961 (CAR 2)
NB Betreft een kopie
 - C. K. van der Meer. *50 anos Carambeí. Como Cresceu a Colônia*, 1961 (CAR 3)
 - D. Aureo de Jesus Sato-Anderson Clayton Slonik-Juliano Axt-Roberto Edgar Lamb. *Formação histórica de Carambeí: Etnias, cultura e território*, 2008 (Car 4)
 - E. Bundel *Carambeí, 75 jaar: Brieven en gelukwensen die wij mochten ontvangen tijdens het 75-jarig jubileum van de kolonie Carambeí*, 1986 (CAR 5)
NB Betreft 2 exemplaren

- F. Dick Borger. *Huize Ano 1934. Carambehy. Herinneringen van Roos en Dick*, 1987 (CAR 6)
 - G. Ildefonso Quirino de Oliveira. *Memórias de um executivo. Do Rio Feio para o Rio Alegre*, 1991 (CAR 7)
 - H. Levensverhaal van Alie Voorsluijs-Noordam opgetekend door [auteur onbekend]. *Wat de toekomst brengen moge, mij geleidt des Heeren hand*, 1959 (CAR 8)
NB Betreft een kopie
 - I. P.J. Risseeuw. *Het land dat ik u wijzen zal. De emigratie van de familie Verschoor naar Brazilië in 1909*, 2010 (CAR 9)
 - J. P.J. Risseeuw (sic.). “*A terra que eu vos indicarei*”. *A emigração da família Verschoor*, 2004 (CAR 10)
 - K. P.J. Risseeuw. *Zo ver de wereld reikt*, 1963 (CAR 11)
7. Boeken en andere (niet-gepubliceerde) bronnen betreffende de Nederlandse groepsvestiging in Carambeí 1 doos
- Conteúdo / Bevat:
- A. Hendrik Adrianus Kooy. *Carambeí 75 jaar, 1911 - 1986*, 1993 (CAR 12)
 - B. Sônia Maria Bibe Luyten. *Comunicação e Aculturação: A Colonização Holandesa no Paraná*, 1981 (CAR 13)
 - C. L. Verschoor over “Família Neeltje en Daniel Los”, 1926 (CAR14)
NB Betreft een fotokopie
 - D. (CAR 15 ontbreekt in doos CAR 12-21; zie onder)
 - E. (CAR 16 ontbreekt in doos CAR 12-21; zie onder)
 - F. “História família Boot”, z.j. (CAR 17)
NB Betreft een kopie
 - G. Reportages van Radio Nederland Wereldomroep betreffende 100 jaar Nederlandse emigratie naar Brazilië, 2011 (CAR 18)
 - H. (CAR 19 ontbreekt in doos CAR 12-21; zie onder)
 - I. Periodiek *Geração Sustentável*, 2011 (CAR 20)
8. Boek van Niltonci Batista Chaves (org.). *Immigrantes / Immigranten. História da imigração Holandesa na região dos Campos Gerais. Perspectivas da imigração holandesa no Brasil. Quatro séculos de patrimônio*, 2010 (CAR 15)

9. Jubileumboek *Pioneiros do Futuro, 85 anos da Batavo Cooperativa Agroindustrial*, 2010 (CAR 16)
10. Boek van Ruth & Willem Kiewiet. *Immigrantes / Immigranten. História da imigração holandesa na região dos Campos Gerais. A Colônia de Gonçalves Júnior - Irati - Paraná. A imigração holandesa de 1908 - 1909 no Brasil. De Hollandse immigratie van 1908 - 1909 in Brazilië*, 2011 (CAR 19)
11. Boeken en andere (niet-gepubliceerde) bronnen betreffende de Nederlandse groepsvestiging in Carambeí 1 doos
 Conteúdo / Bevat:
 - A. *Campos Gerais. Terra de Riquezas. Land of Wealth. ABC Projetos. Diário dos Campos*, Edição 2010 (CAR 21)
 - B. (CAR 22 ontbreekt in doos CAR 21-29; betreft los exemplaar, zie onder)
 - C. (CAR 23 ontbreekt in doos CAR 21-29; betreft los exemplaar, zie onder)
 - D. Luiz R. Netto. *Carambeí. Um pouco de sua História*, 2000. (CAR 24)
 NB Betreft een fotokopie
 - E. Gedeelte uit de scriptie [titel onbekend] van mevrouw Muntz, 1952 (CAR 25)
 NB Betreft een kopie van een stuk uit het Nationaal Archief Nederland;
 Archiefblok: Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid: Directie voor de Emigratie, Toegangsnummer 2.15.68
 - F. *Batavo Carambeí. Fundação da Colônia Carambeí*, 1978. (CAR 26)
 - G. Periodiek *Crônica da Holanda. Edição especial, 50 Anos de emigração holandesa para o Brasil*, 1961 (CAR 27)
 NB Dit stuk is ook terug te vinden onder: (Alg 61)
 - H. Nederlandse boeren in Zuid-Amerika, *Emigratiekoerier. Officieel Orgaan van de Christelijke Emigratie Centrale*, 15 november 1961 (CAR 28)
 - I. Emigratieverhaal van familie T. van Neutegem naar Gonçalves Júnior - PR, Brazilië (CAR 29)
 NB Betreft fotokopie van de website van Jacqueline van Neutegem⁷³

⁷³ <http://vanneutegem.webklik.nl/page/emigratie-vanneutegem1> [geraadpleegd oktober 2016].

12. Boek van Nilton Batista Chaves (org.). *Imigrantes / Immigranten. História da imigração holandesa na região dos Campos Gerais. Falando de Histórias I*, 2011 (CAR 22)

13. Boek van Nilton Batista Chaves (org.). *Imigrantes / Immigranten. História da imigração holandesa na região dos Campos Gerais. Falando de Histórias II*, 2011 (CAR 23)

14. Fotoalbum „Aos Srs. Diretores e Conselheiros, uma lembrança do Jubileu de Prata da C.C.L.P.L.”, 1979 (CAR 30) 1 album

15. Periodiek *Almanaque Imigrantes, Programa de Patrimônio Cultural de Parque Histórico de Carambeí*, 2010 - 2015 (CAR 31) 1 ordner
NB Nr. 25 en nr. 26 ontbreken

16. Stukken betreffende de Nederlandse groepsvestiging in Carambeí 1 doos
 Conteúdo / Bevat:
 - A. (CAR 30 ontbreekt in doos CAR 30-38; zie boven)
 - B. (CAR 31 ontbreekt in doos CAR 30-38; zie boven)
 - C. Jaarverslag / *Relatório de atividades 2012 Parque Histórico de Carambeí*, 2012 (CAR 32)
 - D. Knipselkrant Nederlandse Emigratiedienst, Bureau Documentatie, no. 175, 1964 (CAR 33)
 - E. Periodiek *Produtos Batavo Informam*, december 1969 (CAR 34)
 - F. Notulen van de vergadering van besturen der coöperaties: Arapoti, Batavo, Castrolanda en Monte Alegre, gehouden op vrijdag 23 september te Carambeí, 1960 (CAR35)
 - G. Periodiek *O Jornalzinho Carambeí Castro*, fevereiro 1975 (CAR 36)
 - H. Jaarverslag / *Relatório de Auditoria nº. 37/73 Cooperativa Central de Laticínios do Paraná Ltda.* Carambeí-Município de Castro-Paraná, 1973 (CAR 37)
 - I. Uitbreidingsvoorstel / Ante projeto de expansão da Colônia de Carambeí, 1962 (CAR 38)

17. Dvd betreffende de Nederlandse groepsvestiging in Carambeí 1 doos

Conteúdo / Bevat:

- A. Documentaire *Nossa História 1911 - 2011, Histórias da imigração holandesa na região dos Campos Gerais*, 2011 (CAR 40)
- B. Opnamen van *Culto Ecumênico Comemoração Centenário, 100 anos imigração holandesa*, 2011 (CAR 41)
- C. Opnamen van *Desfile Histórico Centenário, 100 anos imigração holandesa*, 2011 (CAR42)

18. Boeken en andere (niet-gepubliceerde) bronnen betreffende de Nederlandse groepsvestiging in Carambeí

1 doos

Conteúdo / Bevat:

- A. Jussara Salgado Bittencourt. Indez. *Nossa vida, nossa lida, 1912 - 2012, Fazenda Boa Vista*, 2011 (CAR 39)
- B. (CAR 40; zie boven)
- C. (CAR 41; zie boven)
- D. (CAR 42; zie boven)
- E. (CAR 43; zie onder)
- F. Boek van Oswaldo Körtelt. *Algumas histórias de Irati e Gonçalves Júnior*, 2003 [?] (CAR 44)
- G. Jacobus van Wilpe. “De oude man en het kamp. Zondag in Carambeí 1922”, z.j.
Jacobus van Wilpe. “De oude man en het kamp II. In de commercio 1926”, z.j.
(CAR 45)

NB Betreft fotokopieën van twee handgeschreven teksten

- H. Stukken van R.A.M. Vermeulen, 1937, 1941, 2013 (CAR 46):
 - a. Brief van [afzender onbekend] aan Den Weledelgeboren Heer en Mevrouw R.A.M. Vermeulen-van Boxtel, 2 januari 1937
 - b. Artikel Afscheid R.A.M. Vermeulen te Padang, (periodiek onbekend), 30 juli 1937
 - c. Brief van [afzender onbekend] aan “Lieve Kinderen”, Carambahy 23 april 1941
 - d. Begeleidende brief van [afzender onbekend] aan Joanita, 10 september 2013
- NB a t/m c zijn fotokopieën

19. Krantenknipsels betreffende de Nederlandse groepsvestiging in Carambeí / Brazilië, (1945), (1977), 2012 - 2013 (Recortes) 1 ordner
20. Jubileumbulletin ter gelegenheid van 30 jaar *Cooperativa Central de Laticínios do Paraná Ltda.*, 1984 (CAR 43)
21. Boeken en andere (niet-gepubliceerde) bronnen betreffende de Nederlandse groepsvestiging in Castrolanda 1 doos
Conteúdo / Bevat:
 - A. Tekst van J. de Jager. *Castrolanda 35 jaar*, z.j. (CAS 1)
NB Betreft een fotokopie
 - B. J. Barkema, E. Jeninga & B. Jeninga (org.). *Emigratie Castrolanda*, 2002 (CAS 2)
 - C. Klaas van Gasselte. *De fazenda van Castrolanda*, 1989 (CAS 3)
 - D. C.M.L. Kiers-Pot. *Castrolanda 50 jaar 1951 - 2001*, 2001 (CAS 4)
NB Dit jubileumboek is een herziene uitgave van Castrolanda 40 jaar 1951 - 1991. De jaren 1991 - 2001 die dit boek completeren zijn geschreven door T. Kiers-Salomons en G. Kiers-Kassies. Samenstelling: Johan Scheffer
 - E. C.M.L. Kiers-Pot. *Castrolanda 50 anos 1951 - 2001*, 2001 (CAS 5)
NB Idem. CAS 4; vertaald door Isaac Janssen en Johan Scheffer
 - F. Periodiek *Moinho "De Immigrant"*, Terugblik op de 50ste verjaardag van de kolonie Castrolanda, 30 november 2001 (CAS 6)
 - G. Doctoraalscriptie van Annemarie Beumer. *Religie in Castrolanda, Brazilië. De invloed van de religiositeit van de Migranten uit Castrolanda op de etnische identiteit*, 2002 (CAS 7)
 - H. Albert Strijker. *Reisbeschrijving 26 februari 1953 - 22 maart 1953 Castrolanda*, 1953 (CAS 8)
 - I. Jubileumboek *Isto é Castrolanda 1951 - 1976*, 1976 (CAS 9)
22. Stukken betreffende de Nederlandse groepsvestiging in Castrolanda 1 doos
Conteúdo / Bevat:
 - A. Voorraad- / verkoopboek *Sociedade Cooperativa "Castrolanda" Ltda.*, 1953 (CAS 10)
 - B. J. van der Scheer. Een dankbaar mens is een gelukkig mens. In *Ons Tweede thuis. Emigrantenvrouwen schrijven van verre*, 1953 (CAS 11)

- C. Informatiebulletin *Ligeiros dados acêrca de Castrolanda. Sociedade Cooperativa "Castrolanda" Ltda.*, 1957 (CAS 12)
 - D. Kookboek Trijntje K. Salomons & Arletta D. Salomons. *Delícias da Holanda na Castrolanda. Receitas tradicionais holandesas*, 2011 (CAS 13)
 - E. Periodiek *Revista Castrolanda*. Edição especial, 2011 (CAS 14)
 - F. Artikel Nederlandse boeren wonnen strijd met woeste Braziliaanse natuur, *De Telegraaf*, 29 maart 1977 (CAS 15)
 - G. Periodiek *Castrolanda Notícias*, december 2011 (CAS 16)
 - H. Periodiek *Revista Mais Rural*, 2011 (Edição 4) (CAS 17)
23. Stukken betreffende de Nederlandse groepsvestiging in Castrolanda 1 doos
- Conteúdo / Bevat:
- A. Gastenboek - Lista de Visitas betreffende het bezoek van Z.K.H. Prins Willem Alexander aan de A.B.C.-Kolonies / Visita de Sua Alteza Real Príncipe Willem Alexander às Colônias-A.B.C., 14 maart 1998 (CAS 18)
 - B. Periodiek *Revista Mais Rural*, augustus 2011 (Edição 1) (CAS 19)
 - C. Periodiek *Emigratie. Driemaandelijks tijdschrift gewijd aan emigratievraagstukken*, 1958 (CAS 20)
 - D. Informatiebulletin *Castrolanda*, z.j. (CAS 21)
 - E. Folder Centro Cultural Castrolanda, z.j. (CAS 22)
24. Stukken betreffende de Nederlandse groepsvestiging in Campos de Holambra 1 doos
- Conteúdo / Bevat:
- A. Informatiebulletin *Estância Turística de Paranapanema*, 2006 (C Hol 1)
 - B. Boek Kees Wijnen. *Campos de Holambra 1960 - 2010*, 2010 (C Hol 2)
 - C. Beeld- en geluidopnamen van Atrações Turísticas Museu, z.j. (C Hol 3)
 - D. Geluidopnamen van Holambra II, 50 anos, 2010 (C Hol 4)
 - E. Rapport C. J. M. Wijnen. *Holambra II. Een groepsvestiging van Nederlandse boeren in Brazilië*, 1977 (Holl II 5)
25. Boek Kees Wijnen. *Holambra 1948 - 1998*, 1998 (HOL 1) 1 doos
- NB Betreft een origineel exemplaar plus twee fotokopieën
26. Boeken en andere (niet-gepubliceerde) bronnen betreffende de Nederlandse

groepsvestiging in Holambra

1 doos

Conteúdo / Bevat:

- A. Dvd betreffende Feliz Aniversário Maria Anna 102 anos, 31 mei 2006 (zonder code)
- B. *A Viagem. Auto-biografia Maria Anna Sleutjes van der Heijden, de 1904 a 1949* (vertaling naar het Portugees door Marinus Adrianus Sleutjes), 2006 (HOL 2)
NB Betreft een fotokopie plus een dvd "Holambra 51"
- C. Henk Klein Gunnewiek. *Herinneringen van een emigrant, Holambra, Brazilië*, 1991 (HOL 3)
NB Betreft een fotokopie van het origineel
- D. Verslag Bernardus Johannes te Vaarwerk. *Reis naar Brazilië 11/7/1949 - 8/8/1949*, z.j. (HOL 4)
NB Betreft een fotokopie
- E. Jos Schoenmaker. ... *E então floresce ... Terra Viva, a saga de uma empresa familiar*, 2006 (HOL 5)
NB Betreft een boek en dvd

27. Boeken, periodieken en andere publicaties betreffende de Nederlandse groepsvestiging in Holambra

1 doos

Conteúdo / Bevat:

- A. Mari Smits. *Holambra. Geschiedenis van een Nederlandse toekomstdroom in de Braziliaanse werkelijkheid 1948 - 1988*, 1990 (HOL 6)
- B. *Emigratie. Drie-maandelijks tijdschrift gewijd aan emigratievraagstukken*, 1961 (HOL 7)
- C. "Ontginning", *Maandblad van de K.NBJ.B.T.B.*, oktober 1954 (HOL 8)
- D. Maritha Domhof. *Holambra - SP - Brasil*, 1988 (HOL 9)
- E. *Revista Setembro. 60 anos Imigração holandesa em Holambra, Nederlandse immigratie in Holambra*, 2008 (HOL 10)
- F. Stukken betreffende Holambra (HOL 11):
 - a. *Holambra. De colônia a município em apenas 60 anos. Van kolonie tot eigen gemeente in 60 jaar*, 1988
 - b. Topografische kaart *Estância Turística de Holambra a cidade das flores*. Mapa turística, z.j.

- c. Periodiek *Informativo Clube Fazenda Ribeirão*, augustus 2008
- G. *Revista Setembro*, 2006 (HOL 12)
- H. *Jornal da Cidade Holambra. Especial “Na flor dos 50”*, juni 1998 (HOL 13)
28. Boeken betreffende de Nederlandse groepsvestiging in Holambra 1 doos
 Conteúdo / Bevat:
- A. Jan van den Broek. *Holambra. Dromen, strijd en overwinning. Geschiedenis van een succesvol emigratieproject. Sonhos, lutas e vitórias. História de um projeto de imigração bem sucedido*, 2008 (HOL 14)
- B. Gerardus Antonius Eijsink. *Geraldão, een pionier tussen de mensen, cooperando para formar histórias*, 2009 (HOL 15)
- C. Gilberto Guilherme José Wigman (org.). *A arte de recomeçar. Os 60 anos da família van Mierlo no Brasil*, 2010 (HOL 16)
- D. Patrícia de Paula (ed.). *Verde, Amarelo e Laranja. Histórias da Imigração Holandesa no Brasil*, 2011 (HOL 17)
29. Periodieken en andere publicaties betreffende de Nederlandse groepsvestiging in Holambra 1 doos
 Conteúdo / Bevat:
- A. *Jornal da Cidade Holambra*, Visita da Família Real emociona Holambra, 28 maart 2003 (HOL 18)
- B. Rapport C.J.M. Wijnen. *Holambra I. Nederlandse boeren in coöperatief verband in Brazilië*, 1976 (HOL 19)
- C. Fotoalbum van de Nederlandse emigranten in Brazilië. *Ter gelegenheid van het bezoek van Hare Majesteit Koningin Beatrix der Nederlanden en Z.K.H. Prins Willem-Alexander en H.K.H. Prinses Máxima aan Holambra 1 op 27 maart 2003*, 2003 (HOL 20)
- D. *Jornal da Cidade Holambra*, Edição Especial, 23 oktober 2015
 Periodiek *Jornal de Holambra*, Edição Especial, 24 oktober 2015 (HOL 21)
30. Publicaties betreffende de Nederlandse groepsvestiging in Não-Me-Toque 1 doos
 Conteúdo / Bevat:
- A. *Imigração Holandesa Nao-Me-Toque / RS 2011 Brasil / Holanda*. Prefeitura Municipal de Nao-Me-Toque, 2011 (NMT 1)

- B. Não-Me-Toque, berço da imigração holandesa no Rio Grande do Sul.
In *Jornal A Folha, Suplemento Especial*, 23/07/1999 (NMT 2)
- C. Sandra Virgília Pedroso Cunha. *Não-Me-Toque. No rastro de sua história*, 2011 (NMT 3)
- D. Cornélia van Riel & Helaine Gnoatto Zart. *A caminho da Esperança. Imigração Holandesa em Não-Me-Toque*, 2012 (NMT 4)
- E. Folders, 2011 (NMT 5/6/7)
- F. Documentatiemap *Não-Me-Toque, Capital Nacional da Agricultura de Precisão, Nossa História, 60 anos, 1954 - 2014*, 2014
Periodiek *A Folha*, 13 en 20 maart 2015 (NMT 8 en 9)
31. Autobiografie van Annemieke Wielemaker. *O paraíso? Maracaju - Brasil*, z.j. (Maracaju 1) 1 doos
32. Álbum de fotos Colônia Brasolândia 1984 - 2009, 2009 1 doos
33. Boeken en rapporten betreffende Nederlandse groepsvestigingen in Brazilië 1 doos
Conteúdo / Bevat:
- A. S.C. Waterdrinker. *Verslag van een oriëntatiereis naar Brazilië*, 1983 (Alg 1)
- B. Ton Roos en Margje Eshuis. *Op een dag zullen ze ons vinden. Een Zeeuwse geschiedenis in Brazilië*, 2008 (Alg 2)
- C. Ton Roos en Margje Eshuis. *Os Capixabas Holandeses. Uma história Holandesa no Brasil*, 2008 (Alg 3)
- D. N. Schouw-Zaat. *Thuis in de wereld. Ervaringen van Nederlandse emigranten*, 2006 (Alg 4)
- E. *Brazilië: de nieuwe agrarische supermacht. Productie en beleidsontwikkelingen in de Braziliaanse agrosector*. Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit Internationale Zaken, 2005 (Alg 5)
- F. Jeannette Frederika Wilhelmina Pieper Heil. *Memórias de uma família de emigrantes holandeses*, 1975 (Alg 6)
- G. Julio Tamanco. *Brazilië als land voor Nederlandse kolonisten. Beknopt overzicht van wat men tevoren dient te weten*. Nederlandsch Zuid-Amerikaans Instituut, 1949 (Alg 7)

- H. *Hoe en waar boeren de Nederlanders in Brazilië?* Bureau van het Emigratiebestuur, 1980 (Alg 8)
34. Publicaties betreffende Nederlandse groepsvestigingen in Brazilië 1 doos
NB Betreft dubbele exemplaren
Conteúdo / Bevat:
- A. Proefschrift W. van der Mast. *Praktijk en patroon van recente Nederlandse groeps migraties*, 1963
NB Betreft een fotokopie; origineel staat geregistreerd onder (Alg 49)
 - B. Bundel *Carambeí, 75 jaar. Brieven en gelukwensen die wij mochten ontvangen tijdens het 75-jarig jubileum van de kolonie Carambeí*, 1986
 - C. Verslag van een oriëntatiereis gemaakt door akkerbouwers, veehouders en technici uit de ABC-kolonies, Holambra's en Fundação Ruben Berta van de Varig, onder begeleiding van de heren Peeten en Vermeulen, 1988
 - D. Boek van Henk Klein Gunnewiek. *Herinneringen van een emigrant, Holambra, Brazilië*, 1991
 - E. Rapport van Kees Wijnen, *De Nederlandse Agrarische Groeps-vestigingen in Brazilië*, 2001
 - F. Boek *Holambra - SP. 1948 - Sessenta anos da Imigração Holandesa - 2008*, 2008
 - G. Boek van Nelly Schouw-Zaat en Kees Wijnen (red.). Katholieke Emigratie Centrale / Katholieke Vereniging van Ouders en Familieleden van Geëmigreerden. *Vrienden herinneren zich Jos van Campen*, 2011
35. Publicaties betreffende Nederlandse groepsvestigingen in Brazilië 1 doos
Conteúdo / Bevat:
- A. *Brazilië. Een economisch-commerciële oriëntatie*. Stichting Economische Publikaties, 1976 (Alg 9)
 - B. Fotoboek Bart Sorgdrager. *Nederlandse Landbouwkolonies in Brazilië / As colônias holandesas no Brasil*, 1990 (Alg 10)
NB Betreft een fotokopie.
 - C. *Land in opkomst. Nederlandse kolonisaties in de staat Paraná*. Uitgave van de Christelijke Emigratie Centrale, z.j. (Alg. 11)
 - D. Els van Swaay. *Braziliaanse wandeling van een Nederlandse*, z.j. (Alg 12)

- E. Periodiek *Emigratie*. *Drie-maandelijks tijdschrift gewijd aan emigratievraagstukken*, 1961 (Alg 13)
 - F. L. Hartman. Een blik op een nieuwe wereld. In *Emigratiekoerier, Officieel Orgaan van de Christelijke Emigratie Centrale*, 15 juli 1961 (Alg 14)
 - G. H.R. Scholten. Nederlandse vrouwen in Brazilië. In *Emigratiekoerier, Officieel Orgaan van de Christelijke Emigratie Centrale*, 15 juli 1961 (Alg. 15)
 - H. L. W. Veelings. Ons Tweede Thuis. In *Ons tweede thuis. Emigrantenvrouwen schrijven van verre*, z.j. (Alg 16)
 - I. K. van der Meer & A. Mittelstedt. *Cooperativas dos Campos Gerais*, z.j. (Alg 17)
 - J. *As Igrejas Evangélicas Reformadas no Brasil. Um pouco da sua História, Organização e Ensino*, 2007 (Alg 18)
 - K. Anthony van Kampen. *Een sprong in 't duister. Emigreren ... Wat is dat?* z.j. (Alg 19)
 - L. *Brazilië emigratieland*, z.j. (Alg 20)
 - M. *Vestiging in Brazilië*, z.j. (Alg 21)
 - N. *Brazilië 1959*. Divisão Cultural da Ministério das Relações Exteriores, Rio de Janeiro, Brazilië, 1959 (Alg 22)
 - O. Periodiek *Circuit. A link between friends of The Netherlands throughout the world*. Emigration Board of The Netherlands, 1966 (Alg 23)
 - P. P.C. Elfferich. *Verslag van een reis naar Argentinië en Brazilië*, 1960 (Alg 24)
 - Q. Eindlezingen en afscheidsbezoeken [van landbouwconsulent ir. A. van der Schaaf] in Arapoti, Castrolanda en Carambeí, 1978 (Alg 25)
36. Publicaties betreffende Nederlandse groepsvestigingen in Brazilië 1 doos
- Conteúdo / Bevat:
- A. Kolonisatie Nederlandse boeren Zuid-Amerika. Reis T. Cnossen van 10 september tot 22 oktober 1961, 1961 (Alg 26)
 - B. Reisverslag van Trijntje Rens, 1909 - 1912 (Alg 27)
NB Betreft een fotokopie van de transcriptie
 - C. *Immigratie en kolonisatie. Reglementaire grondregelen voor den bevolkingsdienst van het nationale grondgebied. Brazilië*, 1907 (Alg 28)
 - D. *Agro-Logística Holandesa. Agência Comercial Holandesa*, 2012 (Alg 29)
 - E. *Informatie over emigratielanden. Brazilië*. Uitgave Internationale Organisatie voor Migratie-Nederland, 1992 (Alg 30)

- F. *Praktische informatie. Bijlage Brochure Brazilië*, z.j. (Alg 31)
 - G. Boek van Nelly Schouw-Zaat en Kees Wijnen. Katholieke Emigratie Centrale / Katholieke Vereniging van Ouders en Familieleden van Geëmigreerden. *Vrienden herinneren zich Jos van Campen*, 2011 (Alg 32)
 - H. *Te gast in Brazilië*, 1995 (Alg 33)
 - R. *Campos Gerais, Terra de Riquezas, Land of Wealth*, 2010. (Alg 34)
 - I. K. van der Meer & A. Mittelstedt. *Cooperativas dos Campos Gerais*, z.j. (Alg 35)
 - J. *Os assentamentos em grupo de camponeses holandeses no Brasil. Holambra*, 2000 (Alg 36)
 - K. *Capal, Castrolanda, Batavo. Um pedaço da Holanda no PR. Paraná Cooperativo*, 2011 (Alg 37)
37. Stukken betreffende de Nederlandse groepsvestiging in Brazilië 1 doos
- Conteúdo / Bevat:
- A. Studie van Alberto Elfes. *Campos Gerais. Estudo da colonização*, 1973 (Alg 39)
 - B. Mr. J. S. Biesheuvel. *Rapport inzake een studiereis naar Brazilië betreffende emigratieaangelegenheden*, 1950 (Alg 40)
 - C. Brief (met bijlagen) van landbouwconsulent A. van der Schaaf aan dr. ir. E. J. Kloosterman betreffende Irati-project, 12 oktober 1971 (Alg 41)
 - D. Alfredo O.G. Gallas & Fernanda Disperati Gallas. *Holandeses no Brasil. 100 anos de imigração positiva*, 2012 (Alg 42)
NB Past niet in de doos; wordt los in de kast bewaard
 - E. Periodiek DAT - *Departamento de Assistência Técnica da CCLPL*, januari 1979 (Alg 43)
 - F. R. Voogd. Vestiging als bedrijf in Brazilië. *Fenedex*, 1976 [?] (Alg 44)
 - G. Jaarverslag / *Assocep Relatório* 1974, 1974 (Alg 45)
 - H. *O que é, o que faz e o que pode fazer o cooperativismo no Brasil*, Organização das Cooperativas Brasileiras (OCB), 1973 (Alg 46)
 - I. Periodiek *International Migration*, nummer 1, 1963 (Alg 47)
 - J. Rapport C.J.M. Wijnen. *De Nederlandse Agrarische Groepsvestigingen in Brazilië*, 2001 (Alg 48)
NB Betreft een fotokopie van het origineel
 - K. Proefschrift W. van der Mast. *Praktijk en patroon van recente Nederlandse groeps migraties*, 1963 (Alg 49)

38. Stukken betreffende Nederlandse groepsvestigingen in Brazilië 1 doos
- Conteúdo / Bevat:
- A. Eindlezingen en afscheidsbezoeken [van landbouwconsulent ir. A. van der Schaaf] in Arapoti, Castrolanda en Carambeí, 1978 (Alg 50)
 - B. Verslag van een oriëntatiereis gemaakt door akkerbouwers, veehouders en technici uit de ABC-kolonies, Holambra's en Fundação Ruben Berta van de Varig, onder begeleiding van de heren Peeten en Vermeulen, 1988 (Alg 51)
 - C. Reisopdracht voor de heer ir. A. van der Schaaf, lid van de agrarisch-sociale commissie, reisdoel Brazilië, van 10 tot 26 april 1978 (Alg 52)
 - D. Ir. A. van der Schaaf. Vader en zoon, bundeling van een artikelenserie in het Centraal Maandblad over de problematiek rond de bedrijfsopvolging, z.j. (Alg 53)
 - E. Periodiek *Monte Alegre, Maandblad ten dienste van de Gereformeerde Kolonie te Monte Alegre Brasil*, februari 1966 (Alg 54)
 - F. Bundel *Brieven van emigranten uit Argentinië en Brazilië en andere gegevens*, 1893 (Alg 55)
NB Betreft een fotokopie
 - G. Boek van Maysa Anciutti Kaminski, Letícia de Souza Torres & Gilson Leveovix. *Irati 2007 Centenário Imagens*, 2007 (Alg 56)
 - H. Periodiek *Kerkblad voor Zuid-Amerika, Officieel Orgaan van de Geref. Kerken in Zuid-Amerika*, december 1949 (Alg 57)
 - I. *Jaarverslag 1960 Christelijke Emigratie Centrale*, 1960 (Alg 58)
 - J. Periodiek *Nederland, Weekblad voor de Nederlanders in Latijnsch Amerika*, 12 maart 1943; 31 maart 1943; 21 april 1943 en 28 april 1943 (Alg 59)
39. Periodiek *Emigratiekoerier, Officieel Orgaan van Christelijke Emigratie Centrale*, (1961) - (1965) (Alg 60) 1 ordner
- NB Er zijn sporadisch, in totaal 38 stukken aanwezig uit deze periode
40. Stukken betreffende Nederlandse groepsvestigingen in Brazilië 1 doos
- Conteúdo / Bevat:
- A. Periodiek *Crônica da Holanda*. Edição especial, 50 Anos de emigração

holandesa para o Brasil, 1961 (Alg 61)

- B. Studie van Mario Stadler de Souza. *Subsídios para uma política no setor para o Estado do Paraná. Estudo técnico-econômico do leite*, 1975 (Alg 62)
- C. Rapport van ir. L. Hartman. *Landbouwkolonies*, z.j. (Alg 63)
- D. Proefschrift van W. van der Mast. *Praktijk en patroon van recente Nederlandse groepsmigraties*, 1963 (Alg 64)
- E. J.J. Bosch. As cooperativas agrícolas holandesas no Brasil. In *Crônica da Holanda no. 100*, 1987 (Alg 65)
- F. *Informatie over emigratielanden. Brazilië*. Uitgave Internationale Organisatie voor Migratie-Nederland, 1992
Praktische informatie. Bijlage Brochure Brazilië, z.j. (Alg 66)
- G. Ruy Christovam Wachowicz. *História do Paraná*, 1967 (Alg 67)

41. Boeken betreffende het land Brazilië 1 doos

Conteúdo / Bevat:

- A. Evert Lensink. *De verborgen tempel*, z.j. (Alg Br. 1)
- B. August Willemssen. *Braziliaanse Brieven*, 1989 (Alg Br. 2)
- C. W. J. van Balen. *Zoeklicht op Zuid-Amerika*, 1949 (Alg Br. 3)
- D. Marijke ten Kortenaar & Ton Smits. *Een naam en een gezicht*, 1995 (Alg Br. 4)
- E. Dolf de Vries. *Brazilië & Argentinië in een rugzak*, 1992 (Alg Br. 5)
- F. Juanita de Rebel. *Welkom, Señora! Vijf maanden gast in Argentinië, Chili, Uruguay, Paraguay en Brazilië*, 1955 (Alg Br. 6)
- G. W.J. van Balen. *Zuid-Brazilië van nabij*, z.j. (Alg Br. 7)

42. Boeken betreffende het land Brazilië 1 doos

Conteúdo / Bevat:

- A. N.R. de Leeuw. *Brazilië, een land der toekomst*, 1909 (Alg Br. 8)
NB Betreft een fotokopie
- B. J.M.G. Kleinpenning. *Brazilië*, 1973 (Alg Br. 9)
- C. Auguste de Saint-Hilaire. *Viagem a Curitiba e província de Santa Catarina*, z.j. (Alg Br. 10)
NB Betreft een fotokopie van een hoofdstuk
- D. Koninklijke Hollandsche Lloyd. *Serviço de Correio e Passageiros de Amsterdam para o Brazil, Uruguay, e Argentina*, z.j. (Alg Br. 11)

- E. C.M. Schulten. *Nederlandse expansie in Latijns Amerika*, 1968 (Alg Br. 12)
78. Videocassettes en dvd's betreffende het bezoek van H.K.H. Koningin Beatrix, Colônias Holandesas no Brasil, 2003 2 stukken
79. Periodiek *Associação Cultural Brasil - Holanda. Coleção Cultural Histórico*, no. 1., 2002; no. 2, z.j. 2 stukken
80. Publicaties betreffende emigratie naar andere landen 1 doos
 Conteúdo / Bevat:
- A. Boek van Herbert J Brinks. *Schrijf spoedig terug. Brieven van immigranten in Amerika 1847 - 1920*, 1978 (1)
 - B. Boek van Pedro de Wit. *Wegen wijzen overzee. 65 jaar christelijk emigratiewerk*, 1993 (2)
 - C. Boek van Paul J. de Gier. *“Een Nederlandse Canadees”*, z.j. (3)
 - D. Periodiek *NTK-Nuus, die amptelijke spreekbuis van die Noord-Transvaalse Koöperasie Beperk*, september / oktober 1984 (4)
- NB Voor in het boek staat geschreven: “Met komplimente aan Hendrik Kooy. Van [onleesbaar], 28 februari 1990”

2. HOLAMBRA

Associação Museu Histórico e Cultural de Holambra

Contactgegevens

Bezoekadres:

Rua Charles Hogenboom, s.n.
Holambra (SP)
Brasil

Postadres:

Associação Museu Histórico e Cultural de Holambra
Alameda Maurício de Nassau, 894
13825-000 Holambra (SP)
Brasil

Telefoon:

(0055) (19) 3802 2053

E-mail:

info@museuholambra.com.br
Rita Capistrano museuholambra@gmail.com

Website:

www.museuholambra.com.br

Omschrijving:

Ter voorbereiding van de viering van het 40-jarig jubileum van Holambra in 1988, ontstaat bij een aantal betrokkenen het idee om een museum op te richten ter herinnering aan de ontstaansgeschiedenis van de kolonie. Dit initiatief krijgt bijval van vele pioniers in Holambra door donaties van gebruiksvoorwerpen, documenten, boeken, foto's enzovoorts. De museumcollectie wordt vervolgens aangevuld met de unieke verzameling van Wim Welle, die de beginjaren van de kolonie in ca. 3.000 foto's heeft vastgelegd. Uiteindelijk wordt in 1994 Museu Histórico e Cultural de Holambra geopend. Uit eerbetoon aan de fotograaf en medeoprichter Wim Welle draagt het hoofdgebouw waarin de foto-expositie is gehuisvest sinds 2004 zijn naam. Naast Fotohal Wim Welle vindt men op het museumterrein reconstructies van twee onderkomens uit de beginjaren van de kolonie, een zogeheten *pau a pique* en een pionierswoning, en een open schuur met tractoren en landbouwwerktuigen.⁷⁴ Het hoofdgebouw herbergt tevens een aantal historische (deel)archieven waaronder het archief van de Cooperativa Agropecuária Holambra en van de Zusters van het Heilig Graf. Archivaris Edineai Molari heeft deze en andere archiefbescheiden beschreven in plaatsingslijsten en

⁷⁴ Informatie ontleend aan de paneeltekst in het hoofdgebouw van het museum en aan archivaris Edineia Molari (e-mail, 13 oktober 2016; met een verwijzing naar 'Estatuto Social atual de 3 de janeiro de 1994').

recentelijk in samenwerking met onderzoeker Renate Stapelbroek aangevuld en aangepast voor publicatie. Daarbij zijn de oorspronkelijke lijsten achter elkaar gevoegd tot één plaatsingslijst, op volgorde van de genummerde archiefkasten (10 in totaal).

Descrição:

A iniciativa de fundar um museu em Holambra partiu de alguns imigrantes, em meados da década de 1980, preocupados em guardar a memória da imigração holandesa na antiga Fazenda Ribeirão. Por ocasião da comemoração de 40 anos da Cooperativa Agro Pecuária Holambra em 1988 e com o apoio da mesma, constituiu-se uma comissão específica para organizar o museu. As doações aconteceram de várias formas por parte dos pioneiros e outras partes interessadas com a ideia, com variados itens entre eles: jornais, revistas, livros, cópias de documentos, implementos agrícolas, trazidos da Holanda e utensílios domésticos, usados no início, inclusive um rico acervo fotográfico, atualmente contando com 3000 fotos. A primeira exposição de fotos aconteceu durante as festividades da Cooperativa Agropecuária Holambra e, alguns anos após, inaugura-se o Foto Hall no terreno pertencente à Cooperativa, localizado no Clube Fazenda Ribeirão. Posteriormente, em 1994 é constituída a Associação Museu Histórico e Cultural de Holambra. Em homenagem ao fotógrafo e co-fundador Wim Welle, o edifício principal, onde a exposição fotográfica está alojada, carrega o seu nome, desde 2004. No ambiente externo, existem réplicas das primeiras moradias da época: a casa de pau a pique e a casa dos pioneiros, um celeiro aberto com tratores e outros equipamentos agrícolas. O edifício principal abriga um número de arquivos históricos (parte), incluindo os arquivos da Cooperativa Agropecuária, das Irmãs do Santo Sepulcro e outros. O arquivista Edineai Molari descreveu estes e outros documentos arquivados em listas de localização e recentemente, em colaboração com a pesquisadora Renate Stapelbroek, completou e adaptou as mesmas para publicação. As listas originais foram colocadas numa listagem sequencial única, seguindo a ordem numérica dos arquivos (num total de 10).

PLAATSINGSLIJST

van de collectie van bescheiden van

MUSEU HISTÓRICO E CULTURAL DE HOLAMBRA

met betrekking tot

DE NEDERLANDSE GROEPSVESTIGING IN HOLAMBRA

(1900) 1948 - 2016

door

Edineia Molari & Renate Stapelbroek

in samenwerking met

Rita G. Capistrano, Jan Derks en Jan Eltink

2016

Armário N. 1 Biblioteca / Kast nr. 1 Bibliotheek

Publicações língua Portuguesa / Portugeestalige publicaties

1. ALMANAQUE IMIGRANTES. Parque Histórico Carambeí, fascículos. 1-19. 25/04/2010 a 10/07/2011.
2. O BRASIL E OS HOLANDESES. São Paulo: Banco Real, 1999.
3. CASTROLANDA: gente de ontem e de hoje trabalhando no futuro. Revista COOPERATIVA AGRO PECUÁRIA HOLAMBRA, Cooperativa de Imigração e Colonização Holambra, Instituto de Estudos e Assistência Social Holambra. São Paulo: Edanee, 1971.
4. CORREA, Ana Claudia Pinto. Holambra além das flores: uma experiência de imigração holandesa. Holambra - SP: Editora Setembro, 2011. Castrolanda (edição especial). Gráfica e Editora Midiograf, 2001.
5. CUNHA, Sandra Virgilia Pedroso. Não-Me-Toque: o rastro de sua história. Não-Me-Toque, RS, 2011. 2 ed.
6. DUARTE, Renata Barbosa de Araujo. Histórias de sucesso: agronegócios; floricultura. Brasília: Sebrae, 2007.
7. FAGERLANDE, Sergio Moraes Rego. A construção da imagem em cidades turísticas: tematização e cenarização em colônias estrangeiras no Brasil. Rio de Janeiro: 2AB editora, 2015; as plantas nossas de cada dia. Holambra, SP: Editora Setembro, 2005. 2 ed.
8. GALLAS, Alfredo O.G.; GALLAS, Fernanda Disperati. O Brasil holandês: a família Nassau: moedas e medalhas. São Paulo: Ed. do Autor, 2009.
9. GALLAS, Alfredo O.G.; GALLAS, Fernanda Disperati. A Casa da Moeda de São Paulo: a primeira do Brasil e os meios de pagamento nessa cidade. São Paulo: Ed. do Autor, 2008.
10. GALLAS, Alfredo O.G.; GALLAS, Fernanda Disperati. Holandeses no Brasil: 100 anos de imigração positiva. São Paulo: Ed. do Autor, 2012.
11. HERKENHOFF, Paulo. (Org.). O Brasil e os holandeses. Rio de Janeiro: Sextante Artes, 1999.
12. KNAAP, M. A. M. van der. Vamos realizar um Veiling! 25 anos do Klok. 2014.
13. MELLO, Edvaldo Cabral. Imagens do Brasil Holandês 1630-1654. São Paulo: Fundação Pro Memoria, 1987fica e Editora Brasil, 2009.

14. MOELMANN, Itelmo Roque. (Coord.). A saga de um casal de imigrantes holandeses: Leonardus Josephus Philipsen & Wilhemina Antonia Stapelbroek Philipsen. Não Me Toque, RS: gráfica Grapel, 2004.
15. MONTES, Maria Lucia; MENEZES, Jose Luiz Motta; GALINDO, Marcos. (Curadoria). Eu, Mauricio: os espelhos de Nassau. São Paulo: Rainmaker Projetos e Produções, 2004.
16. RIEL, Cornelia van; ZART, Helaine Gnoatto. A caminho da esperança: imigração holandesa em Não-Me-Toque. Não-Me-Toque, RS: RH Publicidades Ltda., 2011.
17. CARNIER JUNIOR, Plinio. Imigrantes: viagem, trabalho, integração. São Paulo: FTD, 2000.
18. MINISTERIO de Negocios Estrangeiros. A história dos Países Baixos. Woerden: Drukkerij Zuidam & Zonen, 1998.
19. RIETJENS, Josephus Leonardus Antonius. Holambra: Imigração e cooperativismo. Trabalho de Conclusão de MBA. Fea - USP. Ribeirão Preto.
20. ROOS, Ton; ESHUIS, Margje. Os capixabas holandeses : uma história holandesa no Brasil. Barneveld, Países Baixos: Co-edição Koninklijke BBU Uitgevers e Arquivo Publico do Estado do Espírito Santo, 2008. Coleção Nova Canaa. Vol. 9 (traduzido do título original: Op een dag zullen ze ons vinden).
21. TSUBOI, Nobuhiro; TSURUSHUMA, Hisão. Introdução à história da indústria de flores e plantas ornamentais no Brasil. Lip gráfica, 2009.
22. PAULA, P. de. (Org.). Verde, Amarelo e Laranja: histórias da imigração holandesa no Brasil. Editora Setembro. Holambra: Editora Setembro / Grafica Bandeirantes, 2011.
23. WIESSNER, J.G. O moinho de vento e suas peças. Arnhem, Holanda, s.a.

Publicações bilíngue / Tweetalige publicaties

24. 60 ANOS: NEDERLANDSE IMMIGRATIE IN HOLAMBRA. 60 anos: Migração holandesa em Holambra. Revista Setembro, ano X, n. 10.
25. CHAVES, Niltonci Batista. (Org.). Imigranten - Imigrantes. História da imigração holandesa na região de Campos Gerais, 1911 - 2011: Perspectiva da

- imigração holandesa no Brasil: quatro séculos de patrimônio. Ponta Grossa, PR: Todapalavra, 2010.
- NB Trilíngue: português, holandês, inglês
26. CHAVES, Niltonci Batista (Org.). Imigranten - Imigrantes. História da imigração holandesa na região de Campos Gerais, 1911 - 2011 - Falando de Histórias I: sociabilidades, religiosidade, mulheres, arquitetura, arte e cultura, cooperativismo. Ponta Grossa, PR: Estúdio Texto, APHC Editorial / NMC - Nucleo de Midia e Conhecimento, 2011.
 - NB Trilíngue: português, holandês e inglês
 27. CHAVES, Niltonci Batista. (Org.). Imigranten - Imigrantes. História da imigração holandesa na região de Campos Gerais, 1911 - 2011 - Falando de Histórias II: imigração, educação, culinária, meio ambiente, tecnologia, memórias. Ponta Grossa, PR: Estúdio Texto, 2011.
 28. BROEK, Jan van den. Een levensweg: memoires van een pionier. O caminho de uma vida: memórias de um pioneiro. Holambra - SP: Editora Setembro, 2011.
 29. BROEK, Jan van den. Holambra: dromen, strijd en overwinning. Geschiedenis van een succesvol emigratieproject. Campinas, SP: editor Setembro, 2008.
 30. EIJSINK, Gijs. Gerardus Antonius Eijsink - Geraldão: een pionier tussen de mensen / cooperando para formar histórias. Holambra - SP: Editora Setembro, 2009.
 - NB Bilíngue: holandês e português
 31. HELENO, Guido. De belevenissen van prins Maurits van Nassau bijgenaamd de Braziliaan. Brasília: Linha Grafica Editora, 1989.
 32. HOLAMBRA 60 anos de imigração holandesa, s.a.
 33. MOURA, Soraya. (Org.). Memorial of the Immigrant: the immigration in São Paulo State. São Paulo: Memorial do Imigrante / Imprensa Oficial do Estado de São Paulo, 2008.
 34. HOLAMBRA: a Holanda brasileira / fotografia Erico Hiller: texto Jurandyr Salomão: (tradutora Maria Bernadete Pinto). São Paulo: A.S. Edições: Florianópolis: Minerva Produção Cultural, 2007.
 - NB Bilíngue: português e inglês.
 35. SORGEDRAGER, Bart. Holandeses as colônias agrícolas holandesas no Brasil. Nederlandse landbouwkolonies in Brazilië. Wageningen: Veenman Drukkers, 1991.

36. WIJNEN, Kees. Holambra 1948 - 1998: a cooperativa de agricultores e horticultores holandeses que se transformou na cidade das flores do Brasil. Gráfica West-Brabant Roosendaal, 1998.
37. WIJNEN, Kees; KNAAP, M.A.M. van der. Holambra a cidade das flores. Holambra: Editora Setembro, 2012.

Publicações lingua Holandesa / Nederlandstalige publicaties

38. ADVIES EMIGRATIEBELEID. Den Haag: Sociaal Economische Raad, 1985.
39. BALEN, Mr. W.J. van. Nederland, Portugal en Brazilië. Centro Cultural Holanda - Portugal - Brasil, 1967.
40. BORGER, Dick. Carambeí huize ano 1934. Castro, PR: Kugler Artes Graficas, 1987.
41. DOMHOF, Maritha. 1988, Mijn stad vereeuwigd ... 1988, Eternizando a minha cidade. Holambra - SP - Brazil (fotos), 1988.
42. FABER, Paul. Sinterklaas: avonturen van een reislustige heilige overzee. Amsterdam: Kit Publishers, 2006.
43. WIJDEVEN, Ad. Hoe en waar boeren de Nederlanders in Brazilië? Bureau van het Emigratiebestuur, 1980.
44. HOLAMBRA - Annie en Bertus Geene, Brazilië, 1949 - 1964.
45. HUIJTS, C.S.T.J. Markante boerderijen. Doetinchem: Misset, 1992.
46. KLEIN Gunnewiek, Henk. Herinneringen van een emigrant Holambra, Brazilië. Bedum: Uitgeverij Profiel, 1991.
47. MINISTERIE van Algemene Zaken. Het Koninklijk Huis. Den Haag, 2003.
48. MINISTERIE van Landbouw. Brazilië: nieuwe agrarische supermacht? Den Haag, 2005.
49. MOST, Peter van der; DEFIZE, Peter. (Co). Archives Damage Atlas. Metamorfoze, 2010.
50. PHILIPS KINDERALBUM. Zing ze maar mee! Z.j.
51. PROJECTBUREAU RIJKWATERSTAAT 200 JAAR. Nat en droog: Nederland met andere ogen bekeken. Amsterdam: Architectura & Natura Pers, 1998.
52. REIJRINK, Ad. Diessense emigranten in Brazilië: paradijs of nachtmerrie? In Hers en geens dur Diessen, deel 15, p. 4-58. Diessen: Fotostichting Diessen, 2007.

53. SCHOUW-ZAAT, Nelly. Toen wij uit Nederland vertrokken. Bedum: Profiel Uitgeverij, 1994.
54. SCHOUW-ZAAT, Nelly. Thuis in de wereld: ervaringen van Nederlandse emigranten. Bedum: Profiel Uitgeverij, 2006.
55. SCHOUW-ZAAT, Nelly; WIJNEN, Kees. Vrienden herinneren zich Jos van Campen. Katholieke Emigratie Centrale, 2011.
56. SIEMES, Hans. Boeren van toen. Baarn: Tirion, 2006.
NB Com 2 dvds / met 2 dvds
57. SMITS, Mari. Boeren met beleid: honderd jaar Katholieke Nederlandse Boeren. Nijmegen: Valkhof Pers, 1996.
58. SMITS, Mari. Holambra: geschiedenis van een Nederlandse toekomstdroom in Braziliaanse werkelijkheid 1948 - 1988. Nijmegen: Katholiek Documentatie Centrum, 1990.
59. SMITS, Mari. Met kompas: Katholieken en het vraagstuk van de emigratie in Nijmegen / 's-Gravenhage, 1989.
60. MIJN DROOM VOOR ONS LAND: inspiratie voor de koning. Amsterdam, s.a.
61. SMITS, Mari. Met kompas emigreren: structuur en ideologie van de emigratie van Katholieken (1946 -1972). Doctoraalscriptie Nieuwste Geschiedenis, juni 1987.
62. THE READER'S DIGEST N.V. Wereld Zakatlas. Bern: Kummerly & Frey, Editions Geographiques, 1970.
63. VERENIGING voor bedrijfsvoorlichting in de Noordoostpolder. Verslag 1951 - 1953, s.a.
64. WIELEMAKER, Annemieke. O paraiso? Maracaju - Brasil.
NB Nederlandstalig / holandês
65. WIJDEVEN, Ad. Hoe en waar boeren de Nederlanders in Brazilië.
's-Gravenhage: Bureau van het emigratiebestuur, 1980.
66. WIJDEVEN, Ad. Oogsten op vreemde velden: Nederlandse emigranten hebben goed geboerd in Canada. Zutphen: Uitgeverij Terra, z.j.
67. WIJNEN, C.J.M. Holambra I, Nederlandse boeren in coöperatief verband in Brazilië. Mededelingen no. 138. Den Haag: Landbouw-Economisch Instituut, 1976.
68. WIJNEN, Kees. Campos de Holambra 1960-2010. Scholma Druk, bv, Bedum. 2010.
69. WIJNEN, Kees. Holambra 1948 - 1998: Van coöperatie van Nederlandse boeren en tuinders tot bloemenstad in Brazilië. Roosendaal, 1998.

70. ZEVERT, Antoon Groot. Het levensverhaal van Antoon Groot Zevert, juni 2014.

Publicações museologia / Publicaties museologie

71. BERENDS-ALBERT, Monique. Monumenten in Haarlemmermeer. Hoorn: Koopmans' Drukkerij, 1994.
72. 30 x BIENAL: transformações na arte brasileira da 1° a 30° edição. São Paulo: Fundação Bial de São Paulo, 2013.
73. BOS, J.M.; KLIJN, E.M.Ch.F. Nederlands Openluchtmuseum. Arnhem: Vereniging Vrienden van het Nederlands Openluchtmuseum, 1978.
74. CURY, Marilia Xavier. (Coord.). Museu Hering: Conquistas e possibilidades criativas. Blumenau: Fundação Hermann Hering, 2012.
75. CURY, Marilia Xavier. Seminario Interdisciplinar em Museologia : fronteiras regionais e perspectivas nacionais. Blumenau: Museu Hering: Fundação Herman Hering, 2014.
76. INSTITUTO Brasileiro de Museus. Guia dos museus brasileiros. Brasília: Instituto Brasileiro de Museu, 2011.
77. INSTITUTO Brasileiro de Museus. Museus e turismo: Estratégias de cooperação. Brasília - DF: IBRAM, 2014.
78. KOPTCKE, Luciana Sepulveda; CAZELLI, Sibele; LIMA, Jose Matias de. Museus e seus visitantes: Relatórios de pesquisa perfil-opinião 2005. Brasília: Grafica e Editora Brasil, 2009.
79. LIMA, Roberto Pastana Teixeira. Catálogo de museu: Associação Pro-Memória de Monte Alegre do Sul. Amparo: Gráfica Foca, 2013.
80. MUSAS - Revista Brasileira de Museus e Museologia, n. 3, 2007. Rio de Janeiro: Instituto do Patrimônio Histórico e Artístico Nacional, Departamento de Museus e Centros Culturais, 2004.
81. ONO, Rosaria; MOREIRA, Katia Beatriz Rovaron. Segurança em museus. Brasília - DF: MinC / IBRAM, 2011.
82. VOS, Wim; TIMMERS, Jan. Gids Boerenbondsmuseum Gemert. Gemert: Drukkerij Vos, 2000.

Outras publicações / Overige publicaties

83. EYSINK, Geraldo Guilherme Jose. Dona Calabura. Holambra - SP: Editora Setembro, 2010. (Lições da natureza; v. 1).
84. FELIPPE, Gil Martins. O saber do sabor : as plantas nossas de cada dia. Holambra - SP: Editora Setembro, 2005. 2. ed.
85. JAGUARIUNA no curso da história. Jaguariuna: Secretaria de Educação de Jaguariuna, 2008.
86. LEI ORGÂNICA DO MUNICÍPIO DE HOLAMBRA. Câmara Municipal de Holambra Promulgada em 20 de agosto de 1993.
87. PARK, Margareth Brandini. Amabile Tranquila: minhas duas nona. Holambra - SP: Editora Setembro, 2008.
88. PATRIMÔNIO E ARTE: Jaguariuna 2008. Amparo : Ateliê Marilda Beligni, 2008.
89. RECEITAS TÍPICAS DA CULINÁRIA HOLANDESA. ACE. Itu: Indústria Gráfica Itu Ltda, 2005. 2. ed.
90. RIBEIRO, Suzana Barreto. Na linha da preservação: o leite férreo Campinas - Jaguariuna. Campinas - SP: Direção de Cultura de Campinas, 2007.
91. NB Bilíngue: português e inglês
92. STOLTENBORG, Tini Schoenmaker. O universo na panela: receitas com hortaliças orgânicas. Holambra: Editora Setembro, 2007. 2. ed.

Armário N. 2 Biblioteca: filmes / Kast nr. 2 Bibliotheek: filmbeelden

93. Videocassette *Promulgação da Lei Orgânica Holambra - SP*, 20 de agosto de 1993 NB Há cópias em dvd/ Er zijn kopieën op dvd
94. Videocassette *Holambra nem tudo são flores, documentário 2004*
NB Há cópias em dvd / Er zijn kopieën op dvd
95. Dvd *Holanda América Brasil*, Projeto de parceria de Faculdade de Turismo da PUC - Campinas e o Museu Histórico Cultural de Holambra, z.j.
96. Dvd *Holambra Alimentos - A qualidade faz a diferença*, z.j.
97. Dvd *28a Expoflora Holambra - SP 2009*
98. Dvd *30a Expoflora Holambra - SP 2011, 30 anos de pura Emoção*
99. Dvd *31a Expoflora Holambra - SP 2012, O amor em cores e flores*
100. Dvd *32a Expoflora Holambra - SP 2013, Flores, Contos e Lendas!*
101. Dvd *33a Expoflora Holambra - SP 2014, Flores, Magia e Alegria!*
102. Dvd *34a Expoflora Holambra - SP 2015, Flores, Sabores e Sensações!*
103. Dvd *Marketing Global, Tema Holanda, Grupo (Francisco, Rivaldo, Xandão, Danielle, Paulão, Marcos, Renildo e Rodrigo) de Faculdade de Turismo da PUC - Campinas*, z.j.
104. Dvd's (3) *De inhuldiging in beeld, 2013*
105. Dvd *Festa do Centenário, 100 anos imigração holandesa, Associação Parque Histórico de Carambeí, 2011*

106. Dvd *60 Anos Escola São Paulo Holambra 1949 - 2009, 2 de outubro 2009*
107. Videocassette *Keukenhof 50 years of blooming*, z.j.
108. Dvd *60 Anos de imigração holandesa em Holambra*, documentário de dia 5 de Junho de 2008
109. Dvd *60 Anos de imigração holandesa, Holambra 2008*
Conteúdo / Bevat:
A. Abertura Zeskamp
B. 31a Edição do Zeskamp
C. Inaug. Moinho “Povos Unidos”
110. Videocassette *Accordeon Wim Stapelbroek, Holambra 24 mei 2004*
NB Existe uma cópia em dvd / Er is een kopie op dvd
111. Dvd *Febre Brasileira - uma emigração zelandesa esquecida, um filme de Arjan van Westen e Monique Schoutsen*, 2015
112. Videocassette (opname) *Holambra 1952 - 1961 N.T.S.C.*
NB Transferido para dvd Holambra Transcodificação Fita 01
113. Videocassette (opname) *Cidade de Holambra, FIAM 99*
114. Videocassette (opname) *Notícias Agrícolas Program 135 - 20/06*
115. Videocassette (opname) *Vídeo Institucional Holambra*, z.j.
116. Videocassette (opname) *Holambrarte 1a Parte- Direto*, z.j.
117. Videocassette (opname) *Holambrarte 2a Parte- Direto*, z.j.
118. Videocassette (opname) *Fazenda Ribeirão Brazilië, beginjaren 50*

119. Videocassette (opname) *Caminho da Roça Expoflora 2004 Grupo dos Gaiteiros*, 2004
120. Videocassette (opname) *EPTV Afiliada Rede Globo*, z.j.
121. Dvd *Holambra Transcodificação* (Fita / band 01), 1952 - 1961
122. Dvd *Holambra Transcodificação* (Fita / band 02)
Conteúdo / Bevat:
 - A. Holambra 40 anos, 1988
 - B. Holambra Carnaval / Expoflora, 1989
 - C. Holambra Carnaval / Expoflora, 1991 - 1992
123. Dvd *Holambra Transcodificação* (Fita / band 03), z.j.
124. Dvd *Holambra Transcodificação* (Fita / band 04), z.j.
125. Dvd *Holambra Transcodificação* (Fita / band 05), z.j.

Armário N. 3 Documentos administrativos / Kast nr. 3 Administratie van het museum

126. Stukken betreffende *Histórico do Museu* 1 ordner
Conteúdo / Bevat:
 - A. Notulen van “de historische club” betreffende de oprichting van een museum, 1982 / 1984 / 1987
 - B. Correspondentie
 - a. Brief van voorzitter Ahsmann namens de Katholieke Vereniging van Ouders en Familieleden van Geëmigreerden aan de heer en mevrouw Litjens betreffende verzoek tot medewerking aan boekwerkje over de emigratie, 9 april 1984
 - b. Brief van Copex Rotterdam BV aan H.J. Klein Gunnewiek betreffende opgave bootnaam en vetrekdatum van 2 in 1977 verzonden kisten met archiefstukken, 26 februari 1982
NB Met bijlagen: kopieën van 7 archiefbescheiden

- c. Brief van J.F. van Campen namens de Katholieke Emigratie Centrale aan H. Klein Gunnewiek betreffende het opsporen van historische gegevens over Holambra I, 19 januari 1982
- d. Afschrift brief van N. Kors namens de CAPH aan de leden van de Comissão de Património Histórico, z.j.
- e. Afschrift brief van J.F. van Campen aan heer V.d. Wal betreffende verzending van het Holambra-archief naar Holambra I, 5 oktober 1977
- f. Circulaire van J. Litjens gericht aan Museum Vrienden betreffende de oprichting van een Vereniging onder de naam Historisch en Cultureel Centrum Museum Holambra, 26 februari 1991
- C. Essay 'De Herinnering / Holambra en zijn herinneringen' van Profa. Waldisa Russio (USP), vertaald uit het Portugees, met vragenlijst, 3 februari 1982
- D. Concept teksten voor het museum, z.j.
- E. Informatiefolders van het museum, z.j.
- F. Uitnodiging van het museum voor muziekmiddag op zondag 7 mei, z.j.
- G. Convite no lançamento do livro de fotos Holambra a Holanda Brasileira de 9 de Dezembro / Uitnodiging fotoboekpresentatie op 9 december, z.j.
- H. Convite 50 anos Fazenda das Posses 29 de Julho de 2000 / Uitnodiging 50 jaar Fazenda das Posses op 29 juli 2000
- I. Informatiefolder en prentbriefkaart Associação Parque Histórico de Carambeí, z.j.
- J. Fotokalender Museu Histórico e Cultural de Holambra, 2007
- K. Estatutos / Statuten
Conteúdo / Bevat:
 - a. Minuta da Estatuto Social da Associação do Museu Histórico e Cultural de Holambra, Dezembro de 2003
NB Betreft een kopie
 - b. Estatutos Sociais da „Associação do Museu Histórico e Cultural de Holambra“, 3 de Janeiro de 1994
NB Betreft 2 exemplaren

- c. Ata de Constituição do Museu Histórico e Cultural de Holambra,
3 de Janeiro de 1994
 - d. Estatuto da Fundação Cultural “Pascoal Andreta”, Monte Sião,
8 de Dezembro de 1982
 - e. Rascunho do Estatuto da Fundação „Museu Histórico e Cultural
Holambra“, z.j.
127. Atas Reunião da Comissão / Vergadernotulen van de commissie,
2001 - 2013 1 ordner
NB Bijlage: tweetalige circulaire met inschrijfformulier van J. Litjens
gericht aan Museum Vrienden betreffende de oprichting van een Vereniging
onder de naam Historisch en Cultureel Centrum Museum Holambra,
26 februari 1991
128. Stukken betreffende Financeiro / Financiering, 1993; 1994; 1999 - 2002;
2006; 2007; 2009 - 2011; 2015 1 ordner
NB Bevat tevens bouwtekeningen en plattegronden van het museum, 1997
129. Stukken betreffende Fundadores do Museu / Oprichters van het museum 1 ordner
Conteúdo / Bevat:
A. Artikel ‘Pioneira Antonia Miltenburg faleceu no último domingo’, Jornal
da Cidade Holambra, 25 de janeiro de 2013
B. Artikel ‘Holambra perde Guilherme Welle’, Jornal da Cidade Holambra,
2 de julho de 2004
C. In Memoriam Wim Welle, 27 de Junho de 2004
NB Bilíngue / Tweetalig
130. Stukken betreffende Doações / Donaties 1 ordner
Conteúdo / Bevat:
A. Relação de livros doados, doador Greet Wopereis, 04/11/2014
B. Brief van Fernando Pompêo de Camargo betreffende schenking van
enkele foto’s, 14/09/2006
C. Goederenlijst van artikelen voor het museum van den heer Nabuurs, z.j.
D. Lista de objetos doados pelo Sr. Jan Nabuurs, s.a.

131. Correspondências / Correspondentie

1 ordner

Conteúdo / Bevat:

- A. Brief (Portugeestalig) van Bety Hendrixx aan Margriet en Jan betreffende onderzoek familiegeschiedenis, 04/10/2005
- B. Brief (Portugeestalig) van Magali aan Johannes Wilhelmus Hyacinthus Eltink betreffende Hino Nacional Holandês, 22/03/2005
- C. E-mail (Portugeestalig) van Emmerson Maurilio aan “todos os amigos” betreffende Centro de Memória - Troca de Informações, 01/ 06/2004
- D. E-mail van Jeanne aan Jan en Margriet betreffende familie Hendrixx uit Someren / Curitiba, 03/01/2003
- E. Briefje van Elisabeth Hendrixx aan Jan Eltink betreffende onderzoek familiegeschiedenis, z.j.
- F. Briefje van Gerda Jeuken aan A Comissão do Museu betreffende aftreding als lid van de commissie, outubro 2004
- G. Resultaten / Resultados ‘Enquete realizada na festa do museu no dia 7 de maio de 2006’
- H. Overeenkomst / Acordo J.W.H. Eltink em nome de Associação do Museu Histórico e Cultural de Holambra e Mário Márcio de Castro em nome de Editora Com Tato Marketing e Comunicação Ltda. concernente Termo de Cessão de direitos autorais e de uso de imagem, 27 de setembro de 2008
- I. Toelichting / Explicação de Rodrigo Rehder do Amaral concernente dvd teste do museu - 001 (digitalisering van filmbeelden), s.a.
- J. Circulaire van het bestuur van de Katholieke Emigratie Centrale / Katholieke Vereniging van Ouders en Familieleden van Geëmigreerden aan “onze contactpersonen en andere relaties” betreffende overlijden van Jos van Campen / nieuwjaarswens, 02/11/2015
- K. Toelichting van Jeanne en Kees Wijnen betreffende het gebruikte filmmateriaal naar aanleiding van de boekuitgave Holambra I uit 1998, 01/06/2007
- L. E-mail (Portugeestalig) van Academia Brasileira de História, Cultura, Genealogia e Heráldica aan de gemeenteraadsvoorzitter betreffende

opname van namen van emigrantengezinnen in biografisch werk,
19/06/2005

- M. Brief (Portugeestalig) van José do Nascimento Junior namens Ministério da Cultura - Instituto do Patrimônio Histórico e Artístico Nacional, Departamento de Museu e Centros Culturais betreffende Prêmios na área museológica, 10/01/2008
- N. Verzoek / Requerimento van gemeenteraadsvoorzitter Pe. Nicolau João Bakker betreffende tijdelijke instelling commissie Centro Histórico Holambra, 2005
- O. Voorstel / Proposta de consultoria Museu Histórico e Cultural de Holambra - Zilde Kessel, Assessoria e Projetos de Memória e educação, outubro de 2004
- P. Handout / Apostila Expoflora 2004 - A Festa Holandesa das Flores. PUC Campinas - Faculdade de Turismo, 2004
-
132. Painéis para museu, s.a. / paneelteksten voor het museum, z.j. 1 omslag
NB Bilíngue / Tweetalig
-
133. Financiële stukken betreffende donaties en verkopen van boeken 1 omslag
-
134. Livros de visitantes / Gastenboeken 13 stukken
Conteúdo / Bevat:
- N. 1 05/03/1991 a 15/09/1994
 - N. 2 31/10/1994 a 12/09/1996
 - N. 3 15/09/1994 a 25/10/1994; 22/09/1996 a 21/09/1997
 - N. 4 25/09/1997 a 19/09/1999
 - N. 5 22/09/1999 a 22/10/2001
 - N. 6 22/09/2001 a 07/09/2003
 - N. 7 11/09/2003 a 16/09/2005
 - N. 8 17/09/2005 a 14/09/2006
 - N. 9 14/09/2006 a 09/05/2009
 - N. 10 09/05/2009 a 18/09/2011
 - N. 11 18/09/2011 a 27/04/2013
 - N. 12 27/04/2013 a 14/09/2014

- Expoflora 01/09/2001 a 23/09/2001; 01/09/2002 a 31/10/2002;
30/08/2003 a 26/10/2003

135. Reportagens sobre o Museu / Krantenreportages over het museum [...] omslagen

Conteúdo / Bevat:

- A. Museu construiu réplica de primera capela de Holambra, *Jornal da Cidade Holambra*, 06 de maio de 2016
- B. Transformando curiosidade em aprendizado, *Jornal da Cidade Holambra*, 27 de novembro de 2015
- C. Museu promove happy hour nos fins de semana da Expoflora, *Jornal da Cidade*, 04 de setembro de 2015
- D. Sesc traz grupo de comerciantes à Holambra, *Jornal da Cidade*, 31 de julho de 2015
- E. Museu de Holambra vai participar do Projeto Tulipana, *Jornal da Cidade*, 19 de dezembro de 2014
- F. O passado construiu o presente ..., *Jornal da Cidade*, 24 de outubro de 2014
- G. Holambra: 23 anos! *Jornal da Estância*, Turística de Holambra, 24/10/2014
- H. Trekker Trek em fotos no Museu, *Jornal da Cidade de Holambra*, 5 de setembro de 2014
- I. Obras movimentam setor de serviços, *Jornal da Cidade Holambra*, 5/9/2014
- J. Pesquisador japonês visita Holambra, *Jornal da Cidade Holambra*, 21 de fevereiro de 2014
- K. Livro relata a história de Holambra, *Jornal da Cidade Holambra*, 28 de setembro de 2012
- L. Um passeio pela Expoflora, *Jornal da Cidade Holambra*, 07 de setembro de 2012
- M. 9a Mostra de Artes, *Jornal de Holambra*, 09 de março de 2013
- N. Cerca de 1,5 mil itens desapareceram da Prefeitura de Holambra, *Jornal da Holambra*, 09 de março de 2013
- O. Museu prepara vídeo para a Expoflora, *Jornal da Cidade*, 6 de julho de 2012

- P. Documentos trazem nomes e contam a história da imigração, *Jornal da Cidade Holambra*, 18 de Maio de 2012
 - Q. Museu faz evento aberto no Dia da Rainha, *Jornal da Cidade Holambra*, 20 de Abril de 2012
 - R. Dos arquivos do Museu, *Jornal da Cidade Holambra*, 13 de Abril de 2012
 - S. Voluntários preservam a história, *Jornal da Cidade Holambra*, 2 de Setembro de 2011
 - T. Mudanças no Museu, *Jornal da Cidade Holambra*, 19 de Agosto de 2011
 - U. Fachada holandesa é atração do museu, *Jornal da Cidade Holambra*, 18 de março de 2011
 - V. Holandeses e brasileiros comemoram Dia da Rainha, *Jornal da Cidade Holambra*, 6 de maio de 2011
 - W. Banco holandês faz doação para projetos de Carambeí, *Jornal de Holambra*, 13 de novembro de 2010
 - X. Munhoz inaugura vicinal domingo, *Jornal da Cidade Holambra*, 12 de novembro de 2010
 - Y. Rabobank doa 68 mil euros a Carambeí, *Jornal da Cidade Holambra*, 12 de novembro de 2010
 - Z. *Holambra*, outubro 2010
- Conteúdo / Bevat:
- a. Velha paineira conta a história de Holambra
 - b. Diretor da Expoflora estuda “Draaiorgel” nas atrações do evento
 - c. Tradição trazida pelos imigrantes é mantida com Pedros negros e São Nicolau
 - d. Elevação a município trouxe mais benefícios que prejuízos
- AA. Visitantes voltam ao tempo dos imigrantes, *Jornal da Cidade Holambra*, 24 de setembro de 2010
 - BB. O museu vai mudar de cara, *Jornal de Holambra*, 22 de maio de 2010
 - CC. Mostra de Artes mantém sua tradição de surpreender, *Jornal de Holambra*, 27 de março de 2010
 - DD. Museu do Imigrante guarda histórias da imigração Holandesa, *Jornal de Holambra*, 14 de novembro de 2009
 - EE. Voluntariado, um exercício de cidadania, *Jornal da Cidade Holambra*, 9 de outubro de 2009

- FF. Inauguração da Feiratur atrai grande público e diversos expositores, *Jornal de Holambra*, 4 de junho de 2009
- GG. Especial: uma viagem de 60 anos na história, *Hoje*, Especial Holambra 60 anos, 17 de junho de 2008
- HH. Parte da história de Holambra vai ao chão, *Jornal da Cidade Holambra*, 26 de janeiro de 2007
- II. Implantação preservará história da cidade, *Jornal da Câmara da Estância Turística de Holambra*, z.j.
- JJ. Museu conta a história de Holambra, *Jornal da Cidade Holambra*, 05 de setembro de 2003
- KK. Holambra 11 anos, *Todo Dia Holambra*, 27 de outubro de 2002
- LL. Relíquias do Museu contam a história de Holambra, *ACIAH Jornal* (Associação Comercial, Industrial e Agrícola da Estância Turística de Holambra), dezembro de 2001
-
136. Financiële stukken betreffende Controle, 2002 - 2004; 2006 - 2010 1 hangmap
137. Stukken van museumdirecteur Jan Eltink Administração, 2001 - 2009 1 hangmap
138. Contrato de Cessão de uso do nome da Editora Setembro para reimpressão do livro “Holambra”- Cidade das Flores”, 30 de outubro de 2014 1 hangmap
139. Stukken betreffende Tulipana-Programma, 2014 1 hangmap
- Conteúdo / Bevat:
- A. Agenda vergadering afvaardiging CGHD en het museumbestuur, 2014
- B. Memorandum of Understanding tussen Museu Histórico e Cultural de Holambra en Centre for Global Heritage and Development betreffende het Tulipana-Programma voor de termijn van 2015, 21 november 2014
- C. Formulário de inscrição para of Fundo Neerlandês para o Patrimônio Cultural Comum da Embaixada do Reino dos Países Baixos no Brasil, outubro 2014

Armário N. 4 Acervo de documentos Cooperativa / Kast nr. 4 Archiefstukken Coöperatie

140. Notulen bestuursvergaderingen / Livro de Atas do Conselho de Administração,
04/09/1959 a 01/07/1982 7 boeken
Conteúdo / Bevat:
- N. 1 04/09/1959 a 27/06/1969
 - N. 2 11/07/1969 a 31/05/1971
 - N. 3 31/05/1971 a 10/07/1973
 - N. 4 17/08/1973 a 07/1977
 - N. 5 07/07/1977 a 21/12/1978
 - N. 6 30/11/1978 a 28/05/1981
 - N. 7 28/05/1981 a 01/07/1982
141. Notulen van de Algemene Ledenvergadering / Livro de Atas de Assembleia Geral,
25/01/1955 a 05/02/1985 3 boeken
Conteúdo / Bevat:
- N. 3 25/01/1955 a 06/03/1963
 - N. 4 06/03/19563 a 19/05/1969
 - N. 5 30/06/1969 a 28/11/1972
 - N. 6 26/11/1973 a 05/02/1985
142. Notulen Raad van Commissarissen / Livro de Ata de Reunião do Conselho Fiscal,
21/05/1968 a 23/03/1981 1 boek
143. Presentieboeken / Livro de Presença de Assembleias / 20/02/1962 a 17/07/1974 2 boeken
Conteúdo / Bevat:
- N. 3 20/02/1962 a 02/01/1968
 - N. 4 12/08/1968 a 17/07/1974
144. Afschriften van brieven van de Coöperatie / Livro de cópias de Cartas da
Cooperativa, 23/05/1969 a 15/12/1975 15 boeken
Conteúdo / Bevat:
- A. 23/05/1969 a 21/11/1969
 - B. 21/11/1969 a 02/06/1970

- C. 19/07/1971 a 01/02/1972
- D. 01/02/1972 a 26/09/1972
- E. 30/09/1972 a 05/06/1973
- F. 20/10/1972 a 23/03/1973
- G. 27/06/1974 a 31/12/1974
- H. 02/01/1975 a 06/05/1975
- I. 06/05/1975 a 09/06/1975
- J. 10/06/1975 a 17/07/1975
- K. 17/07/1975 a 12/08/1975
- L. 12/08/1975 a 08/09/1975
- M. 08/09/1975 a 13/10/1975
- N. 13/10/1975 a 15/12/1975
- O. 15/12/1975 a 23/05/1969

145. Verslag Raad van Bestuur / Relatório Conselho de Administração, 1992 - 1994
NB Dubbele exemplaren voor 1993 en 1994 5 exemplaren
146. Sociaal Statuut van de Coöperatie / Estatuto Social Cooperativa Agropecuária
Holambra Proposta AGE, 03/12/1993 1 exemplaar
147. Informatiebulletin Cooperativa Agro Pecuária Holambra / Cooperativa de
Imigração e Colonização Holambra / Instituto de Estudos e Assistência Social
Holambra, met een voorwoord van Charles J.J. Hogenboom, z.j.
[ca. 1971] 1 exemplaar
148. Livro de Registro de Servicos Carpintaria 1 omslag
149. Planilha de Área Desmatada 1 omslag
150. Planilha de Depreciação equipamentos Agrícolas 1 omslag
151. Documentos de Importação de Mercadorias (equipamentos agrícolas) 1 omslag

152. Notulen Cooperativa Agro Pecuária Holambra, 1950 - 1956

1 hangmap

Conteúdo / Bevat:

- A. Notulen Bestuursvergaderingen / Atas de Reuniões do Conselho,
12/05/1950 - 29/08/1954 (Folha n°: 001 - 471)
- a. P01 - DA - F001/1950 a P01 - DA - F033/1950: 12/05/1950 a 25/10/1950
 - b. P01 - DB - F034/1950 a P01 - DB - F090/1950: 25/10/1950 a 27/12/1950
 - c. P01 - DC - F091/1951 a P01 - DC - F154/1951: 03/01/1951 a 13/06/1951
 - d. P01 - DD - F155/1951 a P01 - DD - F225/1951: 16/06/1951 a 22/12/1951
 - e. P01 - DE - F226/1952 a P01 - DE - F280/1952: 07/01/1952 a 22/07/1952
 - f. P01 - DF - F281/1952 a P01 - DF - F327/1952: 30/07/1952 a 22/12/1952
 - g. P01 - DG - F328/1953 a P01 - DG - F356/1952: 03/01/1952 a 24/03/1953
 - h. P01 - DH - F357/1953 a P01 - DH - F376/1953: 10/04/1953 a 15/07/1953
 - i. P01 - DI - F377/1953 a P01 - DI - F399/1953: 13/07/1953 a 13/09/1953
 - j. P01 - DJ - F400/1953 a P01 - DJ - F425/1953: 24/09/1953 a 29/12/1953
 - k. P01 - DK - F426/1954 a P01 - DK - F449/1954: 02/01/1954 a 10/04/1954
 - l. P01 - DL - F450/1954 a P01 - DL - F471/1954: 26/04/1954 a 29/08/1954
- B. Notulen Algemene Ledenvergaderingen / Atas da Assembléia Geral,
01/04/1950 - 20/01/1956 (Folha n°: 001 - 297)
- a. P01 -DA - F001/1950 a P01 - DA - F022/1950: 01/04/1950 a 02/05/1950
 - b. P01 - DB - F023/1950 a P01 - DB - F043/1950: 08/05/1950 a 06/09/1950

- c. P01 - DB - F023/1950 a P01 - DB - F043/1950: 08/05/1950 a 06/09/1950
- d. P01 - DD - F067/1951 a P01 - DD - F096/1951: 01/03/1951 a 24/10/1951
- e. P01 - DE - F097/1952 a P01 - DE - F122/1952: 28/01/1952 a 24/03/1952
- f. P01 - DF - F123/1952 a P01 - DF - F157/1952: 12/08/1952 a 30/09/1952
- g. P01 - DG - F158/1953 a P01 - DG - F176/1953: 29/01/1953 a 29/01/1953
- h. P01 - DH - F177/1953 a P01 - DH - F194/1953: 23/06/1953 a 28/12/1953
- i. P01 - DI - F195/1954 a P01 - DI - F225/1954: 21/01/1954 a 13/05/1954
- j. P01 - DJ - F226/1955 a P01 - DJ - F267/1955: 22/01/1955 a 31/01/1955
- k. P01 - DK - F268/1955 a P01 - DK - F275/1955: 21/06/1955 a 30/06/1955
- l. P01 - DL - F276/1956 a P01 - DL - F297/1956: 25/01/1956 a 25/01/1956

153. Notulen Cooperativa Agro Pecuária Holambra, 1954 - 1963

1 hangmap

Conteúdo / Bevat:

- A. Notulen Bestuursvergaderingen / Atas de Reuniões do Conselho, 06/09/1954 - 28/11/1960 (Folha nº: 472 - 812)
 - a. P02 - DM - F472/1954 a P02 - DM - F489/1954: 06/09/1954 a 23/12/1954
 - b. P02 - DN - F490/1955 a P02 - DN - F513/1955: 04/01/1955 a 17/06/1955
 - c. P02 - DO - F514/1955 a P02 - DO - F544/1955: 12/06/1955 a 23/12/1955
 - d. P02 - DP - F545/1956 a P02 - DP - F565/1956: 09/01/1956 a 02/03/1956

- e. P02 - DQ - F566/1956 a P02 - DQ - F588/1956: 05/03/1956 a 13/06/1956
 - f. P02 - DR - F589/1956 a P02 - DR - F613/1956: 27/06/1956 a 17/09/1956
 - g. P02 - DS - F614/1956 a P02 - DS - F636/1956: 16/10/1956 a 21/12/1956
 - h. P02 - DT - F637/1957 a P02 - DT - F671/1957: 14/01/1957 a 26/07/1957
 - i. P02 - DU - F672/1957 a P02 - DU - F697/1957: 21/08/1957 a 12/12/1957
 - j. P02 - DV - F698/1958 a P02 - DV - F735/1958: 20/01/1958 a 30/12/1958
 - k. P02 - DW - F736/1959 a P02 - DW - F766/1959: 05/01/1959 a 11/08/1959
 - l. P02 - DX - F767/1959 a P02 - DX - F812/1960: 28/08/1959 a 28/11/1960
- B. Notulen Algemene Ledenvergaderingen / Atas da Assembléia Geral, 25/01/1956 a 17/12/1963 (Folha n°: 298 - 579)
- a. P02 - DM - F298/1956 a P02 - DM - F328/1956: 25/01/1956 a 25/01/1956
 - b. P02 - DN - F329/1957 a P02 - DN - F353/1957: 14/01/1957 a 30/01/1957
 - c. P02 - DO - F354/1954 a P02 - DO - F371/1957: 30/01/1957 a 05/01/1958
 - d. P02 - DP - F372/1958 a P02 - DP - F393/1958: 22/01/1958 a 22/01/1958
 - e. P02 - DQ - F394/1958 a P02 - DQ - F412/1958: 22/01/1958 a 22/01/1958
 - f. P02 - DR - F413/1959 a P02 - DR - F446/1959: 21/01/1959 a 21/01/1959
 - g. P02 - DS - F447/1959 a P02 - DS - F478/1959: 21/01/1959 a 21/01/1959
 - h. P02 - DT - F479/1960 a P02 - DT - F502/1960: 04/01/1960 a 04/01/1960

- i. P02 - DU - F503/1960 a P02 - DU - F521/1960: 04/01/1960 a 01/09/1960
- j. P02 - DV - F522/1961 a P02 - DV - F544/1961: 21/12/1961 a 21/12/1961
- k. P02 - DW - F545/1962 a P02 - DW - F563/1963: 04/08/1962 a 20/12/1962
- l. P02 - DX - F564/1963 a P02 - DX - F579/1963: 17/12/1963 a 17/12/1963

154. Notulen Cooperativa Agro Pecuária Holambra, 1964 - 1979

1 hangmap

Conteúdo / Bevat:

A. Notulen Algemene Ledenvergaderingen / Atas da Assembléia Geral, 21/12/1964 - 19/02/1979 (Folha nº: 580 a 845)

- a. P03 - DY - F580/1964 a P03 - DY - F593/1964: 21/12/1964 a 21/12/1964
- b. P03 - DZ - F594/1965 a P03 - DZ - F606/1964: 16/12/1965 a 16/12/1965
- c. P03 - DA - F607/1966 a P03 - DA - F624/1966: 12/12/1966 a 12/12/1966
- d. P03 - DB - F625/1967 a P03 - DB - F639/1967: 11/12/1967 a 16/12/1968
- e. P03 - DC - F640/1969 a P03 - DC - F676/1969: 15/12/1969 a 15/12/1969
- f. P03 - DD - F677/1970 a P03 - DD - F706/1970: 30/11/1970 a 30/11/1970
- g. P03 - DE - F707/1971 a P03 - DE - F727/1971: 08/11/1971 a 23/11/1971
- h. P03 - DF - F728/1972 a P03 - DE - F754/1972: 24/11/1972 a 27/11/1972
- i. P03 - DG - F755/1973 a P03 - DG - F774/1976: 26/11/1973 a 26/03/1976
- j. P03 - DH - F775/1977 a P03 - DH - F788/1977: 10/03/1977 a 10/03/1977
- k. P03 - DI - F789/1978 a P03 - DI - F812/1978: 23/02/1978 a

23/02/1978

- l. P03 - DJ - F813/1979 a P03 - DJ - F845/1979: 19/02/1979 a 19/02/1979

NB Het jaar 1975 ontbreekt / Ausente ano de 1975

155. Notulen vergaderingen afdelingshoofden Coöperatie / Atas reuniões setores Cooperativa, 06/03/1950 - 10/08/1950 1 hangmap
156. Livro de Registro de Serviços Carpintaria, 1950 [?] 1 omslag
157. Planilha de Área Desmatada, 01/12/1951 - 01/02/1952 1 omslag
158. Planilha de Depreciação equipamentos Agrícolas, 1953 [?] 1 omslag
159. Documenten betreffende de import van landbouwwerktuigen / Documentos e Importação de mercadorias (equipamentos agrícolas), 21/07/1951 a 17/12/1952 1 omslag
160. Discurso de Início das Atividades de Exploração na Fazenda Ribeirão, 14/06/1948 1 omslag
NB Bilíngue / Tweektalig
161. Protocol en meerjarenplan voor de Coöperatie / Protocolo e multi-ano do planejamento de Cooperativa, 1950 - 1953 1 hangmap
162. Stukken betreffende Projeto Santa Catarina, 1958 1 hangmap
Conteúdo / Bevat:
- A. Een stukje Holland in Brazilië, 04/03/1958
- B. Hollandse veeartsen in Campinas e.o. over de genezing van kanker, 1/11/1958
- C. Open brief van [?] aan het bestuur, 24/11/1958
- D. Brief van [?] aan de leden van de Cooperativa Agropecuária Holambra, 24/11/1958

163. Stukken betreffende Financiële balans / Balanço financeiro, 01/07/1948 - (ca. 1976) 1 hangmap
164. Stukken betreffende de Coöperatiewinkel / Lojas Secos e Molhados, 1949 1 hangmap
165. Stukken betreffende Infrastructuur / Infraestrutura, 1951; 1966 1 hangmap
166. Stukken betreffende Human Resources / Recursos Humanos, 1950 - 1957 1 hangmap
 Conteúdo / Bevat:
- A. Rapporten betreffende werknemers
 - B. Lijst van Brazilaanse werknemers, z.j. / Lista trabalhadores brasileiros, s.a.
 - C. Werkrapport voor uitbreiding van de fazenda / Cronograma de trabalho para a expansão da fazenda, 25/07/1954
 - D. Werkrapport / Relatório de trabalho, 01/09/1951
 - E. Ontwerpregeling Grond voor Ambtenaren / Projeto de Regulamento dos Gerentes, 26/03/1951
 - F. Loonregeling werknemers tegen vast salaris / Regulamento salário funcionários contra salário fixo, 08/11/1950
 - G. Reclamação trabalhista, 21/12/1956; 22/04/1957
167. Stukken betreffende Kritiek Coöperatie / Criticas Cooperativa, 1952 - 1955 1 hangmap
168. Brieven Nabuurs / Cartas Nabuurs, 1951 - 1955 1 hangmap
169. Brieven naar Holland / Cartas para Holanda, 03/05/1948; 26/06/1949; 29/12/1950; 1950; 22/01/1957 1 hangmap
170. Cartas ao Conselho / Brieven aan bestuur, 1950 - 1953 / 1956 / 1959 1 hangmap
171. Administratieve Regeling / Regras de Administração, 1952 1 hangmap
172. Regelingen van de Coöperatie / Regras da Cooperativa 1 hangmap
 Conteúdo / Bevat:
- A. Regeling geneeskundige dienst ingaande op 14 januari 1952

- B. Verklaring betreffende goederen van verlaten bedrijven, z.j.
 - C. Contrato de milho, 24/08/1953
 - D. Overeenkomst betreffende aanvaarding van en kredietverlening aan agrarische en veeteeltbedrijven, z.j.
-
- 173. Stukken betreffende Custos com Família, s.a. / Vestigings- en investeringskosten van een emigrantengezin, z.j. 1 hangmap
 - 174. Stukken betreffende Planejamento de Sítios, s.a. / Bedrijfsplanning, z.j. 1 hangmap
 - 175. Stukken betreffende Agropecuária / Veeteelt, 1950 - 1953 1 hangmap
 - 176. Stukken betreffende Culturas Diversas, 1950 - 1954 1 hangmap
 - 177. Plano dos Hectares, s.a. / Plan voor 15 en 25 hectare, z.j. 1 hangmap
 - 178. Stukken betreffende Akkerbouw Plan / Plano de Agricultura, 1950 - 1951 1 hangmap
 - A. Aantekeningen bedrijfsplan / Anotações planejamento do sítio
 - B. Ontginningskosten / Custo de desmatamento
 - C. Plan voor de akkerbouw op Fazenda Ribeirão / Plano da Agricultura Fazenda Ribeirão
 - D. Teeltplan / Plano de cultivo
 - E. Splitsing investeringsbedragen
 - 179. Stukken betreffende Grondverdeling - Ontginningsplan / Divisão de Terras - Plano de desbravamento, 1949 - 1955 1 hangmap
 - 180. Stukken betreffende Relação de Sócio da Cooperativa / Lidmaatschap Coöperatie, 12/09/1949 1 hangmap
 - 181. Stukken betreffende Projeto Abdalla, 1900 a 18/04/1966 1 hangmap

Conteúdo / Bevat:

 - A. Planta da área de 1 Alqueire (24.200m²) situada no Campo da Restinga,

Fazenda Ribeirão, vendida pelo Frigorífico Armour S.A. à Cooperativa Agropecuária Holambra, 28/06/1949

- B. Planta de Localização do Corredor de Acesso, 19/09/1956
- C. Certificados de Pedido Verbal em cartório, 30/12/1966; 29/05/1958; 12/04/195; 14/12/1950; 07/04/1920
- D. Escritura de Compra e Venda, 27/04/1920
- E. Escritura de Venda, 08/03/1900; 17/12/1919
- F. Memorial descritivo das divisas e confrontações da área vendida á Indústrias João José Abdalla, s.a.
- G. Contrato de Re-Ratificação de venda e compra de pacto adjeto de Hipoteca, 1956
- H. Orientação para inscrição no Instituto de Imigração e Colonização, 14/12/1960
- I. Resolução nº 504 de 29 de janeiro de 1959
- J. Cartas variadas datas

182. Stukken betreffende Escrituras Caph / Armour (Cooperativa Agropecuária / Frigorífico Armour do Brasil S/A), 15/01/1934 - 02/03/1972

1 hangmap

Conteúdo / Bevat:

- A. Escritura de venda e compra com pacto adjeto de hipoteca, 05/02/1949
- B. Escritura de venda e compra com pacto adjeto de hipoteca (primeiro traslado número dois), 17/02/1949
- C. Escritura de venda e compra com pacto adjeto de hipoteca, 20/08/1957
- D. Recibos de pagamento das prestações da Fazenda Ribeirão ão Frigorífico Armour do Brasil S/A, 10/02/1954 - 07/06/1957
- E. Planta de Loteamento Fazenda Ribeirão (escala1:15000), s.a.
- F. Planta Fazenda Ribeirão (escala 1:15000), 09/06/1957
- G. Planta Fazenda Ribeirão de Frigorífico Armour do Brasil S/A, 15/01/1934
- H. Contrato abertura de credito mediante garantia hipotecária (Banco do Brasil), 14/04/1959
- I. Contrato hipotecário Banco do Brasil, 14/04/1959
- J. Carteira de Crédito Agrícola, 08/06/1959

- K. Escritura pública de contrato de abertura crédito em conta corrente, mediante garantia hipotecária, 20/07/1961
 - L. Certificado de Escritura de compromisso de compra e venda Frigorífico Armour do Brasil S/A e Indústrias José João Abdalla, 12/04/1956
 - M. Memorial Elucidativa da Planta, 09/06/1956
 - N. Certificado do Registro de Ata, 10/07/1957
 - O. Certificado Registro de Ata (mudança nome Cooperativa Agro Pecuária do Núcleo Colônial Holandês Ribeirão para Cooperativa Agro Pecuári Holambra, 17/09/1958
 - P. Certificados de responsabilidade Fiscal junto a órgão do Governo, 06/11/1957; 03/09/1958; 16/09/1958
 - Q. Histórico do Sr. Aparício de Almeida, 02/03/1972
183. Rapport Commissie (Ir. M.A. Roggen en G.C. van Waveren), 30/10/1950 1 hangmap
184. Stukken betreffende Fundação CAPH (Cooperativa Agro Pecuária Holambra), 05/06/1948 - 22/01/1957 1 hangmap
- Conteúdo / Bevat:
- A. Certificado de Registro da Cooperativa Agro Pecuária Holambra, 02/07/1948
 - B. Ata da Assembléia Geral de Constituição, 05/06/1948
 - C. Organização da Cooperativa, 01/08/1949
 - D. Rapport van Commissie inzake de Rechtspositie, Exploitatie Rekening (Weiden), 27/04/1950
 - E. Kostenschema voor uitbreiding van Fazenda Ribeirão / Termo de declaração da Assembleia de eleição presidente Charles Hogenboom, 17/10/1952
 - F. Studieconferentie Katholieke Centrale Emigratie Stichting en Katholieke Nederlandse Jonge Boeren- en Tuindersbond, 29/11/1955
 - G. Rapport betreffende de ontwikkeling van de Nederlandse kolonie Fazenda Ribeirão, 1951
 - H. Memorandum, 09/01/1957
 - I. Carta ao governador Jânio Quadros, 22/01/1957

185. Overeenkomst voor Clube Mini Praia / Acordo particular de arrendamento de área relativo ao Clube Mini Praia, 1967 1 hangmap
186. Hymne / Hino do Grupo de Escotismo Zonnestrallenlied da autora Zuster Liduina, s.a. 1 hangmap

Armário N. 5 Acervo de documentos pioneiros / Kast nr. 5 Archiefstukken pioniers

187. Contracten / Contratos, 1949 - 1982 1 ordner
- Conteúdo / Bevat:
- A. Ministério da Agricultura: Contrato de Compra e Venda de Implementos Agrícolas, Contrato de Serviços de Mecanização Agrícola, 29/08/1966
 - B. Convênio entre Caph, ETA (Escritório Técnico da Agricultura) e USAID / Brasil, 06/11/1967
 - C. A.P.V do Brasil: Contrato de Compra e venda equipamento frigorífico, 29/01/1953
 - D. Associação Paulista de Criadores de Bovinos: Acordo de Fornecimento de Sêmen, s.a.
 - E. Secretaria da Agricultura de São Paulo: Autorização para Exploração de Eucalipto, 30/10/1970
 - F. Amidonaria Zurita - Contrato de fornecimento de raízes de mandioca, 27/08/1964; 09/10/1964; 04/03/1965; 29/03/1965; 26/08/1965; 23/03/1966
 - G. Citrosuco Paulista S.A: Contrato de Compra e Venda, 08/05/1967, 20/02/1968; 11/09/1968
 - H. Sucocítrico Cutrale S.A : Contrato de Compra e Venda, 06/05/1970;
 - I. Avante S. A Produtos Alimentícios: Contrato de Compra e Venda de frutas, 26/02/1973
 - J. Jose Berne: Acordo particular embalar frutas cítricas, 29/01/1962; 23/01/1963
 - K. Van Zanten Crysanthemum B.V.: Contrato? 14/09/1977
 - L. Raul Meirelles Breves (agrimensor): contrato de locação de serviços: levantamento planimétrico, 17/04/1961

- M. Terpal terraplenagem e pavimentação Ltda; serviços de alagamento das estradas a Banco Lar Brasileiro S.A. Convênio, 09/07/1970
 - N. VASP (Viação Aérea São Paulo): Pedido de abertura de conta corrente para despacho de mercadorias, 12/04/1971
 - O. Aremar organização de Viagens: Contrato de conta corrente, 20/01/1970
 - P. Transagro S/C Ltda: Contrato de Locação de sala, 27/08/1979
 - Q. Industal Indústria de Estruturas Metálicas Ltda: contrato não efetivado devido à reportagem sobre previsto fracasso da feira dos produtores (Diário de São Paulo 16/02/1961)
 - R. CEASA Campinas: Autorização para uso de cofre receptor de depósitos, 01/09/1982
 - S. Fouque & Jean Ltda: Contrato geral de Higiene, 22/03/1971
 - T. Tagus Dimas de Melo Pimenta S/A: Certificado de garantia, 07/07/1971
 - U. Instituto nacional de Pesos e Medidas: certificado oficial (balança), 09/02/1967
 - V. Convênio entre Caph e Irmãs Franciscanas, 01/03/1969
 - W. Afschrift Enerzijds: De stichting Vrouwen van Nazareth, Den Haag, maart 1949
 - X. Katholieke Nederlandsche Boeren- en Tuindersbond, 's-Gravenhage, maart 1919
-
- 188. Stukken betreffende Emancipação de Holambra e 1ª Eleição para Prefeito, 1991-1994; 2003 1 ordner
 - 189. Reportages / Reportagens Pioneiros: Holandeses Brasileiros Famílias, 1985; 2007 - 2009; 2014 - 2016 1 ordner
 - 190. Familieverhalen / Relatos das famílias sobre a imigração ocasião da 60 anos Holambra, z.j. / s.a. (2008?) 1 omslag
 - 191. Verhalen / Relatos históricos sobre associações e grupos sociais, z.j. / s.a. 1 ordner
 - 192. Jaarverslagen / Relatórios da Cooperativa Holambra I e II, 1974; 1980 - 1982 1 ordner

193. Immigratiedocumenten algemeen / Documentos geral de imigração 1 ordner
194. Passagelijsten der emigranten van Holambra, 1949 - 1951 1 omslag
195. Financiële stukken betreffende coöperatielid / Documentos contábeis de sócio
Johannes Wilhelmus Hyacinthus Eltink, 1963 - 1971 3 ordners
196. Stukken betreffende Informações demográficas, 1948 - 1974 1 hangmap
Conteúdo / Bevat:
- A. Imigrantes e seus descendentes 1948 - 1974
 - B. Seção estatística. Fazenda Ribeirão. Crescimento de Pessoas Holandesas e Brasileiras 4º trimestre de 1948 a 2º Trimestre de 1950
197. “In memoriam”, 1951 - 2016 1 hangmap
Bevat bidprentjes / Lembrancinhos
- A. Anna Helena Kocks 14/01/1935 - 03/05/2003
 - B. Anna Margaretha Schreurs Schreurs 16/11/1900 - 22/12/1992
 - C. Anna Maria Teunissen 09/11/1909 - 01/01/1987
 - D. Anthonia Josephia Hendrika Swart Kops 27/09/1911 - 30/05/2010
 - E. Antonnete Berendina Theodora Eymans 14/10/1912 - 16/01/2016
 - F. Antonius Josephus Krabbenborg 31/03/1917 - 18/05/1987
 - G. Antonius van de Groes 03/01/1901 - 21/06/1997
 - H. Aquilies Petrus Jacobus Verhofstad (Cônego) 24/01/1917 - 10/12/1980
 - I. Bernardus Adrianus Doevedans 22/11/1950 - 25/07/1993
 - J. Bertha Johanna Francisca Snelder 04/06/1936 - 07/08/1990
 - K. Carlos Siepman 04/07/1962 - 09/03/1986
 - L. Catharina Johanna Maria Plagge 25/05/1924 - 17/07/2007
 - M. Catharina Maria Kager 28/05/1915 - 25/07/1987
 - N. Cecilia Maria Schreurs Jeuken 25/11/1937 - 11/06/1993
 - O. Charles Jacques Jean Hogenboom 07/01/1907 - 10/12/1971
 - P. Cornelia Maria Elisabeth van Hylckema Vlieg 20/12/1920 - 20/07/2015
 - Q. Cornelis Johannes Maandonks 12/04/1930 - 01/07/2010
 - R. Daniel de Winter 11/07/1917 - 02/12/1997
 - S. Dorothea A. S. Hermans van der Heijden 21/11/1947 - 22/08/2008

T. Eduard Antonius Hubertus Graat 08/09/1921 - 18/04/1989
 U. Elisabeth Catharina de Wit 25/10/1912 - 02/06/2002
 V. Elisabeth Theresia Koster (Irmã Theresia) 11/11/1928 - 17/10/2003
 W. Eusebius Scheltinga 06/11/1921 - 14/01/2001
 X. Francisca Maria van Houten 14/02/1915 - 18/04/2002
 Y. Frans Nijenhuis 26/08/1933 - 07/09/2007
 Z. Geertruida van Leeuwen 27/10/1903 - 04/09/1992
 AA. Gemma Schouten Schoenmaker 09/03/1920 - 23/07/2001
 AA. Gerardus Antonius Eysink 18/06/1921 - 02/02/1983
 BB. Gerardus Bernardus Oude Groeniger 22/08/1924 - 12/04/2004
 CC. Gerardus Franciscus de Wit 10/04/1919 - 19/11/2007
 DD. Gertrudis van de Port 18/02/1910 - 29/11/1999
 EE. Getruida Maria Bakker 31/12/1966 - 21/02/1989
 FF. Gilberto Henrique van Kampen 06/12/1967 - 14/05/1994
 GG. Godfried P. Sijen 10/05/1907 - 21/12/1952
 HH. Gradus Bernardus Henricus Teunissen 06/08/1924 - 25/02/1951
 II. Harrie van Den Broek 12/11/1924 - 03/05/1996
 JJ. Helena Bloemers Crins 13/08/1903 - 14/08/1968
 KK. Helena J. Walravens 23/06/1927 - 31/01/1994
 LL. Helena Theresia Petronella Boonen 30/12/1932 - 05/06/1958
 MM. Hendricus Josephus Walravens 28/03/1925 - 08/06/1951
 NN. Hendrik Albertus Meulman 30/05/1949 - 07/05/2011
 OO. Hendrika Gerda Hartsema 31/03/1924 - 18/04/1999
 PP. Hendrika Johanna M. Solen Kievitsboch 29/07/1933 - 02/08/2010
 QQ. Hendrikus J. M. de Bruin 04/08/1927 - 25/04/1987
 RR. Hendrikus Knopper 22/08/1909 - 13/09/1992
 SS. Henricus Antonius Wopereis 06/10/1924 - 19/07/2005
 TT. Henricus Johannes van Schaik 13/02/1918 - 30/09/1984
 UU. Hermanus Hendricus Krabben 10/02/1899 - 24/07/1955
 VV. Irmã Magdalena Hagen 28/09/1928 - 26/09/2009
 WW. Irmã Maria Gabriel (Petronella Cecili a Schueler) 27/04/1924 - 03/07/2007
 XX. Jacob Joseph de Wit 01/03/1914 - 30/10/1992
 YY. Jacob Schut 15/09/1917 - 20/03/2000
 ZZ. Jan van Vliet 01/03/1924 - 09/11/2000

AAA. Joanes Maria van Noije 11/10/1958 - 26/06/2006
 BBB. Joaquim F. de Santana Francisco 12/10/1953 - 25/09/1999
 CCC. Johanna Gerarda van Schaik-Wijfjes 13/08/1920 - 17/05/2015
 DDD. Johanna Kievitsboch Meulman 08/01/1923 - 31/12/2006
 EEE. Johanna Maria Antonia Jeuken Kievitsboch 30/06/1933 - 18/02/1977
 FFF. Johanna Maria Catharina Cornelia Snelders 03/10/1908 - 28/09/1969
 GGG. Johanna Vonk 15/02/1906 - 29/08/1975
 HHH. Johannes Albertus Willibrordus van den Broek 14/11/1948 - 02/01/1998
 III. Johannes Antonius Aaldering 28/11/1917 - 20/12/1967
 JJJ. Johannes Bakker 27/03/1909 - 04/02/1970
 KKK. Johannes Cornelius van den Broek 05/03/1919 - 10/04/2010
 LLL. Johannes Hendrikus Klein Gunnewiek 05/06/1920 - 27/04/1990
 MMM. Johannes Hendrikus Kolkman 29/06/1917 - 17/10/1985
 NNN. Johannes Hubertus Derks 25/01/1905 - 20/10/1968
 OOO. Johannes Jacobus Kastelijns 23/07/1911 - 08/11/2005
 PPP. Johannes Theodorus Adrianus Bernardus Litjens 23/06/1912 - 24/11/2002
 QQQ. Kees Stapelboek 18/08/1953 - 30/12/1988
 RRR. Klaas Schoenmaker 17/02/1916 - 14/07/2007
 SSS. Lambertus Cornelis Flipsen 20/03/1927 - 06/08/2006
 TTT. Maria Melania Leonia de Winter Maenhout 19/05/1920 - 02/06/2006
 UUU. Maria Adriana van Laarhoven Walravens 20/03/1900 - 14/03/1984
 VVV. Maria Johanna van Vliet Vergeer 10/09/1922 - 29/01/2011
 WWW. Maria Theresia Zeedzen 16/01/1911 - 01/10/2005

198. Sócio Wilhelmus G.M. Jeuken, 30/08/198 1 hangmap
199. Sócio Anton R.M. Cruysen, 05/05/1950 1 hangmap
200. Stukken betreffende Exposição II FACIAN 1 hangmap
 (Feira Agro Comercial Industrial Artur Nogueira)
 Conteúdo / Bevat:
- A. Relatório, s.a.
 - B. Circular II FACIAN, 01/02/1982
 - C. Correspondência interna, 03/03/1982

201. Stukken betreffende Paróquia Divino Espírito Santo 1 hangmap
Conteúdo / Bevat:
A. Informativo 08/1998; 01/2002
B. Igreja Inaugura Capela do Santíssimo. Jornal da Cidade, (Geral).
Holambra, 05 de setembro de 2014, ano XXI, n. 1013
202. Stukken betreffende Exposição Suinocultura 1 hangmap
Conteúdo / Bevat:
A. Relatórios, 02 -07/09/1981
B. Declaração de Despesas, 08/09/1981
203. Stukken betreffende Exposição Animais Pequeno / Medio Porte 1 hangmap
Conteúdo / Bevat:
A. Relatórios 02 -07/09/1981
B. Cartas / Correspondência interna, 04/04; 05/05; 14/08; 17/09; 18/09/1981
C. Informativo, s.a.
D. Contrato de locação de estandes, 29/07/1981
204. Stukken betreffende Exposição Flores Jaguariúna 1 hangmap
Conteúdo / Bevat:
A. I Floral de Jaguariúna e II Festa das Flores Jaguariúna
B. Relatório Exposição Jaguariúna, 01 -05/10/1980; 15 -18/10/1981
C. Cartas / Correspondência interna, 06/07; 14/07; 16/09
D. Lista de Material, 20/09/1980
E. Notas Fiscais 24/09; 26/09; 30/09; 01/10; 02/10/1980; 15/10/1981
F. Flores: Reportagens 14, 15, 18/10/1981; 10/1981
G. Catálogo: prefeitura Municipal de Jaguariúna, 1980 - 1983
205. Stukken betreffende Telecomunicações 1 hangmap
Conteúdo / Bevat:
A. Comunicação: telefone -Alô! Aqui é da Holambra. (histórico da telefonia na Holambra)
B. Siemens referente revisão do fax, 30/06/1976

206. Stukken betreffende Inauguração Banco do Brasil / Correios e Telégrafos 1 hangmap
- Conteúdo / Bevat:
- A. Correspondências 17/01/1982 -26/03/1982
 - B. Reportagens 19/03/1982 -15/05/1982
 - C. Discursos por Henk de Wit
 - D. Programação
207. Stukken betreffende Festa da Colheita 1 hangmap
- Conteúdo / Bevat:
- A. Relato Histórico [200-] por Jan Eltink
 - B. Folheto da missa em ação de graças
 - C. Convite de 2000; 2004; 2009; 2010
208. Stukken betreffende Zeskamp, 1983 / 2015 1 hangmap
- Conteúdo / Bevat:
- A. Portal Publicidade, 02/03/1983 - 17/06/1983
 - B. Reportagens, 22/06/1983 - 23/07/1983; 08/1983
 - C. Programação, 20/21/22/23/24 de Julho de 1983
 - D. Planejamento, 27/01/1983
 - E. Correspondências, 20/04/1983 - 04/08/1983
 - F. Lista de Patrocinadores
 - G. Jornal da Cidade. Variedades. Holambra, 24 de julho 2015, ano XXI, n. 1058, p. 19
 - H. Jornal da Cidade. Variedades. Zeskamp agita comunidade e Holambra é campeã. Holambra, 31 de julho de 2015, ano XXI, n. 1059, p. 23
 - I. Programação 37° Zeskamp. Holambra I, 2015
209. Stukken betreffende Expoflora
- Conteúdo / Bevat:
- A. Convite
 - a. 5° Expoflora, s.a.
 - b. 6° Expoflora, 1989?
 - c. 9° Expoflora, 1990
 - d. 10° Expoflora, 1991

- e. 17° Expoflora, 1998
 - B. Informativo EXPO-FLOR Holambra, 1981 [?]
 - C. Vergadering Tentoonstellingscomissie, 20/05/1981
 - D. Mapa do Recinto
 - a. 31° Expoflora 2012
 - b. 33° Expoflora 2014
210. Stukken betreffende Escola São Paulo 1 hangmap
- Conteúdo / Bevat:
- A. Informativo bimestral da Escola São Paulo, ano 19 set/2010, n. 20; ano 20 out/2011, n. 24
 - B. Revista 50 anos
 - C. Escola São Paulo 65 anos trabalho, responsabilidade e parceria: eixos que sustentam a práxis! Jornal da Cidade. Caderno Variedades. Holambra, 7 de novembro de 2014, ano XXI, n. 1022, p. 23
 - D. Reencontro 54 anos após a formatura. Jornal da Cidade. Geral. Holambra, 6 de maio 2016, ano XXII, n. 1097, p. 18
211. Stukken betreffende Clube Fazenda Ribeirão 1 hangmap
- Conteúdo / Bevat:
- A. Orçamento para reforma e ampliação da sede social da Holambra e memorial descritivo, 13/03/1978
 - B. Estatuto, 1986
 - C. Informativos, 1998 / 2000 / 2004
 - D. Edital de Convocação Assembleia Extraordinária, 1998
 - E. Jornal da Cidade. Variedades. Já era hora de passar o bastão: membros do Expressão da Arte decidem, coletivamente, se desligar do grupo, 31 de dezembro de 2014, ano XXI; n. 1021, p. 15.
212. Statuut / Estatuto Associação de Saúde Holambra (FAM), 1985 1 hangmap
213. Stukken betreffende Projeto Silos Infláveis, 1985 -1986 1 hangmap
- Conteúdo / Bevat:
- A. Correspondências

- B. Manual Operacional
 - C. Informações Técnicas Sansuy
214. Stukken betreffende Projeto Irrigação (PROSED), 1980 -1981 1 hangmap
- Conteúdo / Bevat:
- A. Correspondências
 - B. Contrato de Prestação de Serviço de Engenharia
215. Stukken betreffende Projeto Casas; Laudo de Avaliação, 1987 1 hangmap
216. Stukken betreffende Projeto Centro, 1983 1 hangmap
- Conteúdo / Bevat:
- A. Levantamento Plani Altimétrico Fazenda Ribeirão Seção A
 - B. Memorial Descritivo
 - C. Descrição das Quadras e Memorial Descritivo dos Lotes
 - D. Plantas
217. Stukken betreffende Projeto Confresa no Mato Grosso; Levantamento e Identificação de áreas para o Projeto de Colonização das Cooperativas Holambra, 1979 1 hangmap
218. Stukken betreffende Projeto Incra; Levantamento e Identificação de áreas para o Projeto de Colonização das Cooperativas Holambra, 1979 1 hangmap
219. Stukken betreffende Centro de Pesquisa Tecnológico (CPT), 1981 1 hangmap
- Conteúdo / Bevat:
- A. Memorial de Atividade Comercial
 - B. Memorial Descritivo
 - C. Plantas do CPD aprovadas pela Secretaria do Estado da Saúde Divisão Regional Campinas (Engedra Engenharia e Obras Ltda)
220. Stukken betreffende Filial Rio de Janeiro, 1972 1 hangmap
- Conteúdo / Bevat:
- A. Contrato de locação

- B. Requerimento de Ramal telefônico
 - C. Procuração
221. Stukken betreffende Filial Belo Horizonte 1 hangmap
- Conteúdo / Bevat:
- A. Contrato de Locação 10/07/1967; 05/07/1968, 13/10/1972
 - B. Guia de Recolhimento (Cooperativa Patrimonial do Novo mercado de Belo Horizonte), 05/07/1968
222. Stukken betreffende Depósito Campinas, 1961 - 1979 1 hangmap
- Conteúdo / Bevat:
- A. Contrato de locação, 1961; 1964
 - B. Termo de reajuste de aluguel, 1978; 1979
 - C. Sociaal Statuut / Estatuto Social da Cooperativa Central Agro Pecuária de Campinas, 19/04/1969
 - D. Financieel Jaarverslag en Algemene Balans / Relatório da Administração e Balanço Geral, 1969
223. Stukken betreffende CEAGESP, 1971 - 1972 1 hangmap
224. Stukken betreffende Abertura Ceasa Campinas, 1981 1 hangmap
- Conteúdo / Bevat:
- A. Relatório de abertura, 16/10/1981
 - B. Cartas, convites e telegramas, 1981
 - C. Reportagens, 07/10/1981 - 21/10/1981
 - D. Orçamentos, 24/09/1981 - 19/10/1981
 - E. Termo de Permissão remunerada de Uso n. 808 de 01/09/1977
 - F. Folhetos

Armário N. 6 Acervo de documentos jornais, revistas e trabalhos /

Kast nr. 6 Archiefstukken periodieken en (wetenschappelijke) studies

225. Toeristische informatie 1 ordner
226. Kalenderplaten molens 1 omslag
227. Prenten Anton Pieck 1 omslag
228. Foto's van Uéber Rosária en Rodrigo Villalba betreffende Oranje Elftal WK Voetbal, 2014 1 ordner
229. Reportagens de jornais e revistas / Reportages in kranten en tijdschriften, 1948 - 1951; 1953 - 1954; 1956; 1959, 1963 - 1964; 1985; 1987; z.j.
NB Portugees- en Nederlandstalig 30 stukken / 1 band
230. Reportagens de jornais e revistas / Reportages in kranten en tijdschriften, 1978; 1984 - 1986; 1989; 1996; z.j.
NB Portugees- en Nederlandstalig 18 stukken / 1 band
231. Reportagens de jornais e revistas / Reportages in kranten en tijdschriften, 1950; 1970; 1978; 1984; 1989; 2004; 2009; z.j.
NB Portugees- en Nederlandstalig 19 stukken / 1 band
232. Reportagens sobre Aniversários da Holambra, e outras reportagens / Journalistieke reportages betreffende jubileumvieringen van Holambra, en overige reportages, 1992; 1993; 2000; 2003; 2014
NB Portugeestalig 8 stukken / 1 band
233. Journalistieke reportages betreffende Rainhas e Rei / Koninklijk Huis, 2002; 2003; 2008; 2013; z.j.
NB Portugees- en Nederlandstalig 31 stukken / 1 band

234. Reportagens sobre pioneiros, habitantes / Journalistieke reportages
betreffende de pioniers, inwoners, 1985; 2007 - 2009; 2014 - 2016; s.a./ z.j.
NB Portugeestalig (en één Nederlandstalig verslag) 23 stukken / 1 band
235. Periodiek (Portugeestalig) *Revista Setembro*, 1998 - 2009 15 stukken
Conteúdo / Bevat:
A. JC Especial. Holambra na flor dos 50. *Holambra*, n. 1, junho 1998
B. JC Especial. Expoflora 98. *Holambra*, n. 2, setembro 1998
C. Revista Expoflora 2000
D. *Holambra*, n. 1 - 12, 1999 - 2009
236. Periodiek *The Flowers em Revista*, 2013 - 2016 35 stukken
NB Portugeestalig
237. Periodiek *Panorama: Ons Zuiden*, 1940 16 stukken
NB Nederlandstalig; heeft geen betrekking op Holambra / Brazilië
238. Outras revistas / Overige tijdschriften 18 stukken
Conteúdo / Bevat:
A. SÁ, Alcebíades. Holambra como nasce uma cidade. *Destaque Empresarial*, n. 40, p. 102-133.
B. Valêncio, Nelson. Bonito de se ver: Guindastec monta moinho gigante em Holambra. *Crane Brasil*, ano 2, n. 1, 2008 [?], p. 8-10.
C. Jorge, Alexandre. Holambra: capital das flores e reduto da cultura holandesa. *Vale Ver*, ano III, n. 12, 2014 [?], p. 28-33.
D. *Holambra em foco*. Imagens e impressões de uma cidade. Holambra, 1998.
NB Bilíngue / Tweektalig
E. *Holambra In Foco*, ano 1, (199-)
F. Holanda: país das mil maravilhas. *KLM Magazine Holland*, 1989, p. 18.
G. Ontginning, 16e jaargang, n. 4, april 1964; 18e jaargang, n. 11, november 1966.

240. Jornais / Kranten

Conteúdo / Bevat:

- A. *Mededelingenblad*, 23/09/1950 - 18/08/1951
NB Nr. 6 t/m 52 ontbreken
- B. *De Gazet*, 25/08/1951 - 04/10/1952
NB Nr. 53 t/m 101 ontbreken
- C. *De Nieuwste Eeuw*, nr. 5, 22/11/1958; nr. 19, 28/02/1959; nr. 19, 12/03/1960; nr. 21, 14/05/1965; nr. 25, 11/06/1965; nr. 28, 02/07/1965; nr. 33, 06/08/1965; nr. 34, 13/08/1965
- D. *Mila*, (década provável de 197-?)
- E. *Repórter Holambra*, 04/06/1994 (última edição)
- F. *Holambra I Repórter*, (ano provável de 1999?)

241. Trabalhos (acadêmicos) sobre Holambra, Cooperativa, imigração holandesa /

Studies (wetenschappelijke) betreffende Holambra, Coöperatie, Nederlandse immigratie

Conteúdo / Bevat:

- A. Bonnini, F. Ferreira. A festa das flores de Holambra: um estudo de reconstrução de identidade étnica, 1999
- B. Brazilië bereidt biobrandstof - Bureau landbou wattaché. Brasília, november 1980
- C. Breve histórico da Cooperativa Agropecuária Holambra
- D. Briefwisseling Holambra, 29/12/1950 - 18/05/1996
- E. Bruin Ellen. Veranderende relaties tussen de Brazilianen en Nederlanders, 14 november 1989
- F. Buysse, F. Brazilië als emigratieland voor Nederlandse landbouwers. Den Haag, april 1987
- G. Buysse, F. Brazilië als emigratieland voor Nederlandse landbouwers: Kolonie Holambra I, Holambra II en Maracaju, z.j.
- H. Buysse, F. Nederlandse Landbouwers in Brazilië: Perspectieven in een toonaangevend landbouwnatie. Bureau van het Emigratiebestuur, maart 1989
- I. Buysse, F. Op weg met de Nederlandse landbouwvestigingen in Brazilië Culemborg, april 1988

- J. Correia, A. da Silva. Trabalho Interdisciplinar. Educação e Cultura regional “Holambra”. Universidade Mogi das Cruzes. São Paulo - SP, 2006
- K. Descrição de procedimentos, 1961
- L. Empréstimos Bancários: Cooperativa Holambra, s.a.
- M. Esch, Peter van. Holambra een Nederlandse landbouwcoöperatie in Brazilië. K.U. Nijmegen, 1981
- N. Estudo do meio Holambra. Educadores do Colégio Giordano Bruno. 2005
- O. Fazenda Ribeirão. De Nederlandse Kolonie in Brazilië, z.j.
- P. Flores, F. & Paula, Z. Holambra aos 30 anos, [s.a.]
- Q. Heymeijer, J.G. Brazilië, land van grote mogelijkheden. Huissen, 1956
- R. Kahil, S. Peduti. Unidade e Diversidade do Mundo Contemporâneo Holambra: a existência do mundo no mesmo lugar, 1997
- S. Longuini, J. III Encontro de coordenadores pedagógicos Expoflora 2004 - projeto pedagógico.
- T. Muilwijk, W. Met het oog op Brazilië. Hardenberg, december 1986
- U. Nabuurs, J. Nederlandse emigratie naar Brazilië: De eerste jaren van Holambra, z.j.
- V. Nabuurs, J. Emigração Holandesa para o Brasil: Os primeiros anos de Holambra, s.a.
- W. Prado, E. Ribeiro do; Silva, L. Marinho da & Groot, G.W. de. PUC Campinas, s.a.
- X. SER Emigratiecommissie. Concept advies (R)emigratiebestel, z.j.
- Y. Coletânea de Relatos Históricos para Comemoração 50 anos Holambra, s.a.
- Z. Souze jr., A. Martins de. O Campo dos sonhos: pequena contribuição à análise da dinâmica política de uma colônia holandesa o caso de Holambra 01/1998
- AA. Uilenberg, S. V. Mudança de código numa comunidade de origem holandesa no Brasil: Holambra, 1995
- BB. Wagemaker van Leeuwen, M.G. Een emigrantenvrouw vertelt over de eerste jaren van Holambra. Holambra, 3 februari 1988
- CC. Werkgroep Emigratie Belangen. Brazilië emigratieland voor Nederlanders, z.j.

- DD. Wijnen, Kees. Holambra 1948 - 1998 a Cooperativa de agricultores e horticultores holandeses que se transformou na cidade das flores do Brasil, s.a.
NB Cópia
- EE. Wijnen, C.J. M. Holambra I. Oudensbosch, juni 1975

Armário N. 7 Acervo de documentos / Kast nr. 7 Archiefdocumenten

242. Stukken betreffende 60 Anos de imigração holandesa, 2008 1 hangmap
Conteúdo / Bevat:
A. 60 Anos de imigração holandesa. Programação comemorativa, s.a.
B. Convite de Presidente da Assembleia Legislativa do Estado de São Paulo para comemorar os 60 anos da Imigração Holandesa para a Fazenda Ribeirão, Município de Holambra, 30 de junho de 2008
243. Krantenartikelen betreffende Moinho da Holambra, 2014 - 2016 1 hangmap
244. Catálogos de Cooperativa / Catalogi van de Coöperatie 1 hangmap
A. Holambra um exemplo de cooperativismo rural, s.a.
B. Holambra a qualidade faz a diferença: Informativo CAPH, 27 de fevereiro de 1989
C. Holambra Cooperativa Agropecuária: A qualidade faz a diferença, s.a.
245. Persoonlijke archiefbescheiden betreffende gezin Eltink-Snelder, 1952; 1953; 1962; 1973; 1978 - 1981; 1990 - 1991; z.j. > 20 stukken
NB Latijntalig (doopuittreksels), Nederlands- en Portugeestalig
246. Persoonlijke archiefbescheiden betreffende echtpaar Van der Steur - van der Knaap, 1926 - 1928; 1980; 1983; 1985 - 1987; 1991; z.j. 11 stukken
NB Nederlandstalig
247. Schaik, Evelien Emmy van. (2010). Envelhecimento: um estudo de caso. Trabalho apresentado à discipline de Terapia Ocupacional em geriatria e

gerontologia, de curso de graduação em Terapia Ocupacional da Faculdade de Medicina da Universidade de São Paulo.

NB Gebaseerd op een interview met J.W.H. Eltink, 8 mei 2010

**Armário gaveteiro N. 8 Acervo de documentos Irmãs do Santo Sepulcro /
Ladekast nr. 8 Archiefdocumenten betreffende Zusters van het Heilig Graf**

248. Stukken betreffende Organização da Cooperativa / Organisație van de coöperatie, 1948 -1956 1 ordner
Conteúdo / Bevat:
A. Verslag van de goederen / Relatório de bens
B. Statuten toneelclub São Genésio
C. Contract betreffende aankoop CAPH / Contrato de Compra CAPH
D. Informatieboekjes over Fazenda Ribeirão / Livretos de informação sobre a Fazenda Ribeirão
E. Ledenlijst vanaf de oprichting / Relação dos sócios desde a fundação
F. Balansen / Balanços, 1949 - 1962
249. Correspondentie en andere stukken 1 ordner
Conteúdo / Bevat:
A. Brieven / Cartas, 1952; 1957; 1983
B. Stukken betreffende Emancipação de Holambra, 1987 - 1993
250. Stukken betreffende diverse onderwerpen 1 ordner
Conteúdo / Bevat:
A. Verslagen van de zusters over de beginjaren van de immigratie / Relatos das Irmãs dos primeiros anos da imigração, 1947 - 1963
B. Beschrijving van de openingsceremonie van de werken op Fazenda Ribeirão / Descrição do ato de inauguração dos trabalhos na Fazenda Ribeirão, 1948
C. Padre Dr. Godfried Sijen, (ca. 1951)
D. Bezoek van Holambra verslaggever Dr. Arlindo Jacob / Visita de Holambra Reporter Dr. Arlindo Jacob, 1989

- E. Reporter Holambra Escola São Paulo: Nova escola, 1993
 - F. Igreja - Foto e desenho do altar, s.a.; Réplica da Capela N.S. da Fazenda no Centro Social Holandês, (Desenho Ivone Wagemaker)
 - G. Convites, encartes e programação 6º e 12 edição Expoflora, s.a.
 - H. Museu: Mensagens, 1988 - 1991; 1993
 - I. Reportage / Reportagem São Nicolau é homenageado pelos moradores de Holambra. *Diario do Povo, Cidade / Região*. Campinas, segunda-feira, 2 dezembro de 1991
 - J. Pastoraal Project / Projeto Pastoral, (ca. 1961)
 - K. Evenementen en feesten / Eventos e Comemorações, 1954 - 1998
 - L. Lofzang op Holambra / Hino Holambra
NB Nederlandstalig / em holandês
 - M. Illustraties van Holambra (maker onbekend) / Desenhos de Holambra
(autoria desconhecida), 1949 - 1950
251. Periodieken betreffende Holambra en Nederland 1 ordner
 Conteúdo / Bevat:
 A. *De Nieuwste Eeuw*, 1/4/1966
 B. *Repórter Holambra*, 1984 - 1994
 C. Transcripties van reportages uit Nederlandse kranten / Reportagens transcritas de jornais da Holanda, 1952
 NB Betreft nieuwsbulletins voor en door de lokale gemeenschap van Holambra / Jornais produzidos pela comunidade como meio de divulgar as notícias e acontecimentos.
252. Knipsels uit Nederlandse en Braziliaanse kranten en tijdschriften /
 Reportagens de jornais e revistas holandeses e brasileiros, 1948 - 1994 1 omslag
 Conteúdo / Bevat:
 A. Nederlandse immigratie / Imigração holandesa
 B. Coöperativisme / Cooperativismo
 C. Landbouw / Agricultura
 D. Holambra, 1988 -1994

254. Persoonlijke archiefbescheiden C. van Hylckama Vlieg, z.j. > 25 stukken
 Conteúdo / Bevat:
 A. Persoonlijke archiefbescheiden betreffende C.J.M. Plagge (1924 -2007)
 B. Persoonlijke documenten betreffende C. van Hylckama Vlieg (1920 - 2015)
 NB Betreft twee religieuze zusters die samenwoonden
255. Diverse stukken 1 omslag
 Conteúdo / Bevat:
 A. Liedteksten “Het Spel van Ribeirão. Gods Plan”, z.j.
 B. Artikel Drie jaren emigrantenleed in Brazilië, van Dr. J.J. v.d. Besselaar,
Nieuwe Eeuw, 23 februari 1952
 C. Associação Rural Neerlandesa, Não Me Toque, Overzicht boerenbedrijven
 en aanwezige landbouwmachines, 1952/62/68/69, 1-8-1969
256. Diverse stukken 1 omslag
 Conteúdo / Bevat:
 A. Opzet jubileumboek Fazenda das Posses 1960 - 2010. CagroInduHolambra,
 KEC / Kath. Ver. Paranapanema / Poeldijk, mei 2008
 B. Artikel Lista traz dados sobre imigrantes, *Jornal da Cidade Holambra*,
 18 de maio de 2012
 C. Informatiebulletin *De Schoenmaker & Filhos a Terra Viva: 50 anos
 plantando uma vida melhor*, 28 de outubro de 2009
 D. Informatiebulletin *Orde van het H. Graf. Klooster Maria Immaculata. De
 Cloese - Lochem. Centrale Drukkerij N.V. - Nijmegen*, z.j.
257. Archiefbescheiden van Toos Miltenburg - van Lieshout (1948 - 2010) 1 gaveta / lade
 Conteúdo / Bevat:
 A. Stukken betreffende / Documentos de 1 omslag
 a. Imigração
 b. Cartas
 c. Relatos
 d. Madre Ancilla
 e. Levantamento de famílias
 f. Museu Holambra

- g. Vrouwengilde
- h. Escoteiros
- i. Cinquenta anos de imigração
- j. Mededelingenblad

- B. Stukken betreffende / Documentos de 1 omslag
 - a. Centro Social Holandês, Cooperativa, Relatos e/ou Estudos para Imigração
 - b. Abreu, Adilson Avansi de. *A colonização agrícola holandesa no estado de São Paulo Holambra I*. São Paulo: Tipografia Edanne, 1971.
 - c. Dony, C.M.J. *Brazilië een immigratieland voor Nederlanders?* Porto Alegre: Grafica e Editora Santa Maria, 1956 [?]
- C. Reportagens de Jornais; Revistas; 1 xilografia (= houtsnijwerk)

258. Muziekstukken van Coral Masculino / Mannenkoor

Conteúdo / Bevat:

- A. Música Theo Niens (Theodorus) - 1 a 90 1 hangmap
- B. Música Theo Niens (Theodorus) - 91 a 134 1 hangmap
- C. Caderno de Música 1 hangmap
 - a. Cantus AD Processiones - E. Bergmans, Tilburg / Imprimatur. Tornaci, die 12 Martii 1948. J. Lecouvet, Vic. Gen.
 - b. Paroissien Romain - Contenant - La Messe Et L'Office mEt Les Fêtes Chant Gregorien Extrait De L' édition Vaticane / Desclée & CIE Imprimeurs du Saint-Siège et la Sacrée Congrégation de Rites - Paris - Tournai - Rome - New York, printed in Belgium, 1956
 - c. Graduale Sacrosantae Roman Ecclesiae de tempore et de sanctis - Desclée et Socii. S. Sedis Apostolicae et Sacrorum Rituum Congregationis Typographi. Parisiis - Tornaci - Romae - Neo Eboraci, printed in Belgium, 1956
NB 2 Cópias
 - d. De Paasviering - Nederlandse vertaling - Desclée & Cie - Pariijs - Doornik - Rome - New York, s.a.
 - e. Cantos e Orações B, s.a.

- f. 40 Anos companheiros Piet en Riek -Celebração Eucarística de 40 anos, s.a.
- g. Missa em Ação de Graças / H. Mis Uit Dankbaarrheid, 12 de Julho de 1973 - as 9 horas - Igreja do Divino Espírito Santo - Holambra 1948 - 1973
NB 2 Cópias
- h. Celebração do Matrimônio Hermana e Francisco, 4 de Janeiro de 1986
- i. Eucharistieviering ter gelegenheid van het huwelijksfeest van Ron en Carlie, 28 december 1985
- j. Livro de Orações, s.a.
- k. Missa de Bodas de Prata Riet em Wim 09/05/1960 - 09/05/1985, 1985

Armário gaveteiro n. 9 Acervo de documentos / Ladenkast nr. 9 Archiefdocumenten

132. Verzameling Revistas e Jornais / Tijdschriften en kranten van de familie

Litjens, 1948 - 2004

1 omslag

Mapoteca / Cartotheek

133. Cartazes Expoflora Holambra / Posters Expoflora Holambra,

1981 - 1983; 1986 [?]; 1989; 1991 - 1996; 1998; 2000 - 2001; 2011

gaveta / lade A

Conteúdo / Bevat:

- Cartaz 01: Expoflora Holambra - 1º Exposição de Flores e Plantas Ornamentais 10 a 11 de Outubro/81
- Cartaz 02: Expoflora Holambra - 1º Exposição de Flores e Plantas Ornamentais 10 a 11 de Outubro/81
- Cartaz 03: Expoflora Holambra - 1º Exposição de Flores e Plantas Ornamentais 10 a 11 de Outubro/81
- Cartaz 04: Expoflora Holambra - 1º Exposição de Flores e Plantas Ornamentais 10 a 11 de Outubro/81
- Cartaz 05: Expoflora Holambra - 1º Exposição de Flores e Plantas Ornamentais 10 a 11 de Outubro/81

- Cartaz 06: Expoflora Holambra - 2º Exposição de Flores e Plantas Ornamentais 17 - 18 e 19 a 11 de Setembro/82
- Cartaz 07: Expoflora Holambra - 2º Exposição de Flores e Plantas Ornamentais 17 - 18 e 19 a 11 de Setembro/82
- Cartaz 08: Expoflora Holambra - 2º Exposição de Flores e Plantas Ornamentais 17 - 18 e 19 a 11 de Setembro/82
- Cartaz 09: Expoflora Holambra - 2º Exposição de Flores e Plantas Ornamentais 17 - 18 e 19 a 11 de Setembro/82
- Cartaz 10: Expoflora Holambra - 2º Exposição de Flores e Plantas Ornamentais 17 - 18 e 19 a 11 de Setembro/82
- Cartaz 11: Expoflora Holambra - 2º Exposição de Flores e Plantas Ornamentais 17 - 18 e 19 a 11 de Setembro/82
- Cartaz 12: Expoflora Holambra - 2º Exposição de Flores e Plantas Ornamentais 17 -18 e 19 a 11 de Setembro/82
- Cartaz 13: Expoflora Holambra - 2º Exposição de Flores e Plantas Ornamentais 17 - 18 e 19 a 11 de Setembro/82
- Cartaz 14: Expoflora Holambra - 2º Exposição de Flores e Plantas Ornamentais 17 - 18 e 19 a 11 de Setembro/82
- Cartaz 15: Expoflora Holambra - 2º Exposição de Flores e Plantas Ornamentais 17 - 18 e 19 a 11 de Setembro/82
- Cartaz 16: Expoflora Holambra - 2º Exposição de Flores e Plantas Ornamentais 17 - 18 e 19 a 11 de Setembro/82
- Cartaz 17: Expoflora Holambra - 2º Exposição de Flores e Plantas Ornamentais 17 - 18 e 19 a 11 de Setembro/82
- Cartaz 18: 3º Expoflora Onde a natureza se encontra de 2 a 11 de Setembro de 1983 - Holambra Jaguariúna
- Cartaz 19: 3º Expoflora Onde a natureza se encontra de 2 a 11 de Setembro de 1983 - Holambra Jaguariúna
- Cartaz 20: 3º Expoflora Onde a natureza se encontra de 2 a 11 de Setembro de 1983 - Holambra Jaguariúna
- Cartaz 21: 3º Expoflora Onde a natureza se encontra de 2 a 11 de Setembro de 1983 - Holambra Jaguariúna
- Cartaz 22: 3º Expoflora Onde a natureza se encontra de 2 a 11 de Setembro de 1983 - Holambra Jaguariúna

- Cartaz 23: 3º Expoflora Onde a natureza se encontra de 2 a 11 de Setembro de 1983 - Holambra Jaguariúna
- Cartaz 24: 6º Expoflora Abrindo a natureza para você de 30 de Agosto a 14 de Setembro
- Cartaz 25: 6º Expoflora Abrindo a natureza para você de 30 de Agosto a 14 de Setembro
- Cartaz 26: 6º Expoflora Abrindo a natureza para você de 30 de Agosto a 14 de Setembro
- Cartaz 27: 8º Expoflora Holambra uma festa tipicamente holandesa de 7 a 24 de Setembro de 1989. De 5º a domingo das 10:00 as 22:00 hs
- Cartaz 28: 8º Expoflora Holambra uma festa tipicamente holandesa de 7 a 24 de Setembro de 1989. De 5º a domingo das 10:00 as 22:00 hs
- Cartaz 29: 8º Expoflora Holambra uma festa tipicamente holandesa de 7 a 24 de Setembro de 1989. De 5º a domingo das 10:00 as 22:00 hs
- Cartaz 30: 8º Expoflora Holambra uma festa tipicamente holandesa de 7 a 24 de Setembro de 1989. De 5º a domingo das 10:00 as 22:00 hs
- Cartaz 31: 10º Expoflora Holambra uma festa tipicamente holandesa de 5 a 22 de Setembro de 1991. De quinta a domingo das 10:00 as 22:00 hs
- Cartaz 32: 10º Expoflora Holambra uma festa tipicamente holandesa de 5 a 22 de Setembro de 1991. De quinta a domingo das 10:00 as 22:00 hs
- Cartaz 33: 10º Expoflora Holambra uma festa tipicamente holandesa de 5 a 22 de Setembro de 1991. De quinta a domingo das 10:00 as 22:00 hs
- Cartaz 34: 10º Expoflora Holambra uma festa tipicamente holandesa de 5 a 22 de Setembro de 1991. De quinta a domingo das 10:00 as 22:00 hs
- Cartaz 35: 11º Expoflora Holambra a festa holandesa das flores de 3 a 20 de Setembro, de Quinta a Domingo
- Cartaz 36: 11º Expoflora Holambra a festa holandesa das flores de 3 a 20 de Setembro, de Quinta a Domingo
- Cartaz 37: 12º Expoflora Holambra a festa holandesa das flores de 2 a 19 de Setembro, de Quinta a Domingo, das 9h às 20h
- Cartaz 38: 12º Expoflora Holambra a festa holandesa das flores de 2 a 19 de Setembro, de Quinta a Domingo, das 9h às 20h
- Cartaz 39: 13º Expoflora Holambra sinta o perfume das flores de 1 a 18 de Setembro, de Quarta a Domingo, das 9h às 20h

- Cartaz 40: Vamos lá. Flores, lá vamos nós. 14 °Expoflora 95 de 1 a 18 de Setembro
- Cartaz 41: 15° Expoflora Holambra uma festa para quem ama a natureza de 05 a 29 de Setembro, de quinta a domingo das 9 às 19 horas em Holambra
- Cartaz 42: 17° Expoflora Holambra venha para o mundo mágico da expoflora. 27 de agosto a 20 de setembro de 5° a domingo, das 9 às 19 horas e no feriado dia 7
- Cartaz 43: 17° Expoflora Holambra venha para o mundo mágico da expoflora. 27 de agosto a 20 de setembro de 5° a domingo, das 9 às 19 horas e no feriado dia 7
- Cartaz 44: 17° Expoflora Holambra venha para o mundo mágico da expoflora. 27 de agosto a 20 de setembro de 5° a domingo, das 9 às 19 horas e no feriado dia 7
- Cartaz 45: 17° Expoflora Holambra venha para o mundo mágico da expoflora. 27 de agosto a 20 de setembro de 5° a domingo, das 9 às 19 horas e no feriado dia 7
- Cartaz 46: Deixe-se levar pela emoção. Expoflora 2000 a festa das flores. 1 a 24 de setembro, quinta a domingo
- Cartaz 47: Expoflora 2001 a festa das flores. 30 de agosto a 23 setembro, quinta a domingo. Um show a 20 anos no ar.
- Cartaz 48: Expoflora 2001 a festa das flores. 30 de agosto a 23 setembro, quinta a domingo. Um show a 20 anos no ar.
- Cartaz 49: 30° Expoflora 2011 30 anos de pura emoção. 1 a 25 setembro, quinta a domingo, das 9 às 19 horas

134. Plantas / Plattegronden

gaveta / lade B

Conteúdo / Bevat:

- Planta 01: Planta da Fazenda Jaguary, Municipio de Mogy Mirim, Estado de São Paulo Propriedade da Companhia Armour do Brasil S.A. - área 7291.7700 hectares / 3013.13 Alqueires; escala 1:20000. São Paulo, 29 de maio de 1920
- Planta 02: Cópia da planta 01.

- Planta 03: Planta da Fazenda Ribeirão, Município de Mogy Mirim, Estado de São Paulo Propriedade da Companhia Armour do Brasil S.A. - área 723,93 hectares / 2991.5 Alqueires; escala 1:15000, São Paulo, 25 de Janeiro de 1934
- Planta 04: Cópia da planta 03
- Planta 05: Planta da Fazenda Ribeirão, Município de Mogy Mirim, Estado de São Paulo Propriedade da Companhia Armour do Brasil S.A. - área 723,93 hectares / 2991.5 Alqueires; escala 1:15000, São Paulo, 25 de Janeiro de (ca. 1940)
- Planta 06: cópia da planta 05
- Planta 07: Planta da Fazenda Ribeirão, Município de Mogy Mirim, Estado de São Paulo Propriedade da Companhia Armour do Brasil S.A. - área 7238,93 hectares / 2991.3 Alqueires; escala 1:15000, São Paulo, 15 janeiro de 1934. (Planta de Localização das divisas para situação de aproximadamente 2.087, 1 alqueire na parte oeste da Fazenda Ribeirão e da localização da área de um alqueire na ponta sul do campo da restinga, e ainda a posição da faixa de 500m de largura, onde deverá ser locado o Corredor de Acesso. São Paulo, 15 de janeiro de 1949)
- Planta 08: Cópia da planta 07
- Planta 09: Planta de Loteamento da Fazenda Ribeirão. Escala 1:15000 (ca. 1949)
- Planta 10: Planta de Divisa Cooperativa e Indústrias José João Abdala S.A. Escala 1:15000, Mogi Mirim, 09 de Junho de 1957
- Planta 11: Planta da Parte da “Fazenda Ribeirão,” propriedade do Figorifco Armour do Brasil S.A. a ser vendida a indústrias José João Abadalla S.A. conforme escritura de compra e venda de 31 de Outubro de 1950. Area 920,384 Alqueires Paulistas. Escala 1:15000
- Planta 12: Negativo da Planta 11 (em duas partes)
- Planta 13: Planta da área de 1 Alqueire (24.200m²) situada no Campo da Restinga, Fazenda Ribeirão, vendida pelo Frigorífico Amour S.A. à Cooperativa Agro-Pecuária Holambra, a que se refere a escritura de 05 de fevereiro de 1949, lavrada no 2º tabelião da Capital de São Paulo, a fls 26 do livro n. 1093. Escala 1:500. São Paulo, 28 de Junho de 1949

- Planta 13 A: Planta de Localização do Corredor de Acesso. Moji Mirim, 19/09/1956. Escala 1:15.000
- Planta 14: Planta Altiplanimétrica e Cadastral Fazenda Ribeirão Seção A., Município Jaguariúna, Comarca de Mogi Mirim, Propriedade da Cooperativa Agro-Pecuária Holambra. Escala 1:2000, s.a.
- Planta 15: Cópia da Planta 14
- Planta 16: Planta Geral Fazenda Ribeirão. Município Jaguariúna, Comarca de Mogi Mirim, Estado de São Paulo Propriedade da Cooperativa Agro-Pecuária Holambra. Área de 50.092.532.0723m² ou 5.009,253ha. Escala 1:10.000, s.a. (cópia)
- Planta 17: Detalhe do Centro da Holambra, s.a. No verso informações de distribuição dos lotes
- Planta 18: idem. a 17 com exceção da informações da distribuição dos lotes
- Planta 19: Planta s. / identificação (cópia)
- Planta 20: idem a 19
- Planta 21: Planta Colônia Agrícola Cooperativa Holambra Jaguariúna, SP. Escla 1:30000. 5053ha, 1964

135. Plantas / Plattegronden

gaveta / lade C

Conteúdo / Bevat:

- A. Planta 22: Planta Fazenda Esmeralda. Com identificação da distribuição. S.a.
- B. Planta 23: Projeto Centro de Pesquisa Tecnológico. Proprietário: Cooperativa Agripecuária Holambra. Fazenda Ribeirão, Município de Jaguariúna, SP. S.a. F1
- C. Planta 24: Projeto Centro de Pesquisa Tecnológico. Proprietário: Cooperativa Agropecuária Holambra. Fazenda Ribeirão, Município de Jaguariúna, SP. 25/02/1981. F2
- D. Planta 25: Projeto Centro de Pesquisa Tecnológico. Proprietário: Cooperativa Agropecuária Holambra. Fazenda Ribeirão, Município de Jaguariúna, SP. 25/02/1981. F3
- E. Planta 26: Planta de Situação. Proprietário: Cooperativa Agropecuária (Clube). Fazenda Ribeirão, Município de Jaguariúna, SP. Escala 1:200. 08/03/1978. F0

- F. Planta 27: Planta dos baldrames. Proprietário: Cooperativa Agropecuária (Clube). Fazenda Ribeirão, Município de Jaguariúna, SP. Escala 1:25 - 1:50. 27/02/1978. F1
- G. Planta 28: Planta da Cobertura. Proprietário: Cooperativa Agropecuária (Clube). Fazenda Ribeirão, Município de Jaguariúna, SP. Escala: 1:50, 1:20, 1:30. 27/02/1978. F2
- H. Planta 28 A: Detalhes dos sanitários e cozinha. Cooperativa Agropecuária (Clube). Fazenda Ribeirão, Município de Jaguariúna, SP. Escala: 1:20. 20/02/1978
- I. Planta 29: Planta de Blocos, Pilares, Pórticos, Estacas, Percintas. Proprietário: Cooperativa Agropecuária (Clube). Fazenda Ribeirão, Município de Jaguariúna, SP. Escala: 1:20, 1:50, 02/03/1978. F3
- J. Planta 30: Planta Fachadas. Proprietário: Cooperativa Agropecuária (Clube). Fazenda Ribeirão, Município de Jaguariúna, SP. Escala: 1:50. 20/02/1978. F4.
- K. Planta 31: Planta de v120, 122, 128, 129, 130, 201 a 208, 121 a 217. Proprietário: Cooperativa Agropecuária (Clube). Fazenda Ribeirão, Município de Jaguariúna, SP. Escala: 1:50, 1:20. Março/1978. F5
- L. Planta 32: Planta de v209, 201, 211, 218 a 223, lajes e consolos. Proprietário: Cooperativa Agropecuária (Clube). Fazenda Ribeirão, Município de Jaguariúna, SP. Escala: 1:50, 1:20. 06/03/1978. F6
- M. Planta 33: Planta de Instalações Elétricas implantação: Força, Iluminação externa e para raio. Proprietário: Cooperativa Agropecuária (Clube). Fazenda Ribeirão, Município de Jaguariúna, SP. Escala: 1:200. 07/07/1978. F E1
- N. Planta 34: Planta de Instalações Elétricas Pav. único: Iluminação, força, tubulação, telefônica e de som. Proprietário: Cooperativa Agropecuária (Clube). Fazenda Ribeirão, Município de Jaguariúna, SP. Escala: 1:50. 07/07/1978. F E2. Legendas Elétricas
- O. Planta 35: Planta de Instalações Hidráulica água fria, esgoto e águas pluviais, Implantação. Proprietário: Cooperativa Agropecuária (Clube). Fazenda Ribeirão, Município de Jaguariúna, SP. Escala: 1:200. 07/07/1978. F H1.

- P. Planta 36: Planta de Instalações Hidráulica agua fria incêndio, esgoto e aguas pluviais, pavimento único. Proprietário: Cooperativa Agropecuária (Clube). Fazenda Ribeirão, Município de Jaguariúna, SP. Escala: 1:50. 07/07/1978. F H2
- Q. Planta 37: Planta de Instalações Hidráulica esgoto, detalhes. Proprietário: Cooperativa Agropecuária (Clube). Fazenda Ribeirão, Município de Jaguariúna, SP. Escala: 1:50. 07/07/1978. F H3
- R. Planta 38: Planta de Instalações Hidráulica isométrico. Proprietário: Cooperativa Agropecuária (Clube). Fazenda Ribeirão, Município de Jaguariúna, SP. Escala: 1:50. 07/07/1978. F H4
- S. Planta 39: Planta Baixa. Proprietário: Cooperativa Agropecuária (Clube). Fazenda Ribeirão, Município de Jaguariúna, SP. Escala: 1:50. 01/02/1978. F1
- T. Planta 40: Planta Cortes AA, BB, CC, DD. Proprietário: Cooperativa Agropecuária (Clube). Fazenda Ribeirão, Município de Jaguariúna, SP. Escala: 1:50. 01/02/1978. F2
- U. Planta 41: Planta Detalhados v. 101 a 119, 121, 123 a 127, 131. Proprietário: Cooperativa Agropecuária (Clube). Fazenda Ribeirão, Município de Jaguariúna, SP. Escala: 1:20, 1:50. 03/03/1978. F4
- V. Planta 42: Planta Detalhamento Alvenaria. Proprietário: Cooperativa Agropecuária (Clube). Fazenda Ribeirão, Município de Jaguariúna, SP. Escala diversas. 08/03/1978. F: CI
- W. Planta 42 A: Planta esquadrias de alumínio. Proprietário: Cooperativa Agropecuária (Clube). Fazenda Ribeirão, Município de Jaguariúna, SP. Escala diversas. 08/03/1978. F: C2
- X. Planta 42 B: Planta esquadria de madeira. Proprietário: Cooperativa Agropecuária (Clube). Fazenda Ribeirão, Município de Jaguariúna, SP. Escala diversas. 08/03/1978. F: C3
- Y. Planta 43: Planta esquadrias de madeira sucupira escura. Proprietário: Cooperativa Agropecuária (Clube). Fazenda Ribeirão, Município de Jaguariúna, SP. Escala diversas. 08/03/1978. F: C2

Conteúdo / Bevat:

- A. Planta 44: Planta Altiplanimétrica e Cadastral. Fazenda Ribeirão Planta da Seção A. Município de Jaguariúna, Comarca de Mogi Mirim, propriedade da Cooperativa Agropecuária Holambra. Escala 1:2000. Área: Lotes: 1.895.513,65m², Represas e Áreas Verdes: 99.120,00m², Vias Públicas: 453.306,35, Total: 2.447.940,00m². (ca. 1983)
- B. Planta 45: Planta Altiplanimétrica e Cadastral. Fazenda Ribeirão Planta da Seção A. Município de Jaguariúna, Comarca de Mogi Mirim, propriedade da Cooperativa Agropecuária Holambra. Escala 1:2000. (cópia, não detalhadas as informações). (ca. 1983)
- C. Planta 46: Planta Baixa. Proprietário Cooperativa Agropecuária Holambra. Central de Abastecimento de Campinas (Ceasa). Folha nº 1. Edição A, 26/12/1979

Armário Recepção / Kast Receptie

259. Foto's betreffende diverse onderwerpen, alfabetisch geordend van A t/m D

1 doos

NB Een selectie wordt te zijner tijd online beschikbaargesteld op

www.digitalecollectienederland.nl

Conteúdo / Bevat:

- A. Agro - Algodão
- Agro - Arroz
- Agro - Batata
- Agro - Café
- Agro - Cana
- Agro - Milho
- Agro - Soja
- Agro - Eucalipto
- Asfalto Centro 1982
- B. Banco do Brasil 1982
- C. Cachoeira (Waterval)
- Carnaval

- Casamentos
- Cemitério Holambra
- Centro Social Holandes
- Clube Jovens - Gincana / passeios
- Clube - Ons Genoegen
- Clube 1963 + Novo
- Coop - Abatedouro
- Coop - Agricultura
- Coop - Citrus
- Coop - Congressos
- Clube - dos Senhores
- Coop - Avicultura
- Coop - Fábrica de Ração
- Corais e Banda
- Construção do ginásio
- D. Dança - Balé
- Diversos
- E. Escola Cime
- Escola SP - Creche Ibrantina
- Eletricidade 1964
- Escola Doméstica
- Escritórios novos
- Escoteiros Pombinhas / Klimop
- Esmeralda
- Expoflora - Início 1980

260. Foto's betreffende diverse onderwerpen, alfabetisch geordend van E t/m I 1 doos

NB Een selectie wordt te zijner tijd online beschikbaargesteld op

www.digitalecollectienederland.nl

Conteúdo / Bevat:

- E. Expoflora Dança Folclore
- Esporte Hípica
- Esporte Futebol
- Estufas - As primeiras 1968

- F. Famílias
 - Fazenda Ribeirão 1940 - 1946
 - Flores Crisântemos
 - Flores Diversos
 - Flores Mercado
 - Flores Gladiolos
 - Fotos Aéreas
- G. Gado Holandês 1949
 - Gado Zebuino
 - Gado Holandês - transporte / água branca / exposições
- H. Holambra 25 anos
 - Holambra 40 anos
 - Comemoração 50 anos CAPH
- I. Início - Chegada
 - Início - Centro antigo
 - Início - Cooperativa
 - Início - Construções
 - Início - Dança Folclore 1954

261. Foto's betreffende diverse onderwerpen, alfabetisch geordend van I t/m S 1 doos

NB Een selectie wordt te zijner tijd online beschikbaargesteld op

<http://www.digitalecollectienederland.nl>

Conteúdo / Bevat:

- I. Início - Destoca
 - Início - Horta
 - Início - Maquinário
 - Início - Motivos e Preparação
 - Início - Pioneiro brasileiro
 - Início - Fotos primeiro tempo
 - Início - Pioneiros holandeses
 - Início - Serviços básicos
 - Início - Social cultura
 - Início - Viagem Navio

- M. Mini praia 1971
 - Moradias centro
 - Moradias sítios
 - Museu Inaug. 88
- P. Planta Palmeira
 - Prefeitura
 - Presidentes
 - Procissões

262. Foto's betreffende diverse onderwerpen, alfabetisch geordend van R t/m Z 1 doos
 NB Een selectie wordt te zijner tijd online beschikbaargesteld op
<http://www.digitalecollectienederland.nl>

Conteúdo / Bevat:

- R. Religião - Igreja e padres / construção 1900
 - Religião - Igreja Matriz
 - Religião - Festa igreja
 - Religião - Ordenações padres Holambra
- S. Santa Catarina
 - Santo Sepulco e Franciscanas (Irmãs)
 - Saúde Dr. Arlindo
 - Saúde 20 anos
 - Serviço Braçal
 - São Nicolau ± 1970
 - Sulnos
 - Serviço animal
- T. Telefonía
 - Transporte
 - Transporte escolar
 - Transporte flores
 - Trekker Trek 1993
- V. Visitas autoridades brasileiras
 - Visitas autoridades holandesas
 - Visitas diversas
 - Veiling exportação

Veiling I - Início

Visitas Reais

Z. Zeskamp

Fotos retiradas dos painéis com as legendas 2014

Comemorações e atividades início

263. Fichas individuais, 1948 - 1978

3 kaartenbakken

NB Betreft persoonlijke gegevens van immigranten t/m de derde generatie

Conteúdo / Bevat:

A. Dados sobre imigrantes

B. Dados sobre filhos de imigrantes

C. Dados sobre netos de imigrantes

3. NÃO-ME-TOQUE

Biblioteca Municipal Prof. Benjamin Perin

Contactgegevens

Bezoekadres:

Rua Liberato Salzano, 271
Nã-Me-Toque (RS)
Brasil

Postadres:

-

Telefoon:

Elke Piva (0055) (54) 3332 4898

E-mail:

-

Website:

-

Omschrijving:

De gemeentelijke bibliotheek - Biblioteca Municipal Professor Benjamin Delmiro Perin - is een openbare instelling waar men terecht kan voor literatuur en/of onderzoek. De collectie omvat ruim 14.000 boeken waaronder romans, handboeken en naslagwerken.⁷⁵ Daarnaast zijn er ingebonden jaargangen van kranten ter inzage:

- *Noticioso*, 1945-1979 (juli-december 1958 ontbreekt; 1979: enkel aanwezig april-juni)⁷⁶
- *Correio Regional*, 1982-1983, 1988-1991, 1993-2010, 2012-2014
- *A Folha*, 1993-2013

Verder kan men hier beeld- en geluidopnamen bekijken, die zijn gemaakt in opdracht van de gemeente, betreffende het jaarlijkse feest in de kerstperiode, het Festa dos Povos / Etnico Natal (zonder jaar). Er is een catalogus - Pesquisa ISIS - waartoe enkel het personeel toegang heeft. Bezoekers melden zich met hun zoekvragen tot een medewerker.⁷⁷

⁷⁵ <http://naometoquers.com.br/cultura-e-turismo/pontos-turisticos> [geraadpleegd oktober 2016].

⁷⁶ De kranten zijn niet ontsloten op onderwerp. Oud-voorzitter van de Associação Holandesa Willy van Lieshout bewaart thuis op zijn computer bijdragen uit de *Noticioso* betreffende de Nederlandse migrantengemeenschap in Nã-Me-Toque.

⁷⁷ Het zoekwoord *holandês* respectievelijk *imigração* leverde 10 treffers op, veelal boeken over Nederland, aangeschaft door de bibliotheek of gedoneerd door particulieren (zoekopdracht mei 2016). Er is echter één scriptie aanwezig die betrekking heeft op de Nederlandse groepsvestiging in Nã-Me-Toque: D. Witte, *A colonização Holandesa no Município de Nao Me Toque. Monografia apresentada ao Curso de Geografia, como trabalho de Graduação*. Instituto de Ciencias. Universidade de Passo Fundo (Passo Fundo 1991).

Niet-openbare bewaarplaatsen

Meerdere families van Nederlandse herkomst bewaren uiteenlopende archivalia die betrekking hebben op de Nederlandse groepsvestiging in Não-Me-Toque. Vaak betreft het persoonlijke documenten, maar er is ook materiaal te vinden dat verder reikt dan de eigen familiegeschiedenis. Zo bewaart Harrie Stapelbroek (tweede generatie) brieven en andere documenten van zijn vader Jan Stapelbroek. Jan heeft in de beginjaren van de Nederlanders in Não-Me-Toque ter informatie voor de Nederlandse consul in Porto Alegre onder meer namenlijsten opgesteld van Nederlandse families in Não-Me-Toque, met vermelding van de samenstelling van de gezinnen en van hun eigendommen (omvang landbouwgrond, aantal stuks vee, werktuigen, enzovoorts).

Lies Sanders (tweede generatie) bewaart behalve het trouwboekje van haar ouders, verlopen paspoorten, foto's en krantenknipsels, ook een dagboek van haar vader Thomas Sanders over onder meer de heenreis naar Brazilië in 1948 en een bootreis naar Nederland in 1966.

Oud-voorzitter van de Associação Holandesa Willy van Lieshout beschikt over een uitgebreide collectie boeken, digitale krantenartikelen en andere materialen die de Nederlandse groepsvestiging in Não-Me-Toque / Brazilië betreffen. Daarnaast bewaart hij persoonlijke archivalia met betrekking tot zijn emigratie.

De Associação Holandesa (Hollandse Vereniging) bestaat officieel sinds 1993, maar vanaf de komst van de eerste Nederlanders in Não-Me-Toque in 1949 organiseert men al gemeenschappelijke activiteiten. In een krantenknipsel uit 1999 (uit onbekende bron) worden als belangrijkste doelstellingen vermeld: het actief houden van dansgroep De Tulp en de instandhouding van tradities zoals de Zeskamp en Sinterklaasfeest. De vereniging telt op dat moment ca. 200 leden. De neerslag van deze activiteiten is echter summier en niet centraal gearchiveerd. Huidige voorzitter Paula van Schaik (vierde generatie) bewaart onder meer de statuten van de vereniging, een presentieboek met namen van leden, alsook artikelen uit kranten en tijdschriften. Volgens haar heeft de Associação Holandesa haar bestaan met name te danken aan Willy van Lieshout, Jo van Riel en Harrie Stapelbroek (eerste en tweede generatie) die in het verleden vele activiteiten wisten te organiseren. Hoeveel leden de vereniging op dit moment telt is onbekend. Wel neemt jaarlijks een groep deel aan het interkoloniale sportevenement Zeskamp.⁷⁸

Mogelijk beschikt de plaatselijke rooms-katholieke kerk eveneens over relevante bronnen, waaronder de doop-, trouw- en begraafboeken. Hetzelfde kan gelden voor de onderwijsinstelling Instituto Estadual Educacional São Francisco Solano. Want het zijn met name de Nederlandse paters geweest, verbonden aan het lokale Gymnasium São Francisco Solano, die destijds de kinderrijke katholieke gezinnen met open armen ontvingen. Ze boden hun landgenoten niet alleen in geestelijk, maar ook in materieel opzicht alle steun.⁷⁹ Bij navraag door Willy van Lieshout blijkt echter dat het historisch archief van de school zich momenteel op een onbekende locatie buiten de gemeente Não-Me-Toque bevindt.⁸⁰

⁷⁸ Paula van Schaik (persoonlijke mededeling, 3 mei 2016).

⁷⁹ Stapelbroek, 'Retour Brabant - Brazilië', 26.

⁸⁰ Willy van Lieshout (persoonlijke mededeling, 5 mei 2016).

Tot slot is vermeldenswaardig dat de landbouwmachine-industrie in Não-Me-Toque haar bestaan grotendeels dankt aan bedrijven als Jan, Stahar en Stara, die alle zijn opgericht door Nederlandse emigranten en nu worden geleid door hun nazaten.⁸¹

Casa da Cultura Dr. Otto Stahl

Contactgegevens

Bezoekadres:

Rua Cel. Alberto Schmitt, 518
Não-Me-Toque (RS)
Brasil

Postadres:

Casa da Cultura Dr. Otto Stahl
Rua Cel. Alberto Schmitt, 518
99470-000 Não-Me-Toque (RS)
Brasil

Telefoon:

(0055) (54) 3332 3388

E-mail:

casacultura@naometoquers.com.br

Website:

www.naometoquers.com.br/casa-da-cultura-dr-otto-stahl-25-anos-de-muitas-histórias

Omschrijving:

Het museum Casa da Cultura Dr. Otto Stahl is het voormalige woonhuis van de arts Otto Stahl en zijn gezin, gebouwd in 1929. Hier woont hij tot midden jaren zestig, samen met zijn echtgenote Wilma en hun dochter Brunhilda. Otto Stahl was oprichter van twee ziekenhuizen en van het onderwijsinstituut Ginásio São Francisco Solano. Daarnaast heeft hij zich in vele (politieke) bestuursfuncties verdienstelijk gemaakt voor de lokale gemeenschap in Não-Me-Toque.

In september 1990 is het voormalige woonhuis, na ook nog enige tijd dienst te hebben gedaan als huishoudschool, in gebruik genomen als museum. Sinds 2006 geldt het gebouw officieel als Patrimônio Histórico - Historisch Erfgoed en is Casa da Cultura Dr. Otto Stahl opgenomen in het nationaal register van musea. De collectie omvat onder meer foto's, schilderijen, kostuums, muziekinstrumenten, huishoudelijke apparaten, typemachines, meubels, religieuze

⁸¹ Onder voorbehoud kan men toestemming vragen voor inzage in het historisch archief van deze bedrijven:
<http://www.jan.com.br/web/>; <http://stahar.com.br/wp/>; <http://www.stara.com.br/> [geraadpleegd oktober 2016].

kunst, boeken, lokale kranten en tijdschriften. Het merendeel betreft donaties van particulieren uit Não-Me-Toque.⁸² Zo ook de 66 foto's die de lokale Associação Holandesa in 1999 bijeen heeft gebracht voor de overzichtstentoonstelling 50 jaar Nederlandse immigranten in Não-Me-Toque.⁸³

In de Sala das Etnias - Zaal van de etnische groepen - representeren objecten en documenten de lokale inwoners van Nederlandse, Italiaanse, Duitse en Afrikaanse herkomst. Naast de permanente tentoonstelling worden in het museum ook tijdelijke exposities en (voor schoolklassen) workshops in geschiedenis, muziek en kunstvaardigheid georganiseerd.⁸⁴

Veel, maar niet alle items uit de museumcollectie staan geregistreerd. Er is een boek waarin schenkingen worden ingeschreven op chronologische volgorde van donatie. Daarbij wordt de volgende codering aangehouden: Bb = Bibliografia; Dc = Documentos en Ic = Iconografia. Waar aanwezig zijn de codes opgenomen in de plaatsingslijst. Verder beheert het museum Nederlandstalige romans en andere genres (eveneens schenkingen) die echter lang niet allemaal betrekking hebben op het thema van deze gids. De boeken die wel de aanwezigheid van Nederlanders in Brazilië betreffen zijn uiteraard opgenomen in de plaatsingslijst en bibliografie.⁸⁵

⁸² Folder *Casa da Cultura Dr. Otto Stahl Não-Me-Toque* / RS, z.j.

S.V. Pedroso Cunha, *Não-Me-Toque no rastro de sua história* (Não-Me-Toque 2011), 2a edição, 121-125.

<http://naometoquers.com.br/casa-da-cultura-dr-otto-stahl-25-anos-de-muitas-historias/> [geraadpleegd oktober 2016].

⁸³ Zie plaatsingslijst.

⁸⁴ Renate Stapelbroek (veldwerknooties, 26 april t/m 6 mei 2016).

Folder *Casa da Cultura Dr. Otto Stahl Não-Me-Toque* / RS, z.j.

⁸⁵ Renate Stapelbroek (veldwerknooties, 26 april t/m 6 mei 2016).

PLAATSINGSLIJST

van de collectie van bescheiden van

CASA DA CULTURA DR. OTTO STAHL

met betrekking tot

DE NEDERLANDSE GROEPSVESTIGING IN NÃO-ME-TOQUE

1949 - 2015

door

Renate Stapelbroek

in samenwerking met

Rita de Cássia Seelig Godoy, Willy van Lieshout,
Maria de Lourdes Eilert Malaquias en Teodora Souilljee Lütkemeyer

2016

1. Foto's betreffende Mostra Fotográfica da Imigração Holandesa no Rio Grande do Sul, 50 Anos de História 1949 - 1999, Associação Holandesa, juli 1999 6 stukken
Conteúdo / Bevat:
 - A. Frei Marcolino Melis grande incentivador da imigração holandesa para o município, 1949
 - B. As primeiras famílias Rauwers e Melis que se instalaram em Não-Me-Toque. Junto com estas famílias está Frei Marcelino, 1949
 - C. Família Van den Mosselaar, a terceira família de imigrantes, 1950
 - D. As três primeiras famílias Rauwers, Melis e Van den Mosselaar, 1950
 - E. Família Van Ass chegou no início da década de 50. Fotografia tirada antes da saída da Holanda
 - F. Johannes van den Mosselaar e seu filho Johannes (Jantje) na sapataria da família, 1951

2. Foto's betreffende Mostra Fotográfica da Imigração Holandesa no Rio Grande do Sul, 50 Anos de História 1949 - 1999, Associação Holandesa, juli 1999 6 stukken
Conteúdo / Bevat:
 - A. Famílias Krabbe, Stapelbroek e Van Riel a bordo do navio Algenib, 1949
 - B. Famílias Rietjens, Stapelbroek e Van Riel a bordo do Algenib, 1949
 - C. Rika, Anna, Mina e Marie Stapelbroek a bordo do Algenib, 1949
 - D. Franciscus Souilljee e seu filho Franciscus (Frans) desmatando para o preparo das lavouras, 1953
 - E. A família Van Riel, colheita de batatas, 1956
 - F. Irmão Leo (Broeder Leo) cortando cana-de-açúcar, década de 50

3. Foto's betreffende Mostra Fotográfica da Imigração Holandesa no Rio Grande do Sul, 50 Anos de História 1949 - 1999, Associação Holandesa, juli 1999 6 stukken
Conteúdo / Bevat:
 - A. Gerrit Jan Rauwers (Jan) e demais funcionários de sua primeira fábrica de máquinas de lavar e camas hospitalares, 1952
 - B. Maria (Marie) Rauwers e sua filha Joanna (Anneke) na lavanderia de propriedade das senhoras Rauwers e Van den Mosselaar, 1952
 - C. Johannes van den Mosselaar (Jantje) e Willibrordus Assink (Willy) em frente à residência dos Assinck, década de 50

- D. Johannes (Jantje) van den Mosselaar e Willibordus (Willy) Assinck em frente a residência dos Assinck
 - E. Primeiro casamento de imigrantes holandeses realizado em Não-Me-Toque; Cornelius (Cor) van Schaik e Henrica (Rika) Stapelbroek, 11/07/1953
 - F. Primeiras instalações da oficina de implementos agrícolas STARA de propriedade de Stapelbroek e Rauwers, 1953
4. Foto's betreffende Mostra Fotográfica da Imigração Holandesa no Rio Grande do Sul, 50 Anos de História 1949-1999, Associação Holandesa, juli 1999 6 stukken
Conteúdo / Bevat:
- A. Festa da casamento de Maria (Marie) Assinck e Norbertus (Bart) van Riel, 1953
 - B. Famílias Holandesas e Não-Me-Toquenses após a celebração da missa dominical rezada em lingua holandesa - Colégio Solano, 1952
 - C. Jovens holandeses em Não-Me-Toque no final da década de 50; Joseph Stapelbroek, Jan Stapelbroek, Jantje van den Mosselaar, Frans Stapelbroek, Kees Vergouwen, Jan Vergouwen e Sjef Rietjens, década de 50
 - D. Príncipe Bernhard da Holanda visitando Não-Me-Toque, acompanhado do governador do estado do Rio Grande do Sul, Leonel de Moura Brizola, 1959
 - E. Família Van Riel a caminho da roça, 1955
 - F. Jovens holandeses na escola doméstica, integradas às demais estudantes, 1960
5. Foto's betreffende Mostra Fotográfica da Imigração Holandesa no Rio Grande do Sul, 50 Anos de História 1949-1999, Associação Holandesa, juli 1999 6 stukken
Conteúdo / Bevat:
- A. Bodas de prata do casal Brouwers, Vila Conceição Não-Me-Toque, 1961
 - B. Charrete típica holandesa transportando tarros de leite e imigrantes Jos Souilljee, Bart van Vught e Jo van Riel, década de 50
 - C. Churrasco de confraternização de holandeses e seus vizinhos brasileiros, no galpão de Sjaakse van Riel, 1960
 - D. Famílias Assinck, Sanders, Van Riel e Van Vught, década de 60
 - E. Rainha e princesa da Associação Holandesa, Grupo de Jovens, Rainha Elisabeth (Lies) Souilljee, Elisabeth (Ellie) Rietjens e Francisca (Franka) van Houts, 1963
 - F. Dr. Otto Stahl e sua esposa Wilma Stahl, padrinhos da rainha da Associação Holandesa Elisabeth (Lies) Souilljee, 1963

6. Foto's betreffende Mostra Fotográfica da Imigração Holandesa no Rio Grande do Sul, 50 Anos de História 1949-1999, Associação Holandesa, juli 1999 6 stukken
Conteúdo / Bevat:
- A. Primeiras instalações da Cooperativa Gaulanda Ltda. em Não-Me-Toque.
No caminhão: Piet Wolfs da esq. P. dir.: Cor van Schaik, um desconhecido, Bart Hogenelst, Leo Philipsen e dois desconhecidos, 1959
 - B. Jovens holandeses exibindo máquinas agrícolas; Toon Assinck, Frans Stapelbroek e Kees Fillenkens, 1963
 - C. Colheita do trigo de Willy van Lieshout, década de 60
 - D. Suíno campeão; Sjaakse van Riel, Sjaak Rietjens e Janus van Riel, década de 60
 - E. I Expoagri em Não-Me-Toque; Wim Daandels e Willy van Lieshout, 1963
 - F. II Expoagri em Não-Me-Toque. Visita do vice-governador do Rio Grande do Sul Otávio Germano, o consul da Holanda Hans Peter Sternberg e o prefeito municipal Rudi Becker, 1980
7. Foto's betreffende Mostra Fotográfica da Imigração Holandesa no Rio Grande do Sul, 50 Anos de História 1949-1999, Associação Holandesa, juli 1999 6 stukken
Conteúdo / Bevat:
- A. Grupo de danças folclóricas da Associação Holandesa, 1964
 - B. Grupo de hipismo de jovens holandeses, chefiado por Jan Frenken, z.j.
 - C. Time de futebol. Agachados: Riek Janssen, Jan van Riel, Jan Rietjens, Willy van Lieshout. Em pé: Janus van Riel, Antoon van Aken, Cor van Schaik, Sjang Rietjens, Bart van Riel, Piet Wolfs e Kees van Riel, 1963
 - D. Caminhão transportando juventude para um passeio na barragem de Ernestina (RS), 1963
 - E. Jovens holandeses praticando handebol, década de 50
 - F. Apresentação de danças folclóricas holandesas no antigo Salão Paroquial Cristo Rei, 1957
8. Foto's betreffende Mostra Fotográfica da Imigração Holandesa no Rio Grande do Sul, 50 Anos de História 1949-1999, Associação Holandesa, juli 1999 6 stukken
Conteúdo / Bevat:

- A. Grupo da Juventude da Associação Holandesa de Não-Me-Toque; Jos Souilljee, Jo van Riel, Corrie Souilljee e Harrie Stapelbroek, 1959
 - B. Grupo de danças folclóricas De Tulp, década de 80
 - C. II Expoagri - Holandesas preparando alimentos típicos; Annie Stapelbroek, Leentje van den Mosselaar, Betsie van Lieshout e Corrie Souilljee, 1980
 - D. Excursão para a II Olimpíada InterColônial Holandesa - Holambra II, 1976
 - E. Time de voleibol feminino - veteranas - em Holambra I; Marian Rietjesn, Toosje Stapelbroek, Corrie van Riel, Roseni van Riel, Annie Stapelbroek, Betsie van Lieshout, Helena van den Mosselaar e Willy van Lieshout, z.j.
 - F. Time de futebol de campo participando da Olimpíada InterColônial - Holambra I. Agachados: Francisco, João Pedro, André, Marcos, Adriano, Gilson. Em pé: Francisco, Bernardo, Fernando, Silvio, Henrique, Nelson, José e Toni, 1983
9. Foto's betreffende Mostra Fotográfica da Imigração Holandesa no Rio Grande do Sul, 50 Anos de História 1949 -1999, Associação Holandesa, juli 1999 6 stukken
- Conteúdo / Bevat:
- A. Sjaakske van Riel ouvindo noticiário da Rádio Nederland Wereldomroep, 1976
 - B. Aniversário de 50 anos de Jan Michels ao lado do Abraham (o boneco representa o aniversariante), 1969
 - C. O casamento de Simone Rosina Graeff e Adriano Afonso van Lieshout no momento em que os noivos recebem a homenagem típica dos holandeses para a ocasião, 1986
 - D. Festa da São Nicolau; Betsie e Willy van Lieshout com os filhos Adriano, Afonso e Paulo, 1967
 - E. São Nicolau - representado pelo cônsul Wouter de Kroes - em seu cavalo branco acompanhado dos pretos (Zwarte Pieten), década de 90
 - F. Participação de senhoras e senhoritas holandesas na II Expoagri; Matea Michels, Betsie van Lieshout e Annie Stapelbroek, 1980
10. Foto's betreffende Mostra Fotográfica da Imigração Holandesa no Rio Grande do Sul, 50 Anos de História 1949 - 1999, Associação Holandesa, juli 1999 6 stukken
- Conteúdo / Bevat:
- A. Jovens holandeses Jacqueline Souilljee e André van Riel desfilando em carro alegórico na semana da pátria, z.j.

- B. Restaurante típico holandês - de Windmolen - na II Expoagri, 1980
 - C. Carro alegórico representando a integração de gaúchos e holandeses no desfile Farroupilha
 - D. Festa de confraternização dos holandeses em Não-Me-Toque, Herman e Nel van Ass, Frans en Doortje Souilljee, Leo e Mina Philipsen, Jan e Anna Stapelbroek, Jo Sanders, Jan e Marie Rauwers, Piet e Marie Uitdewilligen, Jan e Anna Daandels, Jan e Marie van den Mosselaar, Bart e Marie Rietjens, 1969
 - G. Casal Jacobus e Josefina van Riel com seus 27 netos
 - H. Reunião do Hobby Club de Senhoras holandesas e dirigentes do departamento de cultura da SMECD na residência de Marie Rietjens. Sentadas: Annie Souilljee, Rika van Schaik, Nellie Berger, Marie Rietjens, Doortje Assinck, Marie van Vught en Beatriz Erpen. Em pé: Betsie van Lieshout, Annie Souilljee, Mina Stapelbroek, Rietje Kok, Bea Kok, Agnes Möllmann, Lies Stapelbroek e Carmen Braun, 1994
11. Foto's betreffende Mostra Fotográfica da Imigração Holandesa no Rio Grande do Sul, 50 Anos de História 1949 - 1999, Associação Holandesa, juli 1999 6 stukken
- Conteúdo / Bevat:
- A. Inauguração da nova fábrica de Indústria de Implementos Agrícolas JAN, 1972
 - B. Johannes Stapelbroek e sua esposa Johanna Stapelbroek recebendo a condecoração da rainha da Holanda: Ridder in de Orde van Oranje-Nassau, 1971
 - C. Diplomação de Johannes Arnoldus Maria van Riel, quando vice-prefeito do município de Não-Me-Toque, 1983
 - D. Johannes van Riel e esposa Cornélia em desfile Farroupilha, 1983
 - E. Posse de Johannes Arnoldus Maria van Riel como prefeito de Não-Me-Toque, 1992
 - F. Memorial do cinqüentenário da imigração holandesa em Não-Me-Toque; inaugurado em 28-02-1999, 1999
12. Foto's betreffende Imigração Holandesa, 1948 - 1949 / z.j. 9 stukken
13. Foto's betreffende Escola Doméstica Santa Inês, z.j. 3 stukken

14. Foto betreffende Soberanas do Cinquentenário Não-Me-Toque, Rainha Daiana van Schaik, 2004 - 2006 1 stuk

15. Foto betreffende Soberanas do Não-Me-Toque, 1ª Princesa Bruna van Schaik Liska, 2008 - 2010 1 stuk

16. Foto betreffende Visita de S. A. Real o Príncipe Bernardo da Holanda a Não-Me-Toque, 1959 (58Ic57) 1 stuk

17. Foto's betreffende Dr. Otto e sua esposa Wilma Stahl participando das festas de casamento e festividades dos holandes radicados em Não-Me-Toque, z.j 12 stukken

18. Foto's betreffende Visita de S. A. Real o Príncipe Bernhard, da Holanda à Não-Me-Toque, como também do Governador Leonel Brizola, coube a Otto, como "pai dos holandeses", fazer as honras da casa, na hora da visita ao Hospital de Caridade, onde Dr. Otto clinicava após vender o Hospital Sagrada Família, 24 oktober 1959 3 stukken
NB Foto's onder nr. 17 en nr. 18 zitten in één lijst

19. Foto betreffende Dr. Otto Stahl en echtgenote Wilma Stahl op reis met vrienden onder wie Bruno en Lucy Bucholz, Amsterdam, Holland, z.j. 1 stuk

20. Foto betreffende Coral municipal de / het gemeentelijk zangkoor van Não-Me-Toque, met onder meer koorzangers Henrique Souilljee, Arno Souilljee, Ivana Souilljee en Henrica van Schaik, 1998 1 stuk

21. Foto betreffende Moinho Holandês / Hollandse molen in Não-Me-Toque, z.j. 1 stuk

22. Foto's betreffende het gezin Spreeuwenberg, 1946 - 1965 8 stukken
NB Betreft fotokopieën
Conteúdo / Bevat:
A. O casal Spreeuwenberg, no dia do matrimônio, 1 de maio, 1946 (4201Ic 216)
B. Recém-chegados da Holambra, na fazenda Holambra [SP] antes de mudarem para Não-Me-Toque (4208Ic223)

- C. A família Spreeuwenberg em 1952 comprou a casa e granja da família Cadori. A senhora Cadori aqui à esquerda (420Ic222)
 - D. O Sr. Spreeuwenberg e o açougueiro com a porco mais pesada que jamais havia comprado (4205Ic020)
 - E. Com o pai em 1955 (4206Ic221)
 - F. Aqui durante um passeio com os amigos Cornélio Souilljee e Antonio van Riel, 1964 (4203Ic218)
 - G. A família Kissmann que comprou a granja em 1965 (4204Ic219)
 - H. De volta na Holanda se dedicou ao cultivo de cogumelos (4202Ic217)
23. Foto's betreffende uiteenlopende activiteiten van de Associação Holandesa in Casa da Cultura in het kader van Ano Holanda no Brasil, 2011 ca. 1.000 stukken
NB Betreft digitale bestanden in diverse mappen op de vaste computer
24. Foto betreffende zaalvoetbalclub Russo Preto met onder meer speler Henrique van Riel, 1993 1 stuk
25. Lidmaatschapskaart van Henrique van Riel betreffende zaalvoetbalclub Russo Preto, omstreeks 1986 1 stuk
26. Verzameling lidmaatschapskaarten betreffende Grupo de Bolão, 1962 - 1978 1 omslag
Conteúdo / Bevat:
- A. Leonardus Josephus Philippsen, geb. 02-01-1962 (5880Dc345)
 - B. Bernardus T. Kok, geb. 1966 (5881Dc346)
 - C. Henrique H. Rietjens, geb. 15-07-1966 (5721Dc263)
 - D. Hubertus J.N.M. Rietjens, geb. 01-06-1969 (5882Dc347)
 - E. Henrique Rietjens, geb. 09-09-1969 (5730Dc272)
 - F. Theodorus Souilljee, geb. 30-09-1969 (5714Dc256)
 - G. Theodorus M.H. Souilljee, geb. 01-01-1978 (5856Dc311)
 - H. Henricus Hubertus Rietjens, geb. 01-01-1978 (5865Dc330)
- NB Deze hebben betrekking op leden van Nederlandse herkomst en maken deel uit van een grotere verzameling

27. Periodieken met bijdragen betreffende de Nederlandse gemeenschap in Não-Me-Toque
 Conteúdo / Bevat:
A.	<i>Veja Não-Me-Toque</i> , 1995, 1998, 2002, 2003	4 stukken
B.	<i>Revista Momento</i> , 2003 - 2004, 2010 - 2011, 2014 -2015	13 stukken
C.	<i>Nossa Atitude</i> , 2005	1 stuk
D.	<i>Vitrine</i> , 2006	1 stuk
E.	<i>Revista Precisão</i> , 2008, 2009	3 stukken
F.	<i>In Brabant. Tijdschrift voor Brabants heem en erfgoed</i> , 2012	1 stuk
- NB Betreft lokale periodieken met uitzondering van het tijdschrift *In Brabant*
28. Beeld- en geluidopnamen betreffende activiteiten in het kader van Ano Holanda no Brasil, 2011
 NB Betreft 4 digitale bestanden op een pc met een opnameduur van respectievelijk 29:50, 13:20, 22:34 en 4:21 minuten
29. Boeken betreffende de Nederlandse groepsvestiging in Não-Me-Toque, 4 stukken
 Conteúdo / Bevat:
A.	Itelmo Möllmann. <i>Leonardus J. Philipsen e Wilhelmina A. Stapelbroek. A saga de um casal de imigrantes holandeses</i> , 2004
NB Er is ook een Nederlandstalige uitgave, maar niet in het museum
B.	Sandra Virgilia Pedrosa Cunha. <i>Não-Me-Toque, No rastro de sua história</i> , 2011
C.	Cornelia van Riel & Helaine Gnoatto Zart. <i>A caminho da Esperança. Imigração Holandesa em Não-Me-Toque</i> , 2012
D.	Jose Santos. Ilustração Nara Isoda. <i>Não-Me-Toque. A cidade da gente</i> , 2015
30. Folders betreffende de Nederlandse groepsvestiging in Não-Me-Toque,
 Conteúdo / Bevat:
A.	<i>Mostra Fotográfica da Imigração Holandesa no Rio Grande do Sul, 50 anos de História 1949 - 1999, Associação Holandesa</i> , juli 1999
NB Behoort bij gelijknamige fototentoonstelling
B.	<i>Não-Me-Toque, Capital Nacional da Agricultura de Precisão, Nossa História, 60 anos, 1954 - 2014</i> , 2014
NB Betreft een gemeentelijke publicatie; 2 folders en 1 dvd in 1 omslag

4. CASTROLANDA

Centro Cultural Castrolanda / Museu Histórico de Castrolanda

Contactgegevens

Bezoekadres:

Rua do Moinho, 244
Colônia Castrolanda
Castro (PR)
Brasil

Postadres:

Associação dos Moradores de Castrolanda
Rua do Moinho, 244
Colônia Castrolanda
84196-200 Castro (PR)
Brasil

Telefoon:

Rafael Rabbers (0055) (042) 3234 1231 / (0055) (042) 99106 7079
Ina Nienhuys (0055) (042) 3232 0110 / (0055) (042) 98834 9433

E-mail:

algemeen: cccastrolanda@gmail.com
museum: ina.nienhuys@uol.com.br

Website:

www.centroculturalcastrolanda.com.br
www.facebook.com/moinhocastrolanda

Omschrijving:

In 1991, het jaar waarin de kolonie haar 40-jarig bestaan viert, opent Castrolanda haar eerste museum, het Casa do Imigrante. Het Immigrantenhuis is een nagebouwde, houten woning waarin ouderen uit de kolonie het verhaal van de pioniers vertellen aan de hand van gebruiksvoorwerpen, meubels, kleding en foto's.

Tien jaren later, bij het 50-jarig jubileum in 2001, volgt de opening van De Immigrant, een monumentale windmolen, maar liefst 37 meter hoog, als eerbetoon aan de Nederlandse immigranten die zich in de afgelopen 50 jaren hier vestigden. In het gebouw, met annex een restaurant, bibliotheek en souvenirwinkel, hangt een plaque met de namen en data van aankomst van de pioniers.

Momenteel treft de lokale bewonersvereniging, de Associação de Moradores de Castrolanda (AMC), voorbereidingen voor de inrichting van een nieuw museum dat het oude gaat vervangen. Hiertoe is onder leiding van architect Joanita Barkema Biersteker een nieuw pand

gebouwd in de stijl van een boerderij zoals de emigranten deze kennen uit hun geboortestreek in Nederland. Het complex, bestaande uit de windmolen en het museum, draagt de naam Centro Cultural Castrolanda (CCC).

Behalve objecten verschaft het nieuwe museum ook onderdak aan het historisch archief van de kolonie. Vrijwilligers Jantje Borg Morsink en Jantje de Jager Kassies beschrijven al geruime tijd alle archiefstukken op stukniveau in een Excel bestand. Daartoe behoort ook het vanuit Nederland door zijn echtgenote overgedragen archief van Gerrit Willem Kaemingk, medewerker bij de Christelijke Emigratie Centrale en directeur van de Christelijke Lagere Landbouwschool te Hoogeveen.⁸⁶

⁸⁶ E. Koops, *De dynamiek van een emigratiecultuur: de emigratie van gereformeerden, hervormden en katholieken naar Noord-Amerika in vergelijkend perspectief (1947 - 1963)* (Hilversum 2010), 156.
Jantje Morsink Borg en Jantje de Jager Kassies (persoonlijke mededelingen, mei/september 2016).

Het nieuwe historisch museum in Castrolanda dat eind 2016 wordt geopend.
(Foto Nicolaas M. Nienhuys, oktober 2016)

PLAATSINGSLIJST

van de collectie van bescheiden van

CENTRO CULTURAL CASTROLANDA

met betrekking tot

DE NEDERLANDSE GROEPSVESTIGING IN CASTROLANDA

(1926) 1951 - 2015

door

Renate Stapelbroek

in samenwerking met Jantje Borg Morsink en Jantje de Jager Kassies

en

Ina Nienhuys

2016

1. Stukken betreffende (voorbereiding) groepsemigratie naar Castro,
1946 - 1953 (1963); z.j.

1 doos

Conteúdo / Bevat:

- A. Program van een groep emigranten, welke onder de naam van “HET
TWEEDE VADERLAND” naar een ander deel der wereld wensen te
vertrekken, z.j.
- B. Korte toelichting omtrent de wijze en het doel van een landverhuizing van
Nederlanders onder de naam “HET TWEEDE VADERLAND”, z.j.
- C. Brief van William V. Muller aan G.W. Huinink te Zuidwolde betreffende
verslag ter beantwoording van verschillende vragen om inlichtingen, Ponta
Grossa, 25 maart 1946
- D. Tekst van W.V. Muller, J. Voorsluijs en L. Dijkstra namens het Emigratie
Comité ten behoeve van de conferentie te Hoogeveen, met een kort verslag
van een onderhoud met de heer Scherpenberg, 1946
- E. Brief van Jacob de Boer aan de familie Vos, 12 december 1947
- F. Brief van G.W. Keamingk aan wed. Ary de Geus en Broeder de Geus,
Carambeí, z.j.
- G. Brief van Wed. De Geus aan Keminck [sic] te Hoogeveen, 's Gravendeel,
27 juli 1950
- H. Brief van Jacob de Boer aan Kaemingk, Ponta Grossa, 23 augustus 1950
- I. Brief van G.W. Keamingk aan familie De Boer, 13 september 1950
- J. Rapport van Landbouwproefstation Paramaribo, Suriname betreffende
grondmonsters Brazilië d.d. november 1950, 1951
- K. Brief van J. S. Biesheuvel aan Cooperativa Mixta Batavo Ltda. te Ponta
Grossa (Carambeí), 20 januari 1951
- L. Brief van het bestuur der Brazilië groep aan Cooperativa Mixta Batavo
Ltda. te Ponta Grossa (Carambeí), Zwartemeer, 9 februari 1951
- M. Brief van het bestuur der Brazilië groep aan Cooperativa Mixta Batavo
Ltda., Zwartemeer, 16 maart 1951
- N. Brief van het bestuur der Brazilië groep aan Cooperativa Mixta Batavo
Carambehy, 9 mei 1951
- O. Brief en afschrift brief van de L. de Geus, J. Voorsluy, K. v.d. Meer, J. Los,
H.A. Kooy en K.L. Dijkstra aan Leffers, groep Hoogeveen te Zwartemeer

- betreffende enkele belangrijke aspecten van het emigratievraagstuk,
Carambeí, 29 maart 1951
- P. Brief van J. Voorsluys en echtgenote aan Kaemingk, 's Gravendeel, 12 juni 1952
 - Q. Offerte van Nederl. Spoorst. A'dam of R'dam aan de Bestuursleden van Inkoop Combinatie Braziliaanse Emigranten betreffende vracht tractoren en machines en een concept regeling voor uitzending van een voorgroep, 10 augustus 1951
 - R. Verslaglegging van (telefoon)gesprekken en Correspondentie tussen Den Haag - Brazilië vice versa, 1951
 - S. Rapport van Accountantskantoor "S. Smid" te Hoogeveen aan Het Bestuur van de Coöp. Vereniging Groepsemigratie Brazilië G.A. betreffende controle van de boeken van de coöperatie, Hoogeveen, 25 oktober 1951
 - T. Documenten betreffende vracht per m.s. "Rijnland" naar Rio de Janeiro van respectievelijk G. Leffers, J. de Jager en F. Dijkstra, 26 oktober 1951
 - U. Documenten betreffende reiskosten Amsterdam - Rio de Janeiro van respectievelijk H. Dijkstra-van Akkeren, J.A. Pot, S. Greidanus, T. Groenwold, J.F. Dijkstra, J. de Jager en G. Leffers, 1951
 - V. Ledenlijsten Boerenbonden provincie Drenthe met namen van geïnteresseerden voor emigratie naar Castrolanda, 1946 - 1951 1951
 - W. Notulenboek betreffende aanmeldingen belangstellenden voor emigratie, 1953; 1963
 - X. Stukken betreffende de kolonie Ribeirão:
 - a. Zakelijke gegevens en algemene beschouwingen van de Emigratiestichting van de K.NBT.B. betreffende kolonie Ribeirão en de emigratiemogelijkheden naar Brazilië, 1949
 - b. Topografische kaart van Planta da Fazenda "Ribeirão", 1949
 - c. Rapport van Remko E. de Maar betreffende ziekte-toestand van het Nederlandse vee op Fazenda Ribeirão, 1950
 - Y. Goedkeuring van de op 15 December 1950 te Rio de Janeiro tussen het Koninkrijk der Nederlanden en de Verenigde Staten van Brazilië gesloten overeenkomst betreffende emigratie en kolonisatie, Koninklijke Boodschap No. 1, 1951

- Z. Wijziging van de wet van 13 juli 1951, Stb. 282 tot het brengen van verlichting in de geldelijke moeilijkheden van een in Brazilië gevestigde kolonie van Nederlandse landbouwers, Koninklijke Boodschap No. 1, 1952
2. Stukken betreffende voorbereiding groepsemigratie naar Castro, 1950 - 1951 1 doos
- Conteúdo / Bevat:
- A. Correspondentie tussen G.W. Kaemingk, J.S. Biesheuvel, P.J.M. de Bruin, L. de Geus, D. Kramer, G. Leffers en L.N. Muller; J.A. van Schwartzenu en J. Strijker, 1950
 - B. Correspondentie tussen G.W. Kaemingk en J.S. Biesheuvel, William V. Muller en anderen, 1951
 - C. Rapport van J.S. Biesheuvel naar aanleiding van een studiereis naar Brazilië, 1950
 - D. Radiocauserie van J. S. Biesheuvel voor de N.C.R.V. betreffende een bezoek aan een Nederlandse kolonie in Brazilië, vrijdag 13 januari 1950
 - E. Correspondentie tussen G.W. Kaemingk, G. Leffers, B.J.M. de Bruin en J. Abma, 1950
 - F. Reisopdracht voor J.S. Biesheuvel, z.j.
 - G. Verslag van P.G. Kleinschmidt betreffende het gebied van Taim en de mogelijkheden aldaar, z.j.
 - H. Rapport betreffende het kolonisatie-centrum Bagé, februari 1950
3. Stukken betreffende voorbereiding groepsemigratie naar Castro, 1951 1 doos
- Conteúdo / Bevat:
- A. Afschriften van correspondentie tussen de Christelijke Emigratie Centrale en diverse andere organen in Nederland, 1951
 - B. Agenda's met bijbehorende vergaderstukken van de Brazilië Groep der Christelijke Emigratie Centrale, mei-november 1951
 - C. Brief van P. Stouthamer aan "Dames en Heren", Hoogeveen, 6 december 1951
 - D. Brief van P. Stouthamer aan J. de Jager, 22 december 1951
 - E. Concept-Statuten van de Sociedade Cooperativa Castrolanda, z.j.
 - F. Statuten van de Coöperatieve Vereniging Groepsemigratie Brazilië G.A., z.j.
 - G. Afschrift notariële akte Ata. Constitutiva da Sociedade Cooperativa, 2 september 1951

- H. Afschrift Certificado de Registro da Sociedade Cooperativa Castrolanda de Responsabilidade Ltda., 13 oktober 1951
- I. Statuten van de / Estatutos da Sociedade Cooperativa Castrolanda Limitada, 15 oktober 1951
NB Portugeestalig en een (voorlopige) vertaling naar het Nederlands
4. Stukken betreffende (voorbereiding) groepsemigratie naar Castro, 1950 - 1954; (1961); z.j. 1 doos
Conteúdo / Bevat:
- A. Notulenboek van de ledenvergaderingen Coöperatieve Ver. Groepsemigratie Brazilië G.A., 1950 - 1952
 - B. Notulenboek van de bestuursvergaderingen Coöperatieve Ver. Groepsemigratie Brazilië G.A., 1950 - 1952
 - C. Ledenregister der Coöperatieve Vereniging Groepsemigratie Brazilië G.A., 1951 - 1954 (1961)
 - D. Bijvoegsel van de Nederlandse Staatscourant van Vrijdag 28 September 1951, no. 189, No. 436, COÖPERATIEVE VERENIGING:
Coöperatieve Vereniging Groepsemigratie Brazilië G.A., te Hoogeveen, 1951
NB Betreft een kopie
 - E. Notitieschrift betreffende de grondtaxatiecommissie, z.j.
5. Stukken betreffende groepsemigratie naar Castro, 1953 - 1954; 1957; 1960; 1977; 1988; 2003 - 2005; z.j. 1 doos
Conteúdo / Bevat:
- A. Historisch overzicht van het ontstaan en de verdere ontwikkeling van Castrolanda door J. de Jager ter gelegenheid van het 25-jarig bestaan, z.j.
NB Met een vertaling naar het Portugees: O Início e desenvolvimento da colônia Castrolanda - en aanvullende data
 - B. Reisverslag / Diário da viagem da emigração da Holanda para o Brasil van Cornelis van de Beld, 1953
 - C. Voordracht van Titia van der Vinne Hoekstra betreffende haar persoonlijke ervaringen als emigrant, z.j.
 - D. W.H. Coobs. *Ons tweede thuis. Emigrantenvrouwen schrijven van verre.*

- Emigratie-Commissie van het Nederlandse Vrouwen-Comité, z.j.
- E. H. Stutvoet. *Reisverslag Brazilië en Argentinië*, 1954
- F. Passagiersgegevens / Ligeiros dados acerca de Castrolanda. Sociedade Cooperativa “Castrolanda” Ltda., 1957
NB Betreft een kopie
- G. H. Hack. *Nederlandse boeren in Brazilië*, 1960
NB Betreft een overdruk uit het tijdschrift der Nederlandse Heidemaatschappij, mei t/m september 1960
- H. *Land in opkomst. Nederlandse kolonisaties in de staat Paraná*. Uitgave van de Christelijke Emigratie Centrale, z.j.
- I. Artikel Hoe het vroeger was, *De Regenboog / Arco-Íris*, 2008
NB Betreft een kopie
- J. *Gids voor emigranten naar Brazilië*. Directie voor de Emigratie, z.j.
- K. H. Rietberg. *Verslag van een korte missie naar de staat Paraná in Brazilië van 21 februari - 8 maart 1977*, 1977
- L. A.L.W. Visser. *Verslag van en bezoek aan vijf Nederlandse kolonies in de staten Paraná en São Paulo in Brazilië, 6 april tot en met 22 april 1988*, 1988
- M. Memoires van mevrouw Muller, *De Regenboog / Arco-Íris*, 2003 - 2005
NB Betreft 19 kopieën uit genoemd maandblad
6. Archiefbescheiden van emigranten 1 doos
- Conteúdo / Bevat:
- A. Persoonsbewijzen, 1941
- a. J. Noordegraaf
NB Betreft een kopie
- b. B.W. Bouwman
NB Betreft een kopie
- B. Paspoorten
- a. J. Stegeman en kinderen, z.j.
NB Betreft een kopie
- b. C.H.L. Kiers-Pot, 1953
- c. Jan Roelof Kiers, 1982
- C. Visum voor Brazilië J. Noordegraaf, 1953

NB Betreft een kopie

- D. Aanstelling tot hoofd van den Politieke Opsporings Dienst F.T. Mulder, 1945
- E. Diploma's
 - a. Zwemdiploma Heikina Mulder, 1950
 - b. Ordenha Manual Reinder M. Barkema, 1955
 - c. Escola Primária de Agricultura Reinder M. Barkema, 1959
 - d. Machinemelken Reinder M. Barkema, 1968
- F. Rij- en ledenkaart Kon. Nederl. Federatie van Land. Rijverenigingen
N. Groenwold, 1949
- G. Rijbewijs T. Groenwold, 1951
- I. Atestado de Saúde para Permanentes Jan van Arragon, 1953
- J. Kwitantie passagegelden Rotterdam-Zuid Amerika Lijn G. van Arragon
en 6 kinderen, 1953
- K. Menukaart Rotterdam-Zuid Amerika Lijn, 30 april 1953
- L. Internationaal Bewijs van Inenting, 1953
 - a. J.R. Kiers
 - b. Jan van Arragon
- M. Vertrek naar het buitenland Gerrit van Arragon, Gemeente Hardenberg, 1953
- N. Oorkondes Rotterdam Zuid-Amerika Lijn
 - a. E.M. Borg, 1953
 - b. Jantje Borg, 1953
 - c. Jan van Arragon, 1953
 - d. F.T. Mulder, 1953
 - e. Z. Mulder-Wegenes, 1953
 - f. Mattheus Barkema, 1953
- O. Carteira de Identidade Para Estrangeiro Frederik Tieme Mulder, 1954
- P. Rapporten Chr. Huishoudschool Geke Kiers, 1959 - 1960
- Q. Kwitantie jaarlijkse contributie J.J. Mulder Wegenes aan de Bond tegen
het schenden door het vloeken van Gods heiligen Naam, 1938
- R. Envelop [leeg] Wervo, z.j
- S. Envelop [leeg] Coop. Vereniging Groepsemigratie Brazilië G.A.
geadresseerd aan Leffers, Zwartemeer, 1951
- T. Facturen [3 stukken] voor Cooperativa Castrolandia, 1952
- U. Ontwerptekening van een woning met berekeningen, z.j.

- V. Bewijs van levering van melk door E. Borg aan CCLPL, 1959 / 1962
 - W. Stamboekveekaart E.G. Borg, 1963
 - X. Overzicht rekeningsaldo Albert Boessenkool, 1953
 - Y. Telegram van Willem en anderen aan F.T. Mulder betreffende hartelijke gelukwensen, 1966
 - Z. Archiefbescheiden van Jan van Arragon:
 - a. Atestados Secretaria De Segurança Pública, 1967
 - b. Factuur betreffende het verkrijgen van een identiteitskaart, 1967
 - c. Schoolrapporten [2 stukken] uit Nederland, 1952 - 1953
 - d. Schoolrapporten [5 stukken] uit Brazilië, 1954 - 1956
 - e. Rapporten landbouwcursussen [7 stukken], 1958 - 1961
 - f. Schoolschriften [7 stukken], z.j.
 - g. Proefwerk (Nederlandstalig), 1961
 - h. Voedernormen voor de landbouwhuisdieren en Voederwaarde der veevoerders. Centraal Veevoederbureau in Nederland, 1964
 - i. Diploma's, 1961 - 1963
7. Stukken betreffende stamboekvee, 1950 - 1952 ca. 15 stukken
8. Correspondentie betreffende (voorbereiding) groepsemigratie naar Castro, 1950 - 1952 1 doos
- Conteúdo / Bevat:
- A. Correspondentie [ca. 30 stukken] tussen G.W. Kaemingk, J.S. Biesheuvel, Wiliam V. Muller en anderen, 1950 - 1951
 - B. Correspondentie [ca. 13 stukken] tussen Dijkstra, Leffers, Muller, Schwanzenau, Elink Schuurman, Biesheuvel, L. de Geus en Stouthamer, 1951
 - C. Correspondentie [ca. 25 stukken], 1951
 - D. Correspondentie [ca. 10 stukken] van / aan (aspirant) emigranten, 1951 - 1952
NB Vrijwel alle brieven zijn (integraal) gepubliceerd in C.H.L. Kiers - Pot, 2012
 - E. Correspondentie (ca. 18 stukken), 1952
 - F. Correspondentie [ca. 26 stukken], 1952
- Conteúdo também / Bevat ook:

- a. Notulen van de bestuursvergadering der Coöperatie Castrolanda,
5 januari 1952; 17 maart 1952
 - b. Verslag van een telefoongesprek tussen J.A.U.M. van Grevenstein en
Z.E. Elink Schuurman, 22 februari 1952

- 9. Stukken van de Coöperatieve Vereniging Groeps-Emigratie Brazilië G.A.,
1951 - 1954 1 doos
 Conteúdo / Bevat:
 - A. Correspondentie [ca. 12 stukken] tussen Groeps-Emigratie Brazilië
(GEB) en (aspirant) emigranten, 1952 - 1953
 - B. Notulen van de ledenvergaderingen, 1952 - 1953
 - C. Ledenlijsten, 1951 [?] / 1952
 - D. Planning en begroting opbouw kolonie, z.j.
 - E. Voorstel tot regeling van de posities van de personen die een zelfstandig
beroep uitoefenen, 1952[?]
 - F. Huishoudelijk Reglement Coöperatieve Vereniging Groeps-Emigratie
Brazilië G.A., z.j.
 - G. Voorlopige klassificatie van de gronden van het project Castro, 1953 [?]
 - H. Brief van G.W. Kaemingk aan “Zeer geacht Familie” betreffende
uittreding uit de Vereniging, 29 december 1953
NB Aangehecht zijn verklaringen van respectievelijk Van Vliet-Grabbel,
Van Harten, Doornbos-Jacob; Wiersema-Wierd betreffende uittreding uit
de Vereniging, 29 december 1953
 - I. Lijst met namen (leden GEB?) en grondtaxatiewaarden, 1954 [?]
NB Betreft een kopie
 - J. Brief van [...] “Aan onze adspirant-Emigranten” [sic] betreffende
omgangsregels voor emigranten uit Drente, 27 maart 1954
NB Betreft een kopie met aangehecht een namenlijst
 - K. Geïllustreerde kaart / Mapa ilustrado do Paraná, 1954

- 10. Correspondentie van G.W. Kaemingk en diverse organen in Brazilië en
Nederland (plus een notulenboek) 1 doos
 Conteúdo / Bevat:

- A. Correspondentie [ca. 90 stukken] betreffende de aankoop en import van machines voor de CCLPL, 1955 - 1958
 - B. Correspondentie [ca. 35 stukken] betreffende voorlichting en oprichting van een derde kolonie (Arapoti), 1957 - 1960
 - C. Notulenboek van de bestuursvergaderingen van de gezamenlijke Kunstmatige Inseminatie Vereniging van de Cooperativa Batavo en de Sociedade Cooperativa "Castrolanda", 1956 - 1964
11. Stukken van G.W. Kaemingk betreffende de Coöperatieve Vereniging Groeps-Emigratie Brazilië G.A. 1 doos
- Conteúdo / Bevat:
- A. Correspondentie [ca. 27 stukken] van met name G.W. Kaemingk betreffende de beroeping van een predikant te Castrolanda, 1955 -1957
 - B. Correspondentie [ca. 24 stukken] van met name G.W. Kaemingk betreffende de vorming van de nieuwe kolonie en de gegevens van emigranten, 1958 - 1959 (1961)
 - C. Stukken (uit het archief) van G.W. Kaemingk, 1959 - 1961:
 - a. Uitnodiging van de CEC afd. Drenthe tot het bijwonen van de Algemene-Jaarvergadering, z.j.
 - b. Emigratie-aanmeldingen in Drenthe, 1960
 - c. Krantenknipsels betreffende emigratie naar Argentinië en Brazilië, z.j. / 1959
 - d. Verzoek om afschrift van bankmutaties aan G.W. Kaemingk van G. van der Scheer namens Soc. Coop. Castrolanda Ltda., 24 februari 1960
 - e. Begeleidend schrijven (zonder bijlage) van T. Cnossen namens de CEC aan de Besturen van de Provinciale Afdelingen en de administrateurs(trices) der CEC betreffende het rapport "Promotional Activities" van 1 januari 1960 tot 1 juli 1960, 22 september 1960
 - f. Brief van T. Cnossen namens de CEC aan de besturen van de Provinciale Afdelingen en de directeurs van de bijkantoren der Christelijke Emigratie Centrale betreffende de komst van de heren J. Van der Vliet en A.F.P. Vermeulen, 22 september 1960

- g. Financiële stukken [ca. 70] betreffende de kas van de Coöperatieve Groeps-Emigratie Brazilië G.A., 1960 - 1961
- h. Brief van G. van der Scheer namens Soc. Coop. Castrolanda Ltda. aan heer Kaemingk betreffende de ontvangst van de brieven van 14/10 en 21/10, 14 november 1960
- i. Brief van G. Beukhof aan Heer Kaemingk betreffende een over te maken bedrag aan de Ned. Handelsmaatschappij en het vertrek naar Brazilië, december 1960
- j. Brief van G. Biesheuvel namens de Cooperativa Central de Laticínios do Paraná Ltda. aan G.W. Kaemingk betreffende onder meer de liquidatie van de rekening bij de G.E.B., 2 december 1960
- k. Brief van G. van der Scheer namens de Sociedade Cooperativa “Castrolanda” Ltda aan G.W. Kaemingk betreffende onder meer de ontvangst van de brieven van 5 en 8 november, 6 december 1960
- l. Verzoek van de Coöp. Centrale Raiffeissen-Bank aan G.W. Kaemingk om betaling van de rente-nota, 9 december 1960
- m. Brief van Jan Epema aan heer Kaemingk betreffende de gegevens van de burgerlijke stand in Castrolanda en de persoonlijke omstandigheden, 10 december 1960
- n. Brief van G.W. Kaemingk aan Cooperativa Castrolanda betreffende financiële zaken, 12 december 1960
- o. Brief van G.W. Kaemingk aan Heer Epema betreffende reactie op schrijven van 10 december, 20 december 1960
- p. Brief van G.W. Kaemingk aan Adm. “Centraal Weekblad” betreffende de voldoening van nota’s, 20 december 1960
- q. Brief van Van Wijk & Boerman N.V. aan Coöp. Vereniging Groepsemigratie Brazilië betreffende factuur d.d. 27 juli 1960, 24 december 1960
- r. Brief van G. van der Scheer namens Sociedade Cooperativa “Castrolanda” aan G.W. Kaemingk betreffende onder meer de bankmutaties en het laatste nieuws uit Castrolanda en Arapoti, 28 december 1960
- s. Brief van J. Epema aan Heer Kaemingk betreffende onder meer gegevens van de burgerlijke stand in Castrolanda, 25 januari 1961

- D. Financiële stukken [ca. 30] betreffende de Coöperatieve Vereniging Groeps-Emigratie Brazilië G.A. / Sociedade Cooperativa “Castrolanda” Ltda., 1961 - 1962
- E. Brief van directeur Radio Nederland Wereldomroep L.G. Tijnstra aan G.W. Kaemingh [sic] betreffende betere voorlichting van aanstaande emigranten over het werk van de Wereldomroep, 24 februari 1961
- F. Diverse stukken, 1969 - 1970; 1980
Conteúdo / Bevat:
 - a. Brief van voorzitter Jan Roelof Kiers aan gouverneur Paulo Cruz Pimentel betreffende de moeilijkheden in de kolonie Castrolanda, 22 december 1969
 - b. Statuten / Estatutos Soc. Cooperativa Castrolanda Ltda Castro - Paraná, 1969
 - c. Brief van [...] aan Ilmo. Sr. Ministro do Desenvolvimento da Holanda betreffende O projeto de desenvolvimento comunitário desde - que Iniciou a Colônia Agrícola Pecuária, 25 augustus 1970
NB Met incomplete bijlage
 - d. Verklaring van Roelof Rabbers en anderen namens de Soc. Coop. Castrolanda Ltda. aan Exmo. Sr. Oficial do Cartório do Registro de Imóveis da Comarca de Castro betreffende requerimento de averbação do imóvel urbano” / registerverplichting stedelijk onroerend goed, 24 april 1980

12. Verslagen, voordrachten en publicaties

1 doos

Conteúdo / Bevat:

- A. Reisbeschrijving februari 1953 van Albert Strijker, 1953
NB Betreft een kopie
- B. Artikel De “waardedaling” van cruzeiro!, In *Maandblad van de Zuivelfabriek “Lacto-Central”*, z.j. (1960?)
NB Betreft een incomplete kopie.
- C. *Castrolanda*. Rapport door J. de Jonge i.o.v. het bestuur der Coöperatie “Castrolanda”, z.j. (1970?)
- D. Dagboek - Verslag Bootreis 23 april - 27 mei 1953 van G. van Arragon, z.j.
NB Betreft een kopie van het origineel?

- E. Lezing van Titia van der Vinne Hoekstra over haar persoonlijke ervaringen als emigrant, 1986
- F. Emigratieverhaal van Titia H. v. d. Vinne, z.j. (2002?)
NB Betreft een handgeschreven tekst
- G. Beschrijving ontstaansgeschiedenis kolonie Castrolanda door Hendrikus Salomons, 1981
- H. Bulletin *Castrolanda. Het ontstaan en de verdere ontwikkeling van de Hollandse nederzetting "Castrolanda"*, Sociedade Cooperativa Castrolanda Ltda., 1984
NB Met concept tekst
- I. Periodiek *Associação Cultural Brasil - Holanda. Coleção Cultural Histórico*, No. 2. *Drie Nederlandse kolonies in de staat Paraná - Brazilië*, z.j.
- J. Artikel Op klompen tussen de cactussen, [bron onbekend], z.j. [1958?]
- K. *III. Problems and prospects of Dutch group migration to Brazil*, [bron onbekend] z.j. [1964?]
- L. Periodiek *Endeavour, Information about Women in the Netherlands by the International Archives for the Women's Movement*, 1964
NB Bevat een artikel betreffende Agnes Nolte, verwant aan de familie Nolte in Carambeí?
- M. Periodiek *Centraal Maandblad*, januari 1965
- N. Eindrapport *Ontwikkelingen in en rond de agrarische gemeenschappen in Zuid-Brazilië* van landbouwconsulent ir. A. van der Schaaf, 1973
- O. Rapport van A. Wijdeven. *Hoe en waar boeren de Nederlanders in Brazilië?* 's-Gravenhage: Bureau van het emigratiebestuur, 1980
- P. Artikel Nederlandse veehouders in Paraná, *Boerderij*, 1978
- Q. F. W. Pullmann-Oldhoff en J. Wijnia-Swart. *Reisverslag Brazilië 1983, Braziliaanse vrouwen vertellen hun verhaal*, 1983
- R. *Batavo Carambeí. Foundation of the colony Carambeí*, z.j. (1978?)
- S. C.J.M. Wijnen, C.J.M. *De Nederlandse Agrarische Groepsvestigingen in Brazilië*. Den Haag: Landbouw-Economisch Instituut, 2001
- T. Artikel Nog even een stukje Holland, [bron en jaar onbekend]

13. Verslagen, voordrachten en publicaties

1 doos

Conteúdo / Bevat:

- A. Relação dos “Imigrantes” do denominado grupo (lijst met namen), 1951 - 1954
- B. Artikel A Colonização Holandessa no Paraná, *Gado Holandês*, november 1956
- C. Histórico Início e Desenvolv. da colônia Castrolanda escrito pelo Sr. Jan de Jager, p / comem. 15 e 25 anos c / relação dos que deiscaram, s.d. / z.j. [1966]
NB Betreft twee verschillende versies, elk bestaande uit een getypt en handgeschreven exemplaar
- D. Jubileumboekje *Isto é Castrolanda 1951 - 1976*, 1976
- E. Isto é Castrolanda. Holandês Leia Por Favor. Imigrantes 1951 - 1954
- F. “30 Anos” de Castrolanda, s.d. / z.j. [1981?]
NB Betreft een getypte tekst [concept?]
- G. Jubileumboekje *Castrolanda, ter gelegenheid van het 35-jarig bestaan van Castrolanda*, z.j. [1986?]
- H. Verslag van de emigratie naar Castrolanda, in het bijzonder van de oprichting en ontwikkeling van de coöperatie, 1989 [?]
- I. Periodiek *Castrolanda Informativo*: 40 anos. Sociedade Cooperativa Castrolanda Ltda., oktober 1991
- J. Periodiek *Batavo*: Castrolanda 40 anos, december 1991
- K. Periodiek *Batavo*: E os pioneiros estavam certos, november 1993
- L. Prentbriefkaart ter herinnering aan het 45-jarig jubileum van de coöperatie, 1996
- M. Periodiek *Batavo*: Visita do príncipe herdeiro encanta as colônias holandesas no Paraná, maart 1998
- N. Kalender Castrolanda. Cooperativa Agropecuária Castrolando, 2000
- O. C.J.M. Wijnen, *De Nederlandse Agrarische Groepsvestigingen in Brazilië*. Den Haag: Landbouw-Economisch Instituut, 2001
NB Betreft een [incomplete?] vertaling naar het Portugees
- P. Jantje F. de Jager Kassies. 50 Anos de História da Castrolanda.
NB Betreft tekst ten behoeve van rondleiding museumbezoekers, 2001
- Q. Jantje F. de Jager Kassies. Conheça o município de Castro / a comunidade de Castrolanda, 2002

NB Betreft cijfers over Castro respectievelijk Castrolanda

14. Kranten- en tijdschriftartikelen, 1952 - 2001

1 doos

Conteúdo / Bevat:

- A. Artikelen en nieuwsberichten *Algemeen Dagblad*:
 - a. Vijftig emigranten naar nieuwe nederzetting in Brazilië, 05/09/1952
 - b. Emigratieschip Alioth keerde terug, *Algemeen Dagblad*, 06/09/1952
 - c. Nieuwsbericht Nederlandse emigranten in Brazilië aangekomen, 12/10/1952
 - d. Kerkinstituering in Brazilië, *Algemeen Dagblad*, 25/10/1952
 - e. Prot. Chr. Emigrantenkolonie Castrolanda een succes, 28/10/1953
- B. Artikel Drentse bruiloft op uitgestrekte Braziliaanse hoogvlakte, *Emmer Courant*, 19/09/1958
- C. Artikel Chegará Hoje a Curitiba o Príncipe Bernhard: Visitará Colônias Batavas, [bron onbekend], 20/10/1959 [?]
- D. Artikel Curitiba Hospeda o Príncipe Bernhard - Sua Alteza Real dos Países Baixos, [bron onbekend], 21/10/1959 [?]
- E. Nieuwsbericht Lembrança do Paraná ao Príncipe Bernhard, [bron onbekend], 21/10/1959 [?]
- F. Nieuwsbericht Capital-Planalto recebe o Príncipe dos Paisos Baixos, [bron onbekend], 21/10/1959
- G. Nieuwsbericht Carinhosa Acolhida a Real Visitante, [bron en datum onbekend]
- H. Nieuwsbericht Príncipe Bernhard Faz Visita Informal a Castro e Fala Espanhol: Banda Local Executa de Improviso o Hino Holandês, [bron en datum onbekend]
- I. Bijlage / Separata Teste preliminar de progênie de reprodutores leiteiros para tipo e produção, *Revista dos Criadores*, dezembro de 1965
- J. Artikel O Grande Trabalho das Cooperativas Holandesas, *O Estado do Paraná*, 09/07/1967
- K. Periodiek *Diário Oficial*, 13/12/1969

- L. Artikel Aspiring young farmers benefit from international cooperation at
ist best, *Aliança Reportier*, june 1971
- M. Periodiek *Jornal do Iapó*, 15/08/1975
- N. Periodiek *Jornal do Iapó*: Caderno Especial Castrolanda jubileu de prata,
z.j. [1977?]
- O. Artikel Ministro contra pessimismo, *O Estado do Paraná*, 18/02/1977
- P. Artikel Ministro da Agricultura visitou Castrolanda, [bron onbekend],
28/02/1977
- Q. Artikel “Die goede, oude tijd”, *Centraal Maandblad*, 01/1978
- R. Periodiek *Centraal Maandblad*, 11/1979
- S. Artikelen *Zwolse Courant*:
 - a. Nederlanders in Castrolanda hebben ’t goed na jaren van zorgen:
‘Zó makkelijk was het niet’, 19/04/1980
 - b. “Castrolanda zonder kerk zou niets zijn geworden”, 23/04/1980
 - c. Artikel Alcohol Braziliaans antwoord op oliecrisis, 12/04/1980
- T. Rubriek Noticias da Castrolanda, [periodiek onbekend], 1984 [?]
- T. Artikel Greca pede a reforma da Fazenda Capão Alto, *Gazeta do Povo*,
01/03/1987
- U. Periodiek *Jornal Agricultura do Paraná*: Edição Especial Holandeses
Uma lição de produtividade, 08/1988
- V. Periodiek *Gente que Produz*: Caderno Especial da Folha de Londrina,
24/09/1992
- W. Artikel Een economische crisis in Brazilië? Welke crisis? [periodiek
onbekend] 27/05/1993
- X. Artikel Gereformeerd in Brazilië, [periodiek onbekend], 03/1995 [?]
NB Betreft een kopie
- Y. Periodiek *Alioth*: Edição Especial Castrolanda, 50 anos de imigração,
11/2001
- Z. Artikel Calvinistische enclave van Drentse snit in Brazilië, *Nieuwsblad
van het Noorden*, 03/04/2001
- AA. Artikelen *Trouw*:
 - a. Sociale Verzekeringsbank worstelt met duizenden aanvragen,
14/05/1977
 - b. Een Hollands oergevoel in Brazilië, 04/12/2001

14. Stukken betreffende Igreja Evangélica Reformada (IER) de Castrolanda 1 doos
- Conteúdo / Bevat:
- a. Onder meer notulen, statuten, liturgieboekjes [ca. 25 stukken], 1951; 1954; 1961; 1963; 1964; 1975; 1976; 1980; 1986 - 1987; 1994; 2001 - 2002; 2010 - 2011
 - b. Correspondentie tussen met name Groeps-Emigratie Brazilië (GEB) en de Kerkeraad van Carambeí, 1951
 - c. Stukken betreffende *Missão e Assistência Social*:
 - a. Brief van Ida Moorlag aan de Zendingsdeputaten IER en de Paruba-commissie betreffende wederwaardigheden tweede halfjaar van 1964, 2 februari 1965
 - b. Voorstel zendingswerk in Abapã, z.j.
 - c. “Boaz Project”, z.j.
 - d. Notulenboek van de Jeugdraad Castrolanda, 1978 - 1998 [?]
 - e. Notulenboek van de Oudervereniging, 1958 - 1975 [?]
 - f. Gemeentegids *Guia da Comunidade*, 1989
 - g. Gemeentegids *Igreja Evangélica Reformada de Castrolanda*, 2000
 - h. Notulenboek van *Assembleia Geral de Constituição da Sociedade Religiosa - Igreja Evangélica Reformada da Castrolanda*, 1964 - 1965
15. Beeld- en geluidopnamen 1 doos
- Conteúdo / Bevat (VHS):
- A. História Castrolanda Filme ds. W. Muller, s.d. / z.j.
 - B. 3 Colônias Holandas no Brasil, s.d. / z.j.
 - C. Sociedade Cooperativa Castrolanda Ltda., 1989
 - D. Cooperativa Castrolanda (sequências), s.d. / z.j.
16. Stukken betreffende Lar dos Idosos Eben Haëzer / bejaardenhuis Eben Haëzer 1 doos
- Conteúdo / Bevat:
- A. Notulen vergadering 27 januari 1967
 - B. Liturgie kerkdienst 18 oktober 1992
 - C. Enige aantekeningen aangaande de 1^e vergadering van de commissie voor bejaardenzorg op 10 maart 1986

- D. Brief van U. de Jager namens de Kerkeraad aan Broeders en Zusters,
16 juni 1986
 - E. Contract bouw verzorgingshuis, 1986
 - F. Tekeningen bouw verzorgingshuis, 1986
 - G. Stukken betreffende Reglement:
 - a. Voorstel Reglement van de Stichting Verzorgingshuis voor
Bejaarden Castrolanda, 25 januari 1987
 - b. Voorstel Reglement van de Stichting Bejaarden Verzorgingstehuis
Castrolanda, 28 januari 1987
 - c. Regulamento da Fundação de Lar para idosos e Atendimento a
Incapacitados Físicos, 15 mei 1987
 - d. Reglement van Stichting Bejaarden en Verzorgingstehuis te
Castrolanda, 15 mei 1987
17. Boeken betreffende “Hábitos e tradições folclóricas (músicas)” 1 doos
- Conteúdo / Bevat:
- A. *Klaar-Over*, z.j.
NB Ex libris Wybe de Jager
 - B. *Jan Pierewiet. Een bundel liedjes*, 1962
NB Ex libris Wybe de Jager
 - C. *Komt Laat Ons Vrolijk Zingen*, z.j.
NB Ex libris G. van Arragon
 - D. Jan de Jonge. *Sint Martinus bisschop*, 1997
 - E. *Bij regen en zonneschijn*, z.j.
NB Ex libris M. Kassies de Jager
 - F. *Nederlandsch Volksliederenboek*, 1928
NB Ex libris Harmanna H. Kassies Jager
18. Stukken betreffende Clube Castrolanda 1 doos
- Conteúdo / Bevat:
- A. Uitnodiging (met vergaderstukken) ledenvergadering 13 februari 1987
 - B. Poster Avond 4 daagse Nederlandse Wandelsport Bond, z.j.
 - C. Poster Nederlandse Wandelsport Bond, z.j.
 - D. Stickers Nederlandse Wandelsport Bond, 1996; 1999; 2007

- E. Periodiek *Jornal a Folha*. Suplemento Especial, 22º Zeskamp, 23 juli 1999
- F. Programma Zeskamp Castrolanda, 1986
- G. Programma Zeskamp Castrolanda, 1998
- H. Fotoalbum Zeskamp Castrolanda, 1977
- I. Fotoalbum Zeskamp Castrolanda, 1992

19. Stukken betreffende Grupo Folclórico

1 doos

Conteúdo / Bevat:

- A. Foto's [ca. 110 stukken]
- B. Dvd *Cinqüentenário do Grupo Folclórico Holandês de Castrolanda*, z.j.
- C. Foto's betreffende deelname van de kinderen in Curitiba, z.j. (1990?)
- D. Lijst met namen van 18 hedendaagse folkloristische dansen, z.j.
- E. Uitnodiging betreffende optreden Grupo Folclórico Holandês em Tamancos de Castrolanda, 1977
- F. Folder Grupo Folclórico Holandês de Castrolanda / Fazenda Capão Alto, z.j.
- G. Folder Grupo Folclórico de Castrolanda, z.j.
- H. Krantenknipsels optredens, 1964 - 1966 (2003)
- I. Brief van Marly Garcia Correa aan Elizabeth van Lonkhuijzen betreffende deelname van de Grupo Folclórico Holandês aan Festival Folclórico do Paraná, 1975
- J. Voorlopig programma voor bezoek aan Rio de Janeiro, 1965
- K. Namen- en adressenlijst betreffende onderbrengen van de leden, z.j.
- L. Prentbriefkaarten Grupo Folclórico Holandês de Castrolanda, z.j.
NB Betreft 3 verschillende, in totaal 7 exemplaren
- M. Briefpapier en envelop van Grupo Folclórico Holandês de Castrolanda, z.j.
- N. Programmaboekjes:
 - a. *IV Festival Folclórico e de Etnias* (em comemoração ao Dia do Imigrante), 1959
 - b. *III Festival Folclórico Curitiba*, 1961
 - c. *Festival Folclórico*, 1963
 - d. *8º Festival Folclórico Internacional*, 1966
 - e. *Festival Folclórico Internacional do Paraná*, 1983 / 1989 / 1990 - 1992 / 2003

20. Bijbels en gezangboeken (particuliere schenkingen), 1933 - 1978 1 doos
21. Stukken [ca. 15] betreffende de Jeugdvereniging, 1952 - 1957, 1960; 1963; 1965 - 1968 1 doos
22. Stukken betreffende Jeugdclubs 1 doos
 Conteúdo / Bevat:
- A. Notulenboeken [3 stukken] Knapenvereniging Samuel, 1953 - 1964
 - B. Notulenboeken [3 stukken] Meisjesclub Ruth, 1956 - 1960 / 1968 - 1975
 - C. Notulenboeken [3 stukken] Jongens- en Meisjesclub Geeft elkaar de hand, 1977 - 1992
 - D. Inleidingenschrift Jongens- en Meisjesclub Geeft elkaar de hand, 1977
 - E. Inleidingenboeken [2 stukken] Jongens- en Meisjesclub Geeft elkaar de hand, 1978 - 1987
 - F. Material usada para a Exposição Histórica de Fotos / Materiaal gebruikt voor de Historische Foto Expositie, 2011
23. Stukken betreffende de Jeugdclubs 1 doos
 Conteúdo / Bevat:
- A. Notulenboek Jeugdclub De bezige bijen, 1976 - 1978
 - B. Inleidingenboeken Jongens- en Meisjesclub Zonder naam, 1976 / 1982 - 1985
 - C. Opstelboek Jongens- en Meisjesclub Zonder naam, 1980 - 1982
 - D. Notulenboek Jongens- en Meisjesclub Zonder naam, 1980 - 1983 / 1996 - 2000
 - E. Opstel- en notulenboek Jongens- en Meisjesclub Omgang met elkaar, 1985 - 1988
 - F. Notulenboek Jongens- en Meisjesclub Omgang met elkaar, 1980 - 1988
 - G. Opstelboek Jongens- en Meisjesclub Met elkaar plezier, 1982 - 1985
 - H. Notulenboek Jongens- en Meisjesclub Met elkaar plezier, 1982 - 1985
 - I. Opstelboeken [2 stukken] Jongens- en Meisjesclub Zonnebloem, 1983- 1988
 - J. Notulenboek Jongens- en Meisjesclub Zonnebloem, 1980
24. Stukken betreffende Cooperativa Central de Latícinios do Paraná Ltda (CCLPL) 1 doos
 Conteúdo / Bevat:
- A. Foto's [2 albumbladen], jaren '50 [?]

- B. Foto's [5 stukken], 1957; 1960; 1976; z.j.
 - C. Financieel Jaarverslag Cooperativa Central de Latícínios do Paraná Ltda., 1956
 - D. Periodiek *Batavo Revista Mensal*, oktober [19..]
 - E. Foto's [6 stukken] van Menna Borg], 1958; z.j.
25. Stukken [ca. 13] betreffende Cooperativa Central de Latícínios do Paraná Ltda. (CCLPL), 1958; 1964; 1975 - 1977; 1979; 1988; 1994
1 doos
26. Stukken [ca. 45] betreffende Cooperativa Central de Latícínios do Paraná Ltda. (CCLPL), 1981 - 1988
1 doos
27. Stukken [ca. 19] betreffende Cooperativa DAT - Departamento de Assistência Técnica, 1970
1 doos
28. Livros de controle leiteiro - Fazenda Conde - Jan Noordegraaf - Cooperativa Bovinocultura / Boeken voor de melkcontrole - Fazenda Conde - Jan Noordegraaf - Cooperativa Bovinocultura, 1960; 1962; 1963
1 doos
29. Stukken [9] betreffende Sociadade Cooperativa Castrolanda Ltda., 1970; 1974; 1977; 1991; 1997; 2011
1 doos
30. Foto's betreffende Centrum Castrolanda ter gelegenheid van 25-jarig bestaan, z.j. (1976)
1 album
31. Stukken betreffende jubileumvieringen van de kolonie Castrolanda
Conteúdo / Bevat:
A. Liturgieboekje dankdienst bij het 20-jarig bestaan van de kolonie, z.j. (1971)
B. Foto's [ca. 15 stukken], 1977
C. Foto gedenkplakkaat Castrolanda 25 jaar, z.j. (1976)
D. Foto's [ca. 20 stukken], 1981
E. Foto Aankomst minister / Chegada Ministro Alisson Paulinelli, 1981
F. Programma 30 jaar Castrolanda, z.j. (1981)

- G. Jubileumboek *Isto é Castrolanda 1951 - 1976*, 1976
- H. Circulaires [5 stukken] Jubileumcommissie 25 jaar Castrolanda, 1977
- I. Foto's [ca. 66 losse albumbladen], 1977
32. Stukken betreffende 35 jaar Castrolanda, 1986 - 1987 1 doos
 Conteúdo / Bevat:
- A. Foto's jubileumexpositie [32 stukken], met bijschriften, 1986
- B. Liturgieboekje 35 jarig bestaan van de kolonie Castrolanda, 1986
- C. Boekje Herdenkingsdienst 35-jarig bestaan van de kerk in Castrolanda, 1987
- D. Informatieboekje *Castrolanda*. Sociedade Cooperativa Castrolanda Ltda., z.j.
33. Foto's betreffende Festa 35 jaar
 Conteúdo / Bevat:
- A. Assuntos Gerais I, 1986 1 album
- B. Assuntos Gerais III, z.j. [1986?] 1 album
34. Stukken betreffende 40 jaar Castrolanda 1 doos
 Conteúdo / Bevat:
- A. Artikel 30 de novembro de 1990, 39 anos da imigração holandesa, *Castrolanda*, 1990
- B. Informatiefolder *Sociedade Cooperativa Castrolanda Ltda.*, z.j.
- C. Liturgische tekst Bijzondere dienst ter gelegenheid van het 40-jarig bestaan van de kolonie Castrolanda, 1991
- D. Programma viering 40-jarig bestaan van de kolonie Castrolanda, z.j.
- E. Circulaire [tweetalig] van de Commissie 40 jaar Castrolanda aan alle inwoners, 20 november 1991
- F. Program van de Nederlandse avond 40 jaar Castrolanda, z.j.
- G. Livro de Presenças Memorial 40 anos Expocastrolanda / Gastenboek Herdenking 40 jaar Expocastrolanda, z.j.
- H. Foto's [ca. 15 stukken] betreffende Museu do Memorial de Imigração Holandesa, z.j.
- I. Foto's jubileumexpositie [ca. 100 stukken], met bijschriften, z.j.
35. Livro de Assinatura Aniversário 40 anos Castrolanda / Gastenboek, 1991 1 boek

36. Stukken betreffende Comissão 40 anos Castrolanda 1 omslag
- Conteúdo / Bevat:
- A. Stickervellen Castrolanda 45 anos 1951 - 1996
 - B. Draaiboek / Roteiro da visita do governador no dia 29-11-1991, 1991
 - C. Notulen vergaderingen van de Comissão 40 anos, z.j.
NB Betreft kopieën
 - D. Envelop met afzender A. Barkema gericht aan het bestuur van de
Coöperatie Castrolanda, z.j.
 - E. Correspondentie:
 - a. Brief van de Comissão Organizadora aan de wijk-
vertegenwoordigers betreffende het jubileum, 2 september 1991
 - b. Brief van Maria Christina de Andrade Vieira namens Fundação Bamerindus
de Assistência Social aan Sociedade Cooperativa Castrolanda
Ltda de Castro-PR betreffende een donatie, 10 oktober 1991
NB Betreft een kopie met ontvangstbewijs
 - c. Brief van Alceu Becker namens Pioneer Sementes Ltda aan Wybe
de Jager betreffende een donatie, 14 oktober 1991
 - d. Brief van C. Hulsman namens het Nederlands Migratie Instituut en
de Christelijke Emigratie Centrale aan bestuur Coöperatie
Castrolanda en bewoners kolonie Castrolanda betreffende
felicities met het 40 jarig bestaan, 1991
 - e. Brief (met bijlagen) van presidente en vice-presidente van de
Cooperativa Agro-Pastoril de São Geraldo do Araguaia Ltda aan de
presidente van de Sociedade Cooperativa Castrolanda Ltda.
betreffende [...], 27 oktober 1991
37. Stukken betreffende Castrolanda 50 anos, 2000 - 2001 10 dozen
38. Foto's en fotonegatieven betreffende de bouw van de molen, 2001 1 doos
39. Kalender Castrolanda 50 anos 1951 - 2001, 2001 1 stuk
40. Paraná. Calendário Oficial de Eventos, 2011; 2012 2 stukken

41. Foto's [ca. 280 stukken] betreffende Castrolanda 50 anos, 2001 1 omslag
42. Diverse stukken betreffende Castrolanda 60 anos, 2011 1 doos
43. Foto's [ca. 100 stukken] en fotonegatieven betreffende Cooperativa / Agricultura, z.j. 1 doos
44. Foto's [ca. 200 stukken] betreffende fotowedstrijd van de Coöperatie Castrolanda, 2009 1 omslag
40. Foto's betreffende jaarlijkse landbouwtentoonstelling Agroleite, z.j. / 1989 / 1991 1 doos
41. Foto's betreffende diverse onderwerpen 10 albums / 1 doos
- Conteúdo / Bevat:
- A. Veekeuring 3 kolonies en kinderkalverfokclub, z.j.
 - B. Exposição de gado Parque Dario Macedo, z.j.
 - C. Fokveedag van '87, 1987
 - D. Propriedades '71; Centro, 1971
 - E. Visita ao Fomento, 1971
 - F. Agricultura Assistência Técnica, 1976
 - G. Cooperativa [2 albums], z.j.
 - H. Olympiade Castrolanda, 1992
 - I. Zeskamp in Castrolanda, 1998
42. Slides de Agricultura / Dia's betreffende de Landbouw, jaren '80; vanaf 1998 2 dozen
43. Dia's betreffende diverse onderwerpen , 1958; z.j. 1 doos
- Conteúdo / Bevat:
- A. Emigrantes / Emigrantes, schoolkinderen, centrum
 - B. Landbouw- en huishoudschool
 - C. Diversos assuntos / diverse onderwerpen
 - D. Gado / Vee

44. Dia's betreffende diverse onderwerpen, z.j. 1 doos
- Conteúdo / Bevat:
- A. Abapan, Carambeí, Arapoti
 - B. Igreja / kerk
 - C. Jeugd van Vroeger
 - D. Pessoas no Início / Personen uit de begintijd
 - E. Imigrantes / Chegada no Brasil / Visita Prins Bernard
 - F. Cooperativa
45. Dia's betreffende "Jaren '50 en '70" 1 doos
- Conteúdo / Bevat:
- A. Sobre imigração anos 50
 - B. Castrolanda, casa e chácaras anos 70
 - C. Já digitalizados: missão, igreja, eventos, desfiles, Prins Bernard, Grupo Folclórico, Cooperativa
 - D. Diversos, 1958 - 1959
46. Foto's [ca. 160 stukken] betreffende jeugdclubs, 2003; 2005 1 omslag
47. Stukken betreffende Club "Jeugd van Vroeger" 1 doos
- Conteúdo / Bevat:
- A. Verslag Kampdagen J.C. 18 - 21 december, 1979
 - B. Plakboeken [2 stukken] van Ida Moorlag, z.j.
 - C. Foto's [ca. 15 stukken], z.j.
48. Stukken betreffende Vrouwenvereniging "Weest Getrouw" 1 doos
- Conteúdo / Bevat:
- A. Statuten, 11 juni 1953
 - B. Caderneta Contribuições Vrouwenafdeling A "Weest Getrouw", 1976 - 1989
 - C. Lijst met onderwerpen voor de bijeenkomsten, 1987 - 1994
 - D. Berichten in kerkblad, mei / juli / augustus 1960
- NB Betreft kopieën

49. Foto's en fotonegatieven van fotograaf Wysoski betreffende diverse onderwerpen, 1951 - 1953 1 doos
50. Beeld- en geluidopnamen [waaronder 8mm] 1 doos
 Conteúdo / Bevat:
- A. O Início da emigração, z.j.
 - B. Castrolanda, 1959; E visita do Príncipe Bernhard, 1959
 - C. Festa Castrolanda 25 anos, z.j.
 - D. [zonder onderwerp]
 - E. Música Eddy Arnold, z.j
 - F. Música Handel, z.j.
 - G. Música Werner Muller, zj.
51. Videocassettes betreffende diverse onderwerpen 1 doos
 Conteúdo / Bevat:
- A. Aniversário Castrolanda 40 anos, 1991
 - B. Aniversário Castrolanda Original 40 anos, 1991
 - C. Castrolanda 40 jaar, 1991
 - D. [zonder onderwerp]
 - E. Holland e Castrolanda Jan Petter / G. Bouwman, 1999
 - F. Soc. Coop. Castrolanda / CCLPL, 1989
 - G. História da Castrolanda / Ds. Muller, z.j
 - H. Cooperativa Castrolanda sequências no. 8, z.j.
 - I. 3 Colônias Holandesas no Brasil, z.j.
 - J. Moinho, z.j.
 - K. Zeskamp, 1998
52. Dvd's betreffende diverse onderwerpen 1 doos
 Conteúdo / Bevat:
- A. 21ste Zeskamp Castrolanda, 1998
 - B. Oranjefeest, 2015
 - C. O Início da emigração Castrolanda, 1951 / E visita do Príncipe Bernhard, 1959
 - D. Festa 25 anos Castrolanda, 2011
 - E. 30 e 35 anos Colônia Castrolanda, 1981 / 1989

NB Betreft een PowerPoint

- F. Comemorações 40, 45 e 55 anos Castrolanda, 2011
 - G. Placa e comemoração Estação Ferroviária, 2011
 - H. Construção moinho 1, 2011
 - I. Construção moinho 2, 2011
 - J. Comemoração 40 anos, 2007
 - K. Comemoração 50 anos, 2007
 - L. Comemoração 55 anos, 2007
 - M. Documentaires jaren '60, 2014
-
- 53. Notulenboeken en jaarverslagen van de Unie van Christelijke Plattelandsvrouwen / União Christã Feminina Ruralista (UCFR), 1962 - 1993 1 doos
 - 54. Stukken betreffende de Unie van Christelijke Plattelandsvrouwen / União Christã Feminina Ruralista (UCFR), 1981 - 1991; 1995 - 2011 2 dozen
 - 55. Foto's [ca. 100 stukken] betreffende de Unie van Christelijke Plattelandsvrouwen / União Christã Feminina Ruralista (UCFR), [meest] z.j. 1 doos
 - 56. Realia (relatiegeschenken; Makkumer en Delfts Blauw aardewerk) uit de collectie van de Unie van Christelijke Plattelandsvrouwen / União Christã Feminina Ruralista (UCFR), 2000; z.j. 1 doos
 - 57. Stukken betreffende Família Real da Holanda / Nederlands Koningshuis Conteúdo / Bevat: 1 doos
 - A. Knipsels uit Nederlandse kranten, 2011; 2013
 - B. Periodieken *Libelle*; *Vorsten*, 2013
 - C. Boek *Beatrix 50 jaar. Portret van een modern vorstin*, 1988
 - D. Ingelijst portret van Koningin Beatrix, z.j.
 - E. Programmaboek *Soldaat van Oranje. De Músical*, z.j.
 - 58. *De Gouden Kroon. Gedenkboek bij gelegenheid van het Gouden Regeringsjubileum van H.M. Koniningin Wilhelmina*, 1948 1 stuk

59. Diverse stukken 1 doos
- Conteúdo / Bevat:
- A. Plattegronden van Castrolanda [4 stukken] / Planta baixa da Colônia, divisão das terras inicial, 1951
 - B. Krantenartikel Nederlandse boeren wonnen strijd met woeste Braziliaanse natuur, *De Telegraaf*, 26/03/1966
NB Betreft een kopie
 - C. Ontwerp Local - Memorial da imigração Holandesa - Biblioteca de Castrolanda, Carla Baldin Greidanus, 21/11/2002
 - D. Programa básico para elaboração do Projeto Arquitetônico de Interiores concernente a Biblioteca do Memorial da Imigração Holandesa no Brasil, Carla Baldin Greidanus, z.j.
NB Betreft een kopie
 - E. Fotoboek *A história da construção do Memorial da Imigração Holandesa em fotos*, 2001
60. Fotocollages Exposição Histórica Castrolanda caminhando no tempo, 2011 5 dozen
- Conteúdo / Bevat:
- A. Voorbereiding, vertrek en aankomst in Nederland
 - B. Cooperativa Castrolanda
 - C. Diverse onderwerpen:
 - a. Visita Prins Bernhard
 - b. Visita Prins Alexander
 - c. Aniversário 35 anos
 - d. Jovens - Instituto Christão
 - D. Igreja Evangélica Reformada
 - E. Centro de Atendimento à Criança
61. Foto's van Jan van Arragon betreffende Castrolanda en andere locaties, (1980) 1990 - 2004 30 albums
62. Fotoexpositie betreffende huizen en tuinen in Castrolanda ter gelegenheid van de opening van Memorial da Imigração Holandesa (Moinho), 2001 20 stukken
- Conteúdo / Bevat:

- A. Huis en tuin van Jan Ate e Mariane de Jager
- B. Huis en tuin van Frederik e Janet de Jager
- C. Huis en tuin van Lucas e Hilly Salomons
- D. Huis en tuin van Wim e Dorothy Bouwman
- E. Huis en tuin van Roelof e Jantje Kassies
- F. Huis en tuin van Krimilde Mulder
- G. Huis en tuin van Ubel e Tineke de Jager
- H. Huis en tuin van Harm en Geke Kassies
- I. Huis en tuin van Johan e Tatiana Kassies
- J. Huis en tuin van Armando e Silvana Rabbers
- K. Huis en tuin van Lucas e Tania Rabbers
- L. Huis en tuin van Monica Salomons
- M. Huis en tuin van Jorge e Marta Jensen
- N. Huis en tuin van Henk e Riek Kassies
- O. Huis en tuin van Teun e Alie Groenwold
- P. Huis en tuin van Alberto e Eliane de Souza
- Q. Huis en tuin van Frans e Angela Borg
- R. Huis en tuin van Albert e Tina Wolters
- S. Huis en tuin van Wybe e Manny de Jager
- T. Huis en tuin van Klaas e Wieneke Salomons

63. Archiefbescheiden van Jan (en Gerrit) van Arragon

1 doos

Conteúdo / Bevat:

- A. Schoolboeken Lager Land- en Tuinbouwonderwijs, 1956 - 1958 [5 stukken]
- B. Schoolschriften lagere school, 1955; z.j. [7 stukken]
- C. Schoolschriften middelbare school, z.j. [7 stukken]
- D. Los lesmateriaal, middelbare school, z.j.
- E. Schoolschrift Dierkunde en Veeteelt Gerrit van Arragon, z.j.
- F. Bijbel, 1953 [?]
- G. Boek Psalmen en Gezangen, 1968
- H. Boek Psalmen en Gezangen, z.j.
- I. Schoolschriften Bijbelstudie cursus, z.j. [2 stukken]
- NB Portugeestalig
- J. Schoolschriften Cursus Engels respectievelijk Duits, z.j. [2 stukken]

- K. Lesboek C.J. Munters, *How to speak English*, 1948
 - L. Duikcertificaat / Certificado de Mergulhador Autônomo, Scuba Diver Certificate Brasil, z.j.
 - M. Kasboekje met ongeïnde cheque, 1997
 - N. Plattegrond aanplant Praça Alvorada, Castrolanda, z.j.
 - O. Diverse lectuur:
 - a. *Waarom zijt gij lid eener Gereformeerde Kerk?* Ter herinnering aan de Openbare Geloofsbelijdenis van Gerrit van Arragon op zondag 25 april 1926
 - b. *In den chaos: Een woord over de huidige crisis in de Gereformeerde Kerken*, z.j.
 - c. Jaarboeken van De Gereformeerde Kerken in Nederland, 1955; 1966
 - d. Th. Delleman. *Met brood en wijn*, z.j.
64. Archiefbescheiden van Jan van Arragon, 1955 - 1958; z.j. 1 doos
- Conteúdo / Bevat:
- A. R. Bos. *Atlas der gehele aarde*, 1951
 - B. *Trouw moest blijken. De geschiedenis in foto's van de vrije Nederlanders na 15 mei 1940*, 1945
 - C. *Zak-Kompas van Nederland voor Toerisme. Plattegronden en bezienswaardigheden achter elke provincie*, z.j.
 - D. Dagboekverslag "Reis naar Europa en het Midden-Oosten, 31 mei 1989 t/m 28 juni 1989", 1989
NB Met reisprogramma, reisbescheiden en toeristenfolders
 - E. Realia (medailles en stickers betreffende de Avondvierdaagse in Castrolanda / Nederlandse Wandelsport Bond), 1996 - 2001
 - F. Afscheid "Altair" Aankomst! 23 april 1953 - 28 mei 2003 Castrolanda, 2003
 - G. Dagboekverslag "Bootreis 23 april - 27 mei 1953" van G. van Arragon
NB Betreft een kopie van het origineel (in bezit van de familie), 1953
 - H. Programmaboekjes Radio Nederland Wereldomroep, 1980; 1982; 1991

74. Boekencollectie van Jan van Arragon

1 doos

Conteúdo / Bevat:

- A. K. van der Meer. *50 jaar Carambeí*, 1961
- B. K. van der Meer. *50 anos Carambeí*, 1961
- C. Peter P. Klassen. *Immer Kreisen die Geier. Ein Buch vom Chaco Boreal in Paraguay*, 1986
- D. *Quien es mi projimo? Accion Misionera entre los Indigenas del Chaco Central Paraguayo 1936 - 1986*. Veröffentlicht von Licht den Indianern und Indianer-Beratungsbehörde, 1986
- E. *História de Curitiba em Quadrinhos*, 1993
- F. *Witmarsum 50 anos no Paraná, A História da Colônia, A Atuação Menonita Os Pioneiros*, 2001
- G. Deelcollectie (kinder)leesboeken:
 - a. Jan Lighthart & H. Scheepstra. *Pim en Mien*, 1913
 - b. *De Ontmoeting: Geschenk ter gelegenheid van De Nederlandsche Boekenweek 1 - 8 maart 1947*, 1947
 - c. W.G. van de Hulst *Het huisje in de sneeuw*, z.j.
 - d. Renny van Royen. *Minetje Het Zwervertje*, z.j.
 - e. Henk van Mussendorp. *Van een wonderdokter en een potsenmaker*, z.j.
 - f. Anne de Vries. *De grote veenbrand*, z.j.
 - g. [Auteur onbekend]. *Naar zee. Hoe twee Hollandse jongens een roemrijke tocht beleefden*, z.j.

65. Foto's betreffende diverse onderwerpen

in hangmappen

Conteúdo / Bevat:

- A. Emigração - Início na Holanda, 1950 - 1951; s.d. [ca. 50 stukken]
NB Met 4 knipsels uit Nederlandse kranten betreffende het vertrek uit Nederland, [bron en jaar onbekend]
- B. Emigração - Início no Brasil, s.d. [ca. 90 stukken]
- C. Igreja - IER Igreja Evangélica Reformada de Castrolanda, 1951 - 1960; na 1965 [ca. 60 stukken]
- D. Igreja - Clubes e reuniões / Verenigingen, 1953; s.d. [1 stuk]
- E. Igreja - Corais e grupos Musicais, s.d. [5 stukken]

- F. Igreja - Missão e evangelização, (1958) 1965 - 2011; s.d. [ca. 100 stukken]
- G. Igreja - Lar de idosos Eben-Haëzer, s.d. [8 stukken]
- H. Ensino - EECC Escola Evangélica da Comunidade de Castrolanda, s.d. [ca. 60 stukken]
- I. Ensino - Escola (Curso) Agrícola, s.d. [ca. 30 stukken]
- J. Cooperativa - História e Geral, s.d. [ca. 20 stukken]
- K. Social - Atividades Culturais, s.d. [2 stukken]
- L. Social - Clube Castrolanda, s.d. [1 stuk]
- M. Social - Jeugd van Vroeger, s.d. [1 origineel + 1 kopie]
- N. Social - Pessoas e família, s.d. [ca. 50 stukken]
- O. Social - Folclórico:
 - a. Programma 1ste Festival, 1959
 - b. Prentbriefkaart, s.d.
 - c. Groepsfoto, 1958 [2 stukken]
- P. Anniversários, 1977; s.d. [ca. 45 stukken]
- Q. Visitas e eventos:
 - a. Bezoek van Prins Bernhard, 1959) [ca. 20 stukken]
 - b. Bezoek van Prins Willem Alexander, 1998 [3 stukken]
- R. Bairros, s.d. [ca. 65 stukken]
- S. Cartão postal (prentbriefkaarten) betreffende Castro / Castrolanda, 1989; 2011 [16 stukken]

NB Naast deze collectie van ca. 600 analoge, veelal originele foto's, beschikt het CCC over een collectie digitale foto's. Een deel hiervan is ook analoog beschikbaar (zie lijst boven), een ander deel enkel digitaal. Er is een (toekomstige) mappenindeling op drie niveaus aangemaakt voor met name de digitale collectie.

- 66. Foto's uit de privé-collectie van Arendina van der Vinne betreffende de kerk [ca. 30 stukken] en de missie [ca. 35 stukken], z.j. 2 albums
- 67. Periodieken en catalogi betreffende deelname aan veetentoonstellingen 1 doos
 Conteúdo / Bevat:
 - A. *Gazeta do Povo*, AgroNegócio: Especial Agroleite, agosto de 2013

- B. *Mundo do Leite: A Revista do Mercado Lacteo*, agosto-setembro de 2012 (Henk Kassies)
 - C. *Inforleite, A revista do setor leiteiro*, setembro de 2011 (Henk Kassies)
 - D. *Inforleite, A revista do setor leiteiro*, outubro de 2012 (Lucas Rabbers)
 - E. *Inforleite, A revista do setor leiteiro*, julho de 2013 (Armando Rabbers)
 - F. *ABC, Publicação direcionada ao associados das cooperativas ligadas à fundação ABC*, julho de 2013
 - G. *Expohol 009 XXI Exposição Brasileiro de Gado Holandês 14-22 de outubro*, Catálogo oficial, 1990
 - H. *Gado Holandês, XXIV Exposição Brasileira de gado holandês*, 1992
 - I. *Bovinos de leite e mistos 1a Internacional Exposul 17a 25 de outubro 92*, 1992
 - J. *Bovinos de leite e mistos. 21a Expotiba Internacional*, 06 a 14 outubro de 1990, 1990
 - K. *Expomilk, Catalago oficial, Expohol 93 Raca Holandesa*, 1993
 - L. *Expomilk 94, Catálogo oficial*, 19 a 23 outubro de 1994, 1994
 - M. *Expomilk 96, Catálogo oficial*, 5a Exposição Internacional de Gado Leiteiro e Produtos Agropecuários 23 a 27 de outubro de 1996, 1996
 - N. *Xphol 90 XXII Exposição Brasileiro de Gado Holandês*, 10 a 16 de setembro, 1990
 - O. *Controle Leiteiro novembro 1979 - abril 1980, Suplemento da Revista Gado Holandês*, 1980 [?]
 - P. *Milkpoint. Levantamento Top 100. Os 100 maiores produtores de leite do Brasil em 2001*, 2001 [?]
68. Periodieken betreffende de Nederlandse groepsvestigingen in Brazilië 1 doos
- Conteúdo / Bevat:
- A. *Centraal Maandblad - Revista mensal das Colônias ABC*
- Jaargangen:
- a. 1987: oktober
 - b. 1992: mei, juni, juli, augustus, oktober, december
 - c. 1993: januari, februari, augustus, september, oktober, november, december
 - d. 1994: januari, februari, maart, mei, juni, juli, oktober, november, december

- e. 1995: januari, maart, mei, juni, juli, augustus, september, oktober, november, december
 - f. 1996: januari, maart, april, september, oktober, november, december
 - g. 1997: maart, april, mei, juni, juli, september, oktober, november, december
 - h. 1998: januari, februari, maart, april, mei, juni, juli, september, november
- B. *De Regenboog / Arco-Iris*, 1999
69. Modeblad *Marion*, jaargang 1950 - 1960 1 doos
70. Maandblad *Vorsten*, januari 2000 - september 2001 1 doos
71. *PG Turismo*, agosto/setembro 2014 1 stuk
72. Maandblad *Castrolanda Notícias*: Publicação mensal da Cooperativa 16 stukken
 Castrolanda, november, december 2011; januari, februari, maart, september 2012;
 april, mei, juni, juli, november 2013; april, juli, augustus, oktober 2014; juli 2015
73. Klaas van Gasselte. *De Fazenda van Castrolanda*, 1989
74. C.H. L. Kiers-Pot. *Castrolanda 50 anos 1951 - 2001*, 2001
 NB Ook verschenen in een Nederlandstalige uitgave
75. Annemarie Beumer. *Religie in Castrolanda, Brazilië. De invloed van de religiositeit van de migranten uit Castrolanda op de etnische identiteit*.
 Doctoraalscriptie Culturele Antropologie. Vrije Universiteit Amsterdam, 2002
76. Alberto Elfes. *Campos Gerais. Estudo da colonização. Instituto nacional de colonização e reforma agraria*. INCRA. Coordernadoria Regional no Paraná, Curitiba, november 1973
77. Vinicius Sacareni. *Atlas Ambiental Castro, PR, Brasil*, 2011
78. Annemarie van der Knaap. *Vamos realizar um Veiling. 25 anos klok, 1989 - 2014*, 2014

79. Patricia de Paula (ed.). *Verde, Amarelo e Laranja. Histórias da Imigração Holandesa no Brasil*, 2011
80. Alfredo O.G. Gallas & Fernanda Disperati Gallas. *Holandeses no Brasil. 100 anos de imigração positiva*, 2012
81. Ruth & Willem Kiewiet. *Immigrantes / Immigranten. História da imigração holandesa na região dos Campos Gerais. A Colônia de Gonçalves Júnior - Irati - Paraná. A imigração holandesa de 1908 - 1909 no Brasil. De Hollandse immigratie van 1908 - 1909, Brazilië*, 2011
82. Niltonci Batista Chaves (org.) *Immigrantes / Immigranten. História da imigração Holandesa na região dos Campos Gerais. Perspectivas da imigração holandesa no Brasil. Quatro séculos de patrimônio*, 2010
83. Nilton Batista Chaves (org.). *Imigrantes / Immigranten. História da imigração holandesa na região dos Campos Gerais. Falando de Histórias I*, 2011
84. Nilton Batista Chaves (org.). *Imigrantes / Immigranten. História da imigração holandesa na região dos Campos Gerais. Falando de Histórias II*, 2011
85. Harald S. van der Straaten. *Hollandse pioniers in Brazilië*, 1988
86. W. van der Mast. *Praktijk en patroon van recente Nederlandse groeps migraties*, 1963
87. Waterdrinker, S. C. *Verslag van een orientatiereis naar Brazilië*. 's-Gravenhage: Bureau Centrale Informatie van het Emigratiebestuur, 1984.

5. ARAPOTI

Associação Parque Histórico de Arapoti (APHA)

Contactgegevens

Bezoekadres:

Rua Geert Leffers s/n
Vila Evangélica, Colônia Holandesa
Arapoti (PR)
Brasil

Postadres:

Associação Parque Histórico de Arapoti (APHA)
Rua Geert Leffers s/n
Vila Evangélica, Colônia Holandesa
84990-000 Arapoti (PR)
Brasil

Telefoon:

Regina via CAPAL (0055) (43) 3512 1002

E-mail:

museuhistoricoArapoti@hotmail.com

Website:

-

Omschrijving:

Net als de andere Nederlandse gemeenschappen beschikt Arapoti over een eigen koloniemuseum.⁸⁷ Associação Parque Histórico de Arapoti (APHA) - Museu Imigrante Holandês is een kleinschalig openluchtmuseum, gelegen in het centrum van de kolonie en in beheer van een vereniging. In het park staan een hoofdgebouw - het voormalige melkontvangststation - en replica's van een open koeienstal, het kantoor annex winkeltje van de Cooperativa Agroindustrial (CAPAL) en van het eerste kerk-/school-/clubgebouw in de kolonie. De voormalige kaasfabriek annex melkontvangststation, in 1963 geopend door de Cooperativa Central de Laticínios do Paraná Ltda. (CCLPL), is in 2005 aangekocht door de vereniging. De behoefte om een museum in te richten over de ontstaansgeschiedenis van de Nederlandse kolonie wordt vooral gevoeld door de pioniers, die onder andere vernietiging van het historisch archief bij de coöperatie proberen te voorkomen. Het hoofdgebouw beschikt nu over een videoruimte, bibliotheek, coöperatiezaal, een expositiehal voor de geschiedenis van de Nederlandse kolonie en een separate fototentoonstelling. Behalve objecten worden in dit

⁸⁷ Behalve het *Museu Imigrante Holandês* vindt men in de kolonie Arapoti het particuliere museum van Luc en Anje Salomons, dat in hoofdzaak tractoren en landbouwwerktuigen herbergt. Bezoek is welkom na afspraak. Telefoon (0055) (43) 3557 1161.

gebouw ook archiefbescheiden bewaard, onder meer van de Cooperativa Agro-Pecuária Arapoti Ltda. (CAPAL) en Cooperativa Central de Imigração e Colonização do Brasil Meridional e Central Limitada (CICBMCL). Een aantal originele stukken, waaronder ledenlijsten en geografische kaarten, maakt deel uit van de permanente expositie.⁸⁸ Deze zijn echter niet opgenomen in de plaatsingslijsten.

Verder is een groot deel van de bescheiden afkomstig uit het archief van Tiny de Jager Salomons. Als secretaresse was zij vanaf 1961 nauw betrokken bij de taakuitvoering van de CCICBMCL. Toen deze ophield te bestaan, nam zij als belangenbehartiger voor de kolonie Arapoti zitting in de ABC-interkoloniale Werkgroep. Met name zette zij zich in voor het aantrekken van stagiaires uit Nederland. Via Dim Vermeulen, destijds directeur bij de CCLPL, werd zij op de hoogte gehouden van relevante zaken, waaronder de correspondentie met Nederland.⁸⁹

⁸⁸ Renate Stapebroek (veldwerknootities, juni 2016).

De Jager Salomons, *50 Jaar Kolonie Arapoti* (Ponta Grossa 2010), 91-92.

⁸⁹ De Jager Salomons, *50 Jaar Kolonie Arapoti* (Ponta Grossa 2010), 139-140.

Tiny de Jager Salomons (persoonlijke mededeling, 14 juni 2016).

Voor een uitgebreid overzicht van de geschiedenis van de CAPAL, zie: Edison de Abreu Lemos, *Capal 50 anos de História 1960 - 2010* (Ponta Grossa 2010).

PLAATSINGSLIJST

van de collectie van bescheiden van

ASSOCIAÇÃO PARQUE HISTÓRICO DE ARAPOTI

met betrekking tot

DE NEDERLANDSE GROEPSVESTIGING IN ARAPOTI

1960 - 2016

door

Renate Stapelbroek

in samenwerking met

Jan Borg, Koosje Bronkhorst, Teuni Elgersma,
Tiny de Jager Salomons en Lucas Salomons

2016

1. Stukken van Cooperativa Agro-Pecuária Limitada (CAPAL) en Cooperativa Central de Imigração e Colonização do Brasil Meridional e Central Limitada (CCICBMCL) 1 doos
- Conteúdo / Bevat:
- A. Notulenboek van de bestuursvergaderingen van de CCICBMCL, 23 september 1965 - 19 augustus 1969
 - B. Notulen vergadering betreffende Stichting Nieuwe Nederzetting, 6 september 1979
 - C. Overeenkomst / Compromisso particular de promessa de cessão de quotas da Sociedade IBITI Agro-Pecuária Ltda., 26 september 1979
 - D. Notulen vergadering betreffende Immigratie uit Nederland en het door de “ABC-kolonies” en de “beide Holambra’s” gezamenlijk te ondernemen landbouwcoöperatie-project Itararé, 28 september 1979
 - E. Beknopte rapportage betreffende Fazenda Ibiti van ir. L.C. Colturato, Carambeí 4 oktober 1979
 - F. Verslag / Relatório da Fazenda Ibiti. Sociedade Ibiti Agro-Pecuária Ltda., Itararé juli 1976
 - G. Brief van De Commissie (CCLPL) aan L.S. betreffende chartervlucht naar Europa, 25 maart 1975
 - H. Balans / Balancete de Cooperativa Agro Pecuária Arapoti Ltda. CAPAL de 29 novembro de 1975, 1975
 - I. Brief van de Nederlandse Protestantse Kerk te São Paulo aan [...], 1964
NB Portugeestalig; slecht leesbaar
 - J. Programação para visitas Museu “Imigrante Holandês”, *Informativo CAPAL*, 29/10/2010
 - K. Informatiebulletin *O Nascimento da Cooperativa Batavo*, z.j.
 - L. Voordracht van dr. Harry Raemaekers voor de echtgenoten van de coöperatieleden betreffende de geschiedenis van de coöperatie: Unir Para Crescer e Competir Com Mais Eficiência. História da fusão das Cooperativas ABC. Palestrante Dr. Harry Raemaekers, Agriment. Para: V Encontro de esposas de associados das três Singulares do Grupo Batavo, 29/08/1997
NB Bilíngue / Tweektalig

- M. Eindlezingen en afscheidsbezoeken in Arapoti, Castrolanda en Carambei op 18, 19 en 20 juni 1973 [van ir. A. van der Schaaf?] in verband met beëindiging instituut van de landbouwconsulent, 1973
 - N. *Agrarisch Archief: Handleidingen voor de bedrijfsvoering, met een begeleidend schrijven van Departamento Comercial*, 1968
 - O. Caixa de ver - haver / Boeking en crediteuren - debiteuren betreffende Wassink en anderen, 1960 - 1961
NB Betaalbewijzen bijgesloten.
2. Financiële stukken van CAPAL 1 doos
 Conteúdo / Bevat:
- A. Livro Diário / Grootboek, 31 maart 1961 - 30 december 1961
 - B. Livro Diário nº 02 / Grootboek, 30 april 1964 - 31 december 1964
NB Bevat ook: “Fretes e Carretes e Descarga”, januari - februari 1964
 - C. Livro Diário / Grootboek, 23 september 1968 - 17 december 1968
 - D. Movimento do caixa / Kasboek, 19 maart 1973 - 7 mei 1973
3. Stukken van CAPAL, vanaf 1961 1 doos
 Conteúdo / Bevat [mappen voorheen bewaard in museumgebouw “Escritório”]:
- A. Nota's en kwitanties
 - B. [Diversen]
 - C. “Imigração”
 - D. [Diversen]
 - E. [Diversen; > 200 stukken]
4. Stukken van CAPAL 1 doos
 Conteúdo / Bevat [mappen voorheen bewaard in museumgebouw “Escritório”]:
- A. Correspondentie van J.T. Salomons, 1981 - 1983
 - B. [Diversen]
 - C. [Diversen]
 - D. [Diversen]
 - E. “Namen voor de kolonie Arapoti”, z.j.
 - F. “Correspondência”

5. Stukken van CAPAL [Diversen; > 200 stukken] 1 doos
6. Archiefbescheiden van Tiny de Jager Salomons betreffende CAPAL en CCICBMCL 1 doos
- Conteúdo / Bevat:
- A. Correspondentie van de CCLPL gericht aan de Emigratiecommissie van Arapoti ter attentie van Jt. de Jager - Salomons, [...]
 - B. Correspondentie betreffende plaatsing van stagiaires, 1988 (1991) (1998)
 - C. Correspondentie betreffende Projectgroep Oriëntatie Brazilië:
 - a. Begeleidend schrijven van Dymphnus R. Vermeulen aan “Geachte colega’s” (sic) bij de correspondentie betreffende stageplaats in de ABC-kolonies voor studente Wilma Bakker, Amsterdam 2 januari 1991
NB Betreft kopieën; begeleidend schrijven en 6 bijlagen
 - b. Begeleidend schrijven van Dymphnus R. Vermeulen aan “Beste colega’s” (sic) bij de correspondentie van G. Biesheuvel aan de CCLP betreffende gebrekkige interesse voor emigratie naar Brazilië respectievelijk de Werkgroep Paraná, Carambeí 19 november 1991
NB Betreft kopieën; begeleidend schrijven en 2 bijlagen
 - c. Brief van Jt. de J. Salomons aan D.R. Vermeulen betreffende plaatsing van stagiaires, 1 september 1998
 - d. Begeleidend schrijven (Portugeestalg) van Dymphnus Roeland Vermeulen aan J. de Jager Salomons betreffende correspondentie en informatie over de Projectgroep Oriëntatie Brazilië (Nederlandstalg), 3 augustus 1988
NB Betreft kopieën; begeleidend schrijven en 2 bijlagen
 - e. Begeleidend schrijven (Portugeestalg) van Dymphnus Roeland Vermeulen aan Jantina de Jager Salomons betreffende kopieën van uit Nederland ontvangen correspondentie:
 - Brief van W.A. Helmink namens Nederlandse Management Associatie aan “Geachte heer, mevrouw” betreffende emigratieproject Ipiranga, Lith 4 augustus 1988
 - Sollicitatiebrief met curriculum vitae van Wouter Rootmensen aan CCLPL t.a.v. D.R. Vermeulen betreffende verzoek tot stagelopen, 5 februari 1988

- Aanvraagformulier Christelijke Emigratie Centrale betreffende tijdelijk verblijf (stage) in de Paraná-nederzettingen in Brazilië van Jan Harmen Hoekstra, 31 maart 1988
 - Circulaire van T. de J. Salomons aan “L.S.” betreffende opgave stageplaatsen voor Nederlandse studenten, Arapoti 7 mei 1988
 - Uitnodiging van F.P.M. Buysse aan de leden van de Projektgroep Oriëntatie Brazilië betreffende agenda met vergaderstukken voor de vergadering van dinsdag 3 mei 1988, 's-Gravenhage 18 april 1988
 - Brief van De Staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid L. de Graaf aan Het Orgaan van Overleg en Samenwerking betreffende de instelling van een Commissie inzake emigratie Brazilië, 29 januari 1988
 - Uitnodiging van F.P.M. Buysse aan de leden van de Projektgroep Oriëntatie Brazilië betreffende agenda voor de vergadering van dinsdag 21 mei 1988, 's-Gravenhage 7 juni 1988
 - Verslag van de vergadering van de Projektgroep Oriëntatie Brazilië op 21 juni 1988
 - Afschrift brief van [...] aan Fam. J. van Vliet betreffende verkoop van het bedrijf, 27 juni 1988
- f. Begeleidend schrijven van D.R. Vermeulen aan Jt. de Jager-Salomons met verwijzing naar bijlagen betreffende aanvragen stageplaatsen voor Frank Smets, Ferd Janssen, Han Nieuwenhuis, B.V. den Brink en Johannes B. Ooms:
- Aanvraagformulier Katholieke Emigratie Centrale betreffende tijdelijk verblijf (stage) in Brazilië van Ferd Janssen, 2 maart 1988
 - Aanvraagformulier Katholieke Emigratie Centrale betreffende tijdelijk verblijf (stage) in Brazilië van Frank Smets, 2 maart 1988
 - Ontbrekende gegevens van Frank Smets en Ferd Janssen, z.j.
 - Aanvraagformulier Christelijke Emigratie Centrale betreffende tijdelijk verblijf (stage) in de Paraná-nederzettingen in Brazilië van Johan Everhard Nieuwenhuis, 14 maart 1988
- g. Brief van F.P.M. Buysse aan D. Vermeulen betreffende verzoek om plaatsing van een stagiair / aspirant emigrant, 24 maart 1988

- h. Artikel Nieuwe Nederlandse kolonie. Grond in Brazilië te koop voor spotprijs, in *Agrarisch Dagblad* 15 maart 1988
NB Betreft een kopie
- a. Brief van G. Bruinsma aan [zonder aanhef] betreffende verzoek om stageplaats, Bolsward 20 maart 1988
- b. Afschrift brief van [zonder afzender] aan G. Bruinsma betreffende aanvraag stageadres, 7 mei 1988
- D. Afschriften bestemd voor Jt. de Jager-Salomons:
 - a. Verzoek tot stageplaatsen voor Sandra Spruit en Piet de Lange, 3 augustus 1993
 - b. Correspondentie van D.R. Vermeulen met Nederland, 1988 / 1992
 - c. Brieven en artikelen ontvangen van de Katholieke Emigratie Centrale, 1987
 - d. Informativo - formulario de inscrição / Circulaire - inschrijfformulier van Dymphnus Roeland Vermeulen betreffende “participação da viagem de orientação para as regiões de Maracaju, Rio Verder, Paracatu e Unaí 28/02/88 - 07/03/88”, 1988
 - e. Emigratie Werkgroep ABC - Holambra I en II, 1988:
 - Brochure *Brazilië Praktische Informatie*, z.j.
 - Begeleidend schrijven van Dim Vermeulen aan G. Bouwman, Jantine de Jager Salomons en Albert Kuipers betreffende verzoek tot stageplaatsen voor Sandra Spruit en Piet de Lange, 3 augustus 1993
 - Begeleidend schrijven van Janete C. Pereira, Secretaria CCLPL aan “Prezados Senhores” betreffende kopieën van de correspondentie van D.R. Vermeulen met Nederland, 6 november 1992:
 - Brief van M.A.P. Verwijmeren aan De gezamenlijke Nederlandse Landbouwvestigingen in Brazilië betreffende beëindiging Nederlandse overheidsbemoeienis met emigratie, 22 oktober 1992
 - Telex van Ineke Hoek van Plan Travel Europe Doetinchem aan Jantina de Jager Salomons betreffende verzoek om lunch en rondleiding voor een KNBTB-groep, 4 juli 1988
 - Telex van H. Kager, president van Coop. Holambra I aan Ned. Coöperaties / Nederzettingen in Brazilië - Cooperativa Agro

- Pecuária de Arapoti Ltda. betreffende het te verwachten bezoek van delegatie minister Braks / intentieverklaring, 1988
- Telex van H. Kager, aan Cooperativa Agro Pecuária de Arapoti betreffende eerste concept intentieverklaring samenwerkingsverband, 23 juni 1988
 - Begeleidend schrijven van Dymphnus Roeland Vermeulen aan J. de Jager-Salomons betreffende kopieën ontvangen van de Katholieke Emigratie Centrale, 24 juli 1987:
 - Artikel Is emigratie naar Brazilië voor Nederlandse boeren nog mogelijk? In *Ons Platteland*, 23 mei 1987
 - Begeleidend schrijven van F.P.M. Buysse aan D. Vermeulen betreffende het in de bijlage door hem gepubliceerde artikel *Brazilië: Land met toekomst voor agrariërs*, 15 juli 1987
NB Genoemd artikel is geplaatst in *Boer en Tuinder*, *Ons Platteland* en *de Landbode*, 1987
 - Informativo - formulario de inscrição / Circulaire - inschrijfformulier van Dymphnus Roeland Vermeulen betreffende “participação da viagem de orientação para as regiões de Maracaju, Rio Verde, Paracatu en Unaí 28/02/88 - 07/03/88”, 1988
 - Uitnodiging van D.R. Vermeulen aan J. de Jager Salomons betreffende de agenda voor de vergadering van de Emigratie Werkgroep ABC - Holambra I en II op 6 februari, 1 februari 1988
 - Begeleidend schrijven van Dymphnus Roeland Vermeulen aan Jantina Salomons betreffende kopieën van Relatório do encontro os representantes das Cooperativas ABC e Holambra's / Verslag vergadering vertegenwoordigers van de CCLPL, de ABC-coöperaties, Holambra I en Holambra II op 20 februari 1988, 17 maart 1988
 - Verslag van de vergadering van de afgevaardigden van de ABC-kolonies in de interkoloniale werkcommissie, gehouden op donderdag 28 januari [1988?]
 - Artikel Herstructurering melkveehouderij in perspectief in [bron onbekend], z.j.
 - Artikel Bezuinigingen op de emigratie; een reactie uit Canada, uit *CDA Actueel*, 10 oktober 1987, in [bron onbekend], z.j.

- E. Diverse stukken betreffende ABC-interkoloniale werkgroep, sectie Paraná
1987 - 1992 [> 50 stukken]
- F. Diverse stukken betreffende ABC-interkoloniale werkgroep, sectie Paraná,
1989 - 1990
Conteúdo / Bevat:
 - a. Verslag van de vergadering van de interkoloniale werkgroep, sectie Paraná,
gehouden op 15 juni '90 ten kantore van de Coöperatie Castrolanda, 1990
 - b. Begeleidend schrijven [Portugeestalg] van Dymphus Roeland Vermeulen
aan "Prezados Senhores betreffende diverse vergaderstukken, 30 oktober
1989
NB Betreffende vergaderstukken ontbreken
 - c. Verslag van de vergadering van de interkoloniale werkgroep, sectie ABC-
kolonies, gehouden op 8 november 1989, 1989
 - d. Afschrift brief van Kees Hulsman namens de CEC, aan D.R. Vermeulen
betreffende onder meer komst van journalist Frank Westerman,
voorlichtingsbijeenkomsten en stagiaires, 8 maart 1990
 - e. Afschrift verslag van Wil Brussaard aan bestuur CEC (cc D.R. Vermeulen)
betreffende verblijf in Brazilië 13 maart - 7 april 1990, 31 mei 1990
 - f. Overzicht van C. Hulsman betreffende percelen / bedrijven te koop in
Arapoti [september 1989)], 6 november 1989
 - g. Begeleidend schrijven [Portugeestalg] van D.R. Vermeulen aan "Prezados
Senhores" betreffende verslag vergadering van de Projektgroep Oriëntatie
Brazilië op 11 mei 1989, 1989
- G. Stukken betreffende Fazenda Remanso Projekt, (1977) 1980 [ca. 20]
- H. Stukken van D.R. Vermeulen aan Jantina de Jager Salomons betreffende kopieën
ter archivering, 1988 / 1994 - 1995 [ca. 20]:
 - a. Werkgroep Paraná, 1988
 - b. Financiering landaankoop voor Arapoti, 1988
 - c. Correspondentie met CEC, 1988 (1995)
 - d. Aanvraagformulieren stagiaires, (1986) 1988 [9 stukken]
 - e. Brief van Edwin van Berk aan Johan en Charlotte Bosch betreffende
oriëntatie op emigratie, 6 maart 1995
 - f. Zendbrief van DAZ aan Cooperativa Holambra, Holambra II, Arapoti,
Castrolanda, CCLPL, Alto do Jacuí, Associação Holandesa de Maracaju,

- met kopie memorandum nr. JZ/RP/57502 dd. 220394 betreffende voorstel tot wijziging Rijkswet op het Nederlanderschap (2^e tranche), 30 maart 1994
- g. Verzoek tot afgifte van een kolonieverklaring van Jt. de J. Salomons aan “Geachte Heer” voor Egbert de Groot te Nw. Loosdrecht, z.j.
 - h. Afschrift [fax] brief van H.P. Kager en H.N.J. de Wit namens Cooperativa Agro Pecuária Holambra aan Zijne Excellentie de Ambassadeur van het Koninkrijk der Nederlanden Brasilia, Mr. H.J. van Oordt betreffende Emigratieverdrag Brazilië - Nederland, 5 november 1994
 - i. Afschrift fax van D.R. Vermeulen namens CCLPL aan Zijne Excellentie de Ambassadeur van het Koninkrijk der Nederlanden Mr. H.J. van Oordt betreffende voortzetting Emigratieverdrag Nederland - Brazilië, 17 mei 1994
 - I. F.P.M. Buysse. Op weg met de Nederlandse landbouwvestigingen in Brazilië. Verslag van een werkbezoek, 1988
 - J. Conta Construção Igreja, 1987 / Lijst met stage-adressen, z.j.
Ommezijde: Notitie betreffende bezoek van het bestuur van [onleesbaar] in verband met stageplaatsen, 20 mei 1987 [?]
 - K. Begeleitend schrijven van D.R. Vermeulen aan L.S. betreffende Bijlage ter algemene oriëntatie van de Directie voor de Emigratie uit Nederland, 4 oktober 1988
 - L. Fundação ABC - Hans Peeten. Investerings in een akkerbouwbedrijf in Brazilië, maart 1987
 - M. Werkgroep Emigratie belangen - D.R. Vermeulen. Enkele normen voor vestiging van landbouwbedrijven in de ABC-kolonies, Paraná, Brazilië, z.j.
 - N. Brief van familie L. Salomons aan “allen die het aangaat” betreffende stageaanvraag van Hendy Stoevelaar, z.j.
 - O. Aanvraagformulier CEC tijdelijk verblijf (stage) in de Paraná-nederzettingen in Brazilië van Hendrika Geertruida (Hendy) Stoevelaar, 1988
 - P. Stukken [ca. 25] betreffende C. Hulsman voorafgaande en naar aanleiding van het rapport *Kansen voor Nederlandse landbouwers een nieuw bestaan in Brazilië op te bouwen. Resultaten van een werkbezoek aan Brazilië van 15 - 31 augustus 1989*, 1989 - 1990

7. Archiefbescheiden van Tiny de Jager Salomons betreffende CCICBMCL 1 doos
- Conteúdo / Bevat:
- A. Diário Cooperativa Central de Emigração e Colonização do Brasil Meridional e Central Ltda., 31 januari 1963 - 30 april 1965
 - B. Stukken betreffende Landbouw-veeteelt Coöperatie Arapoti
 - C. Correspondentie van Jt. de Jager namens CCICBMCL aan diverse adressanten betreffende Centraal Maandblad, 1960 - 1963
 - D. Periodiek *Centraal Maandblad*, mei, september, oktober 1967
 - E. Periodiek *Crônica da Holanda. Edição especial, 50 Anos de emigração holandesa para o Brasil*, 1961
 - F. Periodiek *Emigratiekoerier, Officieel Orgaan van de Christelijke Emigratie Centrale*, 1 maart, 15 april, 1 december 1961; 1 mei, 15 juli, 1 augustus 1962; 15 februari, 15 mei 1963; 1 juli 1965; 1 maart 1965
NB Betreft niet altijd Arapoti / Brazilië
 - G. S.C. Waterdrinker. *Verslag van een oriëntatiereis naar Brazilië*, 1983
 - H. Notities betreffende uitstaande gelden van J. Koopman en anderen bij de [onleesbaar], z.j.
8. Livro de Diversos Produtos / Voorraadboek van CAPAL, maart 1961 - december 1966 1 stuk
9. Livro Diário nº 05 / Grootboek van CAPAL, augustus 1968 - januari 1969 1 stuk
10. Diário - Balanço da Firma / Balans van CAPAL, 1983 - 1995 1 stuk
11. Notulenboeken van jeugdverenigingen (Nederlandstalig) 1 doos
- Conteúdo / Bevat:
- A. Jeugdvereniging Eben Haëzer, 1967
 - B. Jeugdvereniging Eben Haëzer, 1971 - 1976
 - C. Jeugdvereniging Exodus '76, 1976 - 1977
 - D. Jeugdvereniging Exodus '76, 1977 - 1982
 - E. Club Ajax, 1978 - 1979
 - F. Club Ajax, 1977
 - G. Club Ajax, 1979 - 1983

- H. Club Ajax, 1984 - 1990
 - I. Club Ajax, 1990 - 1996
 - J. “de Wilde Club”, 1976
 - K. Notulenboek en jaarverslag van “de Wilde Club”, 1980
12. Notulenboeken van jeugdverenigingen (Nederlandstalig) 1 doos
- Conteúdo / Bevat:
- A. Benjamin-club, 1981
 - B. Benjamin-club, 1982
 - C. Benjamin-club, 1984 - 1987
 - D. Benjamin I Club, 1992 - 1998
 - E. Benjamin II Club, 1992 - 1996
13. Stukken van diverse organen 1 doos
- Conteúdo / Bevat:
- A. School / Colégio Colônia Holandesa (CCH), 1975 - 1979 (1986)
 - B. Kerk / Igreja Evangélica Reformada de Arapoti, z.j.
 - C. Mannenvereniging / Vrouwenvereniging, (1962) (1969), jaren '70 - '80
 - D. Kerkkoor / Coral IER Arapoti Músicas atuais, jaren '90
14. Stukken betreffende diverse onderwerpen 1 doos
- Conteúdo / Bevat:
- A. *CAPAL Lista Telefônica de Arapoti*, z.j.
 - B. Mededelingen aan de leden van de Onderlinge Verzekering van Brand- en Stormschade, 19 mei 1984
 - C. Informatie van P.J.V. [voluit?] betreffende slangenserum , z.j.
 - D. Toespraak / Rascunho do discurso de N.A. Bronkhorst para os 25 anos da Igreja / 25 jaar Trevo, z.j. [1991?]
 - E. “Foto’s Sobras” [ca. 25 stukken]
 - F. Diverse stukken betreffende sociaal-cultureel leven:
 - a. Kerstverhaal, z.j.
 - b. Bezoek Koningin Beatrix in Holambra I, 2003
 - c. Músical De Hoed, Christelijke Vrouwenvereniging, z.j.
 - d. Toneel, Christelijke Vrouwenvereniging, 2000

- e. Toneel “Op Hoop van Zegen”, 1984
 - f. Liedje kolonieavond, z.j.
 - g. Opdracht Sterrit, 2000
 - h. Arapoti lied, z.j.
 - i. Toneelstuk Potasch en Perlemoer, omstreeks 1972
 - G. Dvd Arapoti 50 anos, 2010
 - H. Dvd Arapoti 25 anos de CAPAL, 5 september 1985
 - I. Krantenknipsels “48 en 52 jaar Arapoti e muito mais”
 - J. Diversen [archiefbescheiden van Teuni Elgersma?]
15. Foto’s betreffende CAPAL, z.j. 1 doos
- Conteúdo / Bevat:
- A. CAPAL 1
 - B. CAPAL 2
 - C. CAPAL 3
16. Foto’s betreffende kerkelijke organen 1 doos
- Conteúdo / Bevat:
- A. Igreja Evangélica Reformada (IER) Arapoti, z.j.
 - B. Vila Humaitá - Projeto “Casa para Pedro”, 1995
 - C. Colégio Colônia Holandesa (CCH), z.j.
17. Foto’s betreffende diverse onderwerpen, z.j. 1 doos
- Conteúdo / Bevat:
- A. Agricultura, Pecuária e outras atividades profissionais
 - B. Estradas / Água, Natureza, Fábrica de queijo, Cereal
 - C. Residências, Centro da colônia Holandesa, Propriedades / Chácaras, Fazenda Nova Esperança
18. Foto’s betreffende diverse onderwerpen 1 doos
- Conteúdo / Bevat:
- A. Pessoas em geral - Personen algemeen; Olimpíada - Zeskamp, 1960 - 2010
 - B. Cidade de Arapoti, z.j.
 - C. Cultura, z.j.

19. Foto's betreffende Jubileum 25, 40 anos / jubileumvieringen, z.j. 1 omslag
20. Fotocollages betreffende gebouwen en landschappen in de kolonie Arapoti, z.j. 4 stukken
21. Stukken betreffende "Koninklijke Familie", z.j. 1 omslag
22. Publicaties betreffende de Nederlandse groepsvestiging(en) in Arapoti / in Brazilië 1 doos
Conteúdo / Bevat:
 - A. Boek van Tiny de Jager Salomons. *50 Jaar Kolonie Arapoti*, 2010
 - B. Fotoalbum van de Nederlandse emigranten in Brazilië. *Ter gelegenheid van het bezoek van Hare Majesteit Koningin Beatrix der Nederlanden en Z.K.H. Prins Willem-Alexander en H.K.H. Prinses Máxima aan Holambra 1 op 27 maart 2003*, 2003
 - C. Boek *Fundação ABC. Anais do 3o encontro nacional de plantio direto*, 1985
 - D. Handboek van Fundação Instituto Agrônômico do Paraná (IAPAR). *Manual Agropecuário para o Paraná*, 1978
 - E. Boek van Patrícia de Paula (red.). *Verde, Amarelo e Laranja. Histórias da Imigração Holandesa no Brasil*, 2011
 - F. Boek van Edison de Abreu Lemos, *Capal 50 anos de História 1960 - 2010*, 2010
23. Publicaties betreffende Nederlandse groepsvestigingen in Brazilië 1 doos
Conteúdo / Bevat:
 - A. Nederlandstalige rapporten:
 - c. Ir. L. Hartman. *De landbouw in de Nederlandse nederzettingen in Zuid-Brazilië*. Ministerie van Landbouw en Visserij, z.j.
NB Pagina 1-37 ontbreken
 - d. Dr.Ir. E.G. Kloosterman. *Nederlandse boerenemigratie naar Brazilië*. Directie voor de Emigratie, februari 1969
 - e. Ir. A. van der Schaaf. *Ontwikkelingen in en rond de agrarische gemeenschappen in Zuid Brazilië*. Directie voor de Emigratie, december 1973
 - f. Ad Wijdeven. *Hoe en waar boeren de Nederlanders in Brazilië?* Bureau van het Emigratiebestuur, 1980

- g. *Brazilië-reisgids* [met een voorwoord van de Directeur voor de Emigratie], 's-Gravenhage 1980 [?]
 - h. S.C. Waterdrinker. *Verslag van een oriëntatiereis naar Brazilië*, 1984
 - i. F.P.M. Buysse. *Op weg met de Nederlandse landbouwvestigingen in Brazilië. Verslag van een werkbezoek*, 1988
 - j. *Verslag van een oriëntatiereis gemaakt door akkerbouwers, veehouders en technici uit de ABC-kolonies, Holambra's en Fundação Ruben Berta van de Varig, onder begeleiding van de heren Peeten en Vermeulen*, 1988
 - k. Nederlandse Management Associatie. *Eldorado Toekomst voor Nederlandse boeren. Project Boa Esperanca / Ipiranga, Mato Grosso - Brazilië*, 1989 [?]
- B. Portugeestalige periodieken (met uitzondering van *De Regenboog / Arco-Íris*):
- a. *Revista Batavo*. Capal 40 anos de imigração e cooperativismo, augustus - september 2000
 - b. *Fundação ABC Informativo*. Pesquisa e Desenvolvimento Agropecuário. Edição Especial. Pesquisa do Produtor comemora Jubileu de Prata 25 anos 1984 - 2001, 2001
 - c. Artikel A contribuição dos holandeses. História resumida da Colônia Holandesa por Jantina de Jager Salomons in *Gazeta do Norte*, Edição 171, 20 a 30 dezembro de 2001
 - d. Artikel Cooperativa festeja seus 50 anos in *PáginaUm, O jornal que Campos Gerais lê*, 14 september 2010
 - e. *Almanaque Imigrantes - Immigranten*, Edição Especial, uma publicação do Programma de Patrimônio Cultural do Parque Histórico de Carambeí, april 2011
24. Maandblad *De Regenboog / Revista Mensal Arco-Íris*, juli 2011 - maart 2016 1 doos
NB Nummers 149, 150, 151 (2011), 155, 156 (2012), 168 (2013), 180, 184 (2014) ontbreken.

25. Publicaties betreffende Brazilië 1 doos
- Conteúdo / Bevat:
- A. Universidade Estadual de Londrina / Museu Histórico de Londrina. Londrina Documenta. *Coleção Fotográfica George Craig Smith. Museu Histórico 40 anos 1970 - 2010*, 2010
 - B. Universidade Estadual de Londrina / Museu Histórico de Londrina. Londrina Documenta. *Coleção Fotográfica José Julian. Museu Histórico 40 anos 1970 - 2010*, 2010
 - C. Luiz Gonzaga Oliveira. *História Geral das Americas e do Brasil. Novíssima Enciclopédia Ilustrada do Ensino de Primeiro Grau Extensiva ao Curso Supletivo*, z.j.
 - D. Bibi Dumon Tak (red.). *Te gast in Brazilië*, 2001
26. Boek van Alfredo O.G. Gallas & Fernanda Disperati Gallas. *Holandeses no Brasil. 100 anos de imigração positiva*, 2012 1 stuk
27. Werk van Francisco L. Schalkwijk. *Confissão de um peregrino* (met voorin een begeleidend schrijven van de auteur aan “Zeer geachte Broeders, geadresseerd aan het Departamento de Educação Cristã der IER a/c Exmo Sr. A. Dijkstra te Carambeí), 31 augustus 1999 1 stuk
28. Instituto Brasileiro de Museus (IBRAM). *Museus em Números*, volume 1 e 2, 2011 1 stuk
29. Stukken betreffende onder meer het museumterrein, en ingekomen post 1 doos
- Conteúdo / Bevat:
- A. “Documentos de terreno do museu”:
 - a. Notitie van Redugério Garbuio aan Fernandes, 14 september 1984
 - b. Plattegrond *Lote 1A* van Coop. Centra de Laticínios do PR Ltda, 7 oktober 1999
 - c. Jaarverslag van de museumvereniging (APHA) april '09 - april '10, 2010
 - d. Jaarverslag van de museumvereniging (APHA) april '08 - april '09, 2009
 - e. Ledenlijst / Sócios fundadores da Associação Parque Histórico de Arapoti, 31 december 2009

- f. Begeleidend schrijven van Lucas Salomons, Representante da Comissão Cultural aan Sr. Dagoberto Silva - Assessor Administrativo CCLPL met verwijzing naar een kopie [ontbreekt] van het Contrato Particular de Venda e Compra de Imóvel Urbano com Pacto Comissário, 4 augustus 2003
- g. Regimento Interno da Associação Parque Histórico de Arapoti + logotipo
Certificaat van gift / bruikleen - Certificado da Doação / Empréstimo +
Aandeelhouders Certificaat / Certificado de Participação, z.j.
- h. Assembleia Geral de Constituição da Associação Parque Histórico de Arapoti betreffende de goedkeuring van Estatuto Social, 13 december 2004
- i. Begeleidend schrijven van Dagoberto Silva aan Ilmo. Sr. Lucas Salomons DD. Representante da Comissão Cultural met verwijzing naar de
“presente documentos antigos relativos ao imóvel de Arapoti (antigo entreposto)”, 17 juli 2009
- B. Notulen / Ata de reunião da Diretoria da Cooperativa Central de Laticínios do Paraná Ltda, 18 de dezembro de 2002
Bevat bijlagen:
 - a. Planta do Lote 1a pertecente à CCLPL + Registro Geral, 16 juni 1976
 - b. Koopovereenkomst / Escritura de compra e venda de Cooperativa Central de Imigração e Colonização do Brasil Meridional e Central Ltda., 3juni 1964
- C. Brief van Ass. Adm. Dagoberto Silva aan Ilmo. Sr. Lucas Salomons DD. Representante da Comissão Cultural betreffende Contrato Particular de Venda Compra de Imóvel em Arapoti, 22 augustus 2003
- D. Registro Geral betreffende [...], 16 juni 1976; 1 oktober 1984; Registro Geral, 15 januari 1985
- E. “Documenta rondom grenswacht met Sydi Snepvanger”, 1998 / 2010
- F. Observatório de Museus e Centros Culturais. Museus e seus visitantes. Relatório de Pesquisa Perfil-Opinão 2005, 2008
- G. Instituto Brasileiro de Museus. Plano Nacional Setorial de Museus 2010 / 2020, 2010
- H. Begeleidend schrijven betreffende toegezonden *Material Educativo 29a Bienal de São Paulo*, 2011
- I. *Catalogus 29a Bienal de São Paulo*, 2010
- J. *Boletim Museu Histórico de Londrina*, 03, julho/dezembro de 2010

- K. Rosaria Ono e Katia Beatriz Moreira. Seguranca em Museus. *Cadernos Museológicos*. Volume 1, 2011
- L. Museumgids in het kader van 10a Semana de Museus. *Museus em um mundo em transformação: novos desafios, novas inspiracoes*, 2012
- M. Boek *Jean Foucoult. Le poète est la memoire de l'avenir*, *Viu José dos Pinhais, viu? O poeta e a memoria do futuro*, *Viu José dos Pinhais, viu?* Co-edition: Juste au corps (Lignes d'écritures, Picardie, France) e Museu Municipal Atilio Rocco, São Jose dos Pinhais (Paraná, Brasil), 2012
- N. Ofício Circular no 08/2012 GAB/PRES/IBRAM van Jose do Nascimento Junior, Presidente do Instituto Brasileiro de Museus aan Senhor(a) Dirigente betreffende 10a Semana Nacional de Museus, 2 april 2012
Poster 10a Semana de Museus 2012 geadresseerd aan Museu da Colonização Holandesa, 2012
- O. Ofício Circular no 130/MUMAR van Museu Municipal Atílio Rocco aan aan Prezados Diretor e Colegas Profissionais de Museus betreffende Um Feliz 2013, 3 december 2012
- P. Kerst-/nieuwjaarskaart van Museu Municipal Atilio Rocco, z.j. (2012?)
- Q. Betaalbewijs [?] van Companhia de Saneamento do Paraná voor Associação Parque de Arapoti, 5 september 2012
- R. Programmação Museu 'O Imigrante Holandês, juni 2012 - januari 2013
NB Betreft een vrijwel lege kalender
- S. Museumgids in het kader van 11a Semana de Museus. *Museus (memória + criatividade = mudança social)*, 2013
- T. Periodiek *Revista do MinC* [Ministerio da Cultura] no 1, 2013
- U. Ofício no 120/2013 GAB/PRES/IBRAM van Eineida Braga Rocha de Lemos, Presidente Substituta Instituto Brasileiro de Museus aan Prezado (a) Senhor(a) betreffende Envio de Publicações, 19 maart 2013 / Relatório do 4o fórum nacional de museus Brasília, 2010
- V. Instituto Brasileiro de Museus. *Museus e Turismo*, 2014
- W. Folders [3 stukken] van Instituto Brasileiro de Museus geadresseerd aan Museu da Colonização Holandesa, 2014
- X. Kerst-/nieuwjaarskaart van Diretora da Associação Cultural Brasil Holanda, z.j.
- Y. Ofício Circular no 04/2014/PRES/IBRAM van Instituto Brasileiro de Museus aan Prezado (a) Senhor (a) betreffende 12a Semana Nacional de Museus, 27 maart 2014

- Z. Ofício Circular no 09/2014/PRES/IBRAM van Instituto Brasileiro de Museus
aan Museu da Colonização Holandesa betreffende 6a Forum Nacional de Museus,
9 oktober 2014
- AA. Ofício Circular no 14/2014/PRES/IBRAM van Instituto Brasileiro de Museus
aan Museu da Colonização Holandesa betreffende 6a Forum Nacional de Museus,
10 december 2014
- BB. Poster 5a Primavera dos Museus. Mulheres, Museus e Memórias van Instituto
Brasileiro de Museus aan Ao dirigente do Museu da Colonização Holandesa, z.j.
- CC. Poster 9a Semana de Museus. Museu e Memória, z.j.

6. CAMPOS DE HOLAMBRA

Cooperativa Agro Industrial de Holambra

Contactgegevens

Bezoekadres:

Rod. Raposo Tavares, km 256
Campos de Holambra - Paranapanema (SP)
Brasil

Postadres:

Cooperativa Agro Industrial de Holambra
A/C Itamiro Santino Valim, Gerente Administrativo
Caixa Postal 382
18725-000 Campos de Holambra - Paranapanema (SP)
Brasil

Telefoon:

Itamiro Santino Valim (0055) (14) 99651 9764 / (0055) (14) 3769 9505

E-Mail:

itamiro.valim@holambra.com.br

Website:

www.holambra.com

Omschrijving:

Het *arquivo morto* (= historisch archief) van de Cooperativa Agro Industrial de Holambra bevindt zich in het kantoorgebouw van de coöperatie. Het valt onder beheer van het Hoofd Administratie, de heer Itamiro Santino Valim, en is op aanvraag toegankelijk voor onderzoekers en andere belangstellenden. Hier worden onder meer bewaard notulenboeken, geografische kaarten alsook het Livro No 1 Matriculados Associados, a Cooperativa de Imigração e Colonização Holambra, Fazenda das Posses, ofwel het boek met inschrijvingen van alle leden, 175 in totaal, in de periode 1960 - 1985.⁹⁰

⁹⁰ Renate Stapelbroek (archiefbezoek, 22 juni 2016).

Centro Educacional e Assistência Integrado (CEAI) / A Voz de Campos de Holambra

Contactgegevens

Bezoekadres:

Avenida Holanda
Campos de Holambra - Paranapanema (SP)
Brasil

Postadres:

Centro Educacional e Assistência Integrado (CEAI)
Avenida Holanda
18720000
Campos de Holambra - Paranapanema (SP)
Brasil

Telefoon:

(0055) (14) 3769 1388

E-mail:

-

Website:

-

Omschrijving:

Het Centro Educacional e Assistência Integrado (CEAI) is een vormingscentrum ter bevordering van het onderwijs en de culturele vorming van iedereen die daar belangstelling voor heeft. De stichting, opgericht in 1978, komt voort uit het Sociaal Instituut, dat tot dan toe een gezamenlijke organisatie is van Holambra I en II.

Het gebouw van de CEAI herbergt onder meer de redactie en het archief (12 dozen) van *A Voz de Campos de Holambra*. Dit tweetalige weekblad, met abonnees binnen en buiten Campos de Holambra, bevat lokaal nieuws, familie- en kerkberichten, verenigingsnieuws, bijdragen over maatschappelijke thema's, actualiteiten uit Nederland en advertenties. Het eerste nummer dateert van januari 1991.⁹¹ Meer over lokale informatievoorzieningen, over het CEAI en het Sociaal Instituut is te lezen in Wijnen (2010).⁹²

⁹¹ Renate Stapelbroek (archiefbezoek, 21 juni 2016).

⁹² Wijnen, *Campos de Holambra 1960 - 2010*, 119-121. In dit boek zijn tevens persoonlijke herinneringen van de koloniebewoners verwerkt. Hun verhalen die zij speciaal voor dit doel op schrift hebben vastgelegd, worden bewaard ten huize van het echtpaar Ben en Annie Hakvoort (persoonlijke mededeling, 22 juli 2016).

Associação Pro Preservação da História e Cultura da Fazenda das Posses / Casa do Imigrante

Contactgegevens

Bezoekadres:

Museu das Posses
Campos de Holambra (SP)
Brasil

Postadres:

Associação Pro Preservação da História e Cultura da Fazenda das Posses
A/C A.J.J. Eltink
Caixa postal 409
18725-000 Campos de Holambra - Paranapanema (SP)
Brasil

Telefoon:

museum (0055) (14) 3769 1469
Toon Eltink (0055) (14) 3769 1115

E-mail:

Toon Eltink ajjeltink@yahoo.com.br

Website:

<http://www.paranapanema.sp.gov.br/portal/?p=6605>

Omschrijving:

Sinds 2000 heeft Holambra II (vanaf 2007 Campos de Holambra genoemd) een vereniging die de lokale geschiedenis en cultuur wil behouden voor toekomstige generaties: Associação Pro Preservação da História e Cultura da Fazenda das Posses. De naam Holambra verwijst naar de boeren, merendeels van Nederlandse afkomst, die zich in 1960 in groepsverband op de grond van de voormalige Fazenda das Posses vestigen.⁹³ Een aantal van hen, onder wie Toon Eltink, richt vele jaren later samen met een groep Braziliaanse inwoners van de kolonie een vereniging op en vandaaruit een museum. Het terrein, beschikbaar gesteld door de lokale Cooperativa Agro Industrial Holambra, telt vijf gebouwen. Fazenda das Posses is een reconstructie van het gesloopte fazendahuis waarin foto's, objecten en documenten uit de periode voorafgaande aan de stichting van de Nederlandse kolonie worden getoond. *Casa do Imigrante* is een ingerichte migrantenwoning, nagebouwd om een beeld te geven van de woonomstandigheden in de beginjaren. Daarnaast vindt men een kapel, herbouwd naar de vroegere kapel in de wijk en gewijd aan São Roque - Sint Rochus. In de fotoruimte kunnen bezoekers terecht voor foto's en publicaties over verschillende Nederlandse groepsvestigingen in Brazilië. Tot slot is er een kantoor annex open schuur met landbouwwerktuigen en

⁹³ http://www.Paranápanema.sp.gov.br/portal/?page_id=421 [geraadpleegd oktober 2016]

boerenkarren. Het museum geldt als Estância Turística de Paranapanema, toeristisch trekpleister, en ontvangt financiële ondersteuning van de gemeente Paranapanema en de Cooperativa Agro Industrial de Holambra.

PLAATSINGSLIJST

van de collectie van bescheiden van

***ASSOCIAÇÃO PRO PRESERVAÇÃO
DA HISTÓRIA E CULTURA
DA FAZENDA DAS POSSES***

met betrekking tot

DE NEDERLANDSE GROEPSVESTIGING IN CAMPOS DE HOLAMBRA

(1904) 1961 - 2016

door

Renate Stapelbroek

in samenwerking met

Toon Eltink & Adriele Fidêncio Cisterna Barreto

2016

1. Foto's betreffende Nederlandse kolonies in Brazilië 9 panelen
NB Betreft kopieën; deels ook (als originele stukken) bewaard in 3 fotoklappers
Conteúdo / Bevat:

A. Espírito Santo, Rio Novo desde 1858	15 stukken
B. Carambeí desde 1911	20 stukken
C. Holambra I Fazenda Ribeirão desde 1948	26 stukken
D. Holambra I Fazenda Ribeirão desde 1948	29 stukken
E. Não-Me-Toque desde 1951	17 stukken
F. Castrolanda Fazenda Capão Alto desde 1951	19 stukken
G. Santa Catarina, Tijúcas, desde 1958	8 stukken
H. Arapoti Capal, desde 1960	9 stukken
I. Holambra II, Fazenda das Posses, desde 1960	
a. Bewoners Fazenda das Posses, vóór 1960	20 stukken
b. Bewoners Fazenda das Posses, vóór 1960	20 stukken
c. Nederlandse inwoners van Holambra II, vóór en na 1960	20 stukken
d. Personen en gebouwen, beginjaren '60	15 stukken
e. Personen, gebouwen en landbouwwerktuigen, veelal z.j.	13 stukken
f. Personen, gebouwen en landbouwwerktuigen, 1962; 1976; z.j.	20 stukken
g. Personen, sociaal-cultureel en religieus leven, 1961; 1966; z.j.	15 stukken
h. Personen, gebouw en landbouwwerktuigen, 1961; jaren '70; z.j.	20 stukken
i. Sociaal-cultureel leven, 1967; 1996; z.j.	20 stukken
j. Personen, 1961; 1962; z.j.	20 stukken

2. Stukken betreffende Eltink Familiedag, 2013 4 panelen
Conteúdo / Bevat:
 - A. Kopieën van (familie)foto's uit Nederland en Brazilië, (1901); jaren '40 - '50; (1961); z.j.
 - B. Selectie van 10 foto's uit het boek *Olhar da Comunidade - Community View*, 2015
 - C. Prentbriefkaarten betreffende Brabant, z.j.
 - D. Uitnodiging voor de Eltink Familiedag, 2013

3. Fotopanelen Holambra Paranapanema Natureza com Qualidade 1960 - 2010, 2010 6 panelen

4. Foto's betreffende Nederlandse gemeenschappen in Brazilië 10 mappen
- Conteúdo / Bevat:
- A. Arapoti, Castrolanda, Carambeí, ontem e hoje, z.j. ca. 80 stukken
 - B. 50 anos. Imigração Holandesa em Não-Me-Toque, z.j. ca. 66 stukken
 - C. Museu Construção Inauguração, z.j. 24 stukken
 - D. Holambra feest, z.j. 14 stukken
 - E. Florianópolis (SC), z.j. 26 stukken
 - F. Apresentações e Teatro para os 25 anos Holambra, z.j. 27 stukken
 - G. 1º Encontro 50 anos da Fazenda das Posses, z.j. 34 stukken
 - H. Voluntárias - stageaires, z.j. 24 stukken
 - I. Holambra II, z.j. 10 stukken
 - J. Foto's antigos Carambeí, z.j. 16 stukken
- NB Zonder bijchriften
5. Verzameling bidprentjes uit Brabant en Campos de Holambra 19 stukken
- Conteúdo / Bevat:
- A. Berendina Eltink - Bergevoet, Middelbeers 1952
 - B. Johannes Cornelus Smulders, Middelbeers 1953
 - C. Maria Elisabeth Smulders - van Hoof, Middelbeers 1960
 - D. Geertruida Catharina Theresia Maria Smulders - Beliën, Middelbeers 1966
 - E. Johannes Bernardus Stapelbroek, Não-Me-Toque 1981
 - F. Johannes Eltink, Middelbeers 1987
 - G. Bertha Johanna Francisca Eltink - Snelder, Holambra I 1990
 - H. Johannes Antonius van den Broek, Holambra II 1991
 - I. Catharina de Beer - Eltink, Middelbeers 1991
 - J. Martina Eltink - van Beek, Holambra II, 1992
 - K. Wilhelmus Reinerus Eltink, Holambra I 1992
 - L. Toon van Ginneken, Oosteind 1994
 - M. Frans Kolsters, Westelbeers 1995
 - N. Maria Bernadetta Theresia (Mariet) Schilders - Vennix, 1997
 - O. Antonius Wilhelmus Eltink, Holambra II 1999
 - P. Aleida Hendrika Vennix - Eltink, Middelbeers 2000
 - Q. Franciscus Johannes Eltink, Holambra 2001
 - R. Ad Versantvoort, Middelbeers 2002

- S. Mientje Eltink - Smulders, Middelbeers 2006
NB Betreft een selectie uit de privéverzameling van Toon Eltink. De jaartallen verwijzen naar het jaar van overlijden. De teksten op de onder E, G, H, J, K, O en Q beschreven prentjes zijn tweetalig
5. Dagboek van [auteur onbekend] betreffende de emigratie naar Brazilië, 29 juni 1957 - [...]
NB Betreft een kopie van handgeschreven notities
 6. J. Rozendaal. *Verslag van een werkbezoek aan de groepsvestigingen van Nederlandse boeren Holambra I en Holambra II in Brazilië, in opdracht van het Ministerie van Landbouw*, mei 1978
 7. Toon Eltink. Brief uit Brazilië, in *De Berse, Heemkundekring "Den Beerschen Aard"*, Oost-, West- en Middelbeers, nummer 4, 2014
 8. Vertrek van de familie Eltink naar Brazilië, in *Door eenheid groot. De Beerzen in beeld. Heemkundekring "Den Beerschen Aard"*, Oost-, West- en Middelbeers, 2013
 9. Fotokopie Toon Eltink. Oom Antoon's laatste emigratie, in periodiek *De Regenboog / Arco-Íris*, z.j.
NB Met een vertaling naar het Portugees getiteld *A última emigração do tio Antônio*
 10. Autobiografie van Anton Huber. *Tempestade no Cerrado*, 2010
NB Huber is van Zwitserse afkomst en inwoner van Campos de Holambra
 11. Artikel van Ad Reijrink. Diessense emigranten in Brazilië: paradijs of nachtmerrie?
In Hers en geens dur Diessen, 2007
 12. *Postais e material de Publicidade Colônias Holandesas*, z.j. ca. 50 stukken / 1 omslag
NB Betreft toeristische informatiefolders uit diverse Nederlandse koloniën
 13. Artikel História e cultura no Museu Histórico da Fazenda das Posses, in weekblad *A Voz de Campos de Holambra*, 9 maart 2013

14. Prentbriefkaart Castrolanda [in envelop] van Comissão do Museu, Geesje, Manny, Willie, Klaasje e Trijntje aan Sr. Antônio J.J. Eltink betreffende ontvangst dvd, 2009

15. Foto's betreffende de jaarlijkse interkoloniale Zeskamp, z.j. 7 fotomappen
 Conteúdo / Bevat:

A. Participantes Holambra II Zeskamp	26 stukken
B. Zeskamp 30 ^o Olimpíada interColônial Holandesa	26 stukken
C. Zeskamp Arapoti	30 stukken
D. [zonder omschrijving]	40 stukken
E. [zonder omschrijving]	36 stukken
F. Zeskamp	13 stukken
G. Groepsfoto's	33 stukken

16. Maandblad *De Regenboog* / *Revista mensal Arco-Íris*, april en juni 2006 2 stukken

17. Fotokopie artikel Braziliaanse boeren zijn modern slaven, in *Brabants Dagblad*, 3 juni 2006

18. Ingelijste groepsfoto betreffende Fanfare Sint Oda, Merselo 1918
 NB Betreft schenking van Jan Arts, oprichter muziekkorps in Campos de Holambra

19. Ingelijste foto betreffende de r.k. kerk van Middelbeers met ingegraveerd onderschrift:
 “Op deze plaats heb ik aan je gedacht - en dit als herinnering voor jou meegebracht”

20. Ingelijste prent betreffende “O.L. Vrouw van Brabant bidt voor ons emigranten, in het nieuwe vaderland”
 NB Met bijschrift: “De NCB schonk dit prentje aan emigranten, “ter herinnering aan de geboortegrond en al het goede wat hen dierbaar was. Nossa Senhora de Brabant Rezei para nós emigrantes, na nova pátria”, z.j.

21. Ingelijst huwelijksportret van echtpaar Groothedde, z.j.

22. Foto betreffende “Antigo escritorio da Cooperativa ao fundo Camionete do Adair, rural Willy's da cooperativa”, z.j.

23. Ingelijste foto's zonder bijschriften betreffende Movimento Bandeirante / Scouting,
1980 - 1990 ca. 60 stukken
24. Ingelijste foto betreffende Sinterklaas met twee pieten, z.j.
25. Fotocollage "Holambrafeest", z.j. 15 stukken (= 15 foto's binnen 1 collage)
26. Fotocollage "Carnaval", z.j. 8 stukken
27. Fotocollage "Visita de nossas autoridade e do exterior para possível ajuda
da França", z.j. 8 stukken
28. Fotocollage "Holambrafeest", z.j. 9 stukken
29. Fotocollage "Holambrafeest", 2000 9 stukken
30. Fotocollage "Exposição do gado, z.j. 8 stukken
31. Fotocollage "Por Ocasão de seus 25 anos de fundação, a Cooperativa
Agro Industrial Holambra ...", 1985 10 stukken
32. Fotocollage "Museu das Posses", z.j. 14 stukken
33. Archiefbescheiden (en gebruiksobjecten) van Johannes Melis (1921 - 2009)
Conteúdo / Bevat:
 - A. Bidprentje, 2009
 - B. Cartão Unimed Avare Cooperativa de Trabalho Medico, z.j.
 - C. Carteira Nacional de Habilitação, 1986; 1994
NB Betreft geldigheid; afgiftedatum ontbreekt)
 - D. Comprovante de Cadastramento, 1989
 - E. Bilhete de Seguro DPVAT, z.j.
 - F. Certificado de Registro e Licenciamento de Veículo, 27 augustus 1998
 - G. Pas 65, Boekel 20 augustus 1986
 - H. Pasfoto's (5 stukken)

- I. Orde van Oranje-Nassau, 6 april 1993
 - J. Prentbriefkaart betreffende Nijmegen van Nel en Peter aan oom Jan, 1996
 - K. Krantenknipsel 50 Anos Jubileu de Ouro Pe. João Batista Van Melis,
in [bron onbekend], 1999
 - L. Foto 50 Anos Pe. João, z.j. (vermoedelijk 1999)
 - M. Ingelijst fotoportret Jan van Melis, z.j.
 - N. Jubileumboekje *25 Anos Igreja de Lourdes. A paróquia e sua caminhada 1966 - 1991*, 1991
 - O. Liedtekst Festa de 40 anos, z.j.
-
- 34. Plattegrond “Boerenhoeve Holambra II”, z.j.
 - 35. Foto’s betreffende inrichting en opening museum, 2000 ca. 150 stukken / 1 map
 - 36. Foto’s betreffende Eventos e fotos antigas, z.j. ca. 100 stukken / 1 map
 - 37. Foto’s betreffende Colheita / Oogst, z.j. ca. 80 stukken / 1 map
 - 38. Fotoboek *50 Anos Holambra Paranapanema 2010 - 2016 Natureza com Qualidade*, 2010
 - 39. Fotoboek *Olhar da Comunidade - Community View*, 2015
 - 40. Kookboek *A Cozinha Holandesa. Algumas receitas tradicionais da cozinha holandesa*,
Ministerio dos Negocios Estrangeiros, Departamento de Promoção no Exterior, z.j.
 - 41. Plan / *Plano Diretor Participativo de Desenvolvimento da Estância Turística de Paranapanema . Paranapanema Holambra II. Caminhando para um futuro melhor*,
z.j.
 - 42. Biografie van Gesiel Júnior. *De Brabant para a Brabância. Uma holandesa entre nós. Bertha Bannwart-Raaymaakers (1903 - 1987)*, Avaré 150 anos / Ano Holanda - Brasil 2011
NB Betreft fotokopie
 - 43. Prentbriefkaarten Estância Turística de Paranapanema . A princezinha do vale.

NB Betreft meerdere exemplaren in 1 doosje

Conteúdo / Bevat:

- A. Estância Turística de Paranapanema . A princezinha do vale. Holambrafeest (todo mês de novembro), z.j.
- B. Por do sol nas margens da represa de Jurumirim. Hotel de Lazer Sta. Cristina VI, z.j.

44. Ingelijste afbeeldingen betreffende Campos de Holambra 9 stukken

Conteúdo / Bevat:

- A. Holambra 5a Expoflora 1985
NB Betreft Holambra I
- B. A entrada Fazenda Holambra 1963
- C. Entrada Fazenda Holambra 1977
- D. Pedro Fogaça, Neide, Julieta e Zé Pedro, Mato Dentro, 1964
- E. Fotocollage Fazenda das Posses, 1904; 1910; 1961; 1985; 2000; 2004; 2005
- F. Luchttekening Campos de Holambra, z.j.
- G. Foto betreffende vijf personen bij een pompstation, z.j.
- H. Parque industrial, z.j.
- I. Pachtboer / Safrista Salvador Coelho, 1932 [?]

45. Stukken betreffende onder meer archiefbescheiden van João Manuel de Almeida Camargo, “sita à Fazenda das Posses”

Conteúdo / Bevat:

- A. Notitieschrift betreffende afmetingen van grondstukken op naam, z.j.
- B. Livro para o Registro das Vendas à Vista para pagamento de imposto sobre as vendas mercantis, 1939 - 1940
- C. Livro para a escrituração do Registro de movimento das estampilhas para vendas Mercantis, 1940 / 1957 - 1959
- D. Documentos dos arquivos do Sr. Onofre Anselmo administrateur Fazenda das Posses
- E. Contas correntes - Lopende rekeningen diverse personen, 1955 / 1959 - 1961
- F. Boekje Paranapanema em foco. O caminho de sua história para os seus 114 anos de vida, z.j.
- G. Stukken [ca. 30] betreffende História das Posses 1904 - 2004(Paranapanema)
- H. Koop- en huurcontracten [ca. 15] Cooperativa de Imigração e Colonização Holambra, jaren '60

- I. Bladmuziek:
 - a. “Daar wordt op de deur geklopt”, z.j.
 - b. “Treedt nader gij Christ’nen”, z.j.
 - J. Notitieboekje Sr. Antonio
-
46. Stukken betreffende Holambrafeest, 1994; 1996 - 2009 15 omslagen
-
47. Dvd’s betreffende diverse onderwerpen 1 doos
 Conteúdo / Bevat:
- A. XIV Holambrafeest, 2006
 - B. Holambrafeest, 2007
 - C. San Nicolas en Holanda e.o., z.j.
 - D. História de los Países Bajos, z.j.
 - E. Sinfonía de Limburgo, z.j.
 - F. 1º Encontro 50 anos da Fazenda das Posses, z.j.
-
48. Dvd’s betreffende diverse onderwerpen 1 doos
 Conteúdo / Bevat:
- A. Expoflora. A festa holandesa das flores, 2002; 2005; 2007; 2009
 - B. Holambrafeest, 2006 - 2008 (3 stukken)
 - C. 50 Anos Cooperativa Campos de Holambra
 - D. Família Holambra Paranapanema - SP, z.j.
 - E. Inauguração Museu, z.j.
 - F. Inauguração Capela, 11 september 2004
 - G. TV Tem Museu, 2012
 - H. TV Tem Museu Café / Frutas Flores, z.j.
-
49. Dvd’s betreffende diverse onderwerpen 1 doos
 Conteúdo / Bevat:
- A. Diverse opnamen:
 - a. Apresentacoes de fanfaras bandas baterias e danca folclórica, z.j.
 - b. 60 Anos Emigração holandesa, z.j.
 - c. 1º Cofabam de Holambra, z.j.
 - d. Holambra 2008, 2008

- B. Documentário 60 anos de Imigração Holandesa em Holambra I, z.j.
 - C. History of The Netherlands, Os Holandeses no Brasil 1500 - 2009, 2009 [?]
 - D. Espírito Santo / Tres Arroyos, z.j.
 - E. Institucional Holambra 2006 of 2007? Holambra Paranapanema - SP Natureza com Qualidade! Desde 1960, 2007 [?]
 - F. Arapoti 50 anos
 - G. Carambeí. Terra dos imigrantes. Fotos e história, z.j.
 - H. Topicos de Não-Me-Toque - RS Anos 50 e 60, z.j.
- NB Betreft veelal kopieën

50. Dvd's en cd-roms betreffende diverse onderwerpen 1 doos

Conteúdo / Bevat:

- A. 50 Anos História Holambra II 1960 - 2010, 18 februari 2010
- B. Fotos antigos do museu digitalizado, 2009
NB Betreft digitale fotobestanden van de foto's uit de "Hall"
- C. Fotos Inauguração Hall e desfile cívica em Paranapanema , 2011 [?]
- D. Fotos Inauguração da capela museu (cd-rom)
- E. TV TEM Jogo de cintura museu, 5 oktober 2012 (cd-rom)
- F. Fotos tiradas pelo sr. Thomaz (de toda Holambra), 2005
- G. Fotos para concurso Hol I Zeskamp, 2015
- H. Foto Escola [onleesbaar], 2010
- I. Zeskamp Holambra II, 2009
- J. Foto's familie Steltenpool 50 anos, 25 januari 2010
- K. Fotos do museu História das famílias, 14 januari 2010
- L. Fotos antigos e Música Holandesas, z.j.
- M. Fotos antigos de Avaré 1905, 29 augustus 2008
- N. Flores e frutas Kievietsbosch, 2003 / 2005
- O. Fotos Frans de Boer 1963, (z.j.)

NB Betreft veelal kopieën

51. Foto's betreffende Holambrafeesten en andere activiteiten 15 fotomappen / 1 doos

Conteúdo / Bevat:

- A. Museu visitas, z.j. 18 stukken
- B. Holambrafeest / Barracas motocross, 2007 36 stukken

C.	Inauguração Hall, 21 april 2011	26 stukken
D.	XIV Holambrafeest, 11 en 12 november 2006	39 stukken
E.	Holambrafeest Abertura, 2007	25 stukken
F.	Holambrafeest / Barracas / Stands / Decoração, 2007	40 stukken
G.	Inauguração museu, 2000	16 stukken
H.	Holambrafeest, z.j.	18 stukken
I.	Holambrafeest, 2008	ca. 40 stukken
J.	Frutas e flores Kievietsbosch / Avenida Lavoura / personen, z.j.	ca. 20 stukken
K.	Holambra 50 anos, z.j. (2010)	40 stukken
L.	Holambra 50 anos, z.j. (2010)	ca. 32 stukken
M.	Holambra 50 anos, z.j. (2010)	ca. 34 stukken
N.	Fotos para o livro 50 anos; gebouwen, personen, dieren	ca. 36 stukken
O.	Fotos para o livro 50 anos; gebouwen, personen, dieren, landschappen)	28 stukken
P.	Fundação museu, 2000	28 stukken
-
52. Foto's betreffende museumfestiviteit, z.j. 68 stukken / 1 map

 53. Foto's betreffende Holambrafeest, z.j. 66 stukken / 1 map

 54. Foto's betreffende Holambrafeest, 2008 ca. 80 stukken / 1 map

 55. Notitieschrift *Roupa Antiga saia listrada da Holambrafeest*, 2003

 56. Fotonegatieven van T. Vermeulen betreffende [?], z.j. 19 stukken

 57. Fotonegatieven van [...] Huber betreffende [?], 11 september 2004 ca. 60 stukken

 58. Autobiografie van Annemieke Wielemaker. *O Paraíso? Maracaju - Brasil*, z.j.

 59. Boek van Nelly Schouw-Zaat en Kees Wijnen. Katholieke Emigratie Centrale / Katholieke Vereniging van Ouders en Familieleden van Geëmigreerden. *Vrienden herinneren zich Jos van Campen*, 2011

60. Notulen / Ata da assembleia geral extraordinaria da Associação pro Preservação da História e Cultura da Fazenda das Posses, 14 oktober 2012 1 hangmap
61. Contactgroep Museum Holambra II. De ontwikkeling van het museum van de Nederlandse groepsvestiging Holambra II in Brazilië, september 2005 1 hangmap
62. Stukken betreffende “Museu e sua fundação”, 2005 1 hangmap
63. Documentos antigos de Fazenda das Posses - Contrato de arrendamento, 1961 1 hangmap
64. Livro Ata Associação pro Preservação da História e Cultura da Fazenda das Posses, 29 mei 2000 - 9 oktober 2008 1 hangmap
65. Archiefbescheiden van Joop Groothedde, 1945 - 1946 1 hangmap
Conteúdo / Bevat:
 - A. Soldier's Service Book Joseph M. Groothedde, 12 augustus 1945
 - B. Begeleidend schrijven van [onleesbaar] Bevelhebber Nederlandsche Strijdkrachten aan J. Groothedde betreffende [...] , Hoofdkwartier Te Velde 1945
 - C. Bewijs van Ontslag uit den als oorlogsvrijwilliger op de voet van Gewoon Dienstplichtige van de Landmacht, Muiderberg 31 juli 1946
66. Correspondentie tussen T. Eltink en J. van Campen; F. van Campen; K. Wijnen betreffende het museum, 2004 - 2008 1 omslag
67. Stukken betreffende ouderenclub Emigrant 50+ / Ons Vertier, 1990; z.j. 1 omslag
68. Stukken betreffende volksdansgroep Tulipa Negra, z.j. 1 omslag

Prentbriefkaart Museu das Posses - Campos de Holambra - Paranapanema - SP, 2016

WEBLIOGRAFIE

<http://www.acbh.com.br>
<http://www.batavo.com.br>
<http://www.braziliaansekoorts.nl>
<http://www.capal.coop.br>
<http://www.castrolanda.coop.br>
<http://www.centroculturalcastrolanda.com.br>
<http://www.digitalecollectionenederland.nl>
<http://www.expoflora.com.br/institucional-do-evento>
<https://www.facebook.com/achterkleindochter.rens?fref=ts>
<https://familysearch.org/search/collection/1932363>
<http://fundacaoabc.org/historia>
<http://www.holambra.com.br>
<http://www.holambra.nl>
<http://www.holambra.sp.gov.br>
<http://ierb.org.br>
<http://www.jan.com.br/web>
<http://www.museuholambra.com.br>
<http://naometoquers.com.br/o-municipio/historico>
<http://www.newhollandfoundation.nl/hulsman-l-h-c-2012>
<http://www.paranapanema.sp.gov.br/portal/?p=6605>
<http://www.parquehistóricodeCarambeí.com.br>
<http://www.stabra.com.br/historia.html>
<http://stahar.com.br/wp>
<http://www.stara.com.br>
<http://www.tanterika.nl>
<http://www.terraviva.agr.br/empresa>
<http://www.tulipana.org>
<http://vanneutegem.webklik.nl/page/emigratie-vanneutegem1>
<http://www.veiling.com.br/historia>
https://pt.wikipedia.org/wiki/Imigração_neerlandesa_no_Brasil
<http://zeskamp.com.br>

BIBLIOGRAFIE

- Abreu, Adilson Avansi de, *A colonização agrícola holandesa no estado de São Paula. Holambra I* (São Paulo 1971).
- 50 Anos Holambra Paranapanema 2010 - 2016 Natureza com Qualidade* (s.l. 2010).
- As Igrejas Evangélicas Reformadas no Brasil. Um pouco da sua História, Organização e Ensino* (s.l. 2007).
- Bacci, Karina (org.), *Olhar da Comunidade - Community View* (s.l. 2015)
- Balen, W.J. van, *Zuid-Brazilië van nabij. Een studie van de Braziliaanse staten Parana, Santa Catarina en Rio Grande do Sul* (Rotterdam 1954), 89-100.
- Barkema, J.; Jeninga, E. & Jeninga, B. (org.), *Emigratie Castrolanda* (s.l. 2002).
- Bartelink, A.A., *Praktijkverslag Não-Me-Toque* (Wageningen 1966).
- Beelen-Driehuizen, Liesbeth & Kompagnie, Jan H. *Onderzoeksgids Landverhuizers. Aanwijzingen voor het doen van onderzoek naar Nederlandse emigranten en transmigranten (2e kwart 19e eeuw - 1940)* (Den Haag 1996).
- Besselaar, J.J. van den, *Brazilië. Ontwakende reus in de tropen* (Meppel 1967) 139-141.
- Beumer, A., *Religie in Castrolanda*. Doctoraalscriptie Social and Cultural Anthropology. Vrije Universiteit Amsterdam (Amsterdam 2003).
- Bishop, L.J., *Carambeí, een Hollandse kolonie in Brazilië. De ontwikkeling van een boerengemeenschap in de deelstaat Paraná vanaf 1911*. Doctoraalscriptie Erasmus Universiteit (Rotterdam 1989).
- Blanken, Harrie, 'Não Me Toque', in *Er zit muziek in Beltrum* (Groenlo 1997), 7-12; 29.
- Bongers, F.J.G., *De Braziliaanse siersector*. Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij (Den Haag 1999).
- Borger, Dick, *Huize Ano 1934. Carambehy. Herinneringen van Roos en Dick* (s.l. 1987).
- Bosch, F., *Arapoti. Een hollandse boer in Brazilië vertelt* (Castro 1983).

- Broek, Jan van den, *Holambra. Dromen, strijd en overwinning. Geschiedenis van een succesvol emigratieproject / Holambra. Sonhos, lutas e vitórias. História de um projeto de emigração bem sucedido* (Holambra 2008).
- Broek, Jan van den, *Een Levensweg. Memoires van een pionier / O Caminho de uma vida. Memórias de um pioneiro* (Holambra 2011).
- Bronkhorst, N.A., 1960 1985. *25 jaar Arapoti* (Castro 1985).
- Bruin, Ellen, *Veranderende relaties tussen Nederlandse emigranten en Brazilianen in Holambra, Brazilië*. Vrije Universiteit (Amsterdam 1992).
- Buyse, F., *De Zeeuwse gemeenschap van Holanda, Brazilië (1858-1982). Een antropologische studie over integratie en identiteit*. Doctoraalscriptie culturele antropologie Katholieke Universiteit Nijmegen. Bijdragen tot de geschiedenis van West Zeeuws-Vlaanderen, no. 13 (1984).
- Buyse, F., *Brazilië als emigratieland voor Nederlandse landbouwers*. Bureau van het Emigratiebestuur (Den Haag 1987).
- Carvalho, M. & Mattei, L.F., *Produção de leite no município de Carambei-PR. O caso dos produtores filiados à Cooperativa Batavo*. Universidade Federal de Santa Catarina. (Florianópolis 2002).
- Castrolanda. *Het ontstaan en de verdere ontwikkeling van de Hollandse nederzetting "Castrolanda"*. Sociedade Cooperativa Castrolanda Ltda. (Castrolanda 1984).
- Chaves, Nilton Batista (red.), *Imigrantes / Immigranten. História da imigração holandesa na região dos Campos Gerais, 1911-2011. Perspectivas da imigração holandesa no Brasil. Quatro séculos de patrimônio* (Ponta Grossa 2010).
- Chaves, Nilton Batista (red.), *Imigrantes / Immigranten. História da imigração holandesa na região dos Campos Gerais, 1911-2011. Falando de Histórias II* (Ponta Grossa 2011).
- Chaves Nilton Batista (red.), *Pioneiros do Futuro. 85 Anos da Batavo Cooperativa Agroindustrial* (Ponta Grossa 2010).
- Cooperativa Agro-Pecuária Batavo, *Guia de visitação. Campo demonstrativo e experimental Batavo-Carambei verão 92/93* (Ponta Grossa 1993).
- Cordeiro, S.V.A.L. & Woiski, R., *Memória histórica das escolas de Carambei e análise do Ciclo Básico de Alfabetização. Um estudo de caso 1911 - 1998*. Monografia de final de curso. Licenciatura em História Unicamp (Campinas 1999).

Crônica da Holanda, Edição especial, 50 Anos de emigração holandesa para o Brasil (1961).

Cunha, S.V. Pedroso., *Não-Me-Toque no rastro de sua história*. 2a edição (Nã-Me-Toque 2011).

Domhof, Maritha, *Holambra. Mijn stad vereeuwigd ... / Eternizando a minha cidade* (Holambra 1988).

Eijsink, G., *Gerardus Antonius Eijsink. Geraldão. Een pionier tussen de mensen / Cooperando para formar histórias* (Holambra 2009).

Elferink, J. & Schouw-Zaat, N., *Toen wij uit Nederland vertrokken. Ervaringen van Nederlandse emigranten in Australië, Nieuw-Zeeland, Canada, Brazilië, Zuid-Afrika, Frankrijk* (Bedum 1994).

Eltink, Toon, 'Brief uit Brazilië', in *De Berse* (2014), 4, 7-13.

Faassen, Marijke van, *Polder en Emigratie. Het Nederlandse emigratiebestel in internationaal perspectief 1945-1967* (Den Haag. 2014).

Faber, P., 'Holambra Brazilië 1960', in *Sinterklaas Overzee. Avonturen van een reislustige heilige* (Amsterdam 2006), 51-52.

Fraga, L., 'Os "Holandeses" de Carambeí. em busca de (uma nova) identidade', in *Uniletras* 30(2008), 1, 127-156.

Fraga, L., 'A variedade de português falada pelos "holandeses" de Carambeí. identidade e r-forte', in *Revista Brasileira De Linguística Aplicada* 9(2009), 2, 621-645.

Gallas, Alfredo O.G. & Gallas, Fernanda Disperati, *Holandesas no Brasil. 100 anos de imigração positiva* (s.l. 2012).

Gasselte, Klaas van, *De Fazenda van Castrolanda. Over boeren en boerinnen die hun tenten opsloegen op de campo's van Brazilië* (Bedum 1989).

Gils, Jos van; Kroon, Kees de & Vroenhoven, Jan van (red.), 'Vertrek van de familie Eltink naar Brazilië', in *Door eenheid groot. De Beerzen in beeld*, (Middelbeers 2013).

Groot Zevert, Antoon, *Het levensverhaal van Antoon Groot Zevert* (s.l. 2014).

Hack H., 'Dutch group settlement in Brazil', in *R.E.M.P.-bulletin* 7(1959), supplement 4.

Hartman, L., *De landbouw in de Nederlandse nederzettingen in Zuid-Brazilië*. Ministerie van Landbouw en Visserij (Den Haag 1961).

- Heil, Jeannette Frederika Wilhelmina Pieper, *Memórias de uma família de emigrantes holandeses* (s.l. 1975).
- Herbers, R.G., *Cooperativismo e desenvolvimento de comunidade rural. O caso da Holambra*. Dissertação Mestrado Unicamp. Universidade Estadual de Campinas (Campinas 1989).
- Heymeijer, G.J., *Fazenda Ribeirão. De Nederlandse kolonie in Brazilië* (Den Haag 1948).
- Hiller, E. & Salomão, J., *Holambra. A Holanda brasileira* (s.l. 2007).
- Hofstede, B.P., *Thwarted Exodus. Post-War Overseas Migration from the Netherlands* ('s-Gravenhage 1964).
- Hoppe, K. van & Janssen, Gr., 'Eu não procurei riqueza mas felicidade', in *De Schééper* 7(1990) 22-26.
- Huber, Anton, *Tempestade no Cerrado* (s.l. 2010).
- Huizinga, B., *De Nederlandse immigranten te Não Me Toque* (Wageningen 1967).
- Hulsman, L.A.H.C., *Nederlandse groepsmigratie naar Brazilië 1822 - 1992. Themagids met Nederlandse bronnen die betrekking hebben op de groepsmigratie van Nederlanders naar Brazilië in de periode 1822-1922 en de kolonies die daardoor ontstonden* (s.l. 2012).
- 'Imigração Holandesa no Rio Grande do Sul', in bijlage van *Jornal a Folha* (23 juli 1999).
- Instituto Cristão 80 anos*. Associação das escolas reunidas do Instituto Cristão (Castro 1995).
- Isto é Castrolanda 1951 - 1976* (s.l. 1976)
- Jongkind, C.F., 'Nederlandse boerengemeenschappen in Paraná, Brazilië. Deel 1: Carambeí, een succesvolle vestiging van Nederlandse immigranten', in *Elders. Periodiek over emigratie* (1986), 4, 6-20.
- Jongkind, C.F., 'Nederlandse boerengemeenschappen in Paraná, Brazilië. Deel 2: Castrolanda, Arapoti en de centrale coöperatie (CCLPL)', in *Elders. Periodiek over emigratie* (1987), 4, 6-25.
- Jongkind, C.F., 'The Agrarian Colonies of Dutch Calvinists in Paraná, Brazil', in *International Migration* 27(1989), 3, 467-485.

- Júnior, Gesiel Theodoro da Silva, *De Brabant para a Brabância. Uma holandesa entre nós. Bertha Bannwart-Raaymaakers (1903 - 1987). Avaré 150 anos / Ano Holanda - Brasil 2011* (s.l. 2011).
- Kahil, S. P., & Santos, M., *Unidade e diversidade do mundo contemporâneo. Holambra, a existência do mundo no lugar* (São Paulo 1997).
- Ketelaars, Jeroen, 'Holambra. Snert, Sinterklaas en stampot in Brazilië', in *Traditie: tijdschrift over tradities en trends* 14(2008), 4, 22-26.
- Kiers-Pot, C.H.L., *Castrolanda 50 jaar 1951- 2001* (Castro 2001).
- Kiers-Pot, C.H.L., *Castrolanda 50 anos 1951- 2001* (Castro 2001).
- Kiewiet, R., & Kiewiet, W., *Imigrantes / Immigranten. História da imigração holandesa na região dos Campos Gerais, 1911-2011. A colônia de Gonçalves Júnior, Irati, PR. A imigração holandesa de 1908-1909 no Brasil / De Hollandse immigratie van 1908-1909 in Brazilië* (s.l. 2011).
- Klein Gunnewiek, H., *Herinneringen van een emigrant. Holambra, Brazilië* (Bedum 1991).
- Kloosterman, E.G., *Nederlandse boerenemigratie naar Brazilië*. Directie voor de Emigratie. (Den Haag 1969).
- Knaap, M.A.M. van der, *Vamos realizar um Veiling! 25 anos Klok 1989 - 2014* (Holambra 2014).
- Kolkman, A., 'Terugkeer naar het vaderland. Dagboek van een Zieuwentse moeder', in *Het Hoenderboom* 76(2012), 2-8.
- Koops, Enne, Van heide naar ver. Overzeese emigratie uit Drenthe (1948-1962), in *Waardeel. Drents Historisch Tijdschrift* 28.1(2008), 5-15.
- Koops, E., *De dynamiek van een emigratiecultuur. De emigratie van gereformeerden, hervormden en katholieken naar Noord-Amerika in vergelijkend perspectief (1947-1963)* (Hilversum 2010).
- Kooy, H.A., *Carambei 75 jaar. 1911-1986* (s.l. 1986).
- Leeuw, N.R. de, *Brazilië. Een land der toekomst* (Amsterdam 1909).
- Leeuwen, A. van, 'Hollandse kolonisten in Brazilië. Interview met Johanna Janssen', in *Ajuus Magazine* maart-april (2005), 37-44.

- Lemos, Edison de Abreu, *Capal 50 anos de História 1960 - 2010* (Ponta Grossa 2010).
- Lopes, José Carlos Veiga, *Fazendas e Sítios de Castro e Carambeí* (Curitiba 2004).
- Luyten, S.M.B., *O papel da comunicação na aculturação dos Holandeses no Paraná. O caso da colônia de Carambeí* (s.l. 1979).
- Luyten, S.M.B., *Comunicação e aculturação. A colonização holandesa no Paraná* (São Paulo 1981).
- Martínez, Elda González, *La inmigración esperada. La política migratoria brasileña desde João VI hasta Getúlio Vargas* (Madrid 2003).
- Mast, W. van der, *Praktijk en patroon van recente Nederlandse groeps migraties* (Groningen 1963).
- Meer, K. van der, *50 jaar Carambeí. Hoe het groeide* (Franeker 1961).
- Meer, K. van der, *50 anos Carambeí. Como cresceu a colônia* (Franeker 1961).
- Meer, K. van der & Mittelstedt, A., *Cooperativas dos Campos Gerais* (s.l. s.a.).
- Meijer, H., *Rural Brazil at the cross-roads* (Wageningen 1951).
- Mello, João Luiz van Ham, *Holambra. Um pedacinho da Holanda no Brasil. As atuais consequências espaço-paisagísticas urbanas de políticas urbanísticas voltadas a turistificação da paisagem*. Monografia de final de curso em Turismo. Universidade Federal de Minas Gerais (Belo Horizonte 2015).
- Moellmann, I.R., *A Saga de um casal de imigrantes Holandeses. Leonardus J. Philipsen & Wilhelmina A. Stapelbroek* (Carazinho 2004).
- Moellmann, I.R., *De saga van een echtpaar emigranten van Holland naar Brazilië. Leonardus J. Philipsen & Wilhelmina A. Stapelbroek* (Carazinho 2004).
- Não-Me-Toque, *Capital nacional da Agricultura de precisão, 60 anos, 1954-2014, Nossa História*. Prefeitura Municipal (Não-Me-Toque 2014).
- Netto, Luiz R., *Carambeí. Um pouco de sua História* (s.l. 2000).
- Oliveira, Ildefonso Quirino de, *Memórias de um executivo. Do Rio Feio para o Rio Alegre* (s.l. 1991).

- Paula, P. de (eindred.), *Verde, Amarelo e Laranja. Histórias da Imigração Holandesa no Brasil* (Holambra 2011).
- Pereira, J.P.C.N. & Carvalho, M.M., *A concentração geográfica de empresas agronegócio de flores. Uma análise das localidades de Holambra e Mogi das Cruzes* (São Paulo 2007).
- Perrin, N., 'Une colonie hollandaise au Brésil. Holambra. Historique, organisation, enseignements', in *Population* (french edition) 12(1957), 2, 269-288.
- Pfeifer, G., 'Landwirtschaftliche Betriebssysteme und Kolonisationserfolg in Südbrasilien auf Grund der Forschungen von Leo Waibel', in *Erdkunde* 7(1953), 4, 241-249.
- Pinto Corrêa, Aná Claudia, *Holambra além das flores. uma experiência de imigração holandesa no interior de São Paulo (1949-1999)*. Dissertação Mestrado em História. Pontifícia Universidade Católica (São Paulo 2001).
- Pos, Mary, *Zuid-Amerika. Brazilië, Argentinië, Chili* (Wageningen 1952), 9-86; 177-201.
- Price, N., *Windmills in the tropics. A historical view of ethnicity and an ethnic view of history*. Thesis Harvard University (s.l. 1990).
- Reijrink, A., 'Diessense emigranten in Brazilië. paradijs of nachtmerrie?' In *Hers en geens dur Diessen* (2007), 15, 4-58.
- Rickli, J.F., A "Comunidade da Bênção". Religião, família e trabalho na Colônia Castrolanda. Universidade Federal do Paraná (Curitiba 2003).
- Rickli, J.F., 'Religião e parentesco na colônia Castrolanda', in *Revista De Antropologia* 4(2004), 2, 493-527.
- Riel, C. van & Gnoatto Zart, H., *A caminho da Esperança. Imigração Holandesa em Não-Me-Toque* (Não-Me-Toque 2012).
- Rietjens, L., *Holambra. A arte de cooperar* (Curitiba 2008).
- Risseeuw, P.J., & Stronkhorst, L.H., 'Het land dat ik u wijzen zal. Van "Vrouwenkerkhof" naar Carambeí (1909-1911)', in *Zo ver de wereld reikt. Verhalen over Nederlandse pioniers van vroeger en nu* (Baarn 1963), 93-114.
- Risseeuw, P.J., "A terra que eu vos indicarei". *A emigração da família Verschoor* (s.l. 2004)
- Risseeuw, P.J., *Het land dat ik U wijzen zal. De emigratie van de familie Verschoor naar Brazilië in 1909* (Carambeí 2010).

- Roos, T. & Eshuis, M., “*Op een dag zullen ze ons vinden.*” *Een Zeeuwse geschiedenis in Brazilië* (Barneveld 2008).
- Roos, T. & Eshuis, M., *Os Capixabas Holandeses. Uma história holandesa no Brasil* (Barneveld 2008).
- Salomons, T. De Jager, *50 Jaar Kolonie Arapoti* (Ponta Grossa 2010).
- Santos, J. & Isoda, N., *Não-Me-Toque, a cidade da gente* (São-Paulo 2015).
- Sato, Aureo de Jesus; Slonik, Anderson Clayton; Axt, Juliano & Lamb, Roberto Edgar, *Formação histórica de Carambeí: Etnias, cultura e território* (s.l. 2008).
- Schaaf, A. van der, *Ontwikkelingen in en rond de agrarische gemeenschappen in Zuid Brazilië*. Directie voor de Emigratie (Den Haag 1973).
- Scheer, J. van der, ‘Een dankbaar mens is een gelukkig mens’, in *Ons Tweede thuis. Emigrantenvrouwen schrijven van verre* (s.l. 1953).
- Scheer, G. Rabbers van der, *Terugblik op de 50ste verjaardag van Castrolanda* (s.l. 2001).
- Schenkeveld, W., ‘Red mij voordat mijn hele gezin is gestorven. De rampzalige emigratie naar Brazilië, 1908-1909’, in *Geschiedenis Magazine* 46(2011), 7, 20-23.
- Schoenmaker, J., *E então floresce. Terra viva. A saga de uma empresa familiar* (Holambra 2006).
- Schouw-Zaat, N., *Thuis in de wereld. Ervaringen van Nederlandse emigranten* (Bedum 2006).
- Schouw-Zaat, N. & Wijnen, Kees, *Vrienden herinneren zich Jos van Campen* (Poeldijk 2011).
- Schrover, M. & Faassen, M. van, ‘Invisibility and selectivity. Special issue on Dutch overseas migration in the nineteenth and twentieth century’, in *Tijdschrift voor sociale en economische geschiedenis* 7(2010), 2, 3-31.
- Silva, C.K., *Os caminhos da soja até o Maranhão* (Nã-Me-Toque 2009).
- Smits, M., *Met kompas emigreren. Katholieken en het vraagstuk van de emigratie in Nederland (1946-1972)* (Nijmegen/s-Gravenhage 1989).
- Smits, M., *Holambra. Geschiedenis van een Nederlandse toekomstdroom in de Braziliaanse werkelijkheid 1948-1988* (Nijmegen 1990).

- Smits, M., *Boeren met beleid. Honderd jaar Katholieke Nederlandse Boeren- en Tuindersbond, 1896-1996* (Nijmegen 1996).
- Smits, M., *Een aardse geschiedenis. De ABTB in dienst van boeren en tuinders 1917-1997* (Nijmegen 1997).
- Smits, M., *Holambra. De moeizame beginjaren van een stukje Nederland in Brazilië* (Nijmegen 2016).
- Sorgedrager, B., *Holandeses as colônias agrícolas holandesas no Brasil. Nederlandse landbouwkolonies in Brazilië* (Amsterdam 1991).
- Souza Jr., Angelo Martine de, *O Campo dos Sonhos. Pequena contribuição a análise da dinâmica política de uma colônia holandesa. O caso de Holambra SP* (s.l. 1998).
- Souza, E.M., *Formação de capital e mudanças tecnológicas ao nível de empresas rurais - Lajeado, Carazinho e Não-Me-Toque - RS. Relatório descritivo. Universidade Federal do Rio Grande do Sul, Faculdade de Ciências Econômicas, Instituto de Estudos e Pesquisas Econômicas (IEPE)* (Porto Alegre 1971).
- Speerstra, H., ‘Verhalen van de Fazenda. De groepsemigranten van Paraná’, in *Het wrede Paradijs. Het levensverhaal van de Emigrant* (Amsterdam/Antwerpen 2000), 289-316.
- Stapelbroek, Renate, ‘Retour Brabant- Brazilië, De terugkeer van naoorlogse emigranten (1960-1970)’, in *In Brabant* 3(2012), 1, 4-22.
- Stekelenburg, H. van, *De Grote Trek. Emigratie vanuit Noord-Brabant naar Noord-Amerika 1947-1963* (Tilburg 2000).
- Straaten, H.S., *Hollandse pioniers in Brazilië* (Franeker 1988).
- Swaay, Els van, *Braziliaanse wandeling van een Nederlandse* (s.l. s.a.).
- Tagliapietra, J.R.C., *O principio de identidade e participação cooperativa numa organização burocrática* (s.l. 1979).
- Tamanco, Julio, *Brazilië als land voor Nederlandse kolonisten. Beknopt overzicht van wat men tevoren dient te weten. Nederlandsch Zuid-Amerikaans Instituut*, (s.l. 1949).
- Tuinman, A.S., ‘Dutch Settlements in Brazil’, in *International Migration* 5(1967), 1, 14-21.
- Veelings, L.W., ‘Ons Tweede Thuis’, in *Ons tweede thuis. Emigrantenvrouwen schrijven van verre* (s.l. 1953).

- Vieira, C. Nelson (eindred.), *Revista Setembro, comemorativa 60 años de imigração holandesa em Holambra / Tijdschrift Holambra, uitgegeven ter gelegenheid van 60 jaar Nederlandse immigratie in Holambra* (Holambra 2008).
- Vries, Dolf de, 'De Hollandse landbouwkolonies', in *Brazilië en Argentinië in een rugzak* (Houten 1992), 27-43.
- Wat de toekomst brengen moge, mij geleidt des Heeren hand. Levensverhaal van Alie Voorsluijs-Noordam* (s.l. 1959)
- Waterdrinker, S.C., *Verslag van een orientatiereis naar Brazilië* ('s-Gravenhage 1984).
- Weizmann, H. G., *Holambra. Dutch settlement in Brazil. Narrative report (including description of the Rural Training Centre)*. Intergovernmental Committee for European Migration (Geneva 1965).
- Wielemaker, Annemieke, *Maracaju. O Paraiso?* (Maracaju 1999).
- Wigman, G.G.J. (org.), *A arte de recomeçar. 60 anos da família van Mierlo no Brasil* (Holambra 2011).
- Wijdeven, A., *Hoe en waar boeren de Nederlanders in Brazilië?* ('s-Gravenhage 1980).
- Wijnen, C.J.M., *Holambra I. Nederlandse boeren in coöperatief verband in Brazilië*. LEI-mededeling no. 138 (Den Haag 1976).
- Wijnen, C.J.M., *Holambra II, Een groepsvestiging van Nederlandse boeren*. LEI-medelingen no. 178 (Den Haag 1977).
- Wijnen, Kees, *Holambra 1948-1998. Van coöperatie van Nederlandse boeren en tuinders tot bloemenstad in Brazilië* (Den Haag 1998).
- Wijnen, C. J. M. & Hulshof, G. T., *Holambra, 1948-1998. A cooperativa de agricultores e horticultores holandeses que se transformou na cidade das flores do Brasil* (Den Haag 1998).
- Wijnen, C.J.M., *De Nederlandse Agrarische Groepsvestigingen in Brazilië* (Den Haag 2001).
- Wijnen, C.J.M., *Campos de Holambra, 1960-2010*. (Poeldijk/Paranapanema 2010).
- Wijnen, Kees, *Holambra. Cidade das Flores. Bloemenstad. Deel I 1948-1998 / Knaap, Annemarie van der (org.), Holambra. Cidade das Flores. Bloemenstad. Deel II 1998-2012* (Holambra 2012).

Wind, Ingeborg, *Adieu Nederland. De grote emigratiegolf uit de jaren '50* (Arnhem 2009).

Wit, Pedro de, *Wegen wijzen overzee. 65 jaar christelijk emigratiewerk* (Kampen 1993).

Witte, Dirce, *A colonização Holandesa no Município de Não Me Toque*. Monografia apresentada ao Curso de Geografia, como trabalho de Graduação. Universidade de Passo Fundo (Passo Fundo 1991).

Zomer, Ályda Henrietta, *Narrando (re)negociações culturais: as memórias dos "holandeses" e "brasileiros" de Arapoti/PR*. Mestra em Linguística Aplicada. Universidade Estadual de Campinas (Campinas 2016).